

ROBERT F.
KENNEDY
HUMAN
RIGHTS

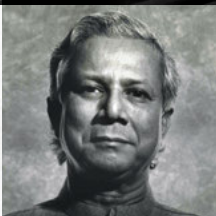
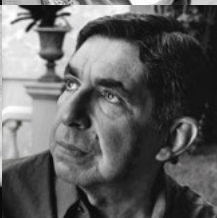

ΛΕΜΕ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

εκπαιδευτικό
πρόγραμμα
για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Υπέρμαχοι
των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
που αλλάζουν τον κόσμο μας

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

MV

ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΙΑΝΝΑ Β. ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΗ
MARIANNA V. VARDINOYANNIS FOUNDATION

«ΟΛΑ ΑΥΤΑ ΣΤΑ ΟΠΟΙΑ ΚΛΕΙΝΟΥΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΜΑΣ, ΟΛΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΑΠΟΦΕΥΓΟΥΜΕ, ΟΛΑ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΑΡΝΟΥΜΑΣΤΕ, ΚΑΚΟΛΟΓΟΥΜΕ Ή ΠΕΡΙΦΡΟΝΟΥΜΕ ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΝΑ ΜΑΣ ΝΙΚΗΣΟΥΝ. Ο,ΤΙ ΔΕΙΧΝΕΙ ΔΥΣΑΡΕΣΤΟ, ΕΠΩΔΥΝΟ, ΚΑΚΟ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΠΗΓΗ ΟΜΟΡΦΙΑΣ, ΧΑΡΑΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΗΣ, ΕΑΝ ΙΔΩΘΕΙ ΜΕ ΑΝΟΙΧΤΟ ΜΥΑΛΟ» **ΡΙΓΚΟΜΠΕΡΤΑ ΜΕΝΤΣΟΥ ΤΟΥΜ** «Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΟ ΟΠΛΟ ΓΙΑ ΝΑ ΑΛΛΑΞΕΙΣ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ»

ΝΕΛΣΟΝ ΜΑΝΤΕΛΑ «Η ΕΙΡΗΝΗ, ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΥΣΙΑΣ ΠΟΛΕΜΟΥ, ΜΙΚΡΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΧΕΙ ΓΙΑ ΚΑΠΟΙΟΝ ΠΟΥ ΠΕΘΑΙΝΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΙΝΑ Ή ΤΟ ΚΡΥΟ. ΔΕΝ ΘΑ ΔΙΩΞΕΙ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΠΟΥ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ ΕΝΑΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ. Η ΕΙΡΗΝΗ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΔΙΑΡΚΕΣΕΙ ΜΟΝΟ ΟΠΟΥ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΣΕΒΑΣΤΑ, ΟΠΟΥ ΟΙ ΛΑΟΙ ΕΧΟΥΝ ΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΟΠΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΕΘΝΗ ΕΙΝΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ» **ΔΑΛΑΪ ΛΑΜΑ** «ΕΑΝ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙΣ ΟΥΔΕΤΕΡΟΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΔΙΚΙΑΣ, ΕΧΕΙΣ ΔΙΑΛΕΞΕΙ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΠΙΕΣΤΗ. ΕΑΝ ΕΝΑΣ ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ ΕΧΕΙ ΤΟ ΠΟΔΙ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΟΥΡΑ ΕΝΟΣ ΠΟΝΤΙΚΙΟΥ ΚΙ ΕΣΥ ΛΕΣ ΟΤΙ ΕΙΣΑΙ ΟΥΔΕΤΕΡΟΣ, ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ ΔΕΝ ΘΑ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙ ΤΗΝ ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΤΑ ΣΟΥ» **ΝΤΕΣΜΟΝΤ ΤΟΥΤΟΥ**

«ΛΕΩ ΜΕΣΑ ΜΟΥ “ΜΑ ΤΙ ΚΑΝΩ;” ΔΕΝ ΕΧΩ ΚΑΤΙ ΝΑ ΚΕΡΔΙΣΩ ΓΙΑ ΕΜΕΝΑ ΚΑΙ ΔΕΝ ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΝΑ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΚΑΝΩ ΤΟ ΠΑΡΑΜΙΚΡΟ ΓΙΑ ΝΑ ΜΕΙΩΣΩ ΤΑ ΔΕΙΝΑ... ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΣΤΙΓΜΗ, ΕΑΝ ΓΥΡΙΣΩ ΤΗΝ ΠΛΑΤΗ ΜΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΧΩΡΗΣΩ, ΔΕΝ ΘΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΝΑ ΘΕΣΕΙ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ» **ΚΑ ΧΣΟ ΒΑ** «Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΛΑΘΕΤΑΙ ΑΠΟ ΑΜΕΤΡΗΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΘΑΡΡΟΥΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΗΣ. ΚΑΘΕ ΦΟΡΑ ΠΟΥ ΚΑΠΟΙΟΣ ΥΠΕΡΑΣΠΙΖΕΤΑΙ ΕΝΑ ΙΔΑΝΙΚΟ Ή ΕΝΕΡΓΕΙ ΓΙΑ ΝΑ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙ ΤΗ ΜΟΙΡΑ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ Ή ΞΕΣΠΑΘΩΝΕΙ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΔΙΚΙΑΣ, ΣΤΕΛΝΕΙ ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΚΥΜΑΤΑΚΙ ΕΛΠΙΔΑΣ ΚΑΙ, ΚΑΘΩΣ ΑΥΤΑ ΤΑ ΚΥΜΑΤΑΚΙΑ ΣΥΝΑΝΤΩΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΛΜΗΣ, ΦΤΙΑΧΝΟΥΝ ΕΝΑ ΡΕΥΜΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΓΚΡΕΜΙΣΕΙ ΤΑ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΕΡΑ ΤΕΙΧΗ ΚΑΤΑΠΙΕΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ» **ΡΟΜΠΕΡΤ Φ. ΚΕΝΝΕΝΤΥ**

ΛΕΜΕ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

Το Πρόγραμμα «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία» στην Ελλάδα
τελεί υπό την αιγίδα της Α.Ε. της Προέδρου της Δημοκρατίας
Κατερίνας Σακελλαροπούλου

Copyright © 2020

Robert F. Kennedy Center for Justice and Human Rights. All rights reserved.

Essay copyright © 2011

Kerry Kennedy. All rights reserved.

Για το κεφάλαιο Malala Yousafzai:

© 2010 by Robert F. Kennedy Human Rights. All rights reserved.

Essay copyright © 2010 Kerry Kennedy. All rights reserved.

Φωτογραφίες των Eddie Adams, Architects of Peace και Olivia Harris/Corbis

© 2021 Copyright για τη δεύτερη ελληνική έκδοση:

Robert F. Kennedy Human Rights - Ίδρυμα Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη

Έκδοση: Εκδόσεις Καλέντι

Μετάφραση: ELIT language Services, www.interpreters.gr

Επιμέλεια: Τίνα Πλυτά

Σελιδοποίηση-Εξώφυλλο: Indigographics

Ίδρυμα Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη
Ηρώδου Αττικού 12Α, 15124 Μαρούσι, Αθήνα
Τηλ.: 210 80 94 419 • Fax: 210 80 94 484
e-mail: info@mvvfoundation.com
www.mvvfoundation.gr

Εκδόσεις Καλέντι
Λ. Βουλιαγμένης 76, 16777 Ελληνικό
Τηλ.: 210 96 38 790 • Fax: 210 96 38 791
e-mail: info@kalendis.gr
www.kalendis.gr

ISBN 978-960-594-029-4

ΛΕΜΕ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

Υπέρμαχοι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
που αλλάζουν τον κόσμο μας

Ένα εκπαιδευτικό εργαλείο για την αλλαγή
μέσα στις σχολικές αίθουσες και έξω από αυτές

Δεύτερη έκδοση

Βασισμένο στο ομώνυμο βιβλίο της Kerry Kennedy

Με την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων
και την επιμέλεια του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**ROBERT F.
KENNEDY
HUMAN
RIGHTS**

ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΙΑΝΝΑ Β. ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΗ
MARIANNA V. VARDINOYANNIS FOUNDATION

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη		FREDERIK WILLEM DE KLERK	
Πρόλογος	8	Ισότητα και συμβιβασμός στη Νότιο Αφρική	54
Kerry Kennedy		NELSON MANDELA	
Εισαγωγή	10	Δικαιοσύνη και ειρήνη	61
Karen Robinson		SHIRIN EBADI	
Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα		Ανθρώπινα δικαιώματα για όλους	76
ΛΕΜΕ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ	12		
Σχετικά με αυτό		MOHAMED ELBARADEI	
το εκπαιδευτικό πρόγραμμα	14	Έλεγχος των πυρηνικών όπλων	92
Τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα	19	JOSÉ RAMOS-HORTA	
		Συμφιλίωση	108
Σύντομη ιστορία		OSCAR ARIAS SANCHEZ	
των ανθρωπίνων δικαιωμάτων	21	Αφοπλισμός	123
Συνοπτική εκδοχή		BARACK OBAMA	
της Οικουμενικής Διακήρυξης		Ανθρώπινη πρόοδος	136
για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα	28		
Οικουμενική Διακήρυξη		MUHAMMAD YUNUS	
για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.		Καταπολεμώντας τη φτώχεια	148
Απλουστευμένη εκδοχή	30	MALALA YOUSAFZAI	
Ενσωμάτωση των ανθρωπίνων		Υψώνοντας τη φωνή	
δικαιωμάτων στο αναλυτικό		για το δικαίωμα στην εκπαίδευση	166
πρόγραμμα και τις μεθοδολογίες	38	ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΦΕΡΗΣ	
Γίνε υπέρμαχος	45	Γλώσσα και ανθρωπιά	180
Χρονολόγιο		ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ	192
των ανθρωπίνων δικαιωμάτων	47	ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΟΡΩΝ	195
		ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ	200

«ΟΛΟΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΧΟΥΝ
ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.
Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΑΡΕΧΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ
ΚΑΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΟΛΟΥΣ,
ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΣΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΡΟΝΙΑ.
Η ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ
ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΟΣΟΙ
ΤΗΝ ΕΠΙΘΥΜΟΥΝ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΙΚΑΝΟΙ
ΝΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΟΥΝ.
Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΒΟΗΘΑΕΙ
ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ
Ο,ΤΙ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΜΠΟΡΟΥΝ.
ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΕΙ
ΝΑ ΣΕΒΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΝΑ ΚΑΤΑΝΟΟΥΝ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ
ΚΑΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΥΓΕΝΙΚΟΙ ΜΕ ΟΛΟΥΣ, ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ
ΑΠΟ ΤΟ ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ Ή ΑΠΟ ΠΟΥ ΚΑΤΑΓΟΝΤΑΙ.
Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΒΟΗΘΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ
ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ
ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ, ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΟΥ
ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙ ΕΝΑΝ ΕΙΡΗΝΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

Άρθρο 26, ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Ίδρυμά μας, από την πρώτη ημέρα της ίδρυσής του το 1997, ασχολείται με την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εστιάζοντας το έργο του σε θέματα ειρήνης, παιδείας, πολιτισμού και κοινωνικής αλληλεγγύης. Επίκεντρο της δράσης μας είναι τα παιδιά, οι μελλοντικοί πολίτες του κόσμου. Εδώ και πολλά χρόνια στηρίζουμε την εκπαίδευση, ενισχύουμε σχολεία, συμμετέχουμε στον αγώνα κατά της βίας, του αναλφαριθμητισμού, του εκφοβισμού (bullying), της φτώχειας, των διακρίσεων, ενημερώνουμε την κοινή γνώμη για τα πιο σημαντικά ζητήματα που αφορούν την παιδική ηλικία και προσπαθούμε με ποικίλες πρωτοβουλίες να συμβάλουμε στη διαμόρφωση ενός Πολιτισμού Ειρήνης.

Στο πλαίσιο αυτό το Ίδρυμά μας με ιδιαίτερη τιμή και χαρά συνεργάζεται με το Κέντρο «Robert F. Kennedy Human Rights» και φέρνει στην Ελλάδα το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία». Ένα πρόγραμμα που ήδη εφαρμόζεται σε σχολεία των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και πολλών ευρωπαϊκών χωρών όπως η Σουηδία, η Ιταλία και η Ισπανία και σε πολλά άλλα μέρη του κόσμου.

Σκοπός μας είναι να δώσουμε την ευκαιρία σε μαθητές και μαθήτριες στην Ελλάδα να εμβαθύνουν σε θέματα σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να διδαχθούν από τη σοφία ιστορικών προσώπων και υπερασπιστών της ελευθερίας, της ειρήνης και της δημοκρατίας, να εφαρμόσουν τα διδάγματα αυτά στην καθημερινότητά τους και να μάθουν τελικά ποιος είναι ο πραγματικός ήρωας στη ζωή, δηλαδή αυτός που υπερασπίζεται τους αδυνάτους και όχι αυτός που επιτίθεται. Η πρώτη επιδίωξή μας είναι να βοηθήσουμε τους εκπαιδευτικούς μας να προετοιμάσουν μια νέα γενιά υπεύθυνων, ευαίσθητων και δίκαιων πολιτών που θα σέβονται την αξία της ζωής και το δικαίωμα κάθε άντρα, κάθε γυναίκας και κάθε παιδιού σε μία ζωή αξιοπρέπειας, ανάπτυξης και ευημερίας. Μια νέα γενιά μέσα από την οποία θα αναδειχθούν και οι νέοι ηγέτες με δικαιότερη ματιά στα πράγματα.

Το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας βασίζεται στο βιβλίο με τίτλο «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία: Υπερασπιστές των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που Αλλάζουν τον Κόσμο μας» της διεθνούς ακτιβίστριας Kerry Kennedy, Προέδρου του Κέντρου «Robert F. Kennedy Human Rights» και κόρης του αείμνηστου Robert F. Kennedy. Η Kerry Kennedy, μητέρα τριών κοριτσιών, είναι απόφοιτος του Πανεπιστημίου Brown και της Νομικής Σχολής του Boston College και αποτελεί μια δυναμική και αποφασιστική αγωνίστρια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έχει εργαστεί για αυτά σε περισσότερες από 60 χώρες και είναι πολυβραβευμένη συγγραφέας.

Η ύλη του βιβλίου αποτελείται από κεφάλαια του ειδικού εκπαιδευτικού υλικού που δημιουργήθηκε από το Κέντρο «Robert F. Kennedy Human Rights». Τα κεφά-

λαιο για την ελληνική έκδοση επελέγησαν από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Παιδείας και μεταφράστηκαν στα ελληνικά από το Ίδρυμά μας. Με εισήγησή μας προστέθηκε στην ελληνική έκδοση κεφάλαιο ειδικά αφιερωμένο στον μεγάλο Έλληνα Νομπελίστα ποιητή, Γιώργο Σεφέρη. Στη δεύτερη ανανεωμένη έκδοση προστέθηκε ειδικό κεφάλαιο για τον μεγάλο υπερασπιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τον Νομπελίστα Ειρήνης Νέλσον Μαντέλα.

Η συνεργασία μας με το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων είναι γόνιμη και δημιουργική και μας δίνει την ευκαιρία να εμπλουτίσουμε διαρκώς το πρόγραμμα αυτό και να το προτείνουμε σε σχολεία ώστε να το αξιοποιήσουν προς όφελος των μαθητών και των μαθητριών τους, καθώς βρίσκει εφαρμογή σε όλα τα μαθήματα.

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμότερες ευχαριστίες μου στην Α.Ε. την Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Κατερίνα Σακελλαροπούλου, που έθεσε υπό την αιγίδα της το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία» στην Ελλάδα, εκφράζοντας με τον τρόπο αυτόν τη βαθιά της ευαισθησία και τη στήριξή της σε μια πρωτοβουλία που απευθύνεται στη νέα γενιά της πατρίδας μας και βασίζεται στα υψηλά πανανθρώπινα ιδεώδη, τα οποία αποτελούν ραχοκοκαλιά του ελληνικού πολιτισμού. Η στήριξή της αυτή αποτελεί μεγάλη τιμή για εμάς, μας εμπυχώνει και δίνει στην προσπάθειά μας ακόμα μεγαλύτερη δύναμη.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά το Κέντρο «Robert F. Kennedy Human Rights», την Ιδρύτριά του κυρία Ethel Kennedy και την Πρόεδρό του κυρία Kerry Kennedy, για τη φιλία και τη μακρόχρονη συνεργασία που μας συνδέουν και την έμπνευση που το έργο τους προσφέρει για την επίδιωξη της πραγματοποίησης των κοινών μας οραμάτων για έναν καλύτερο κόσμο και ένα ελπιδοφόρο μέλλον.

Ευχαριστώ πολύ το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής για την πολύτιμη συμβολή τους και τη δημιουργική τους συνεργασία, όπως και όλους τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές και τις μαθήτριες που αγκάλιασαν και αγκαλιάζουν το πρόγραμμα με τη θέρμη και τον ενθουσιασμό τους.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω πολύ τις Εκδόσεις Καλέντη, ειδικά τους Αλέξανδρο και Κέλλυ Καλέντη, για τη φροντίδα της ελληνικής έκδοσης.

Εύχομαι το βιβλίο αυτό να φτάσει σε κάθε γωνιά της χώρας μας, να εμπνεύσει πανανθρώπινες αξίες και ιδανικά και να κάνει τον σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία τους τρόπο ζωής μέσα και έξω από τις σχολικές αίθουσες.

ΜΑΡΙΑΝΝΑ Β. ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΗ

Πρέσβης Καλής Θελήσεως της UNESCO

Πρόεδρος του «Ίδρύματος Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη»

Βραβείο “Nelson Rolihlahla Mandela 2020” των Ηνωμένων Εθνών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ανοίξτε αυτές τις σελίδες για να εισέλθετε σε έναν κόσμο θάρρους και ελπίδας, όπου οι μαθητές και οι μαθήτριες μαθαίνουν για τις αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης και για το πώς και πού αυτές θεμελιώνονται στο διεθνές και εθνικό δίκαιο. Πέρα από τη θεωρία, στους μαθητές και στις μαθήτριες παρέχεται μια εργαλειοθήκη για δράση ώστε να μπορούν και εκείνοι να επιφέρουν αλλαγή στην τάξη, στην κοινότητα, στη χώρα και στον κόσμο που μοιραζόμαστε. Στόχος μας είναι κάθε μαθητής και κάθε μαθήτρια που κάνει χρήση αυτού του υλικού να εγκαταλείψει τον ρόλο του θεατή και αντ' αυτού να συμπράξει με τους ήρωες της εποχής μας ως υπέρμαχος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σε έναν κόσμο όπου είναι κοινός τόπος το παράπονο για την έλλειψη ηρώων, πολύ συχνά ο κυνισμός και η απελπισία εκλαμβάνονται ως απόδειξη του θανάτου του ηθικού σθένους. Η αντίληψη αυτή είναι λανθασμένη. Άνθρωποι μεγάλης ανδρείας και ψυχικής δύναμης, ταγμένοι σε ευγενή σκοπό και με μακρά ιστορία προσωπικών θυσιών, κινούνται ανάμεσά μας σε κάθε χώρα του κόσμου. Πέρασα δύο χρόνια ταξιδεύοντας σε όλον τον πλανήτη για να πάρω συνέντευξη από 51 ανθρώπους από σχεδόν σαράντα χώρες και στις πέντε ηπείρους. Σε αυτές τις σελίδες και στο θεατρικό έργο του Ariel Dorfman θα βρείτε ανθρώπους η ζωή των οποίων είναι γεμάτη από εξαιρετικά επιτεύγματα γενναιότητας. Τους άκουσα να μιλούν για την ποιότητα και τη φύση του θάρρους και στις ιστορίες τους βρήκα ελπίδα και έμπνευση, το όραμα ενός καλύτερου κόσμου.

Πολλοί από αυτούς τους ήρωες και τις ηρωίδες διαμόρφωσαν την αντίληψή τους σχετικά με την καταστρατήγηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα από προσωπικές εμπειρίες: απειλές θανάτου, φυλάκιση και σε κάποιες περιπτώσεις σωματική βλάβη. Παρ' όλα αυτά δεν πρόκειται σε καμία περίπτωση για κατάλογο θυμάτων. Αυτό που περισσότερο τους χαρακτηρίζει ως άτομα αλλά και όλους μαζί είναι το κουράγιο, που στέκει σύμμαχος της δυνατότητας και της αλλαγής. Όλοι τους μου μίλησαν με γοητευτική ευγλωττία για τους σκοπούς στους οποίους αφιέρωσαν τη ζωή τους και για τους οποίους ήταν πρόθυμοι να τη θυσιάσουν, από την ελευθερία του λόγου έως το κράτος δικαίου, από την προστασία του περιβάλλοντος έως την εξάλειψη της καταναγκαστικής εργασίας, από την πρόσβαση σε πόρους έως το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, από τα δικαιώματα των γυναικών έως τη θρησκευτική ελευθερία. Σαν άλλοι Μαντέλα, Γκάντι και Μασατί των χωρών τους οι πρωτοπόροι αυτοί έχουν να επιδείξουν από κοινού ένα εντυπωσιακό ιστορικό επιτευγμάτων και μια βαθιά ικανότητα να πυροδοτήσουν αλλαγή.

Ο ίδιος ο λόγος των υπέρμαχων εγείρει θεμελιώδη ερωτήματα: γιατί άνθρωποι που αντιμετωπίζουν φυλάκιση, βασανιστήρια και θάνατο συνεχίζουν να αγωνίζονται, όταν οι πιθανότητες επιτυχίας είναι τόσο μακρινές και οι προσωπικές συνέπειες τόσο βαριές; Γιατί ενεπλάκησαν; Τι τους δίνει ώθηση να συνεχίσουν; Από πού αντλούν τη δύναμη και την έμπνευσή τους; Πώς υπερβαίνουν τον φόβο; Πώς μετρούν την επιτυχία; Από

τις απαντήσεις ξεπροβάλλει ένα πορτρέτο της δύναμης που έχει η ανθρώπινη αποφασιστικότητα απέναντι στην αδικία, ένα επιφυκτικό πορτρέτο του τι σημαίνει «συμπάσχω». Οι φωνές αυτές είναι, πάνω απ' όλα, μια έκκληση για δράση, απολύτως αναγκαία, διότι οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συμβαίνουν συχνά υπό την κάλυψη της νύχτας σε απομακρυσμένα και σκοτεινά μέρη. Για πολλούς και πολλές που υποφέρουν, η απομόνωση είναι ο χειρότερος εχθρός και η αποκάλυψη των θηριωδιών η μόνη τους ελπίδα. Οφείλουμε διεθνώς να στρέψουμε τους προβολείς στις καταπατήσεις και να διευρύνουμε την κοινότητα εκείνων που γνωρίζουν και που νοιάζονται για όσους και όσες υποφέρουν. Αυτό και μόνο είναι ίσως ικανό να σταματήσει μια εξαφάνιση, να ακυρώσει έναν βασανισμό ή ακόμη, μια μέρα να σώσει μια ζωή. Μαζί με κάθε ιστορία υπάρχει ένας οδηγός πηγών με στοιχεία επικοινωνίας για τους υπέρμαχους και τις οργανώσεις τους, με την ελπίδα ότι εσύ, ο αναγνώστης, θα αναλάβεις δράση, θα ζητήσεις περισσότερες πληροφορίες, θα εμπλακείς. Όσο περισσότερο υψώνονται οι φωνές διαμαρτυρίας, τόσο αυξάνουν οι πιθανότητες της αλλαγής.

Ανατρέφω με την ιουδαίο-χριστιανική παράδοση – ζωγραφίζαμε τους προφήτες μας στις οροφές και κλείναμε τους αγίους μας σε βιτρό. Όμως εδώ, στη Γη, άνθρωποι σαν κι αυτούς και αμέτρητοι άλλοι υπέρμαχοι είναι ζωντανά ανθρώπινα πλάσματα. Η αποφασιστικότητά τους, η τόλμη και η προσήλωσή τους μπροστά σε ακραίους κινδύνους παρακινούν κάθε έναν και κάθε μία από εμάς να σηκώσουμε ψηλά τη δάδα για μια καλύτερη κοινωνία. Σήμερα είμαστε ευλογημένοι από την παρουσία ορισμένων ανθρώπων που αποτελούν δώρα Θεού. Είναι διδάσκαλοι που μας δείχνουν όχι πώς να γίνουμε άγιοι, αλλά πώς να γίνουμε ολοκληρωμένοι άνθρωποι. Και είναι αλήθεια πως αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, του Κέντρου Robert F. Kennedy για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, αναπτύχθηκε από παιδαγωγούς στους οποίους είμαστε βαθύτατα ευγνώμονες.

Ως Πρόεδρος του «Robert F. Kennedy Human Rights» θα ήθελα να εκφράσω τη βαθιά ευγνωμοσύνη μου στην Α.Ε. την Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας, Κατερίνα Σακελλαροπούλου για την υποστήριξή της και την παραχώρηση της αιγίδας της στο ελληνικό Πρόγραμμα «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία».

Με βαθιά ευγνωμοσύνη ευχαριστώ για τη διαρκή υποστήριξη και καθοδήγηση την αγαπημένη μου φίλη κυρία Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη και όλους εκείνους που εργάστηκαν ακούραστα για την ελληνική προσαρμογή του προγράμματος «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία».

As προχωρήσουμε!

KERRY KENNEDY

Πρόεδρος του Κέντρου Robert F. Kennedy
για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
«ΛΕΜΕ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ»

«Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία» είναι το εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τα ανθρώπινα δικαιώματα του Κέντρου Robert F. Kennedy Human Rights. Με εμπνευσμένες αφηγήσεις και διαδραστική διδασκαλία το πρόγραμμα «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία» στοχεύει στη δημιουργία ενός παγκόσμιου κινήματος πολιτών που θα αποτρέπει τις καταπατήσεις και τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η μεθοδολογία του βασίζεται κατά κύριο λόγο σε ιστορίες υπέρμαχων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από όλον τον κόσμο, εισάγοντας τους μαθητές και τις μαθήτριες με μοναδικό τρόπο σε θέματα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Απώτερος στόχος του προγράμματος «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία» είναι η δημιουργία μιας κοινωνίας πολιτών, όπου η εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα θα αποτελεί τον κανόνα και όλοι οι νέοι και οι νέες θα είναι υπέρμαχοι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εξετάζονται διάφορα θέματα, από τη δουλεία και τον περιβαλλοντικό ακτιβισμό έως τη θρησκευτική αυτοδιάθεση και τη συμμετοχή στα κοινά.

Το πρόγραμμα «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία» ξεκίνησε ως βιβλίο της Kerry Kennedy, μεταφράστηκε σε έξι γλώσσες και μεταφέρθηκε στη θεατρική σκηνή από τον Ariel Dorfman. Ορισμένα από τα πορτρέτα υπέρμαχων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τον βραβευμένο με Πούλιτζερ φωτογράφο Eddie Adams που περιλαμβάνονται στο βιβλίο, αποτέλεσαν το υλικό μιας έκθεσης που παρουσιάστηκε σε περισσότερες από είκοσι πόλεις των ΗΠΑ, αφού πρώτα εγκαινιάστηκε στην γκαλερί Corcoran της Ουάσινγκτον. Αυτό το διάστημα η έκθεση παρουσιάζεται σε τέσσερις ηπείρους.

Εκατοντάδες χιλιάδες μαθητές και μαθήτριες στην Ασία, την Αφρική, την Ευρώπη και τις Ηνωμένες Πολιτείες έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία», το οποίο παροτρύνει κυβερνήσεις, ΜΚΟ, μεγάλους οργανισμούς και ιδιώτες να στηρίξουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, ενώ εφιστά την προσοχή στις συνεχείς παραβιάσεις τους. Συνεχίζοντας την κληρονομιά του Robert F. Kennedy το πρόγραμμα «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία» αποδεικνύει ότι κάθε άτομο μπορεί να κάνει τη διαφορά και να στείλει μηνύματα ελπίδας, δικαιοσύνης και προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους.

KAREN ROBINSON

Υπεύθυνη προγράμματος

«Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία»

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα παρουσιάζει γενικά ζητήματα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσα από τις ιστορίες αξιοθαύμαστων ανθρώπων, που εργάζονται στο πεδίο, και παρακινεί τους μαθητές να εμπλακούν προσωπικά στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ορίζονται από το διεθνές δίκαιο. Είναι σημαντικό οι μαθητές να έχουν σαφή ιδέα για το τι είναι η παραβίαση ανθρωπίνου δικαιώματος υπό το κράτος δικαίου.

Τι σημαίνει λοιπόν Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία; Σημαίνει να λες την αλήθεια σε όσους ασκούν εξουσία ή μήπως ότι το να λες την αλήθεια έχει δύναμη; Η απάντηση εξαρτάται από το πώς εσείς και οι μαθητές σας θα προσεγγίσετε αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα και σε ποιες ενέργειες θα προβείτε ως αποτέλεσμα αυτού. Στην πραγματικότητα η αλήθεια έχει δύναμη όταν έχει διαποτιστεί από στέρεη μάθηση. Και αντιστοίχως όσοι ενημερώνονται αντιλαμβάνονται την υποχρέωσή τους να λένε την αλήθεια σε όσους ασκούν εξουσία.

Μέσω του εν λόγω προγράμματος γίνεται μια ανασκόπηση των ζητημάτων που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα και με θέματα κοινωνικής δικαιοσύνης στις Ηνωμένες Πολιτείες αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες θα δώσουν στους μαθητές σας και στο ευρύτερο κοινό τα εφόδια που χρειάζονται για να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα αυτά σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Η κατεύθυνση και η ειδική επιμέλεια αυτού του βιβλίου από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής εγγυάται την απόλυτα ομαλή προσαρμογή του στο ελληνικό σχολικό περιβάλλον.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Άρθρο 26: Η εκπαίδευση πρέπει να αποβλέπει στην πλήρη ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας και στην ενίσχυση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιακών ελευθεριών. Πρέπει να προάγει την κατανόηση, την ανεκτικότητα και τη φιλία ανάμεσα σε όλα τα έθνη και σε όλες τις φυλές και τις θρησκευτικές ομάδες και να ευνοεί την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων των Ηνωμένων Εθνών για τη διατήρηση της ειρήνης.

Η διδασκαλία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί θεμελιώδες και απαραίτητο τμήμα της μάθησης για όλους τους ανθρώπους. Η εκπαίδευση σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι από τη φύση της διεπιστημονική και ευθυγραμμίζεται με πολλές αντιλήψεις και στόχους τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο. Σε αυτό το βοήθημα οι διδάσκοντες θα βρουν μαθήματα που εμπίπτουν στο πεδίο των κοινωνικών σπουδών και στις τέχνες του λόγου. Επιπλέον στοιχεία του όπως το χρονολόγιο, οι αφηγήσεις των υπέρμαχων και το ομώνυμο θεατρικό έργο μπορούν να ενσωματωθούν και σε άλλα γνωστικά αντικείμενα και είναι στη διάθεση οποιουδήποτε εκπαιδευτικού το ζητήσει.

Ενώ οι μαθησιακοί στόχοι είναι σαφείς, είναι επίσης σημαντικό να αναγνωρισθεί ότι το πρόγραμμα «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία» και η εκπαίδευση σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα δίνουν έμφαση σε μια παιδαγωγική που ενθαρρύνει τόσο τη θεωρία όσο και την πράξη. Τα μαθήματα δομούνται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να παρέχουν ευκαιρίες στους μαθητές να υποβάλλουν τις δικές τους ιδέες και να προβαίνουν στις δικές τους κρίσεις σχετικά με τον κόσμο που τους περιβάλλει. Η έμφαση στην πράξη αναλύεται επίσης σε σχέση με την ανάληψη δράσης και την υιοθέτηση του ρόλου του υπέρμαχου.

Από την προσχολική αγωγή ως τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Από την προσχολική ηλικία έως την Γ' τάξη του Δημοτικού η μάθηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα επικεντρώνεται στον σεβασμό του εαυτού, των γονέων, των δασκάλων και των άλλων. Από την Δ' έως την ΣΤ' τάξη του Δημοτικού η εστίαση μετακινείται προς την κοινωνική ευθύνη, την ιδιότητα του πολίτη και τη διάκριση των επιθυμιών και των αναγκών από τα δικαιώματα. Για τις Α' και Β' Γυμνασίου η διαδικασία στρέφεται στην παρουσίαση και την ενίσχυση της γνώσης για συγκεκριμένα ανθρώπινα δικαιώματα. Στη Γ' Γυμνασίου και στο Λύκειο το επίκεντρο διευρύνεται προκειμένου να περιλάβει τα ανθρώπινα δικαιώματα ως οικουμενικές σταθερές, την ενσωμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην προσωπική αυτογνωσία και συμπεριφορά.

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Η εκπαίδευση σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι αποτελεσματικότερη, εφόσον πληρούνται και οι παρακάτω προϋποθέσεις που αφορούν το εκπαιδευτικό σύστημα.

Το μαθησιακό περιβάλλον

Η εκπαίδευση σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα έχει ως στόχο ένα περιβάλλον στο οποίο τα ανθρώπινα δικαιώματα ασκούνται και βιώνονται στην καθημερινότητα ολόκληρης της σχολικής κοινότητας. Πέρα από τη γνωσιακή μάθηση η εκπαίδευση σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα περιλαμβάνει και στοιχεία κοινωνικής και συναισθηματικής ανάπτυξης των μαθητών και των εκπαιδευτικών.

Διδασκαλία και μάθηση

Η εκπαίδευση σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα απαιτεί μια ολιστική προσέγγιση στη διδασκαλία και τη μάθηση, μια προσέγγιση που να αντανακλά τις αξίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το περιεχόμενο και οι στόχοι του αναλυτικού προγράμματος έχουν ως βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι μεθοδολογίες είναι δημοκρατικές και συμμετοχικές και όλο το υλικό και τα εγχειρίδια συνάδουν με τις αξίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Εκπαίδευση και επαγγελματική ανάπτυξη

Η εκπαίδευση και η επαγγελματική ανάπτυξη πρέπει να ενθαρρύνουν τη γνώση, τη δέσμευση και την κινητοποίηση του εκπαιδευτικού υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Εφαρμογή πολιτικών

Η αποτελεσματικότητα εξαρτάται από μια συνεπή στρατηγική εφαρμογής, η οποία περιλαμβάνει την κατάρτιση προϋπολογισμού, τον συντονισμό, τη συνοχή, την επίβλεψη και τη λογοδοσία.

Εκπαιδευτικές πολιτικές

Η προώθηση νομοθεσίας που περιλαμβάνει τα ανθρώπινα δικαιώματα σε σχέδια δράσης, αναλυτικά προγράμματα, εκπαίδευση υποψήφιων και εν ενεργεία παιδαγωγών, κατάρτιση, αξιολόγηση και λογοδοσία θα παράσχει την πολιτική βάση για ένα εκπαιδευτικό σύστημα βασισμένο στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Αναπτυξιακό πλαίσιο

Η εκπαίδευση σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα αποσκοπεί στο να βελτιώσει την κατανόηση, τη στάση και τη συμπεριφορά του μαθητή σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Γενική επισκόπηση

Ενίσχυση της γνώσης

- Εξετάστε την εξέλιξη των προστατευόμενων ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις ιστορικές έως τις σημερινές διακηρύξεις και συνθήκες καθώς και τη διαρκή εξέλιξη της γνώσης σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις διάφορες προκλήσεις για την πλήρη άσκησή τους και τους παράγοντες που συμβάλλουν στην παραβίασή τους.
- Αναπτύξτε κριτική κατανόηση πραγματικών καταστάσεων αμφισβητώντας τους φραγμούς και τις δομές που εμποδίζουν την πλήρη απόλαυση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών.

Αλλαγή στάσεων

- Προβληματιστείτε για αξίες όπως η δικαιοσύνη, η ισότητα και η αμεροληψία.
- Κινηθείτε προς την κατεύθυνση της αλληλοκατανόησης μεταξύ διαφορετικών ομάδων.
- Αναγνωρίστε τους αγώνες εκείνων των συνανθρώπων μας που αναζητούν να ικανοποιήσουν βασικές ανάγκες και αντιδράστε σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Αλλαγή συμπεριφορών

- Εμπνεύστε ανθρώπους ώστε να ενσωματώσουν τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τόσο στη ζωή τους όσο και στους κοινωνικούς θεσμούς.
- Προκαλέστε με τον τρόπο σας και διευκολύνετε τους ανθρώπους ώστε να καταστούν ικανοί να απαιτούν, να στηρίζουν και να υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα ως μέσο για βιώσιμη κοινωνική αλλαγή.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Ανθρώπινα δικαιώματα είναι τα δικαιώματα που έχει ένα πρόσωπο απλώς και μόνο επειδή είναι ανθρώπινο ον. Ανθρώπινα δικαιώματα έχουν όλοι οι άνθρωποι ισότητα, οικουμενικά και παντοτινά. Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι αναπαλλοτρίωτα: δεν γίνεται να τα χάσεις, όπως ακριβώς δεν γίνεται να πάψεις να είσαι ανθρώπινο ον. Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι αδιαχώριστα: δεν γίνεται να σου αρνηθούν ένα δικαίωμα επειδή είναι «λιγότερο σημαντικό» ή «μη ουσιαστικό». Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι αλληλένδετα: συνιστούν όλα μέρος ενός αλληλοσυμπληρούμενου πλαισίου. Για παράδειγμα η ικανότητά σας να συμμετέχετε στην κυβέρνησή σας επηρεάζεται άμεσα από το δικαίωμά σας στην έκφραση, το δικαίωμά σας στην εκπαίδευση, ακόμη και το δικαίωμα πρόσβασης στα αναγκαία για τη ζωή.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα ορίζονται διαφορετικά ως εκείνες οι βασικές σταθερές χωρίς τις οποίες οι άνθρωποι δεν μπορούν να ζήσουν με αξιοπρέπεια. Το να παραβιάζεις τα ανθρώπινα δικαιώματα κάποιου σημαίνει να μεταχειρίζεσαι το άτομο αυτό σαν να μην πρόκειται για ανθρώπινο πλάσμα. Το να συνηγορείς υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σημαίνει να απαιτείς τον σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας όλων των ανθρώπων. Επικαλούμενος τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθένας αποδέχεται επίσης την ευθύνη να μην παραβιάζει τα δικαιώματα των άλλων και να υποστηρίζει εκείνους των οποίων τα δικαιώματα καταστρατηγούνται ή όσους τα αποστερούνται.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα έχουν τόσο ιδεατή όσο και πρακτική φύση. Οι αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων προτάσσουν το όραμα ενός ελεύθερου, δίκαιου και ειρηνικού κόσμου και θέτουν τα ελάχιστα πρότυπα για τον τρόπο που τα άτομα και οι θεσμοί απανταχού οφείλουν να φέρονται στους συνανθρώπους. Επίσης τα ανθρώπινα δικαιώματα ενισχύουν τους ανθρώπους με ένα πλαίσιο δράσης κάθε φορά που αυτά τα ελάχιστα πρότυπα δεν τηρούνται, καθότι οι άνθρωποι συνεχίζουν να έχουν ανθρώπινα δικαιώματα, ακόμη και εάν οι νόμοι ή εκείνοι που βρίσκονται στην εξουσία δεν τα αναγνωρίζουν ή δεν τα προστατεύουν.

Βιώνουμε τα ανθρώπινα δικαιωμάτα μας καθημερινά, όταν θρησκευόμαστε σύμφωνα με τα πιστεύω μας ή επιλέγουμε να μη λατρεύουμε τίποτε· όταν συζητούμε μεταξύ μας και ασκούμε κριτική στις κυβερνητικές πολιτικές· όταν εντασσόμαστε σε μια συνδικαλιστική οργάνωση· ή όταν ταξιδεύουμε σε άλλα μέρη της χώρας ή στο εξωτερικό.

Παρότι συνήθως εκλαμβάνουμε τις ενέργειες αυτές ως δεδομένες, υπάρχουν άνθρωποι και εδώ και σε άλλες χώρες που δεν απολαμβάνουν όλες αυτές τις ελευθερίες ισότητα. Οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συμβαίνουν

- όταν ένας γονιός κακοποιεί ένα παιδί
- όταν μια οικογένεια είναι άστεγη
- όταν ένα σχολείο παρέχει ανεπαρκή εκπαίδευση
- όταν οι γυναίκες πληρώνονται λιγότερο από τους άνδρες
- όταν ένα άτομο κλέβει από ένα άλλο.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι ζήτημα της καθημερινότητας.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Η πεποίθηση ότι καθένας δικαιούται ορισμένα ανθρώπινα δικαιώματα χάρη στην ανθρώπινη υπόστασή του είναι σχετικά καινούργια. Οι ρίζες ωστόσο αυτής της πεποίθησης εντοπίζονται σε προγενέστερες παραδόσεις και διδασκαλίες σε πολλούς πολιτισμούς. Χρειάστηκε όμως ο καταλυτικός ρόλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, για να προωθηθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα στο παγκόσμιο προσκήνιο και στην παγκόσμια συνείδηση.

Κατά τη διάρκεια μεγάλου μέρους της Ιστορίας οι άνθρωποι αποκτούσαν δικαιώματα και ευθύνες μέσω της ιδιότητάς τους ως μέλη μιας ομάδας – οικογένεια, αυτόχθονο έθνος, θρησκεία, τάξη, κοινότητα ή κράτος. Στις περισσότερες κοινωνίες ίσχυαν παραδόσεις ανάλογες με τον «χρυσό κανόνα» που λέει «να συμπεριφέρεσαι στους άλλους όπως θα ήθελες οι άλλοι να συμπεριφέρονται σ' εσένα». Οι Βέδες των Ινδουιστών, ο βαβυλωνιακός Κώδικας του Χαμουραμπί, η Βίβλος, το Κοράνι και τα Ανάλεκτα του Κομφούκιου είναι πέντε από τις παλαιότερες γραπτές πηγές που εξετάζουν ζητήματα σχετικά με τα καθήκοντα, τα δικαιώματα και τις ευθύνες των ανθρώπων. Επίσης οι κώδικες συμπεριφοράς και δικαίου των Ίνκας και των Αζτέκων καθώς και ένα Σύνταγμα των Ιροκουά είναι αυτόχθονες αμερικανικές πηγές που υπήρχαν πολύ πριν από τη δημιουργία του Συντάγματος των ΗΠΑ τον 18ο αιώνα. Στην πραγματικότητα όλες οι κοινωνίες, είτε με γραπτή είτε με προφορική παράδοση, διέθεταν συστήματα αρμόζουσας συμπεριφοράς και δικαιοσύνης καθώς και τρόπους μέριμνας για την υγεία και ευημερία των μελών τους.

Προπομποί των κειμένων για τα ανθρώπινα δικαιώματα του 20ού αιώνα
Κείμενα που υποστηρίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως η Magna Carta (1215), η αγγλική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων (1689), η γαλλική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη (1789) και το Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών και η Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (1791), είναι οι γραπτοί πρόγονοι πολλών εκ των σημερινών κειμένων για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Όσοπολλά από αυτά τα κείμενα, όταν εφαρμόστηκαν αρχικά, απέκλειαν τις γυναίκες, ανθρώπους άλλου χρώματος και μέλη ορισμένων κοινωνικών, θρησκευτικών, οικονομικών και πολιτικών ομάδων. Παρόλα αυτά άνθρωποι που καταπιέζονται σε ολόκληρο τον κόσμο έχουν βασισθεί στις αρχές που εκφράζουν

αυτά κείμενα, προκειμένου να στηρίξουν επαναστάσεις που διεκδικούν το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης ή προστατεύουν ατομικά δικαιώματα.

Το σύγχρονο διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα και η ίδρυση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) έχουν σημαντικά ιστορικά προηγούμενα. Προσπάθειες κατά τον 19ο αιώνα να απαγορευθεί το δουλεμπόριο και να περιορισθούν οι φρικαλεότητες του πολέμου αποτελούν εξαιρετικά παραδείγματα. Το 1919 διάφορες χώρες ίδρυσαν τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας [ILO] για την επίβλεψη των συνθηκών που προστατεύουν τους εργάτες όσον αφορά τα δικαιώματά τους, συμπεριλαμβανομένης της υγείας και της ασφάλειάς τους. Το ζήτημα της προστασίας ορισμένων μειονοτικών ομάδων τέθηκε από την Κοινωνία των Εθνών στο τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Εντούτοις αυτός ο οργανισμός για τη διεθνή ειρήνη και συνεργασία, που δημιουργήθηκε από τους νικητές Ευρωπαίους συμμάχους, ουδέποτε πέτυχε τους στόχους του. Η Κοινωνία των Εθνών παρέπαιε διότι οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν αρνηθεί να ενταχθούν και διότι είχε αποτύχει να αποτρέψει την εισβολή της Ιαπωνίας στην Κίνα και τη Μαντζουρία (1931) και την επίθεση της Ιταλίας στην Αιθιοπία (1935). Τελικά έσβησε με την έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1939).

Η γέννηση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών

Η ιδέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αναδύθηκε ισχυρότερη μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Η εξόντωση περισσότερων από έξι εκατομμύρια Εβραίων, Σίντι και Ρομά, ομοφυλόφιλων και ατόμων με αναπηρίες από τους Γερμανούς ναζί προκάλεσε φρίκη στον κόσμο. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο πραγματοποιήθηκαν δίκες στη Νυρεμβέργη και το Τόκυο και αξιωματούχοι από τις ηττημένες χώρες τιμωρήθηκαν για τη διάπραξη εγκλημάτων πολέμου, «εγκλημάτων κατά της ειρήνης» και «εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας».

Διάφορες κυβερνήσεις δεσμεύτηκαν τότε για την ίδρυση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, με πρωταρχικό σκοπό την προστασία της διεθνούς ειρήνης και την αποτροπή των συρράξεων. Οι λαοί ήθελαν να διασφαλίσουν ότι ποτέ ξανά δεν θα αρνούσαν κάποιος αδικώς σε ανθρώπους το δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία, την τροφή, τη στέγη ή την υπηκοότητα. Η ουσία αυτών των αναδυόμενων αρχών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτυπώθηκε στην Ομιλία για την Κατάσταση του Έθνους του προέδρου Φράνκλιν Ντελάνο Ρούσβελτ το 1941, όταν μίλησε για έναν κόσμο θεμελιωμένο σε τέσσερις ουσιώδεις ελευθερίες: ελευθερία του λόγου και της θρησκείας, ελευθερία από την ανέχεια και από τον φόβο.

Υπήρξαν εκκλήσεις από ολόκληρο τον πλανήτη για τη θέσπιση προτύπων σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα για την προστασία των πολιτών από καταχρήσεις των κυβερνήσεών τους, προτύπων έναντι των οποίων τα έθνη θα μπορούσαν να κριθούν υπόλογα για τη μεταχείριση όσων διαβιούσαν εντός των συνόρων τους. Αυτές οι φωνές έπαιξαν καίριο ρόλο στην υιοθέτηση του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών το 1945 – το ιδρυτικό κείμενο του ΟΗΕ που θέσπισε του στόχους, τις λειτουργίες και τις υποχρεώσεις του Οργανισμού.

Η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Οι χώρες-μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών δεσμεύτηκαν να προωθήσουν τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους. Για την προαγωγή αυτού του στόχου, ο ΟΗΕ θέσπισε μία Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και της ανέθεσε το έργο της συγγραφής ενός προσχέδιου, όπου θα εκτίθεται το νόημα των θεμελιακών δικαιωμάτων και ελευθεριών που διακηρύσσονταν στον Χάρτη. Η Επιτροπή υπό τη δυναμική ηγεσία της Έλινορ Ρούσβελτ συγκέντρωσε την προσοχή όλου του κόσμου. Στις 10 Δεκεμβρίου 1948 η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα υιοθετήθηκε από τα 56 μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Η ψήφιση ήταν ομόφωνη, αν και οκτώ έθνη επέλεξαν να απόσχουν.

Η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, που αποκαλείται ευρέως και Διεθνής Μάγκνα Κάρτα, επέκτεινε την επανάσταση στο διεθνές δίκαιο την οποία είχε εγκαινιάσει ο Καταστατικός Χάρτης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών – κυρίως ως προς το ότι ο τρόπος με τον οποίο μια κυβέρνηση μεταχειρίζεται τους πολίτες της αποτελούσε πλέον ζήτημα νόμιμου διεθνούς ενδιαφέροντος και όχι απλώς εσωτερικό ζήτημα της εν λόγω χώρας. Διακηρύσσει ότι όλα τα δικαιώματα είναι αλληλένδετα και αδιαχώριστα. Στο προοίμιό της εύγλωττα υποστηρίζεται ότι: «[...] η αναγνώριση της αξιοπρέπειας, που είναι σύμφυτη σε όλα τα μέλη της ανθρώπινης οικογένειας, καθώς και των ίσων και αναπαλλοτρίωτων δικαιωμάτων τους αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο».

Η επιρροή της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα έχει υπάρξει σημαντική. Οι αρχές της έχουν ενσωματωθεί στα συντάγματα των περισσότερων από τα 185 έθνη που είναι ενταγμένα σήμερα στον ΟΗΕ. Παρότι μια διακήρυξη δεν αποτελεί νομικά δεσμευτικό κείμενο, η Οικουμενική Διακήρυξη έχει αποκτήσει υπόσταση εθιμικού διεθνούς δικαίου, επειδή θεωρείται «ως το κοινό ιδανικό στο οποίο πρέπει να κατατείνουν όλοι οι λαοί και όλα τα έθνη».

Τα Σύμφωνα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Με στόχο την εγκαθίδρυση μηχανισμών για την επιβολή της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα η Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του ΟΗΕ συνέταξε το 1966 τα προσχέδια δύο συνθηκών: το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα [ICCPR] με το προαιρετικό του Πρωτόκολλο και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα [ICESCR]. Από κοινού με την Οικουμενική Διακήρυξη συνηθίζεται να αναφέρονται ως η Διεθνής Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Το Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα επικεντρώνεται σε ζητήματα όπως το δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία του λόγου, τη θρησκεία και το δικαίωμα του εκλέγειν. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα επικεντρώνεται σε ζητήματα όπως η τροφή, η εκπαίδευση, η υγεία και η στέγη. Και τα δύο διακηρύττουν την επέκταση των δικαιωμάτων σε όλους τους ανθρώπους και απαγορεύουν τις διακρίσεις.

Έως το 2010 τα Σύμφωνα αυτά είχαν επικυρωθεί από περισσότερες από 160 χώρες.

Ελινορ Ρούσβελτ, Νέα Υόρκη, 1949

Επακόλουθα νομικά κείμενα για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Πέραν των Συμφώνων που συγκαταλέγονται στη Διεθνή Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών έχει υιοθετήσει περισσότερες από είκοσι κύριες συνθήκες που εξειδικεύουν περαιτέρω τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σε αυτές περιλαμβάνονται συνθήκες για την αποτροπή και την απαγόρευση συγκεκριμένων παραβιάσεων, όπως τα βασανιστήρια και η γενοκτονία, και για την προστασία ιδιαιτέρως ευάλωτων πληθυσμών, όπως οι πρόσφυγες (Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων, 1950), οι γυναίκες (Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών Διάκρισης κατά των Γυναικών, 1979) και τα παιδιά (Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, 1989).

Στην Ευρώπη, στη Βόρεια και τη Νότια Αμερική και στην Αφρική περιφερειακά νομικά κείμενα για την προστασία και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων επεκτείνουν τη Διεθνή Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Για παράδειγμα τα αφρικανικά κράτη δημιούργησαν τον δικό τους Χάρτη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Λαών (1981) και τα μουσουλμανικά κράτη συνέταξαν τη Διακήρυξη του Καΐρου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στο Ισλάμ (1990). Οι δραματικές αλλαγές στην Ανατολική Ευρώπη, την Αφρική και τη Λατινική Αμερική τα τελευταία 20 χρόνια ανέδειξαν περίτρανα ένα κύμα νέων αιτημάτων για σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Λαϊκά κινήματα στην Κίνα, την Κορέα και άλλα ασιατικά έθνη αποκαλύπτουν παρόμοια προσήλωση σε αυτές τις αρχές.

Ο ρόλος των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων

Σε ολόκληρο τον πλανήτη υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι πολύ συχνά πολίτες, όχι κυβερνητικοί αξιωματούχοι. Ειδικότερα μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην εστίαση της προσοχής της διεθνούς κοινότητας σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Για παράδειγμα ενέργειες διαφόρων ΜΚΟ στο πλαίσιο της Τέταρτης Παγκόσμιας Διάσκεψης για τις Γυναίκες του ΟΗΕ στο Πεκίνο, στην Κίνα, το 1995 προσήλκυσαν πρωτοφανή προσοχή σε σοβαρές παραβιάσεις των δικαιωμάτων των γυναικών. Μη κυβερνητικές οργανώσεις όπως η Διεθνής Αμνηστία, η Διεθνής Οργάνωση κατά της Δουλείας [Anti-Slavery International], η Διεθνής Επιτροπή Νομικών [International Commission of Jurists], η Διεθνής Ομάδα Εργασίας για Υποθέσεις Αυτόχθονων Πληθυσμών [International Working Group on Indigenous Affairs], το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων [Human Rights Watch], το Κέντρο Robert F. Kennedy για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, οι Γιατροί για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα [Physicians for Human Rights],

Υπογραφή του Χάρτη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, Σαν Φραντσίσκο, Καλιφόρνια, 1945

η οργάνωση Human Rights First [Τα Ανθρώπινα Δικαιώματα Πρώτα], το Ίδρυμα Έρευνας για τα Laogai [Laogai Research Foundation] και το Ίδρυμα για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα [Foundation for Human Rights] παρακολουθούν ενέργειες κυβερνήσεων και ασκούν πίεση σε αυτές προκειμένου να ενεργούν σύμφωνα με τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Κυβερνητικοί αξιωματούχοι που κατανοούν το πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μπορούν να επιφέρουν μακρόπνοες αλλαγές υπέρ της ελευθερίας. Πολλοί παγκόσμιοι ηγέτες όπως ο Abraham Lincoln, η Ellen Johnson-Sirleaf, η Michelle Bachelet Jeria και ο Jimmy Carter τήρησαν σθεναρή στάση υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε άλλες χώρες ηγέτες όπως ο Nelson Mandela, ο Mahatma Gandhi, ο Dag Hammarskjöld, η Graça Machel, η Wangari Maathai και ο Václav Havel επέφεραν σπουδαίες αλλαγές υπό τη σημαία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η εξέλιξη του δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Από το 1948 η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα έχει λειτουργήσει ως βάση για 20 μεγάλες συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πολλές συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα τέθηκαν σε ισχύ· κάποιες βρίσκονται ακόμη στη διαδικασία της επικύρωσης. Άλλες, όπως μία σύμβαση για τα δικαιώματα των αυτόχθονων πληθυσμών και μία σύμβαση για τα περιβαλλοντικά δικαιώματα, βρίσκονται επί του παρόντος στα προσχέδια. Καθώς οι ανάγκες ορισμένων ομάδων αναγνωρίζονται και προσδιορίζονται και καθώς παγκόσμια γεγονότα αναδεικνύουν την αναγκαιότητα για επίγνωση και δράση σε σχέση με συγκεκριμένα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το διεθνές δίκαιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα εξελίσσεται διαρκώς προκειμένου να ανταποκριθεί. Απώτερος σκοπός είναι η προστασία και η προώθηση των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων για κάθε άνθρωπο παντού.

Παρότι έχει επιτευχθεί μεγάλη πρόοδος στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως, η ενοχλητική αλήθεια είναι ότι άνθρωποι υπεύθυνοι για εγκλήματα, βασανισμούς και βιασμούς σε μεγάλη κλίμακα πιθανώς συνεχίζουν να διαφεύγουν τη σύλληψη και την τιμωρία.

Ύστερα από χρόνια έντονης προετοιμασίας εκπρόσωποι κυβερνήσεων συναντήθηκαν το 1998 στη Ρώμη της Ιταλίας προκειμένου να υιοθετήσουν το καταστατικό σύστασης ενός μόνιμου Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου [ICC]. Εξήντα κράτη επικύρωσαν το Καταστατικό της Ρώμης το 2002 και αναγνώρισαν επισήμως ως ρόλο του Δικαστηρίου την εκδίκαση των σοβαρότερων παγκόσμιων εγκλημάτων. Έως το 2009 το Καταστατικό είχε επικυρωθεί από 109 κράτη.

Το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο είναι ένα μόνιμο δικαστήριο με παγκόσμια δικαιοδοσία να δικάζει άτομα για τα χειρότερα εγκλήματα στον κόσμο – γενοκτονία, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και εγκλήματα πολέμου.

Το σύγχρονο κίνημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Η υιοθέτηση της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα το 1948 θεωρείται ως η εκκίνηση του σύγχρονου κινήματος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το κίνημα αυτό έχει γνωρίσει βαθιές κοινωνικές αλλαγές: το γυναικείο κίνημα πέτυχε περισσότερη ισότητα για τις γυναίκες, όπως το δικαίωμα στην ψήφο. Κινήματα κατά του apartheid στη Νότιο Αφρική και σε ολόκληρο τον κόσμο κατέδειξαν τη βαρύτητα του «διεθνικού ακτιβισμού», που συνέβαλε στη δημιουργία δημοκρατικής διακυβέρνησης βασισμένης στο δικαίωμα της αυτοδιάθεσης και της ισότητας.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι μια ιδέα που έχει πλέον ωριμάσει. Η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα αποτελεί έκκληση για ελευθερία και δικαιοσύνη για τους ανθρώπους σε ολόκληρο τον κόσμο. Καθημερινά κυβερνήσεις, που παραβιάζουν τα δικαιώματα των πολιτών τους, αμφισβητούνται και επιπλήττονται. Καθημερινά άνθρωποι παγκοσμίως κινητοποιούνται και αντιτάσσονται στην αδικία και την απανθρωπιά. Σαν σταγόνες νερού που πέφτουν σε έναν βράχο, φθείρουν τις δυνάμεις της καταπίεσης και ωθούν τον κόσμο πλησιέστερα στην επίτευξη των αρχών που εκφράστηκαν στην Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Πηγή: Προσαρμογή από το David Shiman, *Teaching Human Rights* (Denver: Center for Teaching International Relations Publications, University of Denver, 1993).

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΔΟΧΗ
ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ
ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

- ΑΡΘΡΟ 1 : Δικαίωμα στην ισότητα
- ΑΡΘΡΟ 2 : Ελευθερία από τις διακρίσεις
- ΑΡΘΡΟ 3 : Δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική ασφάλεια
- ΑΡΘΡΟ 4 : Ελευθερία από τη δουλεία
- ΑΡΘΡΟ 5 : Ελευθερία από βασανιστήρια και ταπεινωτική μεταχείριση
- ΑΡΘΡΟ 6 : Δικαίωμα στην αναγνώριση της νομικής προσωπικότητας
- ΑΡΘΡΟ 7 : Δικαίωμα στην ισότητα έναντι του νόμου
- ΑΡΘΡΟ 8 : Δικαίωμα στην προστασία θεμελιακών δικαιωμάτων με την άσκηση αποτελεσματικών ένδικων μέσων
- ΑΡΘΡΟ 9 : Ελευθερία από αυθαίρετη σύλληψη και εξορία
- ΑΡΘΡΟ 10 : Δικαίωμα σε δίκαιη δημόσια δίκη
- ΑΡΘΡΟ 11 : Δικαίωμα στο τεκμήριο αθωότητας
- ΑΡΘΡΟ 12 : Ελευθερία από αυθαίρετη πρόσβαση στην ιδιωτική ζωή, την οικογένεια, την κατοικία και την αλληλογραφία
- ΑΡΘΡΟ 13 : Ελευθερία μετακίνησης εντός και εκτός της χώρας
- ΑΡΘΡΟ 14 : Δικαίωμα διεκδίκησης ασύλου σε άλλες χώρες σε περίπτωση καταδίωξης
- ΑΡΘΡΟ 15 : Δικαίωμα σε μια υπηκοότητα και ελευθερία αλλαγής αυτής
- ΑΡΘΡΟ 16 : Δικαίωμα στον γάμο και την οικογένεια
- ΑΡΘΡΟ 17 : Δικαίωμα στην ιδιοκτησία

- ΑΡΘΡΟ 18 : Ελευθερία της συνείδησης και της θρησκευτικής πίστης
- ΑΡΘΡΟ 19 : Ελευθερία της γνώμης και της ενημέρωσης
- ΑΡΘΡΟ 20 : Δικαίωμα ειρηνικής συνάθροισης και του συνεταιρίζεσθαι
- ΑΡΘΡΟ 21 : Δικαίωμα συμμετοχής στη διακυβέρνηση και σε ελεύθερες εκλογές
- ΑΡΘΡΟ 22 : Δικαίωμα κοινωνικής προστασίας
- ΑΡΘΡΟ 23 : Δικαίωμα στην ελεύθερη επιλογή της εργασίας και στη συμμετοχή σε συνδικάτα
- ΑΡΘΡΟ 24 : Δικαίωμα στην ανάπαυση και τον ελεύθερο χρόνο
- ΑΡΘΡΟ 25 : Δικαίωμα σε επαρκές βιοτικό επίπεδο
- ΑΡΘΡΟ 26 : Δικαίωμα στην εκπαίδευση
- ΑΡΘΡΟ 27 : Δικαίωμα ελεύθερης συμμετοχής στην πνευματική ζωή της κοινότητας
- ΑΡΘΡΟ 28 : Δικαίωμα σε μια κοινωνική τάξη που πραγματώνει το παρόν κείμενο
- ΑΡΘΡΟ 29 : Δικαίωμα στην εκπλήρωση καθηκόντων προς την κοινότητα απαραίτητων για την ελεύθερη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητας
- ΑΡΘΡΟ 30 : Ελευθερία από κρατική ή προσωπική παρέμβαση στα ανωτέρω δικαιώματα

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Απλουστευμένη εκδοχή

ΑΡΘΡΟ 1

Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι. Έχουν την ίδια αξία και τα ίδια δικαιώματα όπως κάθε άλλος. Γεννιούνται με την ικανότητα να σκέφτονται και να ξεχωρίζουν το καλό από το κακό και οφείλουν να συμπεριφέρονται στους άλλους με πνεύμα φιλικότητας.

ΑΡΘΡΟ 2

Κάθε άνθρωπος δικαιούται να έχει όλα τα δικαιώματα και όλες τις ελευθερίες που προκηρύσσει αυτή η Διακήρυξη, άσχετα από τη φυλή, το φύλο, το χρώμα που μπορεί να έχει. Δεν πρέπει να έχει σημασία πού γεννήθηκες, ποια γλώσσα μιλάς, σε ποια θρησκεία ανήκεις, ποιες είναι οι πολιτικές σου απόψεις ή αν είσαι πλούσιος ή φτωχός. Όλοι θα πρέπει να έχουν όλα τα δικαιώματα αυτής της Διακήρυξης.

ΑΡΘΡΟ 3

Κάθε ένας έχει δικαίωμα να ζει, να είναι ελεύθερος και να αισθάνεται ασφαλής.

ΑΡΘΡΟ 4

Κανείς δεν επιτρέπεται να ζει υπό καθεστώς δουλείας για οποιονδήποτε λόγο. Η αγορά και πώληση ανθρωπίνων όντων θα πρέπει πάντοτε να εμποδίζεται.

ΑΡΘΡΟ 5

Κανείς δεν επιτρέπεται να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε οιαδήποτε άλλη μεταχείριση ή ποινή που είναι σκληρή ή που τον κάνει να νιώθει λιγότερο από άνθρωπος.

ΑΡΘΡΟ 6

Καθένας έχει δικαίωμα να γίνεται παντού αποδεκτός ως πρόσωπο σύμφωνα με τον νόμο.

ΑΡΘΡΟ 7

Έχουν το δικαίωμα να αντιμετωπίζονται από τον νόμο ισότιμα και να έχουν την προστασία του νόμου όπως κάθε άλλος. Όλοι θα πρέπει να προστατεύονται από μεταχείριση τέτοια που θα παραβίαζε αυτή τη Διακήρυξη ή από κάποιον που θα έκανε άλλους να παραβιάσουν τα δικαιώματα που περιγράφονται σε αυτή.

ΑΡΘΡΟ 8

Εάν τα δικαιώματά σου σύμφωνα με τον νόμο παραβιάζονται, θα πρέπει να έχεις το δικαίωμα να έχεις δίκαιους και επαρκείς δικαστές, που θα φροντίσουν να αποδοθεί δικαιοσύνη.

ΑΡΘΡΟ 9

Κανείς δεν μπορεί να συλλαμβάνεται, να κρατείται στη φυλακή ή να διώχνεται και να παραμένει υποχρεωτικά έξω από τη χώρα του χωρίς επαρκή λόγο.

ΑΡΘΡΟ 10

Έχεις το ίδιο δικαίωμα με κάθε άλλον σε μια δίκαιη και δημόσια δίκη από δικαστήρια που θα είναι μη προκατειλημμένα και ελεύθερα να αποφασίσουν από μόνα τους, σε περίπτωση που ποτέ κατηγορηθείς ότι παρέβηκες τον νόμο ή πρέπει να πας στο δικαστήριο για κάποιον άλλο λόγο.

ΑΡΘΡΟ 11

1. Εάν κατηγορείσαι για ποινικό αδίκημα, έχεις το δικαίωμα να θεωρείσαι αθώος, έως ότου διαπιστωθεί η ενοχή σου σύμφωνα με τον νόμο, σε δίκαιη και δημόσια δίκη στην οποία έχεις όλα τα βασικά που χρειάζεσαι για να υπερασπισθείς τον εαυτό σου.

2. Κανείς δεν μπορεί να καταδικαστεί για κάτι που δεν ήταν παράνομο όταν συνέβη. Ούτε μπορεί να του επιβληθεί μεγαλύτερη ποινή από εκείνη που ίσχυε όταν τελέστηκε η αξιόποινη πράξη.

ΑΡΘΡΟ 12

Κανείς δεν έχει δικαίωμα να εισβάλλει στην ιδιωτική σου ζωή, στο σπίτι ή στην αλληλογραφία σου ή να προσβάλλει την τιμότητα και τον αυτοσεβασμό σου χωρίς επαρκή λόγο. Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να τους προστατεύουν οι νόμοι από επεμβάσεις και επιθέσεις τέτοιου είδους.

ΑΡΘΡΟ 13

1. Έχεις το δικαίωμα να πηγαίνεις και

να μένεις όπου εσύ θέλεις στο εσωτερικό οποιασδήποτε χώρας.

2. Έχεις το δικαίωμα να φεύγεις από οποιαδήποτε χώρα, ακόμη και τη δική σου, και να επιστρέφεις σε αυτή όποτε θέλεις.

ΑΡΘΡΟ 14

1. Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να αναζητούν προστασία από κακοποίηση σε μια άλλη χώρα.

2. Το δικαίωμα αυτό δεν ισχύει, όταν ο άνθρωπος έχει κάνει αδίκημα που δεν έχει καμία σχέση με την πολιτική ή όταν έχει κάνει κάτι που είναι αντίθετο προς τις αρχές του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

ΑΡΘΡΟ 15

1. Έχεις το δικαίωμα σε μια υπηκοότητα.

2. Κανείς δεν θα στερηθεί την υπηκοότητά του ούτε το δικαίωμα να αλλάξει υπηκοότητα.

ΑΡΘΡΟ 16

1. Ενήλικες άνδρες και γυναίκες έχουν το δικαίωμα να παντρεύονται και να δημιουργούν οικογένεια, χωρίς κανείς να προσπαθεί να τους σταματήσει ή να τους δυσκολέψει εξαιτίας της φυλής, της εθνικότητας ή της θρησκείας τους. Και οι δύο σύντροφοι έχουν ίσα δικαιώματα ως προς το να παντρευτούν, κατά τη διάρκεια του γάμου και, σε περίπτωση που αποφασίσουν, στη διάλυση του γάμου.

2. Γάμος δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο με τη σύμφωνη γνώμη του ζευγαριού.

3. Η οικογένεια είναι το βασικό στοιχείο της κοινωνίας και θα πρέπει να προστατεύεται.

ΑΡΘΡΟ 17

1. Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να έχουν υπάρχοντα που μπορούν να τα κατέχουν μόνοι ή να τα μοιράζονται με άλλους.

2. Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να σου στερήσει τα πράγματά σου χωρίς επαρκή λόγο.

ΑΡΘΡΟ 18

Έχεις το δικαίωμα να πιστεύεις τα πράγματα που θέλεις να πιστεύεις, να έχεις τις απόψεις σου για το τι είναι καλό και τι κακό και να πιστεύεις σε όποια θρησκεία θέλεις. Σε αυτό περιλαμβάνεται το δικαίωμα να αλλάξεις τη θρησκεία σου, εάν το θέλεις, και να την ασκείς χωρίς να παρεμβαίνει κανείς.

ΑΡΘΡΟ 19

Έχεις το δικαίωμα να λες στους ανθρώπους πώς νιώθεις για τα πράγματα, χωρίς να σου λένε να σωπάσεις. Έχεις το δικαίωμα να διαβάζεις τα νέα, να παρακολουθείς ή να ακούς ενημερωτικά δελτία και να ακούς ραδιόφωνο, χωρίς κάποιος να προσπαθεί να σε σταματήσει, όπου και αν ζεις. Τέλος έχεις το δικαίωμα να τυπώνεις τις από-

ψεις σου σε εφημερίδα ή περιοδικό και να τις στέλνεις οπουδήποτε, χωρίς κανένας να σε σταματά.

ΑΡΘΡΟ 20

1. Έχεις το δικαίωμα να βρίσκεσαι με άλλους ειρηνικά και να είσαι με όποιον θέλεις.

2. Κανείς δεν μπορεί να σε υποχρεώσει να ενταχθείς ή να ανήκεις σε οποιαδήποτε ομάδα.

ΑΡΘΡΟ 21

1. Έχεις το δικαίωμα να συμμετέχεις στη διακυβέρνηση της χώρας σου με το να είσαι μέλος ή να επιλέγεις ανθρώπους που είναι μέλη της κυβέρνησης μέσω δίκαιων εκλογών.

2. Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να υπηρετούν τη χώρα τους με κάποιο τρόπο.

3. Η πρωταρχική δουλειά κάθε κυβέρνησης είναι να κάνει ό,τι ο λαός περιμένει από εκείνη να κάνει. Αυτό σημαίνει ότι έχεις το δικαίωμα να έχεις εκλογές κάθε τόσο, στις οποίες η ψήφος κάθε ανθρώπου μετρά το ίδιο και η ψήφος είναι για τον καθένα ιδιωτική υπόθεση.

ΑΡΘΡΟ 22

Κάθε άτομο σε αυτόν τον πλανήτη έχει δικαίωμα να εξασφαλίσει την ικανοποίηση των βασικών του αναγκών και θα πρέπει να έχει ό,τι χρειάζεται για να ζει με υπερηφάνεια και να γίνει το άτομο που θέλει να είναι. Κάθε χώρα ή

ομάδα χωρών θα πρέπει να κάνει το παν για την πραγματοποίηση αυτού του δικαιώματος.

ΑΡΘΡΟ 23

1. Έχεις το δικαίωμα να εργάζεσαι και να επιλέγεις ελεύθερα το επάγγελμά σου, να έχεις δίκαιες και ασφαλείς συνθήκες εργασίας και να προστατεύεσαι από την ανεργία.

2. Έχεις το δικαίωμα ίσης αμοιβής με κάθε άλλον που κάνει την ίδια δουλειά, χωρίς κανείς να κάνει χάρες.

3. Έχεις το δικαίωμα σε επαρκή αμοιβή, ώστε εσύ και η οικογένειά σου να ζείτε με αξιοπρέπεια. Αυτό σημαίνει ότι, εάν δεν πληρώνεσαι αρκετά για να το καταφέρεις αυτό, τότε θα μπορείς να λάβεις κάποιο άλλο είδος βοήθειας.

4. Έχεις το δικαίωμα να ιδρύεις ή να είσαι μέλος συνδικάτου που θα υπηρετεί και θα προστατεύει τα συμφέροντά σου.

ΑΡΘΡΟ 24

Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα στην ανάπαυση και χαλάρωση, που περιλαμβάνει περιορισμό των ωρών υποχρεωτικής εργασίας και το δικαίωμα σε πληρωμένη άδεια για διακοπές μια στο τόσο.

ΑΡΘΡΟ 25

Έχεις το δικαίωμα να έχεις ό,τι χρειάζεσαι προκειμένου να ζήσεις μια αξιοπρεπή ζωή, συμπεριλαμβανομένων του φαγητού, του ρουχισμού, του σπιτιού και της ιατρικής περίθαλψης

για σένα και την οικογένειά σου. Έχεις δικαίωμα σε βοήθεια εάν είσαι άρρωστος ή ανίκανος να εργαστείς, εάν είσαι γηραιότερος, χήρος ή χήρα ή αν βρίσκεσαι σε οποιαδήποτε άλλη κατάσταση που σε εμποδίζει να εργαστείς χωρίς να ευθύνεσαι εσύ γι' αυτό.

ΑΡΘΡΟ 26

1. Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Η εκπαίδευση πρέπει να παρέχεται δωρεάν και θα πρέπει να απαιτείται από όλους, τουλάχιστον στα πρώτα χρόνια. Η μεταγενέστερη εκπαίδευση για εργασία και πανεπιστημιακές σπουδές πρέπει να είναι διαθέσιμη για όλους όσους την επιθυμούν και είναι ικανοί να την παρακολουθήσουν.

2. Η εκπαίδευση θα πρέπει να βοηθάει τους ανθρώπους να γίνουν ό,τι καλύτερο μπορούν. Θα πρέπει να τους διδάσκει να σέβονται και να κατανοούν τους άλλους και να είναι ευγενικοί με όλους, ανεξάρτητα από το ποιο είναι ή από πού κατάγονται. Η εκπαίδευση θα πρέπει να βοηθά στην προώθηση των δραστηριοτήτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στην προσπάθειά του να δημιουργήσει έναν ειρηνικό κόσμο.

ΑΡΘΡΟ 27

1. Έχεις το δικαίωμα να συμμετέχεις ελεύθερα και να αποτελεις μέρος του κόσμου της τέχνης, της μουσικής και των βιβλίων. Έχεις το δικαίωμα να απολαμβάνεις τις τέχνες και να μοιράζεσαι τα πλεονεκτήματα που προέρχονται

από νέες ανακαλύψεις στην επιστήμη.
2. Έχεις το δικαίωμα της αναγνώρισης και κάθε κέρδους που προέρχεται από κάτι που έγραψες, έφτιαξες ή ανακάλυψες.

ΑΡΘΡΟ 28

Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα σε έναν κόσμο στον οποίον τα δικαιώματα και οι ελευθερίες, όπως αυτά που περιλαμβάνονται σε αυτή τη Διακήρυξη, γίνονται σεβαστά και να μπορούν να πραγματοποιούνται.

ΑΡΘΡΟ 29

1. Έχεις ευθύνη απέναντι στο μέρος που ζεις και τους ανθρώπους γύρω σου – όλοι μας έχουμε. Μόνο αν προσέχουμε ο ένας τον άλλον μπορούμε να γίνουμε ό,τι καλύτερο μπορούμε ως άτομα.

2. Προκειμένου όλοι οι άνθρωποι να είναι ελεύθεροι, πρέπει να υπάρχουν νόμοι και όρια που σέβονται τα δικαιώματα όλων, επιβεβαιώνουν την αίσθησή μας για το καλό και το κακό και διατηρούν την ειρήνη σε έναν κόσμο όπου καθένας μας παίζει ενεργό ρόλο.

3. Κανείς δεν θα πρέπει να χρησιμοποιεί την ελευθερία του για να αντιταχθεί στους σκοπούς και τις αρχές του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

ΑΡΘΡΟ 30

Τίποτε σε αυτή τη Διακήρυξη δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι λέει πως οποιοσδήποτε έχει το δικαίωμα να κάνει κάτι που θα μπορούσε να εξασθενήσει ή να αφαιρέσει αυτά τα δικαιώματα.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΗΛΙΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΕΙΝΑΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΝΑΨΕ ΕΙΡΗΝΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΛΗΣΙΟΝ ΣΟΥ ΚΑΙ ΚΗΡΥΞΕ
ΠΟΛΕΜΟ ΣΤΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΣΟΥ

ΣΟΦΟΚΛΗΣ

ΑΝ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ Η ΙΣΟΤΗΤΑ ΓΕΝΝΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ
ΚΑΠΟΙΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ
ΒΡΕΘΟΥΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΟΠΟΥ ΟΛΟΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ
ΕΧΟΥΝ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΕΥΘΥΝΗ ΓΙΑ ΤΑ ΚΟΙΝΑ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟΛΟΓΟΥΜΕ ΤΟΣΟ ΤΗΝ ΕΠΙΒΙΩΣΗ
ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΜΕ ΟΠΟΙΟΝΔΗΠΟΤΕ ΤΡΟΠΟ, ΑΛΛΑ ΤΗΝ
ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΜΕ ΣΕΒΑΣΜΟ ΣΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ
ΗΘΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΙΔΑΝΙΚΑ

ΠΛΑΤΩΝ

Ο ΠΟΛΙΤΗΣ ΕΧΕΙ ΑΛΗΘΙΝΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΜΟΝΟ ΟΤΑΝ
ΤΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΣΩΣΤΟ ΤΡΟΠΟ, ΩΣΤΕ ΝΑ ΜΗΝ
ΕΜΠΟΔΙΖΕΙ ΚΑΝΕΝΟΣ ΑΛΛΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ.
ΚΑΙ ΤΟΤΕ ΜΟΝΟ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΤΗ ΦΥΛΑΞΕΙ, ΟΤΑΝ ΣΕΒΕΤΑΙ
ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΣ ΤΟΥ ΩΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΣ

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΚΟΡΑΗΣ

Ο Ρόμπερτ Φ. Κέννεντυ συναντά κάτοικο του Σοβέτο, Γιοχάνεσμπουργκ, Νότιος Αφρική, 8 Ιουνίου 1966. Άγνωστος φωτογράφος. Ανήκει στη Συλλογή Φωτογραφιών Robert F. Kennedy.

**«ΚΑΝΕΝΑΣ
ΔΕΝ ΓΕΝΝΙΕΤΑΙ
ΜΙΣΩΝΤΑΣ ΕΝΑΝ
ΑΛΛΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΓΙΑ
ΤΟ ΧΡΩΜΑ
ΤΟΥ ΔΕΡΜΑΤΟΣ ΤΟΥ
Ή ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΩΓΗ
Ή ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΟΥ.
ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ
ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ
ΝΑ ΜΙΣΟΥΝ ΚΑΙ,
ΕΑΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ
ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ ΝΑ
ΜΙΣΟΥΝ, ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ
ΔΙΔΑΧΘΟΥΝ
ΚΑΙ ΝΑ ΑΓΑΠΟΥΝ,
ΔΙΟΤΙ Η ΑΓΑΠΗ ΒΓΑΙΝΕΙ
ΠΙΟ ΦΥΣΙΚΑ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΚΑΡΔΙΑ
ΑΠ' Ο,ΤΙ
ΤΟ ΑΝΤΙΘΕΤΟ ΤΗΣ»**

ΝΕΛΣΟΝ ΜΑΝΤΕΛΑ

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ

Το πρόγραμμα «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία» προάγει τη μάθηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω προσωπικών αφηγήσεων, του προφορικού λόγου, της εικόνας και μέσω μαθημάτων και δραστηριοτήτων. Αυτή η ενότητα προσφέρει παραδείγματα για το πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενσωματώσουν το εν λόγω πρόγραμμα στη διδασκαλία τους ως συμπλήρωμα των διδασκόμενων μαθημάτων. Επιπλέον στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται μια σειρά μεθοδολογιών που οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν ανεξάρτητα από τα περιλαμβανόμενα σχέδια μαθημάτων.

Σχέδια μαθημάτων και προτεινόμενες δραστηριότητες

Ο οδηγός του προγράμματος «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία» για τον εκπαιδευτικό περιλαμβάνει μαθήματα, δραστηριότητες και ερωτήματα προς συζήτηση για κάθε υπέρμαχο. Για να σχεδιάσετε τα δικά σας μαθήματα, σκεφτείτε τα εξής:

- Με ποιον τρόπο το ζήτημα ή η ιδέα ευθυγραμμίζονται με τα μαθησιακά πρότυπα;
- Τι γνωρίζουν οι μαθητές σας για το ζήτημα;
- Είναι κάτι σχετικό με αυτούς και εύκολα κατανοητό;
- Προετοιμάσατε τους μαθητές σας ώστε να εμπλακούν με το θέμα;
- Έχετε σκεφτεί επαρκώς τις επόμενες κινήσεις σας;

Μεθοδολογίες

Στη διαδικασία μάθησης για τα ανθρώπινα δικαιώματα εφαρμόζονται συμμετοχικές και διαδραστικές προσεγγίσεις, ώστε να κρατήσουν ζωννό το ενδιαφέρον των μαθητών. Για τον καθορισμό της καλύτερης μεθοδολογίας για τους μαθητές σας, σκεφτείτε το περιεχόμενο και με ποιο τρόπο μια ορισμένη προσέγγιση θα μπορούσε να δημιουργήσει κατάλληλο πλαίσιο για το όλο ζήτημα. Για παράδειγμα ένα παιχνίδι ρόλων σχετικά με την παιδική εργασία θα μπορούσε να προσφέρει μια οπτική ή θα ενέτεινε την αποστασιοποίηση των μαθητών με αποτέλεσμα να μην υπάρξει αντίκτυπος; Εσείς γνωρίζετε τους μαθητές σας και, καθώς εξελίσσεται η κατανόσή σας για πιο δύσκολα ζητήματα και η άνεσή σας με αυτά, η ικανότητά σας να χρησιμοποιήσετε μια σειρά μεθοδολογιών θα εμπλουτίζεται και θα γίνεται ουσιαστικότερη τόσο για εσάς όσο και για τους μαθητές σας.

Πολλά ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι δύσκολο να κατανοηθούν και απέχουν πολύ από την καθημερινή ζωή των περισσότερων μαθητών. Τα όρια ανάμεσα στο να αποκαλύπτεις και στο να σοκάρεις, να δημιουργείς αισθήματα ενουναίσησης και συμπάθειας και να δημιουργείς πραγματικές ευκαιρίες ανάληψης δράσης ή προώθησης πιο συμβολικών εκδηλώσεων είναι δυσδιάκριτα. Το πρόγραμμα «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία» θα σας συνδράμει με ποικίλα μέσα για τη στήριξη αυτής της σημαντικής εργασίας.

Διδακτικές μέθοδοι

Προτού ξεκινήσετε οιαδήποτε δραστηριότητα στην τάξη, είναι σκόπιμο να θέσετε βασικούς κανόνες στους οποίους θα πρέπει να συνεισφέρουν και για τους οποίους θα πρέπει να συμφωνήσουν όλοι οι μαθητές σας.

Παιχνίδι ρόλων

Το παιχνίδι ρόλων είναι ένα πολύ μικρό θεατρικό δρώμενο που παρουσιάζεται από τους μαθητές. Ο αυτοσχεδιασμός ζωντανεύει καταστάσεις και περιστατικά. Το παιχνίδι ρόλων βελτιώνει την κατανόηση μιας κατάστασης από τους συμμετέχοντες και ενθαρρύνει την ενουναίσηση.

Προτάσεις και Οδηγίες:

- Επιτρέψτε στους μαθητές να διακόψουν τη δράση, όταν έχουν ερωτήματα ή θέλουν να αλλάξουν την τροπή του παιχνιδιού ρόλων.
- Αφήστε αρκετό χρόνο στο τέλος του παιχνιδιού ρόλων προκειμένου να επανεξετάσετε και να ενισχύσετε τον σκοπό της δραστηριότητας και τους μαθησιακούς στόχους.
- Αφήστε χρόνο για περιουλογοί.
- Εάν το παιχνίδι ρόλων δεν λειτούργησε όπως αναμενόταν, ρωτήστε τους μαθητές με ποιον τρόπο θα μπορούσε να βελτιωθεί ή να αλλάξει.
- Επειδή τα παιχνίδια ρόλων μιμούνται καταστάσεις ή συμβάντα της πραγματικής ζωής, ενδέχεται να εγείρουν ερωτήματα για τα οποία δεν υπάρχουν απλές απαντήσεις. Να αισθάνεστε άνετα με το γεγονός αυτό και εργαστείτε με τους μαθητές προκειμένου να το κατανοήσουν προσωπικά και να δώσουν τις δικές τους απαντήσεις.
- Δείξτε κατανόηση και σεβασμό στα αισθήματα και την κοινωνική δομή της τάξης σας και χρησιμοποιήστε τα παιχνίδια ρόλων με υψηλή δόση ευαισθησίας.

Καταιγισμός ιδεών [Brainstorming]

Η μέθοδος του καταιγισμού ιδεών ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα και παράγει πολλές ιδέες γρήγορα. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την επίλυση προβλημάτων ή την απάντηση σε ερωτήματα.

Προτάσεις και Οδηγίες:

- Αποφασίστε ποιο συγκεκριμένο ζήτημα θέλετε να εξετάσετε και θέστε το ως ερώτημα.
- Ζητήστε από τους μαθητές να συνεισφέρουν σε ιδέες – αυτό μπορούν να το κάνουν ατομικά, σε ζευγάρια ή σε μικρές ομάδες, προτού δώσουν αναφορά στο σύνολο της τάξης.
- Επιτρέψτε την ελεύθερη ροή των ιδεών· ζητήστε από τους μαθητές σας να μη λογοκρίνουν τις ιδέες τους.
- Να αποδέχεσθε όλες τις ιδέες, αλλά να αποθαρρύνετε τους μαθητές από το να επαναλαμβάνουν ιδέες που έχουν ήδη αναφερθεί ή από το να σχολιάζουν τις ιδέες άλλων πριν από το τέλος.
- Όλοι θα πρέπει να συνεισφέρουν, επιτρέψτε όμως στους μαθητές να συμμετέχουν όταν είναι έτοιμοι, όχι με συντεταγμένο τρόπο.
- Ζητήστε σαφήνεια στη διατύπωση των απόψεων των μαθητών, όποτε χρειάζεται.
- Καταγράψτε όλες τις καινούργιες ιδέες· σταματήστε όταν οι ιδέες αρχίζουν να εξαντλούνται.

Διαδικασία ερωτήσεων

Κατά τη διαμόρφωση τρόπων για τη διερεύνηση και την κατανόηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σχεδιάστε ερωτήσεις που απαιτούν εκτενείς απαντήσεις και ενθαρρύνετε τη συμμετοχή και την ανάλυση εκ μέρους των μαθητών.

Προτάσεις και Οδηγίες:

- Κατηγοριοποιήστε τις ερωτήσεις σας με τέτοιο τρόπο ώστε να οδηγείτε τους μαθητές σας από χαμηλότερα προς υψηλότερα επίπεδα σκέψης και ανάλυσης. Αυτή η μέθοδος βοηθάει τους μαθητές στην οικοδόμηση αυτοπεποίθησης και αυξάνει σταδιακά τον βαθμό κατανόησής τους απέναντι σε σύνθετα ζητήματα.
- Χρήσιμοι τύποι ερωτήσεων: υποθετική, που ζητά εκτίμηση, ενθαρρυντική/υποστηρικτική, που ζητά έκφραση προσωπικής γνώμης, διερευνητική, διευκρινιστική/ανακεφαλαιωτική, ερώτηση που οικοδομεί συναίνεση.

Ζωγραφική

Η ζωγραφική αναπτύσσει τις δεξιότητες της παρατήρησης και της φαντασίας και οικοδομεί ενσυναίσθηση για τους ανθρώπους που απεικονίζονται. Οι ζωγραφίες είναι χρήσιμες κατά τη διδασκαλία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς το έργο μπορεί να εκτεθεί στην τάξη και στο σχολείο ως βάση για περιουλλογή και περαιτέρω συζήτηση σχετικά με τις αξίες και γενικότερα τα ζητήματα γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Πρόταση:

- Η τέχνη είναι προσωπική υπόθεση και θα πρέπει να γίνεται σεβαστή και να τιμάται ως τέτοια.

Εικόνες και φωτογραφίες

Οι εικόνες και οι φωτογραφίες μπορούν να είναι χρήσιμες για τη διδασκαλία των μαθητών, διότι, ενώ μπορεί να κοιτάζουμε το ίδιο πράγμα, το βλέπουμε ή το κατανοούμε διαφορετικά.

Πρόταση:

- Οι εικόνες και οι φωτογραφίες αιχμαλωτίζουν μια στιγμή στην ιστορία. Οι μαθητές θα πρέπει να σκεφτούν για τον ρόλο των φωτορεπόρτερ κατά την παρουσίαση ή την καταγραφή ζητημάτων σχετικών με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Μέσα Ενημέρωσης

Τα μέσα ενημέρωσης αποτελούν ουσιώδες συστατικό μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Παρόλα αυτά, ιδιαίτερα στην περίπτωση του διαδικτύου, θα πρέπει να τονισθεί η διάκριση ανάμεσα στην αντικειμενική παρουσίαση και την έκφραση άποψης.

Συνεντεύξεις

Οι συνεντεύξεις των μαθητών παρέχουν μια από πρώτο χέρι και προσωπική ευκαιρία για έρευνα και μάθηση. Η διαδικασία συνέντευξης προσφέρει επίσης τη δυνατότητα να μοιραστούμε αυτό που οι μαθητές μαθαίνουν με το σχολείο και την ευρύτερη κοινότητα.

Πρόταση:

- Δώστε τον απαραίτητο χρόνο σε κάθε μαθητή και στις ερωτήσεις του. Ανάλογα με το θέμα και εκείνον που δίνει τη συνέντευξη, αξιοποιήστε τον χρόνο προκειμένου να διδάξετε όχι μόνο τα σχετικά με τη διαδικασία διαμόρφωσης των ερωτήσεων αλλά επίσης και ζητήματα ευαισθησίας, σχετικότητας και υπεύθυνου χειρισμού των προσωπικών πληροφοριών.

Συσχετισμός λέξεων [word association]

Ο λεκτικός συσχετισμός είναι ένας θαυμάσιος τρόπος για να παρουσιάσετε ένα θέμα και να μετρήσετε τον βαθμό κατανόησης των μαθητών σας. Χρησιμοποιήστε την ανακεφαλαίωση του μαθήματος για να διαπιστώσετε πόσα έχουν μάθει οι μαθητές.

Πρόταση:

- Φτιάξτε έναν κατάλογο λέξεων που καλύπτει το εύρος του υπό μελέτη θέματος.

Εκ νέου παρουσίαση πληροφοριών

Ένας από τους καλύτερους τρόπους για την κατανόηση και αφομοίωση των πληροφοριών είναι η οικειοποίησή τους και κατόπιν η παρουσίασή τους με διαφορετική μορφή. Για παράδειγμα μετά από την εξέταση του θέματος της παιδικής εργασίας προκαλέστε τους μαθητές σας να καθορίσουν τον καλύτερο τρόπο ενημέρωσης άλλων για το ζήτημα αυτό.

Προτάσεις και Οδηγίες:

- Εργαστείτε με τους μαθητές για να εντοπίσετε μια πρωτογενή πηγή πληροφορίας σχετικά με το θέμα.
- Εφοδιάστε τους μαθητές με μια σειρά μεθόδων προκειμένου να παρουσιάσουν και/ή να ενημερώσουν άλλους σχετικά με το θέμα. Ενθαρρύνετε τους μαθητές να επιχειρήσουν μη παραδοσιακές προσεγγίσεις.
- Επιτρέψτε στους μαθητές να προσκομίσουν νέες πληροφορίες και να δικαιολογήσουν τη σημασία τους.

Πρόσθετες μέθοδοι: συνθετικές εργασίες, συζήτηση σε μικρές ομάδες και συζητήσεις στην τάξη.

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να εξετάσουν τη χρήση των ακόλουθων στρατηγικών όταν προσαρμόζουν την καθοδήγηση για διαφορετικούς εκπαιδευόμενους.

Μαθητές με ειδικές ανάγκες

- Με την εκκίνηση του μαθήματος θέτετε συχνά ερωτήσεις και παρέχετε διευκρινιστικά σχόλια.
- Χρησιμοποιείτε εννοιολογικούς χάρτες και γραφικές παραστάσεις. Εξετάστε πώς αυτά μπορούν να τροποποιηθούν.
- Αναθέστε στους μαθητές να εργαστούν σε ετερογενείς ομάδες, χρησιμοποιώντας συνεργατικές διαδικασίες μάθησης όπου χρειάζεται.
- Οργανώστε βαθμιαίας δυσκολίας ανάγνωση με στήριξη για αποκωδικοποίηση και λεξιλόγιο.
- Παρέχετε εναλλακτικά μέσα (γραπτά, προφορικά και οπτικά).
- Εκτιμήστε τις δυνατότητες πρόσβασης σε ηλεκτρονικές συσκευές (υπολογιστές, οθόνες LCD) και άλλα εναλλακτικά μέσα για να κρατούν οι μαθητές σημειώσεις.
- Διαιρέστε διδακτικές ενότητες σε μικρότερες μονάδες.
- Διδάξτε στους μαθητές στρατηγικές για την εκμάθηση καινούργιου υλικού: να κρατούν σημειώσεις, να δημιουργούν διαγράμματα, να υποβάλλουν ερωτήσεις, να καταγράφουν τη διάρθρωση του υλικού, να διαβάζουν για δεύτερη φορά και να υπογραμμίζουν λέξεις-κλειδιά ή έννοιες.

Μαθητές που δεν γνωρίζουν επαρκώς την ελληνική

- Εντοπίστε λέξεις από το λεξιλόγιο που οι μαθητές ενδεχομένως να βρίσκουν δύσκολες και διδάξτε τις νωρίτερα εντός περιεχομένου. Γράψτε απλούς, σύντομους ορισμούς των λέξεων.
- Χρησιμοποιήστε οπτικές και γραφικές αναπαραστάσεις για να περιγράψετε την κεντρική ιδέα.
- Συνοψίστε το κείμενο χρησιμοποιώντας απλό λεξιλόγιο και απλές προτάσεις.
- Δώστε στους μαθητές τη δυνατότητα να συνεργαστούν με άρτιους γνώστες της ελληνικής. Διαρρυθμίστε την τάξη για μάθηση σε μικρές ομάδες και ανά ζεύγη.
- Καθοδηγήστε τους μαθητές να σκέφτονται μεγαλόφωνα προκειμένου να κατανοήσουν τη βήμα προς βήμα διαδικασία σκέψης για την εξεύρεση λύσεων.

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΑΙΝΙΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

Οι ταινίες αποτελούν ένα εξαιρετικό εκπαιδευτικό συμπληρωματικό μέσο. Εντούτοις πολλοί από τους μαθητές σας δεν είναι συνηθισμένοι στις ταινίες ως μαθησιακό υλικό. Ακολουθούν ορισμένες προτάσεις για να τους βοηθήσετε να προσεγγίζουν με κριτικό τρόπο τις ταινίες και να συμμετέχουν ενεργά στις συζητήσεις της τάξης.

Δείτε εσείς την ταινία προτού τη δείξετε στην τάξη. Θα πρέπει να γνωρίζετε εάν το απόσπασμα περιέχει γλώσσα ή εικόνες που απαιτούν προετοιμασία εκ μέρους των μαθητών και/ή των γονέων τους πριν από την προβολή.

Δώστε στους μαθητές να καταλάβουν ότι θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν τη ταινία όπως θα έκαναν οποιοδήποτε άλλο ανάγνωσμα της τάξης. Δύο επισημάνσεις θεωρούνται βοηθητικές:

Τίποτε στην ταινία δεν περιέχεται κατά τύχη ή κατά λάθος: ΤΑ ΠΑΝΤΑ έχουν επιλεγεί για κάποιον συγκεκριμένο λόγο, ακόμη και τα μικρότερα, φαινομενικά πιο ασήμαντα σημεία.

Ο κινηματογράφος είναι μια γλώσσα ολοκληρωμένη και με τη δική της «γραμματική». Γωνίες λήψης, φωτισμός, σκηνοθεσία, αντιστοίχιση πλάνων, κάδρο, σύνθεση, μοντάζ, οριζόντιες περιστροφές κάμερας, τράβελλινγκ, “fade-ins”, πεδίο, φοντύ-ανσαινέ και πολλά άλλα στοιχεία αποτελούν τη γραμματική μιας ταινίας. Αυτή η οπτική αφήγηση παράγει νόημα για τους θεατές κατά τρόπο παρόμοιο με τις κειμενικές συμβάσεις.

Στη συνέχεια δώστε στους μαθητές μια σειρά ερωτήσεων ή προσαρμόστε το επιλεγμένο μάθημα στην ταινία, για να ξεκινήσει η συζήτηση. Θα πρέπει να έχετε σκεφτεί ποια είναι η επιθυμητή για εσάς ανταπόκριση στην ταινία.

Μετά από τη συζήτηση στην τάξη για την ταινία συνοψίστε τα βασικά σημεία του μαθήματος. Αυτό είναι συχνά απαραίτητο, διότι οι μαθητές ενδέχεται να δυσκολεύονται στην αφομοίωση της ταινίας ως υλικού του μαθήματος. Οι ταινίες μπορούν να αποτελέσουν ένα πολύ αποτελεσματικό εκπαιδευτικό μέσο, όμως οι διδάσκοντες οφείλουν να σκεφτούν πώς θα αφομοιωθεί το υλικό τους. Οι ταινίες θα πρέπει να συμπληρώνουν τη δουλειά της τάξης και όχι να την υποκαθιστούν.

ΓΙΝΕ ΥΠΕΡΜΑΧΟΣ

Καθένας μπορεί να γίνει υπέρμαχος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είτε για μία ημέρα είτε για όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους. Ακολουθούν μερικά παραδείγματα σχετικά με το πώς μπορείτε να υποστηρίξετε τους μαθητές σας στην προσπάθεια να γίνουν υπέρμαχοι.

Προτάσεις και οδηγίες:

- Προετοιμάστε ένα στρατηγικό πλάνο
- Προσδιορίστε το πρόβλημα που πρόκειται να μελετηθεί.
- Ερευνήστε το πρόβλημα. Για ποιον λόγο είναι πρόβλημα, ποιες λύσεις έχουν επιδιωχθεί (ορισμένες θα έχουν καλυφθεί στο μάθημα);
- Ποια αλλαγή απαιτείται;
- Ορίστε βήματα δράσης και συγκεκριμένα ακροατήρια – ποιος μπορεί να πραγματοποιήσει την αλλαγή;
- Πώς μπορεί η ομάδα να συμπεριλάβει και άλλους υποστηρικτές;
- Πώς μπορεί να μετρηθεί η επίδραση των προσπαθειών της ομάδας;

ΓΙΑ ΜΙΑ ΗΜΕΡΑ

Εάν διαθέτετε μόνο μία ημέρα για να αναλάβετε δράση, επιλέξτε μια δράση απλή και εστιασμένη, όπως η σύνταξη επιστολών ή η οργάνωση μιας ημερίδας ενημέρωσης του σχολείου σας για το θέμα που έχετε επιλέξει να σχολιάσετε.

ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εάν διαθέτετε μία εβδομάδα για να αναλάβετε δράση, εστιάστε σε μια εκδήλωση ή ένα πρόγραμμα που εξελίσσεται από την ενημέρωση στη δράση σε διάστημα λίγων ημερών.

Για παράδειγμα: οργανώστε μία εβδομάδα για την επίτευξη κάποιας αλλαγής. Κατά τη διάρκειά της ξεκινήστε ενημερώνοντας τη γειτονιά ή την κοινότητα όπου βρίσκεται η ομάδα στην οποία στοχεύετε σχετικά με το ζήτημα και κατόπιν προτείνετε μια σειρά από ενέργειες που μπορούν οι άνθρωποι να αναλάβουν.

ΓΙΑ ΕΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ

Εάν διαθέτετε ένα εξάμηνο για να αναλάβετε δράση, οικοδομήστε ένα πρόγραμμα που συνδέει το μαθησιακό έργο της τάξης με ένα περιεκτικό, πολυεπίπεδο πρόγραμμα. Εξετάστε τη δυνατότητα σχεδιασμού ενός μαθησιακού προγράμματος υπηρεσιών με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα.

ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΜΑΘΗΣΗ

Χρονολόγιο

Το χρονολόγιο που περιλαμβάνεται σε αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα δίνει έμφαση σε βασικά γεγονότα, καθοριστικές στιγμές ή εξελίξεις στις Συνθήκες που διέπουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Προκειμένου να διευρύνετε την κατανόηση των μαθητών σας για ένα ορισμένο ζήτημα, ένα κοινωνικό κίνημα, κάποιον περιφερειακό ή διεθνή οργανισμό, αναθέστε τους να ερευνήσουν το θέμα και ακολούθως να το τοποθετήσουν στο χρονολόγιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ενδεικτικές ερωτήσεις προς συζήτηση σχετικά με το χρονολόγιο και τη διεύρυνση του πεδίου μάθησης:

1. Τι σας ήταν οικείο; Τι σας ήταν νέο; Τι σας εξέπληξε;
2. Τι νομίζετε ότι παραλείφθηκε από το χρονολόγιο και γιατί;
3. Τι παρατηρήσατε σχετικά με την εξέλιξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως παρατίθενται στο χρονολόγιο;
4. Πότε αναφέρθηκε για πρώτη φορά το ζήτημα που ερευνάτε;
5. Πότε πιστεύετε ότι το ζήτημα θα έπρεπε να είχε αναφερθεί; Γιατί;
6. Πώς διαφαίνεται το μέλλον των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Ποιες διεθνείς συνθήκες θα θέλατε να διαμορφωθούν ή ποια γεγονότα θα θέλατε να συμβούν τα επόμενα 10 χρόνια;

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

π. 2100 π.Χ. Στο Ιράκ ο Κώδικας του Χαμουραμπί, ο πρώτος γραπτός κώδικας νόμων, υπόσχεται «να φέρει δικαιοσύνη στο βασίλειο, να εξοντώσει τους κακούς και τους βίαιους, να διαφωτίσει τη χώρα και να προαγάγει το καλό του πληθυσμού».

π. 570 π.Χ. Ο Κύλινδρος του Κύρου σχεδιάζεται από τον βασιλιά Κύρο τον Μέγα της Περσίας (σήμερα Ιράν) για τον πληθυσμό του βασιλείου του, αναγνωρίζοντας δικαιώματα ελευθερίας, ασφάλειας, ελεύθερης μετακίνησης, ιδιοκτησίας και ορισμένα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα.

1215 Υποτασόμενος στη λαϊκή πίεση ο βασιλιάς Ιωάννης της Αγγλίας υπογράφει τη Magna Carta (Μέγας Χάρτης), που κατοχυρώνει όρια στην αυθαιρεσία της εξουσίας και το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη.

1648 Η Συνθήκη της Βεσφαλίας (στη Γερμανία), μια πρόμηνη διεθνής συνθήκη δικαίου, καθιερώνει ισότητα δικαιωμάτων μεταξύ καθολικών και προτεσταντών.

1679 Το Habeas Corpus στη Βρετανία δίνει σε οποιονδήποτε κρατούμενο το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη εντός ορισμένου χρόνου.

1689 Η βρετανική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων υποστηρίζει την πρωτοκαθεδρία του Κοινοβουλίου έναντι του Βασιλιά και παρέχει ελευθερία λόγου, δικαίωμα καταβολής εγγύησης, ελευθερία από βασανιστήρια, ελεύθερες εκλογές και δίκες από ενόρκους.

1776 Η Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας δηλώνει ότι «όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ίσοι» και κατοχυρώνει την ανεξαρτησία της Βόρειας Αμερικής από τη Βρετανική Αυτοκρατορία.

1789 Η γαλλική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη θεσπίζεται όταν η γαλλική μοναρχία ανατρέπεται από τον γαλλικό λαό.

1791 Η αμερικανική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το Σύνταγμα απαριθμούν βασικά αστικά και πολιτικά δικαιώματα των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων της ελευθερίας του λόγου και του κράτους δικαίου.

1864 Η Σύμβαση για τη Βελτίωση της Τύχης των Τραυματιών και των Ασθενών στις Ένοπλες Δυνάμεις που βρίσκονται σε Εκστρατεία (πρώτη Σύμβαση της Γενεύης), μία διεθνής συνθήκη της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού, προστατεύει τους τραυματίες και τους ασθενείς και προσφέρει ασυλία στο νοσοκομειακό προσωπικό και τον Ερυθρό Σταυρό.

1899- 1907 Συντάσσονται οι Συμβάσεις της Χάγης που θεσπίζουν διεθνείς ανθρωπιστικούς νόμους για τη μεταχείριση των πολιτών, των αιχμαλώτων πολέμου και των τραυματιών πολέμου.

1919 Η Συνθήκη των Βερσαλλιών εγκαθιδρύει τόσο την Κοινωνία των Εθνών όσο και τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης.

1941 Οι Σύμμαχοι διακηρύττουν ως σκοπό τους τις «τέσσερις ελευθερίες»: ελευθερία λόγου και λατρείας και ελευθερία από την ανέχεια και τον φόβο. Οι Σύμμαχοι επαναλαμβάνουν αυτή τη δέσμευση στη συμφωνία του Χάρτη του Ατλαντικού το 1941.

1942 Συστήνεται η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τη Διερεύνηση Εγκλημάτων Πολέμου, η οποία συλλέγει υλικό για τη σύγκληση δικαστηρίων για εγκλήματα πολέμου στη Νυρεμβέργη και το Τόκιο μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

1945 Ο Καταστατικός Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών διατυπώνει τους στόχους, τις λειτουργίες και τις ευθύνες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

1947 Η διαίρεση της Ινδίας εκτοπίζει έως 12,5 εκατομμύρια ανθρώπους στην πρώην Βρετανική Αυτοκρατορία της Ινδίας, με εκτιμήσεις για τις απώλειες ζώων να ανέρχονται μεταξύ αρκετών εκατοντάδων χιλιάδων και ενός εκατομμυρίου.

1948 Δημιουργείται το κινεζικό σύστημα των λαογκάι (στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας). Οι άνθρωποι που στάλθηκαν σε στρατόπεδα λαογκάι υπολογίζονται γύρω στα 50 εκατομμύρια.

1948 Επιβάλλεται στη Νότιο Αφρική το απαρχαίνι, νομικό σύστημα φυλετικού διαχωρισμού.

1960 Κλείνει το τελευταίο από τα σοβιετικά γκούλαγκ (στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας), οι πολιτικοί αντιφρονούντες όμως εξακολουθούν να φυλακίζονται έως την εποχή του Γκορμπατσώφ.

1966 Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Πολιτιστικά και Κοινωνικά Δικαιώματα επικυρώνονται από τα Ηνωμένα Έθνη. Μαζί με την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα συμπληρώνουν τη Διεθνή Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

1969 Υιοθέτηση της αμερικανικής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στο

Σαν Χοσέ της Κόστα Ρίκα, όπου ενσωματώνονται τα πρότυπα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τις χώρες της Λατινικής Αμερικής.

1971 Εκτεταμένες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο ανατολικό Πακιστάν (σήμερα Μπανγκλαντές), όπου υπολογίζεται ότι 200.000 έως τρία εκατομμύρια πολίτες σκοτώνονται και εκατομμύρια καταφεύγουν στην Ινδία.

1973 Ο Χιλιανός δικτάτορας Λουγκούστο Πινοσέ καταλαμβάνει με τον στρατό την εξουσία, γεγονός που θα οδηγήσει σε μαζικές εξαφανίσεις, παράνομες κρατήσεις, βασανιστήρια και εξωδικαστικές εκτελέσεις.

1975- 1979 Περισσότεροι από ένα εκατομμύριο Καμποτζιανοί εκτελούνται στα «πεδία θανάτου» από το καθεστώς των Ερυθρών Χμερ του Πολ Ποτ.

1979 Η Διεθνής Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών επικυρώνεται από τα Ηνωμένα Έθνη.

1981 Η Αφρικανική Χάρτα για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και των Λαών εγκρίνεται ομόφωνα.

1984 Η Διεθνής Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων Τρόπων Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας επικυρώνεται από τα Ηνωμένα Έθνη.

1989 Στην Κίνα μετά από εβδομάδες ειρηνικών διαδηλώσεων με αίτημα τις πολιτικές μεταρρυθμίσεις κυβερνητικά στρατεύματα ανοίγουν πυρ σε άοπλους διαδηλωτές, σκοτώνοντας χιλιάδες στη σφαγή της Πλατείας Τιανανμέν.

1989 Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού επικυρώνεται από τα Ηνωμένα Έθνη.

Δεκαετία του 1990 Υπογράφονται στην Κεντρική Αμερική ειρηνευτικές συμφωνίες, που βάζουν τέλος σε δεκαετίες σκοτωμών και μαζικών εξαφανίσεων στο Ελ Σαλβαδόρ, τη Νικαράγουα και τη Γουατεμάλα.

1991 Το Νομπέλ Ειρήνης απονέμεται στη Βιρμανή αγωνίστρια για τη δημοκρατία Αούνγκ Σαν Σου Κι, η οποία παραμένει σε κατ' οίκον περιορισμό παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις της διεθνούς κοινότητας για απελευθέρωσή της.

1993 Συγκαλείται το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία.

1994 Υπολογίζεται ότι 800.000 Τούτσι και μετριοπαθείς Χούτου σκοτώνονται κατά τη γενοκτονία στη Ρουάντα.

1994 Καταργείται το σύστημα φυλετικού διαχωρισμού του απαρχαίντ στη Νότιο Αφρική.

1994 Συστήνεται τον Νοέμβριο το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για τη Ρουάντα.

1995 Συγκαλείται η Τέταρτη Παγκόσμια Διάσκεψη για τις Γυναίκες στο Πεκίνο της Κίνας. Οι μετέχοντες συμφωνούν σε ένα πενταετές σχέδιο δράσης για την ενίσχυση της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ενδυνάμωσης των γυναικών, τη βελτίωση της υγείας τους, την προαγωγή της εκπαίδευσής τους και την προώθηση των συζυγικών και σεξουαλικών τους δικαιωμάτων.

1995 Η σφαγή της Σρεμπρένιτσα. Περισσότεροι από 8.000 Βόσνιοι, άνδρες και αγόρια, σκοτώνονται στη μεγαλύτερη μαζική δολοφονία στην Ευρώπη μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

1998 Το Καταστατικό της Ρώμης, υπογεγραμμένο το 1998 από 120 χώρες, τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 2002, θεσπίζοντας νομική βάση για το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο [ICC]. Το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο έχει δικαιοδοσία για τα πλέον σοβαρά εγκλήματα που αφορούν τη διεθνή κοινότητα, όπως η γενοκτονία, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και εγκλήματα πολέμου.

1998-2008 Υπολογίζεται ότι 5,4 εκατομμύρια ανθρώπων έχουν χάσει τη ζωή τους σε μία δεκαετία πολέμου στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό.

2001 Η Παγκόσμια Διάσκεψη κατά του Ρατσισμού. Αντιπρόσωποι από κάθε χώρα-μέλος των Ηνωμένων Εθνών συναντώνται στο Durban της Νοτίου Αφρικής προκειμένου να εξετάσουν ζητήματα δικαιωμάτων μειονοτήτων και αυτόχθονων πληθυσμών, παράνομης διακίνησης ανθρώπων, μετανάστευσης και διακρίσεων. Η Διακήρυξη του Durban εκθέτει ένα σχέδιο δράσης για την εφαρμογή των στόχων της διάσκεψης.

2004 Θεσπίζεται το Αφρικανικό Δικαστήριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και των Λαών.

2007 Η Ellen Johnson-Sirleaf εκλέγεται πρόεδρος της Λιβερίας, η πρώτη γυναίκα πρόεδρος στην Αφρική.

2008 Η 60η επέτειος της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

2009 Το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο κατηγορεί τον Ομάρ Χασάν Αλ-Μπασίρ, πρόεδρο του Σουδάν, για τις θηριωδίες στο Νταρφούρ.

ΥΠΕΡΜΑΧΟΙ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
Κείμενα και ομιλίες που άφησαν εποχή

FREDERIK WILLEM DE KLERK

NELSON MANDELA

SHIRIN EBADI

MOHAMED ELBARADEI

JOSÉ RAMOS-HORTA

OSCAR ARIAS SANCHEZ

BARACK OBAMA

MUHAMMAD YUNUS

MALALA YOUSAFZAI

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΦΕΡΗΣ

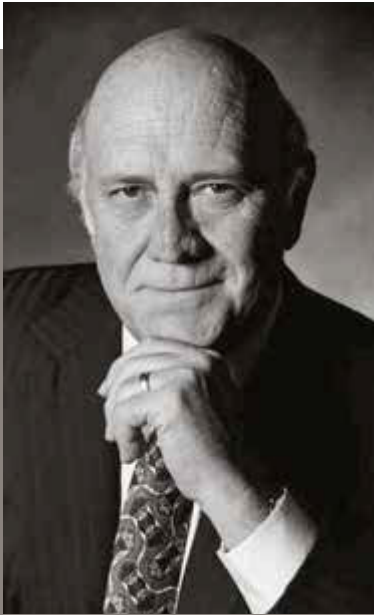

**ΑΣ ΑΦΟΣΙΩΘΟΥΜΕ ΣΕ ΑΥΤΟ
ΠΟΥ ΕΓΡΑΨΑΝ
ΤΟΣΑ ΠΟΛΛΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΙΝ
ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ:
ΝΑ ΔΑΜΑΣΟΥΜΕ
ΤΗΝ ΑΓΡΙΟΤΗΤΑ
ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΚΑΙ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ
ΗΜΕΡΗ ΤΗ ΖΩΗ
ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.
ΑΣ ΑΦΟΣΙΩΘΟΥΜΕ ΣΕ ΑΥΤΟ.**

**ΡΟΜΠΕΡΤ Φ. ΚΕΝΝΕΝΤΥ
ΙΝΤΙΑΝΑΠΟΛΙΣ, ΙΝΤΙΑΝΑ
4 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1968**

**(ΑΠΟΦΘΕΓΜΑ ΤΟΥ ΑΙΣΧΥΛΟΥ
ΣΕ ΟΜΙΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ
ΤΟΥ ΜΑΡΤΙΝ ΛΟΥΘΕΡ ΚΙΝΓΚ).**

FREDERIK WILLEM DE KLERK

Frederik Willem de Klerk © Architects of Peace Foundation

Στη Νότιο Αφρική από το 1948 έως το 1994 ίσχυε ένα σύστημα νομικού φυλετικού διαχωρισμού γνωστό ως απαρτχάιντ. Κατά τη διάρκεια του απαρτχάιντ οι νόμοι αποστέρησαν τους μαύρους και άλλες μειονότητες από τα δικαιώματα και την αξιοπρέπειά τους. Το 1994 όμως οι προσπάθειες του μεταρρυθμιστή προέδρου Φρέντερικ ντε Κλερκ και του ηγέτη του Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσου [ANC] Νέλσον Μαντέλα έδωσαν τέλος στο απαρτχάιντ.

Η πολιτική σταδιοδρομία του ντε Κλερκ ξεκίνησε το 1969, όταν εκλέχθηκε στην Κάτω Βουλή [House of Assembly], ένα από τα δύο νομοθετικά σώματα του Κοινοβουλίου. Ανελίχθηκε γρήγορα στους κόλπους του Εθνικού Κόμματος και διορίστηκε επικεφαλής διαφόρων υπουργικών θώκων, συμπεριλαμβανομένων των: ορυχείων και ενεργειακών υποθέσεων, εσωτερικών υποθέσεων, εθνικής εκπαίδευσης και σχεδιασμού. Σε αυτό το στάδιο της σταδιοδρομίας του ο ντε Κλερκ έγινε γνωστός ως υποστηρικτής των φυλετικά διαχωρισμένων πανεπιστημίων και δεν φαινόταν θετικά διακείμενος έναντι οποιασδήποτε μεταρρύθμισης.

Τον Φεβρουάριο του 1989 εκλέχθηκε επικεφαλής του Εθνικού Κόμματος. Μόλις επτά μήνες αργότερα, μετά την παραίτηση του προέδρου P. W. Botha εξαιτίας εγκεφαλικού επεισοδίου, ο ντε Κλερκ έγινε ο νέος πρόεδρος της Νοτίου Αφρικής. Ως Πρόεδρος δεσμεύθηκε να μεταρρυθμίσει το σύστημα του απαρτχάιντ. Ξεκίνησε συνομιλίες με εκπροσώπους τεσσάρων επίσημων φυλετικών ομάδων (λευκοί, μαύροι, έγχρωμοι και Ινδοί) για να διαπραγματευθεί ένα σύνταγμα για τη μετά το απαρτχάιντ εποχή. Ο ντε Κλερκ διέταξε την αποφυλάκιση πολιτικών κρατουμένων, συμπεριλαμβανομένου του ακτιβιστή ενάντια στο απαρτχάιντ και μελλοντικού Προέδρου της Νοτίου Αφρικής, του Νέλσον Μαντέλα, και ήρε την απαγόρευση λειτουργίας πολιτικών ομάδων, όπως το Αφρικανικό Εθνικό Κογκρέσο και το Παναφρικανικό Κογκρέσο της Αζανίας.

Το 1991 οι προσπάθειες του ντε Κλερκ κορυφώθηκαν με την κατάργηση από την πλευρά της κυβέρνησης των νόμων του απαρχαίνι, που έχαιρε ισχυρής υποστήριξης από τους λευκούς ψηφοφόρους. Ο ντε Κλερκ, ο Νέλσον Μαντέλα και ορισμένοι άλλοι βουλευτές συνέταξαν προσχέδιο ενός νέου Συντάγματος, που οδήγησε σε πολυ-φυλετικές εθνικές εκλογές οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα τη νίκη του Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσου και του Μαντέλα. Το 1993 ο ντε Κλερκ τιμήθηκε με το βραβείο Νομπέλ Ειρήνης από κοινού με τον Νέλσον Μαντέλα για τη συνεισφορά τους στην εγκαθίδρυση μη φυλετικής δημοκρατίας στη Νότιο Αφρική και τη λήξη του απαρχαίνι.

Αποσπάσματα από την ομιλία του Φρέντερικ Βίλεμ ντε Κλερκ κατά την τελετή απονομής του βραβείου Νομπέλ Ειρήνης το 1993

Απέχουμε λίγο περισσότερο από έξι χρόνια από το τέλος αυτού του αιώνα και την αυγή της νέας χιλιετίας. Σε τρία χρόνια θα τιμήσουμε την εκατονταετία από τον θάνατο του Άλφρεντ Νομπέλ και σε οκτώ το εκατοστό έτος αυτού του βραβείου.

Τα χρόνια που μεσολάβησαν έγιναν μάρτυρες των πιο φοβερών πολέμων και σφαγών στη μακρά και βίαιη ιστορία της ανθρωπότητας.

Σήμερα, αυτή τη στιγμή οι βόμβες πέφτουν βροχή σε πολιορκούμενες κοινότητες στη Βοσνία, σημειώνονται άγριες συγκρούσεις στη Γεωργία, την Αρμενία και το Αζερμπαϊτζάν, καταστροφικοί πόλεμοι και συγκρούσεις σκιάζουν την Αφρική – στην Αγκόλα, στη Σομαλία και πρόσφατα στο Μπουρούντι· και στη δική μου χώρα, παρά την τεράστια πρόοδο που έχουμε κάνει, περισσότεροι από 3.000 άνθρωποι έχουν χάσει τη ζωή τους από την αρχή του έτους σε βίαια πολιτικά επεισόδια.

Όπως συμβαίνει πάντοτε, οι αθώοι –και ιδιαιτέρως τα παιδιά– είναι τα κύρια θύματα αυτών των συγκρούσεων.

Πάνω απ' όλα οφείλουμε στα παιδιά αυτού του κόσμου να σταματήσουμε τις συγκρούσεις και να δημιουργήσουμε νέους ορίζοντες για εκείνα. Αξίζουν την ειρήνη και δίκαιες ευκαιρίες στη ζωή. Θα ήθελα να αφιερώσω αυτή την ομιλία σε εκείνα και σε όσους –όπως η UNICEF– εργάζονται προκειμένου να τα ανακουφίσουν από τα δεινά τους.

Το ερώτημα που πρέπει να θέσουμε είναι κατά πόσο σημειώνουμε πρόοδο στον στόχο της καθολικής ειρήνης. Ή μήπως είμαστε παγιδευμένοι στις μυλόπετρες της ιστορίας και γυρίζουμε παντοτινά στον άξονα της ανόητης επιθετικότητας και αυτοκαταστροφής; Η ακολουθία των βραβευθέντων με το Νομπέλ Ειρήνης

από το 1901 αντικατοπτρίζει άραγε μια γενική ώθηση της ανθρωπότητας προς την κατεύθυνση της ειρήνης;

Αναλογιζόμενοι τη μεγάλη τιμή που μας έχει γίνει με την απονομή αυτού του Βραβείου Ειρήνης, οφείλουμε με κάθε ταπεινότητα να θέσουμε αυτά τα ερωτήματα. Οφείλουμε επίσης να συλλογισθούμε τη φύση της ειρήνης.

Πιστεύω ότι η μεγαλύτερη ειρήνη είναι εκείνη που αντλούμε από την πίστη μας στον Μεγαλοδύναμο, από τη βεβαιότητα για τη σχέση μας με τον Δημιουργό μας. Κρίσεις μπορεί να μας ταλανίζουν, μάχες μπορεί να μαίνονται γύρω μας. Εάν όμως διαθέτουμε πίστη και τη βεβαιότητα που αυτή προσφέρει, θα απολαύσουμε την ειρήνη – ειρήνη που ξεπερνά κάθε αντίληψη.

Προφανώς οι θρησκευτικές πεποιθήσεις καθενός μεταφράζονται σε μια ορισμένη στάση έναντι της ειρήνης και υπό την κοσμική έννοια. Ο χρόνος που διαθέτω επαρκεί μόνο για λίγες σκέψεις σχετικά με την ειρήνη στον κόσμο αυτόν και την επίδρασή της στις ανθρώπινες σχέσεις.

Ειρήνη δεν σημαίνει απλώς απουσία συγκρούσεων.

Καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας σε πολλές καταπιεστικές κοινωνίες υπήρξε απουσία συγκρούσεων. Αυτή δεν έχει τις ρίζες της στην αρμονία, την καλή θέληση ή τη συναίνεση μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, αλλά συχνά στον φόβο, την άγνοια και την πλήρη αδυναμία.

Συνεπώς δεν μπορεί να υπάρξει πραγματική ειρήνη δίχως δικαιοσύνη και συναίνεση.

Ούτε η ειρήνη συνεπάγεται υποχρεωτικά την πρεμία.

Οι υποθέσεις των ανθρώπων είναι αδιάλειπτα ρευστές. Καμία σχέση –ανάμεσα σε άτομα ή κοινότητες ή πολιτικά κόμματα ή χώρες– δεν παραμένει αναλλοίωτη από τη μια ημέρα στην άλλη. Ανακύπτουν διαρκώς νέες καταστάσεις και απαιτούν συνεχή προσοχή. Εντάσεις οξύνονται και χρειάζεται να εκτονωθούν. Μαχητικές ριζοσπαστικές μειονότητες σχεδιάζουν να διαταράξουν την ειρήνη και χρειάζεται να περιοριστούν.

Συνεπώς δεν μπορεί να υπάρξει πραγματική ειρήνη δίχως συνεχή προσπάθεια, σχεδιασμό και σκληρή δουλειά.

Ως εκ τούτου ειρήνη δεν είναι η απουσία συγκρούσεων ή μια κατάσταση στασιμότητας.

Η ειρήνη είναι τρόπος σκέψης.

Είναι ένας τρόπος σκέψης κατά τον οποίο χώρες, κοινότητες, κόμματα και άτομα αναζητούν να επιλύσουν τις διαφορές τους μέσω συμφωνιών, μέσω διαπραγμάτευσης και συμβιβασμών αντί για απειλές, εξαναγκασμό και βία.

Η ειρήνη είναι επίσης ένα πλαίσιο.

Είναι ένα πλαίσιο που αποτελείται από κανόνες, νόμους, συμφωνίες και συνθήκες – ένα πλαίσιο που παρέχει μηχανισμούς για την ειρηνική επίλυση της αναπόφευκτης σύγκρουσης συμφερόντων ανάμεσα σε χώρες, κοινότητες, κόμματα και άτομα. Είναι ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο οι αναπόδραστες και δυναμικές διαδικασίες κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής εξέλιξης μπορούν να ρυθμισθούν και να διευθετηθούν.

Στην αναζήτησή μας για ειρήνη οφείλουμε διαρκώς να διερωτόμαστε τι θα πρέπει να κάνουμε ώστε να δημιουργήσουμε τις συνθήκες στις οποίες η ειρήνη μπορεί να ευδοκιμήσει. Είναι εύκολο να εντοπίσουμε τις δυνάμεις και τις συνθήκες που αντιτάσσονται σ' αυτή και οι οποίες πρέπει να εξαλειφθούν:

«ΚΡΙΣΕΙΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΜΑΣ ΤΑΛΑΝΙΖΟΥΝ, ΜΑΧΕΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΜΑΙΝΟΝΤΑΙ ΓΥΡΩ ΜΑΣ. ΕΑΝ ΟΜΩΣ ΔΙΑΘΕΤΟΥΜΕ ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΤΗ ΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΑΥΤΗ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ, ΘΑ ΑΠΟΛΑΥΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ – ΕΙΡΗΝΗ ΠΟΥ ΞΕΠΕΡΝΑ ΚΑΘΕ ΑΝΤΙΛΗΨΗ»

Η ειρήνη δεν αναπτύσσεται εκεί όπου βασιλεύουν η φτώχεια και η στέρψη. Δεν ανθίζει εκεί όπου υπάρχει άγνοια και έλλειψη εκπαίδευσης και ενημέρωσης. Η καταπίεση, η αδικία και η εκμετάλλευση είναι εχθροί της ειρήνης.

Η ειρήνη απειλείται σοβαρά από τον φόβο και τον φθόνο για μίαν άλλη ομάδα και από το ανεξέλεγκτο μη ρεαλιστικών προσδοκιών.

Η φυλετική, ταξική και θρησκευτική μισαλλοδοξία και προκατάληψη είναι θανάσιμοι εχθροί της.

Καθώς ένα τεράστιο ποσοστό της ανθρώπινης ιστορίας χαρακτηρίστηκε από παρόμοιες συνθήκες, δεν θα πρέπει να μας εκπλήσσει το γεγονός ότι μεγάλο μέρος της ιστορίας δεν είναι παρά μια αξιοθρήνητη αφήγηση βίας και πολέμου.

Υπάρχει όμως περιθώριο για αισιοδοξία.

Σε ολόκληρο τον κόσμο κινητοποιούνται δυνάμεις που τάσσονται υπέρ της ειρήνης. Μεταξύ αυτών η οικονομική ανάπτυξη είναι θεμελιωδώς σημαντική. Η οικονομική μεγέθυνση, που δημιουργείται από την ελεύθερη αγορά, μετασχηματίζει κοινωνίες παντού:

Βοηθά στην εξάλειψη της φτώχειας και προσφέρει τον πλούτο που απαιτείται για την αντιμετώπιση των πιεστικών αναγκών των φτωχών.

Επεκτείνει την εκπαίδευση και την ενημέρωση σε άνευ προηγουμένου ποσοστά του παγκόσμιου πληθυσμού.

Μεταβάλλει τις κοινωνικές και οικονομικές σχέσεις και ασκεί συντριπτική πίεση σε απαρχαιωμένα πολιτικά και πολιτειακά συστήματα – είτε αυτά ανήκουν στην Αριστερά είτε στη Δεξιά.

Και μαζί με την οικονομική ανάπτυξη έρχεται και η δημοκρατία. Όπου επιτυγχάνεται οικονομική μεγέθυνση, προωθείται η εγκαθίδρυση αντιπροσωπευτικών και δημοκρατικών θεσμών – θεσμών που αναπτύσσουν πάντοτε ένα πλαίσιο για την ειρήνη.

Η βάση για τις θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις στη Νότιο Αφρική τέθηκε όχι λόγω εξωτερικών πιέσεων, αλλά πρωτίστως μέσω κοινωνικών αλλαγών τις οποίες γέννησε η οικονομική μεγέθυνση.

Στον βαθμό που το απαρχαίντ κατέρρευσε λόγω πιέσεων, οι πιέσεις αυτές προήλθαν κυρίως από τα εκατομμύρια των ειρηνόφιλων ανθρώπων που μετακινήθηκαν στις πόλεις μας και έγιναν μέρος της οικονομίας μας και όχι μέσω κάποιου ένοπλου αγώνα.

Η συνειδητοποίηση ότι οι εκτεταμένες αλλαγές είχαν καταστεί αναπόφευκτες επηρεάστηκε πρωτίστως όχι από πολιτικές ομιλίες και εξαγγελίες, αλλά από την έκθεση στα στοιχεία της πραγματικότητας που διείσδυσαν σε εκατομμύρια σπίτια μέσω της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου.

Παρόλ' αυτά ο ένας σημαντικότερος παράγοντας, που κατέστη κινητήρια δύναμη για μία εντελώς νέα διεύθυνση στη Νότιο Αφρική, ήταν μια θεμελιώδης αλλαγή θεώρησης. Αυτή η αλλαγή συντελέστηκε και στις δύο πλευρές που είχαν εμπλακεί σε συγκρούσεις για δεκαετίες.

Δεν ήταν μια ξαφνική αλλαγή, αλλά μια διαδικασία – διαδικασία ενδοσκοπήσης, ψυχικής αναζήτησης, μετάνοιας, μια διαδικασία συνειδητοποίησης της ματαιότητας της συνεχιζόμενης σύγκρουσης, αναγνώρισης της αποτυχίας των πολιτικών πρακτικών και της αδικίας που αυτές είχαν επιφέρει.

Αυτή η διαδικασία ώθησε το Εθνικό Κόμμα να έλθει σε πλήρη ρήξη με το απαρχαίντ και τη διαχωρισμένη ανάπτυξη – μια σαφή ρήξη με κάθε μορφή διακρίσεων – για πάντα.

Έτσι φτάσαμε στο σημείο όπου εμείς, οι Νοτιοαφρικανοί, μπορούσαμε να ξεκινήσουμε να γεφυρώνουμε την προκατάληψη, την εχθρότητα και τον φόβο γενεών που μας χώριζαν. Η διαδικασία αυτή μας έφερε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, όπου μπορούσαμε πλέον να αρχίσουμε να διαμορφώνουμε

τον τρόπο σκέψης και το πλαίσιο για την ειρήνη, στο οποίο αναφέρθηκε πρωτύτερα. Αυτά άνοιξαν τον δρόμο για το νέο Σύνταγμα της Νοτίου Αφρικής, που τώρα συζητείται στο Κοινοβούλιο, και το οποίο *inter alia* προβλέπει:

- την εγκαθίδρυση ενός *rechtstaat*, ενός συνταγματικού συστήματος όπου κυρίαρχος θα είναι ο νόμος – το Σύνταγμα και μία Διακήρυξη Δικαιωμάτων
- την προστασία των βασικών δικαιωμάτων όλων των ανθρώπων, κοινοτήτων και πολιτισμικών ομάδων μέσω μιας Διακήρυξης Δικαιωμάτων, η οποία θα συνάδει με όσα ισχύουν παγκοσμίως
- ένα ανεξάρτητο Συνταγματικό Δικαστήριο, που θα ενεργεί ως ο θεματοφύλακας του Συντάγματος και της Διακήρυξης Δικαιωμάτων
- σαφώς προσδιορισμένες συνταγματικές αρχές με τις οποίες οποιοδήποτε μελλοντικό Σύνταγμα θα οφείλει να συμμορφώνεται
- έναν ισορροπημένο διαχωρισμό λειτουργιών και εξουσιών ανάμεσα σε ισχυρές περιφερειακές κυβερνήσεις βασισμένο σε ομοσπονδιακές αρχές και μία ισχυρή κεντρική κυβέρνηση
- και ειδικές πλειοψηφίες και μηχανισμούς για συνταγματικές αναθεωρήσεις.

Πιστεύω ότι αυτό το μεταβατικό Σύνταγμα παρέχει ένα ικανοποιητικό πλαίσιο συμφωνιών και κανόνων, ελέγχων και ισορροπιών, που είναι απαραίτητο για την επίτευξη ειρήνης στη σύνθετη κοινωνία μας.

Διασφαλίζει για όλους τους Νοτιοαφρικανούς πλήρη συμμετοχή σε κάθε τομέα ενεργού δραστηριότητας. Δεν κάνει καμία απολύτως διάκριση με βάση το χρώμα, τις πεποιθήσεις, την τάξη ή το φύλο.

Εμπεριέχει όλες τις σημαντικές ασφαλιστικές δικλείδες που οι κοινότητές μας θα χρειαστούν, ώστε να διατηρήσουν κάθε μία την ταυτότητα και τον τρόπο ζωής της. Επίσης προσφέρει επαρκείς εγγυήσεις για τα πολιτικά, κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά δικαιώματα των ανθρώπων.

Πιστεύω επίσης ότι αυτό το πλαίσιο για την ειρήνη θα επιτύχει, εφόσον καταφέρουμε τώρα να εγκαθιδρύσουμε τον τρόπο σκέψης, στον οποίον αναφέρθηκα, που είναι απαραίτητος για την ειρήνη – τον τρόπο σκέψης που οδηγεί τους ανθρώπους να επιλύουν τις διαφορές τους μέσω διαπραγμάτευσης, συμβιβασμού και συμφωνιών, αντί του καταναγκασμού και της βίας.

Πιστεύω ότι αυτός ο τρόπος σκέψης υπάρχει ήδη σήμερα στη Νότιο Αφρική, όσο εύθραυστος και αν είναι. Όλοι οι ηγέτες μας, συμπεριλαμβανομένων του Νέλσον Μαντέλα και εμού, θα πρέπει να δώσουμε το παράδειγμα στην προσπάθεια εδραίωσης αυτού του τρόπου σκέψης. Θα χρειαστούμε μεγάλη σύνεση προκειμέ-

νου να εξουδετερώσουμε τις στρατηγικές μειοψηφικών στοιχείων, που απειλούν με εμφύλια σύγκρουση. Θα πρέπει να είμαστε σταθεροί και αποφασιστικοί στην υπεράσπιση του πλαισίου για την ειρήνη το οποίο έχουμε συμφωνήσει.

Δεν υπάρχει περιθώριο για εφησυχασμό. Όλοι εμείς που πιστεύουμε στην ειρήνη, οφείλουμε να διπλασιάσουμε τις προσπάθειές μας, ώστε να διαβεβαιώσουμε όλους τους συμπατριώτες μας ότι τα δικαιώματα και η ασφάλειά τους θα είναι εξασφαλισμένα.

Δεν έχω αμφιβολία ότι θα επιτύχουμε. Υπάρχει μια εντεινόμενη επίγνωση μεταξύ όλων των Νοτιοαφρικανών της αλληλεξάρτησής μας, του γεγονότος ότι κανείς μας δεν μπορεί να ευδοκιμήσει, εάν δεν συνεργαστούμε, του ότι όλοι θα αποτύχουμε, εάν επιχειρήσουμε να επιδιώξουμε στενά, μερικά συμφέροντα.

Πριν από πέντε χρόνια θα εκφράζονταν σοβαρές αμφιβολίες για τη λογική οποιουδήποτε προέβλεπε ότι ο Νέλσον Μαντέλα και εγώ θα ήμασταν από κοινού αποδέκτες του βραβείου Νομπέλ Ειρήνης του 1993.

Και όμως, να που και οι δύο βρισκόμαστε ενώπιόν σας σήμερα.

Είμαστε πολιτικοί αντίπαλοι.

Διαφωνούμε έντονα σε βασικά ζητήματα και σύντομα θα επιδοθούμε σε μια σκληρή προεκλογική εκστρατεία ο ένας εναντίον του άλλου. Πιστεύω όμως ότι θα το κάνουμε με τον τρόπο σκέψης και μέσα στο πλαίσιο της ειρήνης που έχει ήδη εγκαθιδρυθεί.

Θα το κάνουμε –και πολλοί άλλοι ηγέτες θα το κάνουν μαζί μας– επειδή δεν υπάρχει άλλος δρόμος για την ειρήνη και την ευημερία του λαού της χώρας μας. Στις συγκρούσεις του παρελθόντος δεν υπήρξε κέρδος για κανέναν στη χώρα μας. Μέσω της συμφιλίωσης όλοι μας γινόμαστε τώρα νικητές.

Οι συμβιβασμοί στους οποίους καταλήξαμε απαιτούν θυσίες από όλες τις πλευρές. Δεν ήταν εύκολο για τους υποστηρικτές του Νέλσον Μαντέλα ή τους δικούς μου να παραιτηθούν από τα ιδεώδη που θεωρούσαν πολύτιμα επί δεκαετίες.

Αλλά τα καταφέραμε. Και επειδή τα καταφέραμε, υπάρχει ελπίδα.

Η νέα εποχή που χαράζει για τη χώρα μας, κάτω από τους μεγάλους νότιους αστέρες, θα μας βγάλει από τη σιωπηλή θλίψη του παρελθόντος προς ένα μέλλον, στο οποίο θα υπάρξουν ευκαιρίες και χώρος για χαρά και ομορφιά – για πραγματική και διαρκή ειρήνη.

NELSON MANDELA

Nelson Mandela © 1994 Per-Anders Pettersson / Getty Images

Ο Νέλσον Μαντέλα ηγήθηκε του αγώνα για την κατάργηση του καθεστώτος του apartheid και τη θεμελίωση μιας πολυφυλετικής δημοκρατίας στη Νότιο Αφρική και συγκαταλέγεται στους πολιτικούς που χαίρουν μεγάλου σεβασμού διεθνώς. Παρέμεινε στη φυλακή για 27 χρόνια. Μετά την αποφυλάκισή του έγινε ο πρώτος μαύρος πρόεδρος της χώρας και πρωτοστάτησε στην ειρηνική διεύθυνση πολλών ζητημάτων.

Το 1993 ο Μαντέλα και ο πρόεδρος της Νοτίου Αφρικής Φ. Β. ντε Κλερκ βραβεύτηκαν από κοινού με το Νομπέλ Ειρήνης για τις προσπάθειές τους να θέσουν τέλος στο καθεστώς φυλετικών διακρίσεων της χώρας. Το 2009, η 18η Ιουλίου, ημερομηνία γέννησης του Μαντέλα, κηρύχθηκε «Διεθνής Ημέρα Νέλσον Μαντέλα» για να προαγάγει το μήνυμα της ειρήνης παντού στον κόσμο και να αποτίσει φόρο τιμής στο έργο του Νοτιοαφρικανού ηγέτη. Το χάρισμά του, η αίσθηση αυτοσαρκασμού και η παντελής απουσία πικρίας για τα δεινά που υπέστη στη φυλακή, αλλά και η μοναδική πορεία της ζωής του, εξηγούν σε μεγάλο βαθμό τον λόγο για τον οποίο υπήρξε κατά γενική ομολογία μια τόσο αγαπητή προσωπικότητα. Ο Μαντέλα αντιμετώπιζε χρόνια αναπνευστική λοίμωξη και κατέληξε στις 5 Δεκεμβρίου 2013 σε ηλικία 95 ετών.

Ομιλία του προέδρου του Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσου (ANC)
 Νέλσον Μαντέλα στην τελετή ορκωμοσίας του ως προέδρου της Δημοκρατίας
 της Νοτίου Αφρικής, στην Πρετόρια, στις 10 Μαΐου του 1994.

Μεγαλειότατοι, Υψηλότατοι, αξιότιμοι καλεσμένοι, σύντροφοι και φίλοι

Βρισκόμαστε όλοι σήμερα εδώ, αλλά και σε πολλά άλλα σημεία της χώρας μας και του κόσμου όλου, για να γιορτάσουμε και να τιμήσουμε την ελπίδα που γεννιέται μαζί με τη νεοαποκτηθείσα ελευθερία μας.

Μέσα από το βίωμα μιας ανείπωτης και μακρόχρονης ανθρώπινης καταστροφής πρέπει να γεννηθεί μια κοινωνία για την οποία θα είναι περήφανη όλη η ανθρωπότητα.

Όλοι οι Νοτιοαφρικανοί πρέπει με τις καθημερινές πράξεις μας να πλάσουμε μια αληθινή νοτιοαφρικανική πραγματικότητα που θα ενισχύει την πίστη της ανθρωπότητας στη δικαιοσύνη, θα δυναμώνει την πεποίθησή της στην ευγένεια της ανθρώπινης ψυχής και θα διατηρεί ζωντανές όλες τις ελπίδες μας για μια ένδοξη ζωή για όλους.

Το οφείλουμε σε εμάς τους ίδιους αλλά και στους λαούς της Γης οι οποίοι βρίσκονται σήμερα μαζί μας μέσω των εκλεκτών εκπροσώπων τους.

Συμπατριώτες μου, πιστεύω ακράδαντα ότι καθένας και καθεμία από εμάς είμαστε άρρηκτα δεμένοι με το χώμα της πανέμορφης πατρίδας μας, όπως οι βαθιά ριζωμένες περίφημες τζακαράντες της Πρετόρια και οι μιμόζες της σαβάνας.

Κάθε φορά που αγγίζουμε το χώμα της γης μας, μας πλημμυρίζει ένα αίσθημα αναγέννησης. Η ατμόσφαιρα στη χώρα μας αλλάζει με τις εποχές. Χαρά και αγαλλίαση μας διαπερνούν μόλις πρασινίζει το χορτάρι και ανθίζουν τα λουλούδια.

Νιώθουμε ένα με τα πάτρια εδάφη μας, με το σώμα αλλά και με το πνεύμα μας. Και για αυτό ήταν τόσο βαθύς ο πόνος στις καρδιές μας όταν βλέπαμε τη χώρα μας να καταστρέφεται από μια ανελέητη διαμάχη, να μπαίνει στο περιθώριο, να τίθεται εκτός νόμου και να απομονώνεται από τους λαούς του κόσμου, ακριβώς επειδή είχε καταλήξει παγκόσμια πατρίδα της ολέθριας ιδεολογίας και εφαρμογής του ρατσισμού και της φυλετικής καταπίεσης.

Όλοι εμείς, ο λαός της Νοτίου Αφρικής, αισθανόμαστε πλήρεις που σμίξαμε ξανά με την ανθρωπότητα και που έχουμε το σπάνιο προνόμιο να φιλοξενούμε στη χώρα μας, που πρόσφατα επέστρεψε στη νομιμότητα, όλα τα έθνη της Γης.

Ευχαριστούμε όλους τους αξιότιμους προσκεκλημένους μας που ήρθαν να γιορτάσουν με τον λαό μας αυτή την ούτως ή άλλως κοινή μας νίκη υπέρ της δικαιοσύνης, της ειρήνης, της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Είμαστε βέβαιοι ότι θα συνεχίσετε να στέκεστε αρωγοί στην προσπάθειά μας απέναντι στις προκλήσεις που θέτει η εδραίωση της ειρήνης, της ευημερίας και της δημοκρατίας και η εξάλειψη του σεξισμού και του ρατσισμού.

Εκτιμούμε βαθιά τον ρόλο που διαδραμάτισε ο κόσμος της χώρας μας, οι πολιτικοί, δημοκρατικοί, θρησκευτικοί ηγέτες, οι γυναίκες και η νεολαία του λαού μας, οι επαγγελματικοί και παραδοσιακοί φορείς, για να βρεθούμε εδώ που είμαστε σήμερα. Εξέχουσα θέση ανάμεσά τους δεν μπορεί παρά να κατέχει ο Αντιπρόεδρος της κυβέρνησής μας, ο εντιμότατος Φρέντερικ Βίλεμ ντε Κλερκ.

Ιδιαίτερη μνεία οφείλουμε επίσης στις δυνάμεις ασφαλείας, όλων των σωμάτων, για τον διαπρεπή ρόλο τους στη διαφύλαξη της ομαλής διεξαγωγής των πρώτων δημοκρατικών εκλογών της χώρας και τη μετάβασή της στη δημοκρατία, ενάντια σε αιμοχαρείς ομάδες που εξακολουθούν να αρνούνται να μας ακολουθήσουν στο φως.

«ΚΑΤΑΝΟΟΥΜΕ ΟΤΙ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΥΚΟΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ. ΠΡΕΠΕΙ ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΝΑ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗ, ΤΗΝ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ, ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΚΟΣΜΟΥ»

Έφτασε η στιγμή να γιατρέψουμε τις πληγές μας.

Η στιγμή να γεφυρώσουμε το χάσμα που μας χωρίζει. Η στιγμή να δημιουργήσουμε. Επιτύχαμε επιτέλους την πολιτική μας χειραφέτηση. Υποσχόμαστε να ελευθερώσουμε κάθε άνθρωπο από τα συνεχιζόμενα δεσμά της φτώχειας, των στερήσεων, του πόνου και των έμφυλων και άλλων διακρίσεων. Κατορθώσαμε να κάνουμε τα τελευταία βήματά μας προς την ελευθερία σε συνθήκες σχετικής ειρήνης. Δεσμευόμαστε να οικοδομήσουμε μια απόλυτη, δίκαιη και μακρόχρονη ειρήνη.

Θριαμβεύσαμε στην προσπάθειά μας να εμψυχήσουμε ελπίδα στις καρδιές εκατομμυρίων ανθρώπων του λαού μας. Έχουμε πλέον ένα νέο συμβόλαιο, να δημιουργήσουμε μια κοινωνία στην οποία όλοι οι Νοτιοαφρικανοί, μαύροι και λευκοί, θα μπορούν να περπατούν με το κεφάλι ψηλά, χωρίς φόβο μέσα τους, σίγουροι για το αναφαίρετο δικαίωμά τους στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια – σε ένα έθνος «Ουράνιο Τόξο», σε αρμονία με τον εαυτό του και τον κόσμο.

Ὡς ένδειξη της δέσμευσός της στην αναγέννηση της χώρας μας, η νέα προσωρινή κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας, με τη διαδικασία του επειγόντος, θα επιληφθεί του ζητήματος χορήγησης αμνηστίας σε διάφορες ομάδες συνανθρώπων μας που εκτίουν ποινή φυλάκισης.

Αφιερώνουμε τη σημερινή ημέρα σε όλους τους ήρωες και τις ηρώιδες σε αυτή τη χώρα και σε ολόκληρο τον κόσμο, οι οποίοι έκαναν τόσες θυσίες και έδωσαν τη ζωή τους για να μπορούμε εμείς να είμαστε ελεύθεροι.

Τα όνειρά τους πραγματοποιήθηκαν. Η ελευθερία είναι η ανταμοιβή τους.

Αισθανόμαστε ταπεινοί αλλά και ενθουσιώδεις για την τιμή και το προνόμιο που μας δόθηκε από εσάς, τον λαό της Νοτίου Αφρικής, να αναλάβουμε ως πρώτος Πρόεδρος μιας ενωμένης, δημοκρατικής, χωρίς φυλετικές και έμφυλες διακρίσεις Νοτίου Αφρικής, για να οδηγήσουμε τη χώρα μας από το σκοτάδι στο φως.

Κατανοούμε ακόμη ότι δεν υπάρχει εύκολος δρόμος για την ελευθερία.

Γνωρίζουμε καλά ότι οι πράξεις ενός μόνο ανθρώπου δεν φτάνουν.

Πρέπει όλοι μαζί να προσπαθήσουμε ως ένας ενωμένος λαός για την εθνική συμφιλίωση, την οικοδόμηση του έθνους, τη γέννηση ενός νέου κόσμου.

Με δικαιοσύνη για όλους. Με ειρήνη για όλους.

Με εργασία, ψωμί, νερό και αλάτι για όλους.

Με ελευθερία και αυτοδιάθεση για το σώμα, το πνεύμα και την ψυχή κάθε ανθρώπου.

Ποτέ, μα ποτέ ξανά, δεν θα βιώσει αυτή η πανέμορφη χώρα την καταπίεση ανθρώπου από άνθρωπο, ούτε θα νιώσει τον πόνο της ταπείνωσης παραγκωνισμένη από τον κόσμο.

Ας βασιλέψει η ειρήνη.

Ο ήλιος δεν θα δύσει ποτέ μπροστά σε ένα τόσο ένδοξο ανθρώπινο επίτευγμα!
Ο Θεός ας ευλογεί την Αφρική!

Σας ευχαριστώ.

ΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ ΣΤΗ ΝΟΤΙΟ ΑΦΡΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ

ΦΡΕΝΤΕΡΙΚ ΒΙΛΕΜ ΝΤΕ ΚΛΕΡΚ ΚΑΙ ΝΕΛΣΟΝ ΜΑΝΤΕΛΑ

Μάθημα για τις τάξεις: Γ' Γυμνασίου έως Γ' Λυκείου

Ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων:

διαχωρισμός, ρατσισμός, δικαιώματα αυτόχθονων

Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Άρθρο 1: Δικαίωμα στην ισότητα

Άρθρο 2: Ελευθερία από τις διακρίσεις

Άρθρο 7: Δικαίωμα στην ισότητα έναντι του νόμου

Καθοδηγητικές ερωτήσεις

- Γιατί και πώς έχουν υποφέρει οι κοινωνίες από φυλετικούς διαχωρισμούς;
- Ποιες είναι οι επιπτώσεις του apartheid στον λαό της Νοτίου Αφρικής;
- Τι παρακίνησε τον ντε Κλερκ να αλλάξει την άποψή του για το apartheid;

Χρονοδιάγραμμα

225 λεπτά (πέντε περίοδοι των 45 λεπτών)

Στόχοι

Μετά από αυτό το μάθημα οι μαθητές θα είναι σε θέση:

- Να περιγράψουν τα επιτεύγματα του Φρέντερικ Βίλεμ ντε Κλερκ.
- Να αναλύσουν και να αξιολογήσουν οπτικό υλικό για το apartheid.
- Να κάνουν χρήση λεπτομερών στοιχείων από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές προκειμένου να θέσουν και να απαντήσουν σε ερμηνευτικά ερωτήματα.
- Να συζητήσουν τη σχέση μεταξύ του Φρέντερικ Βίλεμ ντε Κλερκ και του Νέλσον Μαντέλα καθώς και τα κοινά επιτεύγματά τους.

Δεξιότητες

Οι μαθητές θα είναι σε θέση :

- Να παραπέμψουν σε συγκεκριμένα τεκμήρια από το κείμενο, ώστε να υποστηρίξουν την ανάλυση πρωτογενών και δευτερογενών πηγών, συνδέοντας ιδέες που αντλήθηκαν από επιμέρους στοιχεία για την κατανόηση του κειμένου στο σύνολό του.
- Να ενσωματώσουν στην έρευνά τους και να αξιολογήσουν περισσότερες πηγές πληροφόρησης από διάφορες μορφές και μέσα (π.χ., οπτικές, ποσοτικές καθώς και κειμενικές πηγές), προκειμένου να θέσουν ένα ερώτημα ή να επιλύσουν ένα πρόβλημα.
- Να γράψουν ενημερωτικά/επεξηγηματικά κείμενα, στα οποία περιλαμβάνεται η διήγηση ιστορικών γεγονότων, επιστημονικών μεθόδων/πειραμάτων ή τεχνικών διαδικασιών.
- Να προλογίσουν ένα θέμα και να οργανώσουν σύνθετες ιδέες, έννοιες και πληροφορίες, ώστε κάθε νέο στοιχείο να εμπλουτίζει αυτό που προηγείται, προκειμένου αυτά από κοινού να δημιουργήσουν ένα ενοποιημένο νόημα και να συμπεριλαμβάνουν στοιχεία διαμόρφωσης (π.χ. επικεφαλίδες), γραφικά (π.χ. αριθμούς, πίνακες) και πολυμέσα, όταν αυτά βοηθούν στην καλύτερη κατανόηση.

Λεξιλόγιο

Απαρτχάιντ

Ανισότητα

Καθυπόταξη

Εκ του νόμου (de jure) φυλετικός διαχωρισμός

Εκ των πραγμάτων (de facto) φυλετικός διαχωρισμός

Έννοιες

Φυλετικός διαχωρισμός

Απαρτχάιντ

Ρατσισμός

Δικαιώματα των αυτόχθονων

Απαιτούμενη τεχνολογική υποστήριξη

- Φορητός ηλεκτρονικός υπολογιστής
- LCD προτζέκτορας

Υλικό

- Βίντεο για τη ζωή του Νέλσον Μαντέλα
<http://www.biography.com/people/nelsonmandela-9397017#early-life>
- Παρουσίαση powerpoint για το παρελθόν του Φ. Β. ντε Κλερκ
- Ομιλία αποδοχής του Νομπέλ από τον Φ. Β. ντε Κλερκ
http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1993/klerk-lecture.html
- Ομιλία του Νέλσον Μαντέλα στην τελετή ορκωμοσίας του ως πρώτου Προέδρου της Νοτίου Αφρικής
https://www.youtube.com/watch?v=pJiXu4q__VU
- Βίντεο στο YouTube για το απαρχαίνι και το κίνημα της Μαύρης Ταινίας
<https://www.youtube.com/watch?v=MOA66AOG52M>
- Ρουμπρίκα δοκιμίου ή ποιήματος
- Μαύρη κορδέλα

Προετοιμασία

- Τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα; (λίστα μαθητών)
- Εικόνες διαχωρισμού (σύμβολα φυλετικού διαχωρισμού και σύμβολα του apartheid)
- Ανατρέξτε στη σελίδα με τα εργαλεία και τους συνδέσμους για τον Φ. Β. ντε Κλερκ (ενημερωτικό υλικό για τους μαθητές)
- Οργανώστε τη συζήτηση γύρω από ερωτήσεις κρίσεως

Εικόνες διαχωρισμού στη Νότιο Αφρική

- Σε ποια εποχή και σε ποιο μέρος πιστεύετε ότι θα μπορούσε να συναντήσει κανείς τέτοιες εικόνες;

Ερωτήσεις

- Θα ήσασταν διατεθειμένοι να δείξετε έμπρακτα τη δέσμευσή σας απέναντι στην ισότητα των ανθρώπων; Ακόμα και αν έπρεπε να πάρετε θέση απέναντι σε συμπολίτες σας για να αντιδράσετε σε ρατσιστικά σχόλια ή ρατσιστικές πεποιθήσεις;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1

- Αναθέστε στους μαθητές να διαβάσουν/σχολιάσουν σελίδες από το μουσείο του apartheid
- Πρόταση προς τον εκπαιδευτικό – οδηγίες σχολιασμού
<https://mrsarudi.wikispaces.com/file/view/annotation%20guidelines.pdf/362860150/annotation%20guidelines.pdf>
- Οι μαθητές παρακολουθούν το βίντεο <http://www.biography.com/people/nelson-mandela-9397017#early-life>, ενώ εσείς συμπληρώνετε το διάγραμμα Venn (διάγραμμα από δύο ή περισσότερους κύκλους περιοχές των οποίων επικαλύπτονται για να δείξουν όλες τις πιθανές λογικές σχέσεις μεταξύ δύο ή περισσότερων συνόλων από στοιχεία) για τη Νότιο Αφρική
- Οι μαθητές βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα σε όσα παρακολούθησαν στο βίντεο και σε όσα γνωρίζουν για την ιστορία των ΗΠΑ. Χρησιμοποιήστε και πάλι ένα διάγραμμα Venn. Συνεργαστείτε σε ζευγάρια. Μοιραστείτε τα συμπεράσματά σας και δημιουργήστε ένα κοινό διάγραμμα

Νενη (στο οποίο περιλαμβάνονται τα στοιχεία για τη Νότιο Αφρική, τα στοιχεία για τις ΗΠΑ και διακρίνονται τα κοινά στοιχεία των δύο περιπτώσεων).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

- Ζητήστε από τους μαθητές να σκεφτούν τις επόμενες ερωτήσεις για ένα λεπτό και να συζητήσουν με το ζευγάρι τους.
 - Πώς συνδέονται όλα αυτά με όσα μάθαμε;
 - Τι θα κάνατε εσείς σήμερα;
 - Πώς μπορείτε να αξιοποιήσετε τα λόγια που ακολουθούν για να περιορίσετε τον ρατσισμό, την προκατάληψη και τις διακρίσεις στην καθημερινή ζωή σας;

«Ελάχιστοι έχουν το μεγαλείο να αλλάξουν ριζικά την Ιστορία, αλλά ο καθένας από εμάς μπορεί να αλλάξει το μικρό κομμάτι που του αναλογεί, έτσι ώστε όλες αυτές οι πράξεις να ενωθούν και να γράψουν την ιστορία μιας γενιάς», Ρόμπερτ Φ. Κένεντι.
- Αφού ολοκληρωθούν οι συζητήσεις σε ζευγάρια, επιλέξτε τυχαία κάποιους μαθητές για να δείτε τι είπαν και αν συμφωνούν με το ζευγάρι τους.
- Ανάγνωση σε ζευγάρια 3 άρθρων:
 - Πληροφορίες για το απαρτχάιντ, Ενημερωτικό υλικό # 1 και #2
 - Πληροφορίες για τον Φρέντερικ Βίλεμ ντε Κλερκ
<http://www.notablebiographies.com/De-Du/de-Klerk-F-W.html>
 - Άρθρο του *TIME*: Nelson Mandela & F.W. De Klerk (μειώστε την έκταση του άρθρου ανάλογα με τον διαθέσιμο χρόνο)
<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1125849-1,00.html>

Προτάσεις και οδηγίες προς τον εκπαιδευτικό – Ανάγνωση σε ζευγάρια

Οργάνωση:

- 1 Ο Α διαβάζει μεγαλόφωνα 1-3 παραγράφους (ή μέχρι το σημείο που ολοκληρώνεται η ενότητα).
- 2 Ο Β ακούει (για να συνοψίσει) και όταν ο Α ολοκληρώσει την ανάγνωση, ο Β συνοψίζει όσα διάβασε ο Α.
- 3 Ο Β διαβάζει μεγαλόφωνα 1-3 παραγράφους (ή μέχρι το σημείο που ολοκληρώνεται η ενότητα).

- 4 Ο Α ακούει (για να συνοψίσει) και όταν ο Β ολοκληρώσει την ανάγνωση, ο Α συνοψίζει όσα διάβασε ο Β.
- 5 Επαναλαμβάνετε μέχρι να ολοκληρωθεί η ανάγνωση.
- 6 Θέσετε ερωτήσεις βάσει της τεχνικής «περίληψη 4 τετραγώνων» (σύμφωνα με την οποία ο μαθητής χωρίζει ένα τετράγωνο σε τέσσερα μικρότερα και σχεδιάζει στο κέντρο έναν ρόμβο, όπου γράφει μια πλήρη πρόταση για τον τίτλο του θέματος. Ακολουθώς συντάσσει τρεις προτάσεις που αναπτύσσουν τη θέση του και τις τοποθετεί κάθε μία στα εξής τετράγωνα: επάνω αριστερά, επάνω δεξιά και κάτω αριστερά. Τέλος γράφει στο κάτω δεξιά τετράγωνο τη σύνοψη της άποψής του για το θέμα). Χρησιμοποιήστε την ενότητα «Ισότητα και συμβιβασμός στη Νότιο Αφρική» από το ενημερωτικό υλικό για τον Φρέντερικ Βίλεμ ντε Κλερκ και τον Νέλσον Μαντέλα.
- 7 Εργασία για το σπίτι: Πρώτη ανάγνωση της ομιλίας του Φ. Β. ντε Κλερκ στην τελετή απονομής του βραβείου Νομπέλ ή/και της ομιλίας του Νέλσον Μαντέλα στην ορκωμοσία του ως πρώτου Προέδρου της Νοτίου Αφρικής. Αρχικός σχολιασμός.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3

- Επιλέξτε τα σημεία της ομιλίας που σας άρεσαν, που σας δυσκόλεψαν ή τα σημεία για τα οποία θα θέλατε περισσότερες πληροφορίες και ξεκινήστε μια συζήτηση. Κρατήστε σημειώσεις στο περιθώριο για σχόλια.
- Ανταλλαγή ερωτήσεων
 - Ζητήστε από τους μαθητές να διατυπώσουν μια ερώτηση για το κείμενο που διαβάσατε
 - Ζητήστε από τους μαθητές να γράψουν τις ερωτήσεις τους στον πίνακα
 - Ζητήστε από τους μαθητές να σκεφτούν τις ερωτήσεις των άλλων
 - Ζητήστε από τους μαθητές να συζητήσουν τις απαντήσεις

Προτάσεις και οδηγίες προς τον εκπαιδευτικό

- Χρησιμοποιήστε τα εργαλεία από τη ρουμπρίκα «ανταλλαγή ερωτήσεων» στο <http://www.greatbooks.org/develop-better-thinking-through-better-questions/>
- Δεύτερη ανάγνωση του κειμένου/ολοκλήρωση σχολιασμού
- Ζητήστε από τους μαθητές να εντοπίσουν τα στοιχεία για το τι οδήγησε τον ντε Κλερκ να ταχθεί υπέρ της κατάργησης του απαρχαίνι. Υπογραμμίστε τα ση-

μεία. Στη συνέχεια, σημειώστε στο περιθώριο τη δική σας ερμηνεία για την υπογράμμιση.

- Εναλλακτικά ζητήστε από τους μαθητές να εντοπίσουν τα στοιχεία για το τι συνετέλεσε στο να εκλεγεί ο Νέλσον Μαντέλα ως πρώτος Πρόεδρος της Νοτίου Αφρικής.
- Αναζητήστε υποστηρικτικές λεπτομέρειες.
- Αναζητήστε συνδέσεις.
- Εντοπίστε φράσεις που είναι για εσάς αποκαλυπτικές.
- Σημειώστε λεπτομέρειες που σας δημιούργησαν αμφιβολίες ή την επιθυμία να μάθετε περισσότερα για τα κίνητρα του ντε Κλερκ ή του Μαντέλα.
- Εντοπίστε στοιχεία που μοιάζουν διφορούμενα.
- Συσχετίστε μεταξύ τους τα στοιχεία που υπογραμμίσατε.
- Οι μαθητές γράφουν 3 ερμηνευτικές ερωτήσεις.

Προτάσεις και οδηγίες προς τον εκπαιδευτικό

- Οι ερμηνευτικές ερωτήσεις έχουν πολλές απαντήσεις που τεκμηριώνονται με στοιχεία από το κείμενο: ερωτήσεις που ξεκινούν με «Γιατί» και «Πώς» (και όχι με «Τι» ή «Έκανε ο...»).
- Συγκεντρώστε και χρησιμοποιήστε τις ερωτήσεις των μαθητών για να διευκολύνετε τη συζήτηση της ομάδας.
- Διατυπώστε ερωτήσεις από ΟΛΑ τα αναγνώσματα.

ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

- Ζητήστε από τους μαθητές να δημιουργήσουν μια λίστα με πέντε πράγματα που γνωρίζουν για τον Φ. Β. ντε Κλερκ ή/και τον Νέλσον Μαντέλα ή με πέντε πράγματα που θα ήθελαν να τους ρωτήσουν εάν τους συναντούσαν.
- Εφαρμόστε τη μέθοδο συζήτησης «αμοιβαία διερεύνηση».

Οδηγίες για μια συζήτηση «αμοιβαίας διερεύνησης»:

- Ζητήστε από τους μαθητές να αντιγράψουν την κεντρική ερώτηση από τον πίνακα στο φυλλάδιό τους (χρησιμοποιήστε το φυλλάδιο απαντήσεων για τον Φ. Β. ντε Κλερκ ή/και τον Νέλσον Μαντέλα).

- Ακολουθήστε αυτές τις οδηγίες για να διευκολύνετε τη συζήτηση.
- Διαβάστε προσεκτικά το υλικό προτού πάρετε μέρος στη συζήτηση.
- Συζητήστε μόνο το υλικό που διάβασαν όλοι.
- Ζητήστε από τους μαθητές να τεκμηριώσουν τις ιδέες με αποδεικτικά στοιχεία από το υλικό.
- Ο ρόλος σας ως συντονιστή είναι μόνο να κάνετε ερωτήσεις.
- Φροντίστε οι μαθητές να ακούν τους άλλους και τους απαντούν απευθείας.

ΓΙΝΕ ΥΠΕΡΜΑΧΟΣ

- Παρακολούθησε το βίντεο για το απαρχαίντ και το κίνημα της Μαύρης Ταινίας [Black Sash] του 1957
<https://www.youtube.com/watch?v=MOA66AOG52M>
- Συζήτησε για το πρόγραμμα μαύρη ταινία/ μαύρη κορδέλα
 - Οι κυρίες φορούσαν τη μαύρη κορδέλα για να δείξουν την εναντίωσή τους στο απαρχαίντ. Έλεγαν, μάλιστα, πως δεν περίμεναν ότι θα είχε άμεσο αντίκτυπο. Γιατί το έκαναν;
 - Τι συμβολίζει η μαύρη ταινία;
 - Αν χρησιμοποιήσουμε μια μαύρη κορδέλα με τον ίδιο τρόπο και τη φορέσεις, τι πιστεύεις ότι θα σημαίνει;
 - Θα δεχόσουν να φορέσεις τη μαύρη κορδέλα για να δείξεις τη δέσμευσή σου απέναντι στην ισότητα των ανθρώπων; Ακόμα και αν αυτό σήμαινε να ανταχθείς σε συνομήλικούς σου για σχόλια ή πεποιθήσεις ρατσιστικού χαρακτήρα;
- Σκέψου πώς ο ντε Κλερκ και ο Μαντέλα συμβιβάστηκαν για να δώσουν ένα τέλος στο απαρχαίντ. Ο Μαντέλα είπε: «Αν θέλεις να κάνεις ειρήνη με τον εχθρό σου, πρέπει να εργαστείς με τον εχθρό σου. Τότε αυτός γίνεται συνέ-

ταιρός σου». Επίσης: «Γενναίος άνθρωπος δεν είναι όποιος δεν νιώθει φόβο, αλλά εκείνος που υπερνικά αυτόν τον φόβο».

<http://newsone.com/1397375/nelson-mandela-quotes-93rd-birthday/>

- Γράψε μια περίληψη για το απαρτχάιντ στη Νότιο Αφρική ή έναν μονόλογο από την πλευρά του Μαντέλα ή του ντε Κλερκ ή μια έκθεση ακολουθώντας τη στρατηγική RAFT (βάσει της οποίας ο μαθητής εξετάζει τον ρόλο [Role] του γράφοντος, το κοινό [Audience] στο οποίο απευθύνεται, τη δομή [Form] του γραπτού και το θέμα [Topic], δηλαδή τη στρατηγική εντοπισμού του επικοινωνιακού πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η έκθεση) σχετικά με το απαρτχάιντ και το πώς ο ντε Κλερκ και ο Μαντέλα συνεργάστηκαν για την κατάργησή του.
- Φρόντισε να ολοκληρώσεις με μια περιγραφή σχετικά με το τι θα κάνεις για να δώσεις τέλος στην ανισότητα μεταξύ των ανθρώπων, περιορίζοντας τον ρατσισμό, την προκατάληψη και τις διακρίσεις στην καθημερινή σου ζωή (πρόγραμμα μαύρης ταινίας).

Προτάσεις και οδηγίες προς τον εκπαιδευτικό

- Οδηγίες για τη μέθοδο RAFT
<http://www.readwritethink.org/professional-development/strategy-guides/using-raft-writing-strategy-30625.html>
- Εξηγήστε πώς το να φορά κάποιος τη μαύρη κορδέλα μπορεί να συμβολίζει προσήλωση στα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Ζητήστε από τους μαθητές να διαβάσουν την περίληψη ή τον μονόλογό τους σε έναν άλλο μαθητή. Προσφέρετε μια μαύρη κορδέλα, ως αναγνώριση της δέσμευσής τους απέναντι στην ισότητα των ανθρώπων.
- Ζητήστε από τους μαθητές να γράψουν μια περίληψη για το πώς σκοπεύουν να εργαστούν υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Προσφέρετε μια μαύρη κορδέλα σε όσους λένε ότι επιθυμούν να συμμετέχουν στην προσπάθεια περιορίζοντας τον ρατσισμό, την προκατάληψη και τις διακρίσεις στην καθημερινή τους ζωή.

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΗΓΕΣ

Βραβείο Νομπέλ:

<https://www.nobelprize.org/>

Τα βραβεία Νομπέλ απονέμονται σε αναγνώριση επιτευγμάτων στους τομείς της φυσικής, της χημείας, της φυσιολογίας και ιατρικής, της λογοτεχνίας και της ειρήνης. Τη διαχείριση της απονομής έχει το Ίδρυμα Νομπέλ που εδρεύει στη Στοκχόλμη της Σουηδίας.

Ίδρυμα Φ. Β. ντε Κλερκ

<http://www.fwdklerk.org.za/cgi-bin/giga.cgi?c=2137>

Το Ίδρυμα Φ. Β. ντε Κλερκ διατηρεί ζωντανή την κληρονομιά του προέδρου Φ. Β. ντε Κλερκ διαφυλάττοντας το σύνταγμα και την εθνική συμφωνία, εργαζόμενο υπέρ των αρμονικών σχέσεων στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες, προάγοντας την ειρηνική επίλυση διενέξεων μέσω διαπραγματεύσεων και τη διοχέτευση πόρων για την ανακούφιση μη προνομιούχων παιδιών και παιδιών με αναπηρίες.

Ίδρυμα Νέλσον Μαντέλα

<https://www.nelsonmandela.org/>

Ιδρύθηκε το 1999 μετά την ολοκλήρωση της θητείας του Μαντέλα στην προεδρία της Νοτίου Αφρικής. Έχει ως όραμα μια δίκαιη κοινωνία που μαθαίνει από το παρελθόν της και ακούει όλες τις φωνές που υπάρχουν στους κόλπους της. Στόχοι του είναι να λειτουργήσει ως πόλος πληροφοριών για τη ζωή και την εποχή του Νέλσον Μαντέλα και να προωθήσει βιώσιμες λύσεις σε καίρια κοινωνικά προβλήματα με παρεμβάσεις που έχουν ως βάση τους τον διάλογο που στηρίζεται στη μνήμη.

Ίδρυμα Architects of Peace [Αρχιτέκτονες της Ειρήνης]

<https://architectsofpeace.org/>

Έργο του είναι να εμπνέει την ατομική μεταστροφή που οδηγεί στην κοινωνική αλλαγή, διακηρύττοντας την ειρήνη με παραδείγματα από τη ζωή υπέρμαχων της ειρήνης από όλον τον κόσμο και προάγοντας την ειρήνη και τη φιλία των λαών μέσα από ερευνητικά, εκπαιδευτικά και ειρηνευτικά προγράμματα.

Overcoming Apartheid [Ξεπερνώντας το απαρτχάιντ]

<http://overcomingapartheid.msu.edu/>

Εκπαιδευτικός ιστότοπος με υλικό πρωτογενών πηγών, σύγχρονες διηγήσεις και ιδέες διδασκαλίας για τη δευτεροβάθμια και την προπτυχιακή εκπαίδευση, σχετικά με τις γενιές που πάλεψαν για την κατάργηση του απαρτχάιντ και τη θεμελίωση της δημοκρατίας στη Νότιο Αφρική.

Αρχείο πολυμέσων των Ηνωμένων Εθνών

[http://www.unmultimedia.org/photo/gallery.jsp?mode=auto&query=subject%3A
Apartheid](http://www.unmultimedia.org/photo/gallery.jsp?mode=auto&query=subject%3A+Apartheid)

Μια ιστορία του συστήματος του απαρτχάιντ στη Νότιο Αφρική, στον ιστότοπο του αρχείου πολυμέσων του ΟΗΕ. Φιλοξενεί εικόνες, βίντεο και φωτογραφίες από τα γεγονότα που οδήγησαν στην πτώση του απαρτχάιντ.

Επιφανής δικηγόρος και πρώην δικαστής η Σιρίν Εμπάντι ίδρυσε το Κέντρο Υπέρμαχων των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Ιράν για την ενίσχυση των δικαιωμάτων των γυναικών και των παιδιών και για την προστασία των κρατουμένων συνείδησης και όσων κατηγορούνται για πολιτικά αδικήματα. Η Εμπάντι έχει διαπιστώσει πόσο συχνά υφίστανται κακομεταχείριση οι γυναίκες στο Ιράν και έχει υπάρξει η ίδια θύμα διακρίσεων, απειλών φυλάκισης και εξορίας για την εργασία της υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σε ηλικία 22 ετών η Εμπάντι διορίσθηκε ως μία από τις πρώτες γυναίκες δικαστές στο Ιράν. Προοριζόταν για τη θέση της Προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου έως τη στιγμή που ο σάχης Μοχάμεντ Ρεζά Παχλαβί ανατράπηκε μετά από επανάσταση και τον διαδέχθηκε ο αγιατολλάχ Ρουχολάχ Χομείνι. Ο Χομείνι δημιούργησε καθεστώς συντηρητικής θεοκρατίας στο οποίο οι γυναίκες και οι μειονότητες δεν είχαν ίσα δικαιώματα. Ως αποτέλεσμα η Εμπάντι και όλες οι συναδέλφοί της δικαστές παύθηκαν από τις θέσεις τους και σε κάποιες περιπτώσεις επανατοποθετήθηκαν σε χαμηλότερα πόστα. Η Εμπάντι τοποθετήθηκε σε γραμματειακή θέση στο δικαστήριο όπου κάποτε προέδρευε. Αιτήθηκε πρόωρη συνταξιοδότηση και άνοιξε ιδιωτικό γραφείο αποκλειστικά για την υπεράσπιση πολιτικών αντιφρονούντων, γυναικών και παιδιών. Η απήφιστη στάση της είχε ως αποτέλεσμα πολλές συλλήψεις, ταυτόχρονα όμως παγίωσε τη θέση της ως μίας από τις πλέον επιφανείς δικηγόρους στο Ιράν και της πρόσφερε διεθνή αναγνώριση ως υπερμάχου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το 2003 η Εμπάντι τιμήθηκε με το βραβείο Νομπέλ Ειρήνης για τις προσπάθειές της υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των δικαιωμάτων των γυναικών, των παιδιών και των πολιτικών κρατουμένων στο Ιράν. Είναι η πρώτη μουσουλμάνα γυναίκα που τιμάται με το βραβείο Νομπέλ Ειρήνης και μόλις η πέμπτη μουσουλμάνα που βραβεύεται με Νομπέλ σε οποιονδήποτε τομέα.

Η Σιρίν Εμπάντι ίδρυσε επίσης πολυάριθμες μη κυβερνητικές οργανώσεις στο Ιράν, συμπεριλαμβανομένης της Εκστρατείας των Χιλίων Υπογραφών για τον τερματισμό των νομικών διακρίσεων σε βάρος των γυναικών στο Ιράν. Μαζί με την επίσης βραβευμένη με Νομπέλ Τζόντυ Γουίλλιαμς, η Εμπάντι ίδρυσε το 2006 τη Γυναικεία Πρωτοβουλία Νομπέλ [Nobel Women's Initiative], με σκοπό την εμπλοκή των βραβευμένων με Νομπέλ γυναικών σε μια κοινή προσπάθεια για την ειρήνη και τη δικαιοσύνη. Η Εμπάντι έχει δημοσιεύσει πολλά άρθρα και βιβλία σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα στο Ιράν, που έχουν μεταφραστεί σε 14 γλώσσες σε ολόκληρο τον κόσμο.

Αποσπάσματα από την ομιλία της Σιρίν Εμπάντι κατά την τελετή απονομής του βραβείου Νομπέλ Ειρήνης του 2003

Αισθάνομαι εξαιρετική τιμή που σήμερα η φωνή μου φτάνει στους λαούς του κόσμου από αυτό το διακεκριμένο βήμα. Την τιμή αυτή μου προσέφερε η Νορβηγική Επιτροπή Νομπέλ. Χαιρετίζω το πνεύμα του Άλφρεντ Νομπέλ και όλους όσους ακολουθούν ειλικρινά τα βήματά του.

Φέτος το βραβείο Νομπέλ Ειρήνης απονεμήθηκε σε μια γυναίκα από το Ιράν, μια μουσουλμανική χώρα της Μέσης Ανατολής.

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως η εκλογή μου προς βράβευση θα αποτελέσει πηγή έμπνευσης για τα πλήθη των γυναικών που πασχίζουν να κάνουν πραγματικότητα τα δικαιώματά τους όχι μόνο στο Ιράν αλλά σε ολόκληρη την περιοχή – δικαιώματα που στην πάροδο της ιστορίας τους έχουν αφαιρεθεί. Η επιλογή αυτή θα κάνει τις γυναίκες στο Ιράν και πολύ μακρύτερα να πιστέψουν στον εαυτό τους. Οι γυναίκες αποτελούν τον μισό πληθυσμό κάθε χώρας. Το να αγνοούμε τις γυναίκες και να τις αποκλείουμε από την ενεργό συμμετοχή στην πολιτική, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή ισοδυναμεί στην πραγματικότητα με το να αποστερούμε από το σύνολο του πληθυσμού κάθε κοινωνίας το ήμισυ των δυνατοτήτων του. Η πατριαρχική κουλτούρα και οι διακρίσεις έναντι των γυναικών ιδιαίτερα στις ισλαμικές χώρες δεν μπορεί να συνεχισθούν για πάντα.

Αξιότιμα μέλη της Νορβηγικής Επιτροπής Νομπέλ,

Όπως γνωρίζετε, η τιμή και η ευλογία τούτης της βράβευσης θα έχουν θετικό και εκτεταμένο αντίκτυπο στις ανθρωπιστικές και ειλικρινείς προσπάθειες των λαών του Ιράν και της ευρύτερης περιοχής. Το μέγεθος αυτής της ευλογίας θα

αγκαλιάσει κάθε άνθρωπο που αγαπά την ελευθερία και αποζητά την ειρήνη, είτε πρόκειται για γυναίκα είτε για άνδρα.

Ευχαριστώ τη Νορβηγική Επιτροπή Νομπέλ για αυτή την τιμή που μου έγινε και για την ευλογία που ενέχει αυτή η τιμή για τους ειρηνόφιλους ανθρώπους της χώρας μου.

Η σημερινή ημέρα συμπίπτει με την 55η επέτειο της υιοθέτησης της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, μιας διακήρυξης που ξεκινά με την αναγνώριση της σύμφυτης αξιοπρέπειας και των ίσων και αναπαλλοτριώτων δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρώπινης οικογένειας, ως εγγυήτριας της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης. Και υπόσχεται έναν κόσμο στον οποίο τα ανθρώπινα όντα θα απολαμβάνουν την ελευθερία της έκφρασης και της γνώμης και θα διαφυλάττονται και θα προστατεύονται από τον φόβο και τη φτώχεια.

Δυστυχώς όμως η φετινή έκθεση του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη περιγράφει όπως και τα προηγούμενα χρόνια την εξέλιξη μιας καταστροφής που απομακρύνει την ανθρωπότητα από τον ιδεώδη κόσμο των συντακτών της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Το 2002 σχεδόν 1,2 δισεκατομμύρια άνθρωποι ζούσαν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, κερδίζοντας λιγότερα από ένα δολάριο την ημέρα. Πάνω από 50 χώρες ενεπλάκησαν σε πόλεμο ή υπέστησαν φυσικές καταστροφές, το AIDS έχει ως τώρα κοστίσει τη ζωή σε 22 εκατομμύρια ανθρώπους και έχει αφήσει ορφανά 13 εκατομμύρια παιδιά.

Την ίδια στιγμή κατά την τελευταία διετία ορισμένα κράτη παραβίασαν τις οικουμενικές αρχές και τους νόμους των ανθρώπινων δικαιωμάτων χρησιμοποιώντας ως πρόσχημα τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου και τον πόλεμο κατά της διεθνούς τρομοκρατίας. Η απόφαση 57/219 της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών της 18ης Δεκεμβρίου 2002, η απόφαση 1456 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών της 20ης Ιανουαρίου 2003 και η απόφαση 2003/68 της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα της 25ης Απριλίου 2003 όρισαν και υπογράμμισαν πως όλα τα κράτη οφείλουν να διασφαλίσουν ότι οιαδήποτε μέτρα ληφθούν για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας πρέπει να είναι σύμφωνα με όλες τις υποχρεώσεις τους απέναντι στο διεθνές δίκαιο, ιδιαίτερα το διεθνές δίκαιο ανθρώπινων δικαιωμάτων και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο. Εντούτοις υπό τον μανδύα του πολέμου ενάντια στην τρομοκρατία δικαιολογήθηκαν και απέκτησαν νο-

μιμοποίηση κανονισμοί που περιορίζουν ανθρώπινα δικαιώματα και βασικές ελευθερίες, ειδικά και έκτακτης ανάγκης δικαστήρια που καθιστούν δύσκολη και ορισμένες φορές αδύνατη τη δίκαιη δικαστική μεταχείριση.

Η ανησυχία των συνηγόρων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ολοένα αυξάνει καθώς παρατηρούν ότι οι διεθνείς νόμοι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παραβιάζονται όχι μόνον από τους αναγνωρισμένους αντιπάλους τους με το πρόσχημα του πολιτισμικού σχετικισμού, αλλά ότι οι αρχές αυτές καταπατώνται επίσης σε δημοκρατίες της Δύσης, με άλλα λόγια σε χώρες που υπήρξαν μεταξύ εκείνων που πρώτες κωδικοποίησαν τον Χάρτη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Σε αυτό το πλαίσιο επί

«ΕΑΝ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΔΕΝ ΕΝΤΑΧΘΟΥΝ ΡΗΤΩΣ ΣΤΗΝ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ Ή ΔΕΝ ΤΕΘΟΥΝ ΣΕ ΙΣΧΥ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ, ΤΟΤΕ, ΟΠΩΣ ΚΑΘΙΣΤΑΤΑΙ ΣΑΦΕΣ ΣΤΟ ΠΡΟΟΙΜΙΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ, ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΔΕΝ ΘΑ ΕΧΟΥΝ ΑΛΛΗ ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΑΡΑ ΝΑ ΟΡΓΑΝΩΣΟΥΝ ΜΙΑ “ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΥΡΑΝΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΙΕΣΗΣ”»

μήνες εκατοντάδες άτομα, που συνελήφθησαν κατά τη διάρκεια στρατιωτικών συγκρούσεων, φυλακίσθηκαν στο Γκουαντάναμο, χωρίς να επωφελούνται των δικαιωμάτων που ορίζονται από τις διεθνείς Συμβάσεις της Γενεύης, την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα των Ηνωμένων Εθνών.

Επιπλέον ένα ερώτημα που εκατομμύρια πολίτες στη διεθνή κοινωνία των πολιτών θέτουν τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα τους περασμένους μήνες, και συνεχίζουν να το θέτουν είναι το εξής: για ποιον λόγο ορισμένες αποφάσεις και ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ είναι δεσμευτικά, ενώ άλλες αποφάσεις του Συμβουλίου δεν έχουν καμία δεσμευτική ισχύ; Για ποιον λόγο τα τελευταία 35 χρόνια δεκάδες ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών που αφορούν την κατοχή των παλαιστινιακών περιοχών από το κράτος του Ισραήλ δεν έχουν εφαρμοσθεί αμελλητί, ενώ τα τελευταία 12 χρόνια το κράτος και ο λαός του Ιράκ, την πρώτη φορά κατόπιν πρότασης του Συμβουλίου Ασφαλείας και τη δεύτερη παρά την αντίθεσή του, υπέστησαν επίθεση, στρατιωτική εισβολή, οικονομικές κυρώσεις και τελικώς στρατιωτική κατοχή;

Κυρίες και Κύριοι,

Επιτρέψτε μου να πω λίγα λόγια για τη χώρα μου, τον τόπο, τον πολιτισμό και την πίστη μου.

Είμαι Ιρανί. Απόγονος του Κύρου του Μεγάλου. Του αυτοκράτορα που στο απόγειο της εξουσίας του πριν από 2.500 χρόνια διακήρυξε ότι «...δεν θα βασιλεύει επί των ανθρώπων, εάν εκείνοι δεν το επιθυμούσαν». Και ορκίστηκε να μην εξαναγκάσει κανέναν άνθρωπο να αλλάξει τη θρησκεία και την πίστη του και εγγυήθηκε την ελευθερία για όλους. Ο Κύλινδρος του Κύρου είναι ένα από τα σημαντικότερα έγγραφα που θα πρέπει να μελετώνται στην ιστορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Είμαι Μουσουλμάνο. Στο Κοράνι ο Προφήτης του Ισλάμ φέρεται να λέει: «Θα πιστέψεις στην πίστη σου κι εγώ στη θρησκεία μου». Το ίδιο θεόπνευστο βιβλίο θεωρεί ως αποστολή όλων των προφητών την πρόσκληση προς όλους τους ανθρώπους να υποστηρίξουν τη δικαιοσύνη. Η έλευση του Ισλάμ επίσης εμπότισε και ενστάλαξε στον πολιτισμό και στην κουλτούρα του Ιράν τον ανθρωπισμό, τον σεβασμό για τη ζωή, για τα πιστεύω και την πίστη των άλλων, τη διάδοση της ανοχής και του συμβιβασμού και την αποφυγή της βίας, της αιματοχυσίας και του πολέμου. Οι πεφωτισμένοι της ιρανικής λογοτεχνίας, ιδιαίτερα η Γνωστική μας λογοτεχνία, από τους Hafiz, Mowlavi (που είναι καλύτερα γνωστός στη Δύση ως Rumi) και Attar ως τους Saadi, Sanai, Naser Khosrow και Nezami είναι πρεσβευτές αυτής της ανθρωπιστικής κουλτούρας. Το μήνυμά τους αποκαλύπτεται στο ποίημα του Saadi:

«Οι γιοι του Αδάμ είναι τα άκρα ενός σώματος

Που φτιαχτήκαν από το ίδιο υλικό...

Όταν η συμφορά του χρόνου προσβάλλει το ένα άκρο

Τα άλλα δεν μπορούν να βρουν ειρήνη».

Ο λαός του Ιράν παλεύει ενάντια σε αλλεπάλληλες συγκρούσεις ανάμεσα στο παραδοσιακό και το σύγχρονο για πάνω από 100 χρόνια. Καταφεύγοντας σε αρχαίες παραδόσεις ορισμένοι προσπάθησαν και προσπαθούν να αντικρίσουν τον κόσμο με τα μάτια των προγόνων τους και να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα και τις δυσκολίες του σημερινού κόσμου δυνάμει του συστήματος αξιών των αρχαίων. Όμως πολλοί άλλοι, ενώ σέβονται το ιστορικό και πολιτισμικό τους παρελθόν, τη θρησκεία και την πίστη τους, επιδιώκουν να προχωρήσουν μπροστά στον βηματισμό των παγκοσμίων εξελίξεων και να μην καθυστερούν πίσω από το караβάνι του πολιτισμού, της εξέλιξης και της προόδου. Ο λαός του Ιράν ιδι-

αιτέρως τα πιο πρόσφατα χρόνια έχει δείξει ότι θεωρεί δικαίωμά του τη συμμετοχή στα δημόσια πράγματα και ότι επιθυμεί να είναι κύριος της μοίρας του.

Αυτή η σύγκρουση παρατηρείται όχι μόνο στο Ιράν, αλλά και σε πολλές άλλες μουσουλμανικές χώρες. Κάποιοι μουσουλμάνοι, με το πρόσχημα ότι η δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν είναι συμβατά με την ισλαμική διδασκαλία και την παραδοσιακή δομή των ισλαμικών κοινωνιών, δικαιολόγησαν δεσποτικές κυβερνήσεις και συνεχίζουν να το κάνουν. Στην πραγματικότητα δεν είναι τόσο εύκολο να εξουσιάζεις έναν λαό που έχει συνείδηση των δικαιωμάτων του χρησιμοποιώντας παραδοσιακές, πατριαρχικές και πατερναλιστικές μεθόδους.

Το Ισλάμ είναι μια θρησκεία στην οποία το πρώτο κήρυγμα προς τον Προφήτη ξεκινά με τη λέξη «Απάγγελλε!». Το Κοράνι παίρνει όρκο με τη γραφίδα και με ό,τι γράφει. Τέτοιο κήρυγμα και μήνυμα δεν είναι δυνατόν να αντιτάσσεται στην αυτεπίγνωση, τη γνώση, τη σοφία, την ελευθερία της γνώμης και της έκφρασης και στον πολιτισμικό πλουραλισμό.

Το καθεστώς των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών στα ισλαμικά κράτη, είτε στη σφαίρα του κράτους δικαίου είτε στον τομέα της κοινωνικής, πολιτικής και πολιτισμικής δικαιοσύνης, έχει και αυτό τις ρίζες του στην κυρίαρχη πατριαρχική και ανδροκρατούμενη κουλτούρα αυτών των κοινωνιών, όχι στο Ισλάμ. Αυτή η κουλτούρα δεν ανέχεται την ελευθερία και τη δημοκρατία, ακριβώς όπως δεν πιστεύει στα ίσα δικαιώματα ανδρών και γυναικών και στην απελευθέρωση των γυναικών από την ανδρική κυριαρχία (πατέρες, σύζυγοι, αδελφοί...), διότι κάτι τέτοιο θα απειλούσε την ιστορική και παραδοσιακή θέση των αρχόντων και των φυλάκων αυτής της κουλτούρας.

Οφείλει κανείς να πει σε όσους εισηγήθηκαν την ιδέα περί συγκρούσεως των πολιτισμών ή θεώρησαν ενδεδειγμένο τον πόλεμο και τη στρατιωτική επέμβαση για την περιοχή και επικαλέστηκαν την κοινωνική, πολιτισμική, οικονομική και πολιτική υστέρηση του Νότου, σε μια προσπάθεια να δικαιολογήσουν τις πράξεις και τις απόψεις τους, ότι εάν θεωρείτε το διεθνές δίκαιο περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος των εθνών να ορίζουν τη μοίρα τους, ως οικουμενικό και εάν πιστεύετε στην προτεραιότητα και υπεροχή της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας σε σχέση με άλλα πολιτικά συστήματα, τότε δεν μπορείτε να σκέφτεστε αποκλειστικά τη δική σας ασφάλεια και βολή κατά τρόπο εγωιστικό και περιφρονητικό προς τους υπολοίπους. Η αναζήτηση νέων μέσων και ιδεών που θα καταστήσουν τις χώρες του Νότου επίσης ικανές να απολαύσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, ενώ διατηρούν ανέπαφη την

πολιτική ανεξαρτησία και την εδαφική ακεραιότητά τους, θα πρέπει να αποτελέσει ύψιστη προτεραιότητα για τα Ηνωμένα Έθνη σε ό,τι αφορά τις μελλοντικές εξελίξεις και τις διεθνείς σχέσεις.

Η απόφαση της Επιτροπής για το Νομπέλ Ειρήνης να απονεμίσει σε εμένα το βραβείο του 2003, ως την πρώτη Ιρανή και την πρώτη γυναίκα από μουσουλμανική χώρα, με γεμίζει μαζί με εκατομμύρια Ιρανών και υπηκόων ισλαμικών κρατών με την ελπίδα ότι οι προσπάθειές μας, οι κόποι μας, οι αγώνες μας για την πραγμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την εγκαθίδρυση της δημοκρατίας στις χώρες μας διαθέτουν τη συμπαράσταση, την υποστήριξη και την αλληλεγγύη της διεθνούς κοινωνίας των πολιτών. Το βραβείο αυτό ανήκει στον λαό του Ιράν. Ανήκει στους λαούς των ισλαμικών κρατών και στους λαούς του Νότου για την εγκαθίδρυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας.

Κυρίες και Κύριοι,

Στην εισαγωγή της ομιλίας μου ανέφερα τα ανθρώπινα δικαιώματα ως εγγυητή της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης. Εάν τα ανθρώπινα δικαιώματα τελικώς δεν ενταχθούν ρητώς στην κωδικοποιημένη νομοθεσία ή δεν τεθούν σε ισχύ από τα κράτη, τότε, όπως καθίσταται σαφές στο προοίμιο της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, οι άνθρωποι δεν θα έχουν άλλη επιλογή παρά να οργανώσουν μια «εξέγερση κατά της τυραννίας και της καταπίεσης». Ένας άνθρωπος από τον οποίο έχει αφαιρεθεί κάθε αξιοπρέπεια, ένας άνθρωπος που έχει στερηθεί τα ανθρώπινα δικαιώματα, ένας άνθρωπος που είναι αιχμάλωτος της πείνας, ένας άνθρωπος που έχει χτυπηθεί από λιμό, πόλεμο και αρρώστια, ένας ταπεινωμένος άνθρωπος κι ένας τσακισμένος άνθρωπος δεν είναι σε καμία θέση ή κατάσταση να ανακτήσει τα δικαιώματα που αυτός έχει χάσει.

Εάν ο 21ος αιώνας επιθυμεί να απελευθερωθεί από τον κύκλο της βίας, τις τρομοκρατικές πράξεις και τον πόλεμο και να αποφύγει την επανάληψη των εμπειριών του 20ού αιώνα –του αιώνα που έφερε τις μεγαλύτερες καταστροφές στην ιστορία της ανθρωπότητας–, δεν υπάρχει άλλος τρόπος παρά μόνον κατανοώντας και θέτοντας σε ισχύ κάθε ανθρώπινο δικαίωμα για όλη την ανθρωπότητα ανεξαρτήτως φυλής, φύλου, πίστης, εθνικότητας ή κοινωνικής θέσης.

Εν αναμονή εκείνης της ημέρας.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ, ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΦΥΛΗΣ, ΦΥΛΟΥ, ΠΙΣΤΗΣ, ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑΣ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ

ΣΙΡΙΝ ΕΜΠΙΑΝΤΙ

Μάθημα για τις τάξεις: Γ' Γυμνασίου έως Γ' Λυκείου
Ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων: ίσα δικαιώματα

Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Άρθρο 1: Δικαίωμα στην ισότητα

Άρθρο 2: Ελευθερία από τις διακρίσεις

Άρθρο 3: Δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική ασφάλεια

Άρθρο 5: Ελευθερία από βασανιστήρια και ταπεινωτική μεταχείριση

Άρθρο 7: Δικαίωμα στην ισότητα έναντι του νόμου

Καθοδηγητικές ερωτήσεις

- Τα ανθρώπινα δικαιώματα/δικαιώματα φύλου καθορίζονται από την κουλτούρα και την εθνικότητα;
- Με ποιον τρόπο παραβιάζουν διάφορες κουλτούρες τα ανθρώπινα δικαιώματα/δικαιώματα φύλου στο πλαίσιο της προστασίας εκείνων των οποίων τα δικαιώματα παραβιάζονται;
- Τι είναι εξουσία;
- Πώς αποκτάται η εξουσία;
- Τι είναι δικαιοσύνη;
- Είναι δυνατόν να παραβιάζονται τα δικαιώματα των γυναικών χωρίς να επηρεάζεται η γενική νομιμοποίηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συνολικά;

Χρονοδιάγραμμα

180-200 λεπτά

Στόχοι

Μετά από αυτό το μάθημα οι μαθητές θα είναι σε θέση:

- Να αναλύσουν τη σύνθετη πραγματικότητα του αγώνα για τα δικαιώματα των γυναικών σε διαφορετικές κοινωνίες και κουλτούρες.
- Να εκτιμήσουν τα αποτελέσματα αυτών των σύνθετων ζητημάτων στις μουσουλμάνες γυναίκες.

- Να κατονομάσουν αποτελεσματικά μέτρα για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών.
- Να γίνουν υπέρμαχοι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συμμετέχοντας σε πρόγραμμα συνηγορίας υπέρ της κοινωνικής δικαιοσύνης και/ή σε πρόγραμμα μάθησης ουσιωδών υπηρεσιών.

Δεξιότητες

Οι μαθητές θα είναι σε θέση:

- Να παραπέμψουν σε χαρακτηριστικά και ακριβή τεκμήρια από το κείμενο ώστε να υποστηρίξουν την ανάλυση όσων αυτό αναφέρει ρητώς καθώς και των συμπερασμάτων που εξάγονται από αυτό συμπεριλαμβανομένου του προσδιορισμού των σημείων, όπου το κείμενο αφήνει κάποια ζητήματα ανοιχτά.
- Να προσδιορίσουν δύο ή περισσότερα θέματα ή κεντρικές ιδέες του κειμένου και να αναλύσουν την ανάπτυξή τους στην εξέλιξη του κειμένου, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου με τον οποίο τα θέματα αυτά αλληλεπιδρούν και στηρίζονται το ένα στο άλλο για την παραγωγή μιας σύνθετης αφήγησης, να δώσουν μια αντικειμενική σύνοψη του κειμένου.
- Να ενσωματώσουν στην έρευνά τους και να αξιολογήσουν περισσότερες πηγές πληροφόρησης που βρίσκονται σε διάφορες μορφές και μέσα (π.χ. κειμενικές, οπτικές, ποσοτικές), προκειμένου να θέσουν ένα ερώτημα ή να επιλύσουν ένα πρόβλημα.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Περιγράψτε πώς οι εντάσεις στον σύγχρονο κόσμο επηρεάζονται από διαφορετικές πολιτικές ιδεολογίες, συμπεριλαμβανομένων της δημοκρατίας και του απολυταρχισμού.
- Αναλύστε τη σχέση μεταξύ ενός ζητήματος της παγκόσμιας πολιτικής ιστορίας και των σχετικών πτυχών της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής ιστορίας.
- Αναλύστε την επίδραση των στοιχείων πολιτισμού όπως τα έθιμα, οι παραδόσεις, η γλώσσα, τα μέσα ενημέρωσης, η τέχνη και η αρχιτεκτονική στην ανάπτυξη πλουραλιστικών κοινωνιών.
- Συγκρίνετε τρόπους με τους οποίους τα κοινωνικά συστήματα επηρεάζονται από πολιτικές, περιβαλλοντικές, οικονομικές και τεχνολογικές αλλαγές.

- Αναλύστε μείζονες σύγχρονες πολιτιστικές ανταλλαγές, όπως αυτές επηρεάζονται από παγκόσμια συστήματα επικοινωνιών.

Λεξιλόγιο

Μουσουλμάνος	Φανατικοί
Φονταμενταλισμός	Εκφυλισμός
Αγιατολλάχ	Ανατρεπτικός
Χιτζάμπ	Παρίας
Ταλιμπάν	Ιμπεριαλιστές
Παρακμή	Καθεστώσ
Επανάσταση	Άσυλο

Έννοιες

Αλλαγή
Ανθρώπινα δικαιώματα
Δικαιοσύνη
Ενσυναίσθηση
Δικαιώματα των γυναικών
Κοινωνικός ακτιβισμός

Απαιτούμενη τεχνολογική υποστήριξη

Υπολογιστές/εργαστήριο υπολογιστών με σύνδεση στο διαδίκτυο
Προτζέκτορας

Υλικό

- *Περσέπολις: Μια αδηδονή ιστορία της Marjane Satrapi*, διαθέσιμο είτε ως βιβλίο είτε ως DVD. Το DVD θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την υποστήριξη μαθητών με ειδικές ανάγκες που χρειάζονται εναλλακτικούς τρόπους πέραν της ανάγνωσης.
- Άρθρα σχετικά με τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων/δικαιωμάτων φύλου και τις ανισότητες στο Ιράν και τη Μέση Ανατολή.
- Άρθρα σχετικά με τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων/δικαιωμάτων φύλου στις Ηνωμένες Πολιτείες.
- Μεγάλα φύλλα χοντρού χαρτιού περιτυλίγματος.
- Μαρκαδόροι, κηρομπογιές, χρωματιστά μολύβια.

Προτεινόμενες εισαγωγικές ενέργειες

- Ο εκπαιδευτικός θα βάλει τους μαθητές να ζωγραφίσουν το περίγραμμα δύο κοριτσιών σε δύο μεγάλα φύλλα χαρτί.
- Ζητήστε από τα αγόρια της τάξης να περιγράψουν τον ρόλο των γυναικών στην κοινωνία μας και ποια είναι η εικόνα για αυτές γράφοντας λέξεις ή φράσεις μέσα στο περίγραμμα στο ένα φύλλο. Ζητήστε από τα κορίτσια της τάξης να κάνουν το ίδιο στο άλλο φύλλο.
- Ο εκπαιδευτικός θα βάλει κάθε ομάδα να παρουσιάσει τον δικό της χάρτη στην τάξη.
- Σε τι διέφεραν οι απόψεις των αγοριών για τα κορίτσια σε σχέση με την εικόνα των κοριτσιών για τον εαυτό τους;
- Μόλις τελειώσουν οι μαθητές, ο εκπαιδευτικός θα διευθύνει μία συζήτηση συγκρίνοντας και αντιπαραθέτοντας τις απόψεις των δύο ομάδων.
- Για να διευρύνει τη συζήτηση ο εκπαιδευτικός θα ρωτήσει:
 - Ποιες διάσημες γυναίκες γνωρίζετε;
 - Με ποιους τρόπους τυγχάνουν διαφορετικής μεταχείρισης οι γυναίκες στην κοινωνία μας;
 - Γνωρίζετε κάποιες πολιτισμικές ομάδες που αντιμετωπίζουν τις γυναίκες διαφορετικά;
 - Εάν ναι, για ποιο λόγο;
- Προκειμένου να ξεκινήσει να παραλληλίζει τα διεθνή ζητήματα των δικαιωμάτων των γυναικών με τις καταστάσεις που βιώνουν οι μαθητές, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να κάνει συμπληρωματικές ερωτήσεις ώστε να διευρύνει περαιτέρω τη συζήτηση:
 - Τι θα γινόταν εάν δεν επιτρεπόταν στις γυναίκες να οδηγούν;
 - Τι θα γινόταν εάν δεν επιτρεπόταν στις γυναίκες να γίνονται δικαστές;
 - Πρέπει οι κυβερνήσεις να απαγορεύσουν ως παράνομες κάποιες μορφές ντυσίματος, δηλαδή τα χαμηλοκάβαλα παντελόνια, τις κοντές φούστες ή τις χιτζάμπι;
 - Θα πρέπει να απαιτείται από τις γυναίκες να φορούν ρούχα που καλύπτουν όλο τους το σώμα;
 - Αυτό θα ήταν απελευθερωτικό ή καταπιεστικό;
 - <http://www.matchingtracksuits.com/2008/04/22/why-hijab-is-oppressive/>
 - <http://pinoypress.net/2008/04/09/the-hajib-symbol-of-liberation-not-oppression/>

- Εάν ήσασταν γυναίκα, δικηγόρος και δικαστής και σας ανάγκαζαν να αφήσετε τη δουλειά σας μόνο και μόνο λόγω του φύλου σας, αυτό θα ήταν δίκαιο;
- Διαβάστε τη βιογραφία της Σιρίν Εμπάντι.
- Μετά τη συζήτηση και τις αναγνώσεις, αναθέστε στους μαθητές να γράψουν μία σελίδα με τις σκέψεις τους σχετικά με το ερώτημα: «Μπορείτε να δικαιολογήσετε τους περιορισμούς στα δικαιώματα κάποιου στο όνομα της προστασίας αυτών»;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Φάκελος Δοκιμασίας για Έρευνα στο Διαδίκτυο

Ο εκπαιδευτικός θα αναθέσει στους μαθητές να κάνουν έρευνα για την Σιρίν Εμπάντι και τον αγώνα της για τα δικαιώματα των γυναικών στη Μέση Ανατολή καθώς και το ζήτημα των παραβιάσεων των δικαιωμάτων των γυναικών στη Μέση Ανατολή. Ακολουθούν οι διευθύνσεις ορισμένων ιστότοπων για μαθητές που δυσκολεύονται στην πλοήγηση στο διαδίκτυο:

- Ιστότοπος με άρθρα σχετικά με τον λιθοβολισμό και το Ισλάμ
<http://stop-stoning.org/node/13>
- Τα περιστατικά βίαιης καταστολής κάνουν δυνατότερες τις γυναίκες του Ιράν
<http://www.guardian.co.uk.commentisfree/2010/jun/08/brutal-crackdown-iran-women-protest>
- Δεδομένα σχετικά με Ιρανή καταδικασμένη σε λιθοβολισμό
<http://www.dailymail.co.uk/news/article-1291166/Iranian-mother-faces-death-stoning-convicted-adultery.html>
- Πώς να κάνουμε το Ιράν να πεισθεί ότι ο λιθοβολισμός είναι βάρβαρος;
<http://www.theglobeandmail.com/news/opinions/how-do-we-convince-iran-that-stoning-is-barbaric/article1662016/print/>
- Η δολοφονία της Neda από το Ιράν «ήταν παράνομη»
<http://english.aljazeera.net/news/middleeast/2009/06/200962484755543950.html>
- Η Εμπάντι κατηγορεί τη Δύση για υποκρισία
http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/3306803.stm

Μετά την έρευνα ο εκπαιδευτικός θα παρουσιάσει στους μαθητές τους Φακέλους Δοκιμασίας.

Οδηγίες για τους Φακέλους Δοκιμασίας

- Τυπώστε τις ερωτήσεις του Φακέλου Δοκιμασίας χρησιμοποιώντας ως οδηγό τις ερωτήσεις-υποδείγματα που ακολουθούν.
- Κόψτε τις ερωτήσεις σε λωρίδες και κολλήστε μία ερώτηση πάνω σε κάθε φάκελο.
- Χωρίστε την τάξη σε μικρές ομάδες.
- Δώστε σε κάθε ομάδα μαθητών έναν φάκελο.
- Ο φάκελος θα έχει κολλημένη μπροστά μία ερώτηση που απαιτεί υψηλό επίπεδο αναλυτικής σκέψης για κάθε ομάδα. Οι ερωτήσεις θα βοηθήσουν τους μαθητές να επανεξετάσουν τις βασικές έννοιες από την ενότητα που μελετούν.
- Αναθέστε σε κάθε ομάδα να καταλήξει σε μια απάντηση στην ερώτηση του φακέλου και να γράψει την απάντηση σε μια λευκή κάρτα σημειώσεων 3 x 5. Η κάρτα θα πρέπει μετά να τοποθετηθεί μέσα στον φάκελο.
- Οι φάκελοι περνούν κυκλικά από ομάδα σε ομάδα στην τάξη, οι μαθητές όμως δεν πρέπει να διαβάζουν τις απαντήσεις που έχουν τοποθετήσει οι προηγούμενες ομάδες σε κάθε φάκελο, προτού δώσουν τη δική τους. Όταν μια ομάδα παραλαμβάνει έναν νέο φάκελο, τα μέλη της συζητούν και απαντούν την ερώτηση σε νέα κάρτα σημειώσεων και ύστερα τοποθετούν την κάρτα αυτή στον φάκελο μαζί με τις άλλες.
- Ακολουθώς επαναφέρουν τον φάκελο στην κυκλική κυκλοφορία.
- Καθώς οι φάκελοι αρχίζουν να γεμίζουν με απαντήσεις, οι ομάδες αρχίζουν να συγκρίνουν τις απαντήσεις τους με τις υπόλοιπες που βρίσκονται στον φάκελο.
- Όταν όλες οι ομάδες έχουν απαντήσει όλες τις ερωτήσεις, κάθε ομάδα θα επιλέξει την καλύτερη απάντηση από τον τελευταίο φάκελο που έχει στα χέρια της, για να τη μοιραστεί με την τάξη. Εάν θεωρηθεί σκόπιμο, μπορεί να ακολουθήσει και συζήτηση στην τάξη.

Ενδεικτικές ερωτήσεις για τον Φάκελο Δοκιμασίας

- Γιατί πιστεύετε ότι ορισμένες κουλτούρες και θρησκείες μεταχειρίζονται διαφορετικά τις γυναίκες από τους άνδρες;
- Η Σιρίν Εμπάντι ισχυρίζεται ότι «τα περιστατικά βίαιης καταστολής δεν κάνουν παρά δυνατότερες τις γυναίκες» του Ιράν. Τι εννοεί με αυτό;

- Στη Σαουδική Αραβία, μία 19χρονη γυναίκα που έπεσε θύμα ομαδικού βιασμού, καταδικάσθηκε σε 90 βουρδουλιές. Γιατί καταδικάσθηκε και γιατί οι βιαστές της τιμωρήθηκαν μόνο με βραχύχρονες ποινές φυλάκισης; Θα μπορούσε αυτό να συμβεί στη χώρα σας;
- Η Σιρίν Εμπάντι ασκεί κριτική στη Δύση (Ηνωμένες Πολιτείες, Αγγλία, Γαλλία και άλλα ευρωπαϊκά έθνη) ότι είναι υποκριτές και ένοχοι οι ίδιοι για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τη στιγμή που διαμαρτύρονται για τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε άλλες χώρες. Γιατί έχει αυτή την άποψη;
- Η νέα φονταμενταλιστική κυβέρνηση στο Ιράν άσκησε διώξεις, βασάνισε και σκότωσε ορισμένους από τους ανθρώπους που διαδήλωναν κατά της εξουσίας της. Γιατί δεν σκότωσε την Εμπάντι;

ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Πρόταση προς τον εκπαιδευτικό - Έκθεση RAFT

RAFT ονομάζεται η στρατηγική για συγγραφή έκθεσης βάσει της οποίας ο μαθητής εξετάζει τον ρόλο [Role] του γράφοντος, το κοινό [Audience] στο οποίο απευθύνεται, τη δομή [Form] του γραπτού και το θέμα [Topic]. Σε μια έκθεση RAFT οι μαθητές αναλαμβάνουν έναν συγκεκριμένο ρόλο και αναπτύσσουν ένα θέμα για ένα ορισμένο ακροατήριο με μια συγκεκριμένη δομή και εμβαθύνουν στις πιο σημαντικές πτυχές του θέματος που μελετούν. Κάποιες φορές ο εκπαιδευτικός ενδέχεται να θέλει να αναθέσει εκθέσεις RAFT, ενώ άλλες φορές ενδέχεται η επιλογή να γίνει από τον μαθητή. Οι αναθέσεις εκθέσεων RAFT συνήθως είναι μικρής διάρκειας και μπορούν να ολοκληρωθούν είτε στο σχολείο είτε στο σπίτι.

- Ο εκπαιδευτικός θα εξηγήσει τον τρόπο συγγραφής της έκθεσης RAFT και θα χωρίσει την τάξη σε μικρές ομάδες όχι περισσότερων των πέντε μαθητών. Κάθε ομάδα θα δημιουργήσει ρόλους καθώς και το ακροατήριο στο οποίο θα απευθυνθεί, θα διαμορφώσει τη δομή της έκθεσης, την επιστολή, τα e-mail, την ομιλία, τη ζωγραφική κ.λπ. για το προς εξέταση θέμα.

ΓΙΝΕ ΥΠΕΡΜΑΧΟΣ

- Τώρα που οι μαθητές έχουν διαπιστώσει τις δυσκολίες και τον αγώνα των γυναικών στη Μέση Ανατολή μπορούν να συλλογιστούν ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος για να πραγματοποιηθούν αλλαγές και στη Μέση Ανατολή αλλά και σε όλον τον κόσμο.
- Ο εκπαιδευτικός θα παρουσιάσει στους μαθητές οργανώσεις όπως τη Διεθνή Αμνηστία, την Peace Jam, το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Κέντρο Robert F. Kennedy για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και άλλες. Οι μαθητές θα αποφασίσουν με ψηφοφορία σε ποια καμπάνια ανθρωπίνων δικαιωμάτων θέλουν να συμμετάσχουν ως τάξη. Μπορούν να φτιάξουν ένα ντοκιμαντέρ, να τραβήξουν φωτογραφίες για να τις αναρτήσουν σε ένα μπλογκ ή μια ιστοσελίδα, να δημιουργήσουν ένα δελτίο Τύπου ή αφίσες και να εμπλέξουν ολόκληρο το σχολείο και/ή την κοινότητά τους στις προσπάθειές τους. Με αυτές τις δραστηριότητες δεν αποκομίζουν μόνο την ικανοποίηση ότι έχουν γίνει υπέρμαχοι, αλλά μπορούν να αποτελέσουν και παράδειγμα για επόμενους μαθητές καταγράφοντας τις εμπειρίες και τις προσπάθειές τους.

ΜΟΗΑΜΕΔ ΕΛΒΑΡΑΔΕΙ

Mohamed ElBaradei © Architects of Peace Foundation

Ο δρ Μοχάμεντ ΕΛΜπαραντέι από την Αίγυπτο υπηρέτησε τρεις διαδοχικές θητείες ως Γενικός Διευθυντής της Διεθνούς Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας [ΙΑΕΑ] από το 1997 έως το 2009. Η ΙΑΕΑ δημιουργήθηκε το 1957 από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών για την προώθηση της ειρηνικής χρήσης της πυρηνικής ενέργειας.

Ήδη από τους πρώτους μήνες μετά την ανάληψη των καθηκόντων του στην ΙΑΕΑ ο ΕΛΜπαραντέι και το επιτελείο του ξεκίνησαν να αναζητούν εντατικά μη δηλωμένες πυρηνικές δραστηριότητες σε ολόκληρο τον κόσμο. Το 2002 ο ΕΛΜπαραντέι και ο πρώην Γενικός Διευθυντής της ΙΑΕΑ Hans Blix ταξίδεψαν στο Ιράκ μαζί με μία ομάδα επιθεωρητών όπλων του ΟΗΕ, προκειμένου να αποδείξουν ότι έγγραφα που καταδείκνυαν ότι το Ιράκ είχε επιχειρήσει να αγοράσει ουράνιο για πυρηνικά όπλα δεν ήταν αυθεντικά. Παρά τα αποδεικτικά στοιχεία που οι ΕΛΜπαραντέι και Μπλιξ βρήκαν στο Ιράκ, η στρατιωτική εισβολή των ΗΠΑ ξεκίνησε στις 19 Μαρτίου 2003.

Πριν από τη στρατιωτική εισβολή των ΗΠΑ στο Ιράκ ο δρ ΕΛΜπαραντέι είχε μεσολαβήσει στην αμφιλεγόμενη πυρηνική πολιτική του Ιράν. Ο ΕΛΜπαραντέι, που εξελέγη αργότερα επικεφαλής του Διεθνούς Συνδέσμου για Αλλαγή στην Αίγυπτο, κατέστη μία από τις κύριες φωνές για δημοκρατική αλλαγή και έπαιξε βασικό ρόλο στις διαδηλώσεις του 2011, που κατέληξαν στην εκδίωξη του πρώην προέδρου Χόσνι Μουμπάρακ.

Ο ΕΛΜπαραντέι έχει δώσει διαλέξεις για το διεθνές δίκαιο, τους διεθνείς οργανισμούς, τον έλεγχο των εξοπλισμών και την ειρηνική χρήση της πυρηνικής ενέργειας και έχει συγγράψει αρκετά βιβλία και άρθρα για τα θέματα αυτά. Για τη συνηγορία και την προσφορά του στην ασφαλή χρήση της πυρηνικής ενέργειας ο ΕΛΜπαραντέι τιμήθηκε το 2005 με το βραβείο Νομπέλ Ειρήνης.

Αποσπάσματα από την ομιλία του Μοχάμεντ ΕΛΜπαραντέι
κατά την τελετή απονομής του βραβείου Νομπέλ Ειρήνης του 2005

Μεγαλειότατοι, Υψηλότατε, Αξιότιμα Μέλη της Νορβηγικής Επιτροπής Νομπέλ, Εξοχότατοι, Κυρίες και Κύριοι

Η Διεθνής Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας και εγώ έχουμε συναίσθηση της ταπεινότητάς μας, αισθανόμαστε όμως και υπερήφανοι, ενθουσιασμένοι και πάνω απ' όλα ενισχυμένοι στην αποφασιστικότητά μας χάρη σε τούτη την αξιοτέρα των τιμών.

Η νύφη μου εργάζεται για μία ομάδα που στηρίζει ορφανοτροφεία στο Κάιρο. Εκείνη και οι συνεργάτες της φροντίζουν παιδιά που εγκαταλείφθηκαν λόγω συνθηκών που δεν ελέγχουν. Σε αυτά τα παιδιά παρέχουν τροφή, ένδυση και τα μαθαίνουν ανάγνωση.

Στη Διεθνή Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας οι συνάδελφοί μου και εγώ εργαζόμαστε ώστε να εμποδίσουμε την πρόσβαση εξτρεμιστικών ομάδων σε πυρηνικά υλικά. Επιθεωρούμε πυρηνικές εγκαταστάσεις σε ολόκληρο τον κόσμο, προκειμένου να διασφαλίσουμε ότι ειρηνικές χρήσεις της πυρηνικής ενέργειας δεν χρησιμοποιούνται ως προκάλυμμα εξοπλιστικών προγραμμάτων.

Η νύφη μου κι εγώ, αν και μέσω διαφορετικών οδών, εργαζόμαστε για την επίτευξη του ίδιου σκοπού: την ασφάλεια της ανθρώπινης οικογένειας.

Γιατί όμως μας διαφεύγει έως τώρα αυτή η ασφάλεια;

Πιστεύω ότι συμβαίνει, επειδή οι στρατηγικές μας ως προς την ασφάλεια δεν ανταποκρίνονται ακόμη στον κίνδυνο που αντιμετωπίζουμε. Η παγκοσμιοποίηση, που σάρωσε τους φραγμούς της διακίνησης αγαθών, ιδεών και ανθρώπων, σάρωσε επίσης και φραγμούς που περιόριζαν σε τοπικό επίπεδο απειλές στον τομέα της ασφάλειας.

Μια πρόσφατη υψηλόβαθμη επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών εντόπισε πέντε κατηγορίες απειλών που αντιμετωπίζουμε:

- Φτώχεια, μολυσματικές ασθένειες και περιβαλλοντική υποβάθμιση
- Ένοπλες συγκρούσεις – εντός και μεταξύ κρατών
- Οργανωμένο έγκλημα
- Τρομοκρατία και
- Όπλα μαζικής καταστροφής.

Όλες αυτές είναι «απειλές δίχως σύνορα» – για τις οποίες παραδοσιακές αντιλήψεις εθνικής ασφάλειας έχουν καταστεί παρωχημένες. Δεν μπορούμε να αντιδράσουμε

σε αυτές τις απειλές χτίζοντας περισσότερα τείχη, αναπτύσσοντας τελειότερα όπλα ή αποστέλλοντας περισσότερα στρατεύματα. Ακριβώς το αντίθετο. Από την ίδια τη φύση τους οι απειλές αυτές απαιτούν πρωτίστως πολυεθνική συνεργασία.

Το σημαντικότερο ωστόσο είναι ότι δεν πρόκειται για μεμονωμένες ή διακριτές απειλές. Όταν κοιτάζουμε λίγο βαθύτερα από την επιφάνεια, διαπιστώνουμε ότι είναι στενά συνδεδεμένες και αλληλοεξαρτώμενες.

Σήμερα σε αυτή την επιβλητική αίθουσα βρισκόμαστε 1.000 άνθρωποι. Φανταστείτε για μια στιγμή ότι αντιπροσωπεύουμε τον παγκόσμιο πληθυσμό. Οι 200 άνθρωποι στα αριστερά μου θα είναι οι πλούσιοι αυτού του κόσμου, οι οποίοι καταναλώνουν το 80% των διαθέσιμων πόρων. Και οι 400 άνθρωποι στα δεξιά μου θα είναι όσοι ζουν με εισόδημα κάτω των 2 δολαρίων ημερησίως.

Αυτή η μη προνομιούχος ομάδα στα δεξιά μου δεν είναι λιγότερο ευφυής ή λιγότερο άξια σε σχέση με τους συνανθρώπους τους στην άλλη πλευρά της αίθουσας. Απλώς ήταν η μοίρα τους να γεννηθούν από αυτή την πλευρά.

Στον πραγματικό κόσμο αυτή η ανισορροπία στις συνθήκες διαβίωσης οδηγεί αναπόφευκτα σε ανισότητα ευκαιριών και σε πολλές περιπτώσεις σε απώλεια της ελπίδας. Και ακόμη χειρότερα, πολύ συχνά τα δεινά των φτωχών παγιώνονται από αλλά και οδηγούν σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε έλλειμμα χρηστής διακυβέρνησης και ένα βαθύ αίσθημα αδικίας. Αυτός ο συνδυασμός, όπως είναι φυσικό, δημιουργεί ένα εξαιρετικά γόνιμο έδαφος για εμφυλίους πολέμους, οργανωμένο έγκλημα και εξτρεμισμό στις διάφορες μορφές του.

Σε περιοχές όπου οι συγκρούσεις έχουν αφηθεί να μαίνονται για δεκαετίες, οι χώρες συνεχίζουν να αναζητούν τρόπους να αντισταθμίσουν τις ανασφάλειές τους ή να προβάλλουν την «ιοχύ» τους. Σε κάποιες περιπτώσεις ενδέχεται να μπουκ στον πειρασμό να αναζητήσουν τα δικά τους όπλα μαζικής καταστροφής, όπως άλλοι που προηγήθηκαν αυτών.

Κυρίες και Κύριοι,

Πριν από δεκαπέντε χρόνια, όταν έληξε ο Ψυχρός Πόλεμος, πολλοί από εμάς ελπίζαμε ότι θα αναδυθεί μία νέα παγκόσμια τάξη. Μία παγκόσμια τάξη βασισμένη στην ανθρώπινη αλληλεγγύη – μία παγκόσμια τάξη που θα ήταν δίκαιη, χωρίς αποκλεισμούς και αποτελεσματική.

Σήμερα όμως απέχουμε πολύ από αυτόν τον στόχο. Μπορεί να γκρεμίσαμε τα τείχη ανάμεσα στην Ανατολή και τη Δύση, αλλά δεν έχουμε ακόμη χτίσει τις

γέφυρες ανάμεσα στον Βορρά και τον Νότο – τους πλούσιους και τους φτωχούς.

Αναλογιστείτε τις επιδόσεις μας στην αναπτυξιακή βοήθεια. Πέρυσι τα έθνη του κόσμου δαπάνησαν πάνω από ένα τρισεκατομμύριο δολάρια σε εξοπλισμούς. Συνεισφέραμε όμως λιγότερο από 10% αυτού του ποσού –μόλις 80 δισεκατομμύρια δολάρια– ως επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια στις αναπτυσσόμενες χώρες του κόσμου, όπου 850 εκατομμύρια άνθρωποι υποφέρουν από πείνα.

**«ΦΑΝΤΑΣΤΕΙΤΕ ΕΝΑΝ ΚΟΣΜΟ
ΟΠΟΥ ΘΑ ΔΙΕΥΘΕΤΟΥΜΕ ΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΑΣ
ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ
ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΕ ΒΟΜΒΕΣ ΚΑΙ ΣΦΑΙΡΕΣ»**

Ο φίλος μου ο James Morris διευθύνει το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Σίτισης του οποίου έργο είναι να δώσει τροφή στους πεινασμένους. Πρόσφατα μου είπε: «Εάν διέθετα μόλις το 1% των χρημάτων που δαπανώνται παγκοσμίως σε εξοπλισμούς, κανείς στον κόσμο δεν θα πήγαινε να κοιμηθεί νηστικός».

Δεν θα πρέπει λοιπόν να προκαλεί έκπληξη ότι η φτώχεια συνεχίζει να εκθρέφει συγκρούσεις. Από τους 13 εκατομμύρια θανάτους εξαιτίας ενόπλων συγκρούσεων τα τελευταία δέκα χρόνια, εννέα εκατομμύρια σημειώθηκαν στην υπο-σαχάρια Αφρική, όπου ζουν οι φτωχότεροι των φτωχών.

Αναλογιστείτε επίσης την προσέγγισή μας απέναντι στην ιερότητα και την αξία της ανθρώπινης ζωής. Μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις του Σεπτεμβρίου του 2001 στις Ηνωμένες Πολιτείες όλοι μας λυπηθήκαμε βαθιά και εκφράσαμε την αγανάκτησή μας για αυτό το αποτρόπαιο έγκλημα – και δικαίως. Σήμερα όμως πολλοί άνθρωποι αγνοούν ότι από το 1998 ως αποτέλεσμα του εμφυλίου πολέμου στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό έχουν χάσει τη ζωή τους 3,8 εκατομμύρια άνθρωποι.

Μήπως θα έπρεπε να συμπεράνουμε ότι οι προτεραιότητές μας είναι στρεβλές και οι προσεγγίσεις μας άνιστες;

Κυρίες και Κύριοι,

Με αυτή τη «γενική εικόνα» κατά νου μπορούμε να αντιληφθούμε καλύτερα το μεταβαλλόμενο τοπίο σε ό,τι αφορά την πυρηνική διασπορά και τον αφοπλισμό.

Υπάρχουν τρία κύρια χαρακτηριστικά σε αυτό το μεταβαλλόμενο τοπίο: η ανάδειξη μιας εκτενούς μαύρης αγοράς πυρηνικών υλικών και εξοπλισμού· η

διασπορά πυρηνικών όπλων και ευαίσθητης πυρηνικής τεχνολογίας* και η στασιμότητα στη διαδικασία του πυρηνικού αφοπλισμού.

Σήμερα, με την παγκοσμιοποίηση να μας φέρνει ολοένα και πλησιέστερα αναμεταξύ μας, εάν επιλέξουμε να αγνοήσουμε το αίσθημα ανασφάλειας ορισμένων, αυτό σύντομα θα μετατραπεί σε αίσθημα ανασφάλειας όλων.

Αντίστοιχα με την εξάπλωση της προηγμένης επιστήμης και τεχνολογίας, όσο μερικοί από εμάς επιλέγουν να βασίζονται σε πυρηνικά όπλα, συνεχίζουμε να διατρέχουμε τον κίνδυνο αυτά τα όπλα να γίνονται ολοένα και ελκυστικότερα και σε άλλους.

Δεν έχω την παραμικρή αμφιβολία ότι, εφόσον ελπίζουμε να αποφύγουμε την αυτοκαταστροφή, τότε τα όπλα δεν πρέπει να έχουν καμία θέση στη συλλογική μας συνείδηση και κανένα ρόλο στην ασφάλειά μας.

Για τον σκοπό αυτόν οφείλουμε να διασφαλίσουμε –απολύτως– ότι καμία νέα χώρα δεν θα αποκτήσει αυτά τα φονικά όπλα.

Οφείλουμε να μεριμνήσουμε, ώστε χώρες που διαθέτουν πυρηνικά όπλα να κάνουν αποφασιστικά βήματα προς την κατεύθυνση του πυρηνικού αφοπλισμού.

Και οφείλουμε να θέσουμε σε λειτουργία ένα σύστημα ασφαλείας που δεν θα βασίζεται στην πυρηνική αποτροπή.

Άραγε είναι αυτοί οι στόχοι ρεαλιστικοί και εφικτοί; Πιστεύω πως είναι. Τότε όμως απαιτούνται απαραίτητα τρία βήματα.

Πρώτον να κρατήσουμε πυρηνικά και ραδιενεργά υλικά μακριά από τα χέρια εξτρεμιστικών ομάδων. Το 2001 η ΙΑΕΑ μαζί με τη διεθνή κοινότητα ξεκίνησαν μία παγκόσμια εκστρατεία για τη βελτίωση της ασφαλείας φύλαξης αυτών των υλικών. Την προστασία των πυρηνικών εγκαταστάσεων. Την διαφύλαξη ισχυρών πηγών ραδιενέργειας. Την εκπαίδευση των αρχών επιβολής του νόμου. Την παρακολούθηση των διασυνοριακών σημείων διέλευσης. Σε τέσσερα χρόνια ολοκληρώσαμε περίπου το 50% του έργου. Όμως αυτό δεν είναι αρκετά γρήγορο, διότι βρισκόμαστε σε αγώνα ενάντια στον χρόνο.

Δεύτερον να εντείνουμε τον έλεγχο των σταδίων παραγωγής πυρηνικών υλικών που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή όπλων. Υπό το υπάρχον σύστημα κάθε χώρα έχει το δικαίωμα να διεκπεραιώσει αυτά τα στάδια για μη στρατιωτικές χρήσεις. Αλλά με αυτόν τον τρόπο διεκπεραιώνει επίσης τα πιο κρίσιμα στάδια για την κατασκευή πυρηνικής βόμβας.

Για να το υπερβούμε αυτό, ελπίζω ότι θα μπορέσουμε να μετατρέψουμε αυτές τις λειτουργίες σε πολυεθνικές – ούτως ώστε ουδεμία χώρα να έχει αποκλειστικό έλεγχο σε οποιαδήποτε σχετική λειτουργία. Το σχέδιό μου είναι να ξεκινήσουμε με τη δημιουργία μιας τράπεζας αποθεμάτων καυσίμων υπό τον έλεγχο της ΙΑΕΑ, ώστε κάθε χώρα να έχει τη βεβαιότητα ότι θα λάβει τα καύσιμα που χρειάζεται για τις καλή τη πίστει ειρηνικές πυρηνικές δραστηριότητές της. Η εξασφάλιση της προμήθειας θα αποσύρει το κίνητρο –και τη δικαιολογία– κάθε χώρας να αναπτύσσει το δικό της κύκλο προμήθειας καυσίμων. Θα μπορούμε τότε να συμφωνήσουμε σε ένα μορατόριουμ νέων εθνικών εγκαταστάσεων και να ξεκινήσουμε να εργαζόμαστε για την εκπόνηση πολυεθνικών διευθετήσεων για τον εμπλουτισμό, την παραγωγή καυσίμων, την απόρριψη αποβλήτων και την επανεπεξεργασία τους.

Πρέπει επίσης να ενισχύσουμε το σύστημα επαλήθευσης. Οι επιθεωρήσεις της ΙΑΕΑ είναι η καρδιά και η ψυχή του δόγματος μη διάδοσης των πυρηνικών. Προκειμένου να είμαστε αποτελεσματικοί, είναι ουσιώδες να είμαστε εξοπλισμένοι με την αναγκαία εξουσία, πληροφόρηση, προηγμένη τεχνολογία και πόρους. Και οι επιθεωρήσεις μας πρέπει να υποστηρίζονται από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης.

Τρίτον να επιταχύνουμε τις προσπάθειες αφοπλισμού. Έχουμε ακόμη οκτώ ή εννέα χώρες που κατέχουν πυρηνικά όπλα. Έχουμε ακόμη 27.000 πυρηνικές κεφαλές εν ενεργεία. Πιστεύω ότι είναι πάρα πολλές.

Μια καλή αρχή θα ήταν εάν οι χώρες με πυρηνικά όπλα υποβάθμιζαν τον στρατηγικό ρόλο που προσδίδουν σε αυτά. Περισσότερα από 15 χρόνια μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου είναι για πολλούς ακατανόητο το γεγονός ότι τα μεγαλύτερα κράτη που έχουν πυρηνικά όπλα διατηρούν το οπλοστάσιό τους σε κατάσταση άκρας επιφυλακής – ώστε σε περίπτωση πιθανής εξαπόλυσης πυρηνικής επίθεσης οι ηγέτες τους θα διαθέτουν μόλις 30 λεπτά για να αποφασίσουν εάν θα ανταποδώσουν, διακινδυνεύοντας την πλήρη καταστροφή ολόκληρων εθνών μέσα σε λίγα λεπτά.

Αυτά είναι τρία στέρεα βήματα τα οποία, όπως πιστεύω, μπορούν να γίνουν άμεσα. Προστασία των υλικών και ενίσχυση της επαλήθευσης. Έλεγχος του κύκλου παραγωγής και διάθεσης των καυσίμων. Επιτάχυνση των προσπαθειών αφοπλισμού.

Αυτά όμως δεν αρκούν. Το δύσκολο είναι το εξής: πώς δημιουργούμε ένα περιβάλλον όπου τα πυρηνικά όπλα –όπως η δουλεία ή η γενοκτονία– θεωρούνται ταμπού και μια ιστορική ανωμαλία;

Το Βραβείο Νομπέλ Ειρήνης είναι για εμάς ένα πολύ ισχυρό μήνυμα – να συνεχίσουμε με την ίδια αντοχή τις προσπάθειές μας να εργαζόμαστε για ασφάλεια και ανάπτυξη. Μια ανθεκτική ειρήνη δεν αποτελεί μεμονωμένο επίτευγμα, αλλά μια περιβάλλουσα κατάσταση, μια διαδικασία και μια δέσμευση.

Μεγαλειότατοι, Υψηλότατε, Κυρίες και Κύριοι

Φανταστείτε τι θα συνέβαινε, εάν τα έθνη του κόσμου ξόδευαν τα ίδια για την ανάπτυξη με όσα ξοδεύουν για την κατασκευή των μηχανών του πολέμου. Φανταστείτε έναν κόσμο όπου κάθε ανθρώπινο πλάσμα θα ζει με ελευθερία και αξιοπρέπεια. Φανταστείτε έναν κόσμο όπου θα χύνουμε τα ίδια δάκρυα, όταν ένα παιδί πεθαίνει στο Νταρφούρ ή στο Βανκούβερ. Φανταστείτε έναν κόσμο όπου θα διευθετούμε τις διαφορές μας μέσω της διπλωματίας και του διαλόγου και όχι με βόμβες και σφαίρες. Φανταστείτε εάν τα μοναδικά εναπομείναντα πυρηνικά όπλα ήταν τα κειμήλια στα μουσεία μας. Φανταστείτε το κληροδότημα που θα μπορούσαμε να αφήσουμε στα παιδιά μας.

Φανταστείτε ότι ένας τέτοιος κόσμος είναι στο χέρι μας.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΥΡΗΝΙΚΩΝ ΟΠΛΩΝ

MOXAMENT ΕΛΜΠΑΡΑΝΤΕΪ

Μάθημα για τις τάξεις: Γ' Γυμνασίου έως Γ' Λυκείου

Ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων: μη διάδοση πυρηνικών όπλων, ελευθερία του λόγου

Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Άρθρο 3: Δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική ασφάλεια

Άρθρο 19: Ελευθερία της γνώμης και της ενημέρωσης

Άρθρο 28: Δικαίωμα σε μια κοινωνική τάξη που πραγματώνει το παρόν κείμενο

Καθοδηγητικές ερωτήσεις

- Τι είναι η πυρηνική ενέργεια;
- Πώς χρησιμοποιείται η πυρηνική ενέργεια;
- Ποιος είναι ο ρόλος της πυρηνικής ενέργειας στις διεθνείς σχέσεις;
- Τι είναι η μη διάδοση των πυρηνικών όπλων;
- Γιατί είναι σημαντική η μη διάδοση των πυρηνικών όπλων;
- Ποιον ρόλο πρέπει να παίζει ο στρατός στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

Χρονοδιάγραμμα

280 λεπτά

Στόχοι

Μετά από αυτό το μάθημα, οι μαθητές θα είναι σε θέση:

- Να αποτιμήσουν τη μη διάδοση των πυρηνικών και την παγκόσμια ερμηνεία της.

Δεξιότητες

Οι μαθητές θα είναι σε θέση:

- Να παραπέμψουν σε συγκεκριμένα τεκμήρια από το κείμενο, ώστε να υποστηρίξουν την ανάλυση πρωτογενών και δευτερογενών πηγών, συνδέοντας ιδέες που αντλήθηκαν από επιμέρους στοιχεία για την κατανόηση του κειμένου στο σύνολό του.
- Να ορίσουν το νόημα λέξεων και φράσεων, όπως αυτές χρησιμοποιούνται στο κείμενο, και να αναλύσουν πώς ένας συγγραφέας χρησιμοποιεί και εξελίσσει το νόημα ενός βασικού όρου στην πορεία ενός κειμένου.

- Να ενσωματώσουν στην έρευνά τους και να αξιολογήσουν περισσότερες πηγές πληροφόρησης που βρίσκονται σε διάφορες μορφές και μέσα (π.χ. οπτικές, ποσοτικές, καθώς και κειμενικές πηγές) προκειμένου να θέσουν ένα ερώτημα ή να επιλύσουν ένα πρόβλημα.
- Να αντλήσουν στοιχεία από ενημερωτικά κείμενα για τη στήριξη ανάλυσης, συλλογισμών και έρευνας.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Ερμηνεύστε μια ποικιλία από δημόσιες πολιτικές και ζητήματα από την οπτική γωνία διαφορετικών απόμων και ομάδων.
- Αναλύστε σχέσεις και εντάσεις μεταξύ μελών της διεθνούς κοινότητας.
- Περιγράψτε πώς οι εντάσεις στον σύγχρονο κόσμο επηρεάζονται από διαφορετικές πολιτικές ιδεολογίες, συμπεριλαμβανομένων της δημοκρατίας και του απολυταρχισμού.
- Αναλύστε τη σχέση μεταξύ ενός ζητήματος της παγκόσμιας κοινωνικής ιστορίας και των σχετικών πτυχών της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής ιστορίας.

Λεξιλόγιο

Διεθνής Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (ΙΑΕΑ)
 Πυρηνικά όπλα
 Μη διάδοση
 Διεθνές Δικαστήριο Εγκλημάτων Πολέμου
 Πυρηνική ενέργεια
 Παγκοσμιοποίηση
 Απειλές «δίχως σύνορα»
 Εθνική ασφάλεια

Ανθρώπινη αλληλεγγύη
 Εξοπλισμοί
 Αφοπλισμός
 Μαύρη αγορά
 Στασιμότητα
 Συλλογική συνείδηση
 Ασφάλεια

Έννοιες

Αλλαγή
 Σύγκρουση
 Επιλογή
 Ενσυναίσθηση
 Αλληλεξάρτηση
 Ανθρώπινα συστήματα

Επιστήμη και τεχνολογία
 Δικαιοσύνη
 Εξουσία
 Λήψη αποφάσεων
 Ανθρώπινα Δικαιώματα

Απαιτούμενη τεχνολογική υποστήριξη

- Υπολογιστής
- LCD προτζέκτορας
- Διαδραστικός πίνακας

Υλικό

- Ομιλία αποδοχής του Βραβείου Νομπέλ Ειρήνης του Μοχάμεντ ΕΛΜπαραντί
- Οδηγίες δημιουργίας γραφημάτων

Προτεινόμενες εισαγωγικές ενέργειες

- Καθώς οι μαθητές εισέρχονται στην αίθουσα, έχετε ενεργοποιημένο τον ακόλουθο ιστότοπο στον διαδραστικό πίνακα ή μέσω του προτζέκτορα LCD:
<http://www.iaea.org/About/mission.html>
- Ενώ οι μαθητές ετοιμάζονται για το μάθημα, ζητήστε τους να διαβάσουν τη δήλωση της ΙΑΕΑ για την αποστολή της – μοιράστε ένα τυπωμένο αντίγραφο στους μαθητές.
- Προκειμένου να διευκολύνετε τη συζήτηση, θέστε στους μαθητές τις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - Ποιος ο λόγος η ΙΑΕΑ να αποτελεί μέρος του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών;
 - Ποιες είναι ορισμένες ειρηνικές χρήσεις της πυρηνικής ενέργειας;
 - Γιατί είναι σημαντικό να υπάρχουν πρότυπα ασφαλείας για την πυρηνική ενέργεια;
 - Τι πιστεύετε πως είναι μια συνθήκη μη διάδοσης των πυρηνικών όπλων;
- Δείξτε στους μαθητές τον χάρτη με τίτλο «Οι δέκα κορυφαίες χώρες που χρησιμοποιούν πυρηνική ενέργεια». Έχετε αντίγραφα του χάρτη για κάθε μαθητή. Ύστερα από λίγα λεπτά διευκολύνετε τη συζήτηση χρησιμοποιώντας τις παρακάτω ερωτήσεις:
 - Γιατί πιστεύετε ότι οι χώρες που αναφέρονται στον κατάλογο χρησιμοποιούν πυρηνική ενέργεια;
 - Γιατί πιστεύετε ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι πρώτες στον κόσμο στην παραγωγή πυρηνικής ενέργειας;
 - Ποιους λόγους μπορείτε να σκεφτείτε για τη χρήση πυρηνικής ενέργειας για ειρηνικούς σκοπούς;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1

- Διανείμετε την ομιλία αποδοχής του Βραβείου Νομπέλ Ειρήνης από τον Μοχάμεντ ΕΛΜπαραντέι καθώς και το σχετικό λεξιλόγιο.
- Ζητήστε από τους μαθητές να διαβάσουν την ομιλία, δίνοντας έμφαση στον κατάλογο των λέξεων. Αφήστε το αναγκαίο χρονικό περιθώριο ώστε να διαβάσουν την ομιλία όλοι οι μαθητές.
- Μετά την ανάγνωση ζητήστε από τους μαθητές να βγάλουν τα σημειωματάρια τους και να γράψουν μία περίληψη της ομιλίας σε δύο παραγράφους, χρησιμοποιώντας όσες περισσότερες λέξεις από το λεξιλόγιο γίνεται.
- Επιλέξτε μαθητές να διαβάσουν τις περιλήψεις τους καθώς εσείς γράφετε φράσεις που συλλαμβάνουν την ουσία του κειμένου στον απλό ή στον διαδραστικό πίνακα.
- Ρωτήστε τους μαθητές γιατί πιστεύουν ότι ο Μοχάμεντ ΕΛΜπαραντέι τιμήθηκε με το Βραβείο Νομπέλ Ειρήνης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

- Χωρίστε τους μαθητές σε ομάδες των τριών.
- Διανείμετε το φύλλο εργασίας που πραγματεύεται την πυρηνική τεχνολογία ανά χώρα. Αναθέστε σε κάθε ομάδα έξι χώρες.
- Δείξτε στον διαδραστικό ή στον απλό πίνακα και στο χαρτί που μοιράσατε στους μαθητές τον κατάλογο των ερωτημάτων που πρέπει να διερευνήσουν για κάθε μία από τις χώρες τους.
- Εάν η χώρα σας είναι μέλος των λεγομένων πυρηνικών κρατών (Συνθήκη μη Διάδοσης Πυρηνικών Όπλων, ΝΡΤ), σημειώστε τη στην ένδειξη «πυρηνικά όπλα».
- Εάν η χώρα σας έχει υπογράψει τη Συνθήκη Πλήρους Απαγόρευσης Πυρηνικών Δοκιμών, σημειώστε τη στην ένδειξη «πυρηνικά όπλα».
- Εάν η χώρα σας δεν έχει υπογράψει την ΝΡΤ, σημειώστε τη στην ένδειξη «πυρηνικά όπλα».
- Εάν η χώρα σας είναι μη ανακηρυγμένη πυρηνική δύναμη, σημειώστε τη στην ένδειξη «πυρηνικά όπλα».
- Εάν η χώρα σας είναι πρώην Σοβιετική Δημοκρατία και κατείχε πυρηνικά όπλα, σημειώστε τη στην ένδειξη «πυρηνικά όπλα».
- Στα ενδεδειγμένα κενά καταχωρίστε τους τρόπους με τους οποίους οι χώρες σας χρησιμοποιούν την πυρηνική ενέργεια, την πυρηνική ιατρική ή άλλες εφαρμογές της πυρηνικής τεχνολογίας.

- Όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία, ζητήστε από κάθε ομάδα να ανακοινώσει τα ευρήματά της στην τάξη. Ζητήστε από τους μαθητές να συμπληρώσουν τα κενά για κάθε χώρα με τα στοιχεία που αναφέρονται.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3

- Δείξτε στους μαθητές ένα σύντομο οπτικοακουστικό απόσπασμα με τον Μοχάμεντ ΕΛΜπαραντέι να μιλά για τα πυρηνικά όπλα, από τη σελίδα <http://www.youtube.com/watch?v=cw5zN9W-vRY>
- Μετά το βίντεο ζητήστε από τους μαθητές να βγάλουν τα αντίγραφα της ομιλίας αποδοχής του Νομπέλ από τον ΕΛΜπαραντέι και να κυκλώσουν τις φράσεις που σχετίζονται με τα λόγια του στο βίντεο.
- Ξαναδείξτε το βίντεο στους μαθητές, ούτως ώστε να ελέγξουν την εργασία τους.
- Διευκολύνετε μια συζήτηση για το πώς τα λόγια του ΕΛΜπαραντέι αντικατοπτρίζονται στην ομιλία του.
- Ζητήστε από τους μαθητές να γράψουν μία έκθεση χρησιμοποιώντας ως έναυσμα την ακόλουθη πρόταση: «Ο Μοχάμεντ ΕΛΜπαραντέι πιστεύει ότι στόχος του μέσω της Διεθνούς Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας ήταν να εργαστεί για τη βελτίωση της ασφάλειας της ανθρωπότητας. Δώστε τεκμήρια αυτής της πεποίθησής του διαμέσου μιας καλά αναπτυγμένης έκθεσης χρησιμοποιώντας την ομιλία του ΕΛΜπαραντέι και πληροφορίες από το βίντεο».

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4

- Δείξτε στους μαθητές το βίντεο της έκθεσης του Μοχάμεντ ΕΛΜπαραντέι ενώπιον του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών: <http://www.youtube.com/watch?v=cw5zN9W-vRY>
- Ζητήστε από τους μαθητές να κρατήσουν σημειώσεις για αυτό.
- Όταν το απόσπασμα ολοκληρωθεί, ζητήστε από τους μαθητές να συμπληρώσουν στο γραπτό τους σκέψεις ή φράσεις που κατέγραψαν.
- Ξαναδείξτε το απόσπασμα, ζητώντας από τους μαθητές σας να προσθέσουν πληροφορίες στις σημειώσεις τους.
- Αφού δείξετε το απόσπασμα του βίντεο, διευκολύνετε μια συζήτηση σχετικά με:
 - Τι ανέφερε ο ΕΛΜπαραντέι στην έκθεσή του;
 - Γιατί πιστεύετε ότι οι ΗΠΑ εισέβαλαν στο Ιράκ, δεδομένης της έκθεσης που παρέδωσε ο ΕΛΜπαραντέι;

ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

- Χωρίστε την τάξη σε ομάδες των τεσσάρων.
- Αναγράψτε τις ακόλουθες οδηγίες στον πίνακα δίδοντας αντίγραφα σε κάθε μαθητή:
 - Χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες που συλλέξατε στο μάθημα, ετοιμάστε ένα Σχέδιο Πολιτικής της Διεθνούς Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας για την επόμενη δεκαετία.
 - Χρησιμοποιήστε τις οδηγίες δημιουργίας γραφημάτων για να συνοψίσετε τις σκέψεις σας.
 - Κατά τον καθορισμό της πολιτικής, να είστε δημιουργικοί ως προς την παρουσίαση (PowerPoint, γραφήματα, αφήγηση κ.λπ.)
- Κάθε ομάδα θα παρουσιάσει το σχέδιό της στην τάξη.

ΓΙΝΕ ΥΠΕΡΜΑΧΟΣ

Οργανώστε μία ημερίδα διδασκαλίας στο σχολείο σχετικά με τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων. Φτιάξτε ενημερωτικά φυλλάδια, αφίσες και αντλήστε πληροφορίες από το Student Pugwash USA:

<http://spusa.org/about/about.html>

και το James Martin Center for Non Proliferation Studies High School [Κέντρο Μελετών James Martin για τη Μη Διάδοση των Πυρηνικών]:

http://nti.org/h_learnmore/h5_study_guides.html

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΗΓΕΣ

Βραβείο Νομπέλ

http://nobelprize.org/nobel_prizes/laureates/1976/corrigan_cv.html

Το Βραβείο Νομπέλ είναι βραβείο που δίνεται για επιτεύγματα στις φυσικές επιστήμες, τη χημεία, τη φυσιολογία ή την ιατρική, τη λογοτεχνία και την ειρήνη. Το διαχειρίζεται διεθνώς το Ίδρυμα Νομπέλ στη Στοκχόλμη της Σουηδίας.

Achievement Academy [Ακαδημία Επιτεύγματος]

<http://www.achievement.org/autodoc/page/elb0bio-1>

Η Academy of Achievement είναι μία μη κερδοσκοπική οργάνωση που φέρνει σε επαφή μαθητές από όλον τον κόσμο με τους σπουδαιότερους στοχαστές και ανθρώπους με σημαντικά επιτεύγματα του καιρού μας.

Διεθνής Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας [ΙΑΕΑ]

<http://www.iaea.org/index.html>

Η Επιτροπή εργάζεται με τα κράτη-μέλη της και πολλούς εταίρους σε ολόκληρο τον κόσμο για την προώθηση ασφαλών, αβλαβών και ειρηνικών πυρηνικών τεχνολογιών.

International Crisis Group [Διεθνής Ομάδα Κρίσεων]

<http://www.crisisgroup.org/en.aspx>

Η International Crisis Group είναι μία μη κερδοσκοπική, μη κυβερνητική οργάνωση αφοσιωμένη στην αποτροπή και την επίλυση φονικών συγκρούσεων σε ολόκληρο τον κόσμο.

CNN News

http://articles.cnn.com/2003-01-28/world/cnna.access.elbaradei_1_nuclear-weapon-mohamed-elbaradei-hans-blix?_s=PM:WORLD

Συνέντευξη του Μοχάμεντ ΕΛΜπαραντέι σχετικά με την εισβολή των Ηνωμένων Πολιτειών στο Ιράκ και τις κατηγορίες τους ότι το καθεστώς του Σαντάμ Χουσεΐν διέθετε πυρηνικά όπλα.

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

<http://www.un.org/News/dh/iraq/elbaradei27jan03.htm>

Το επίσημο έγγραφο της Διεθνούς Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, όπου δηλώνεται ότι καμία απαγορευμένη δραστηριότητα δεν βρέθηκε στο Ιράκ κατόπιν εκτεταμένων ελέγχων.

Ο Μοχάμεντ ΕΛΜπαραντέι για τα πυρηνικά όπλα:

<http://www.youtube.com/watch?v=cw5zNW-vRY>

Ο Μοχάμεντ ΕΛΜπαραντέι για το Ιράκ:

<http://www.youtube.com/watch?v=IKHHojESWhk&feature=related>

«ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΔΕΝ ΑΝΗΚΕΙ ΣΕ ΟΣΟΥΣ
ΕΙΝΑΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΟΝ,
ΑΠΑΘΕΙΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΑΝΘΡΩΠΟΥ ΤΟΥΣ,
ΣΥΝΕΣΤΑΛΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΕΜΦΟΒΟΙ
ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΕ ΝΕΕΣ ΙΔΕΕΣ ΚΑΙ ΤΟΛΜΗΡΑ ΣΧΕΔΙΑ.
ΑΝΗΚΕΙ ΜΑΛΛΟΝ ΣΕ ΟΣΟΥΣ ΜΠΟΡΟΥΝ
ΝΑ ΑΝΑΜΕΙΞΟΥΝ ΤΟ ΠΑΘΟΣ, ΤΗ ΛΟΓΙΚΗ
ΚΑΙ ΤΟ ΘΑΡΡΟΣ ΣΕ ΜΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΔΕΣΜΕΥΣΗ
ΣΤΑ ΙΔΕΩΔΗ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΕΓΧΕΙΡΗΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.

ΑΝΗΚΕΙ ΣΕ ΟΣΟΥΣ ΔΙΑΚΡΙΝΟΥΝ ΟΤΙ Η ΣΟΦΙΑ
ΑΝΑΚΥΠΤΕΙ ΜΟΝΟ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ
ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ,
ΤΗΝ ΠΑΘΙΑΣΜΕΝΗ ΕΚΦΡΑΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ
ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΑΛΩΝ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΩΝ.

Ο ΠΛΑΤΩΝ ΕΙΠΕ:

“ΖΩΗ ΧΩΡΙΣ ΚΡΙΤΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

ΔΕΝ ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΤΗ ΖΕΙΣ”»

ΡΟΜΠΕΡΤ Φ. ΚΕΝΝΕΝΤΥ
BERKELEY CAMPUS
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑΣ
22 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1966

JOSÉ RAMOS-HORTA

José Ramos-Horta © Architects of Peace Foundation

Ο Ζοζέ Ράμος-Ορτά τιμήθηκε με το Βραβείο Νομπέλ Ειρήνης το 1996 για την ανένδοτη και ακούραστη προσπάθειά του υπέρ του λαού του Ανατολικού Τιμόρ, που είχε δεχθεί ωμή εισβολή από την Ινδονησία το 1975. Το 1946, το μουσουλμανικό Δυτικό Τιμόρ έγινε μέρος της Ινδονησίας, ενώ το Ανατολικό Τιμόρ, στο οποίο είχαν εγκατασταθεί από το 1520 οι Πορτογάλοι με διαφορετική γλώσσα, θρησκεία και έθιμα, παρέμεινε αποικία ως την απόσυρση της Πορτογαλίας το 1975. Ο εικοσιπεντάχρονος Ζοζέ Ράμος-Ορτά διορίστηκε υπουργός Εξω-

τερικών της νεοσχηματισθείσας κυβέρνησης τον Νοέμβριο του 1975, όμως ένα μόλις μήνα αργότερα τα ινδονησιακά στρατεύματα συγκεντρώθηκαν γύρω από την πρωτεύουσα Ντίλι και, καθώς το αεροπλάνο του Ράμος-Ορτά προσγειωνόταν στην Πορτογαλία, εκείνος μάθαινε ότι η Ινδονησία είχε αναλάβει τον έλεγχο της χώρας του. Στα χρόνια που ακολούθησαν την εισβολή, το ένα τρίτο του πληθυσμού έχασε τη ζωή του από σφαγές, πείνα, επιδημίες και τρομοκρατία. Κατά τις επόμενες δύο δεκαετίες ο Ράμος-Ορτά ταξίδεψε ανά τον κόσμο καταγγέλλοντας τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το 1992 παρουσίασε ένα σχέδιο ειρήνης που προέβλεπε σταδιακή αποχώρηση των ινδονησιακών στρατευμάτων και κατέληγε με τη διενέργεια δημοψηφίσματος στο οποίο ο λαός του Ανατολικού Τιμόρ θα ψήφιζε για ανεξαρτησία, ενσωμάτωση στην Ινδονησία ή ελεύθερη σύνδεση με την Πορτογαλία. Όταν η ψηφοφορία τον Σεπτέμβριο του 1999 έδειξε ότι το 80% του λαού του Ανατολικού Τιμόρ είχε ψηφίσει υπέρ της ανεξαρτησίας, οι ινδονησιακές ένοπλες δυνάμεις και οι σύμμαχοί τους παραστρατιωτικοί αντέδρασαν με μανία. Έσφαξαν εκατοντάδες, κατέκαψαν το 70% των υποδομών της χώρας, έβαλαν φωτιά στις σοδειές, σκότωσαν χιλιάδες εκτρεφόμενα ζώα και κατέστρεψαν κεντρικά συστήματα αποχέτευσης και γραμμές ηλεκτρικού ρεύματος. Εκατοντάδες χιλιάδες εξαναγκάστηκαν σε εξορία υπό την απειλή όπλων. Ο Ράμος-Ορτά ηγήθηκε της διεθνούς κατακραυγής για τη σφαγή και χάρη στις εκκλήσεις του ο

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών απέστειλε επί τόπου στρατεύματα για να σταματήσουν τη βία. Το Δεκέμβριο του 1999, ύστερα από 24 χρόνια στην εξορία, ο Ζοζέ Ράμος-Ορτά τελικά επέστρεψε στην πατρίδα του, σε ένα ελεύθερο και ανεξάρτητο Ανατολικό Τιμόρ. Το Μάιο του 2007 ο Ράμος-Ορτά ξεκίνησε τη θητεία του ως Πρόεδρος του Ανατολικού Τιμόρ, έχοντας προηγουμένως υπηρετήσει σε άλλες σημαντικές κυβερνητικές θέσεις. Τον Σεπτέμβριο του 2008 ο Ράμος-Ορτά επέζησε μιας δολοφονικής απόπειρας που τον τραυμάτισε πολύ σοβαρά. Η υγεία του αποκαταστάθηκε πλήρως και συνέχισε να υπηρετεί ως Πρόεδρος του Ανατολικού Τιμόρ ως το 2012.

Συνέντευξη από το βιβλίο της Kerry Kennedy, *Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία*, 2000

Γεννήθηκα σε οικογένεια που προήλθε από μικτό γάμο, με πατέρα Πορτογάλο, ο οποίος αφού αντιτάχθηκε στο φασιστικό καθεστώς του Σαλαζάρ στην Πορτογαλία εξορίστηκε τη δεκαετία του 1930 στο Ανατολικό Τιμόρ, και με Τιμοριανή μητέρα. Μεγαλώσαμε σε ένα απομακρυσμένο χωριό χωρίς ηλεκτρισμό, τρεχούμενο νερό, δρόμους ή αυτοκίνητα. Στο σπίτι μας μιλούσαμε τετούμ, τη βασική ντόπια γλώσσα. Πορτογαλικά έμαθα μόνο στο σχολείο της Καθολικής Ιεραποστολής. Είχαμε ελάχιστα: θυμάμαι ότι απέκτησα τα πρώτα μου παπούτσια όταν ήμουν έφηβος και, καθώς δεν ήθελα να τα φθείρω, τα φύλαγα για να τα φορέσω τα Χριστούγεννα. Μέχρι να έρθουν τα επόμενα Χριστούγεννα, μου είχαν πια μικρύνει – είχα καταστενοχωρηθεί.

Η Καθολική Ιεραποστολή ήταν και αυτή πολύ φτωχή. Επί δέκα σχεδόν χρόνια τρώγαμε καλαμποκι για πρωινό, για μεσημεριανό και για βραδινό. Το έριχναν σ' ένα βαρέλι, το έβραζαν κι ύστερα στο σέρβιραν. Ήταν παλιό και σκληρό κι ένα μου δόντι χάλασε τελείως εξαιτίας αυτού του καλαμποκιού. Τρώγαμε και κρέας – ασ πούμε μια φορά τον μήνα. Και το καθολικό σχολείο ήταν πολύ συντηρητικό. Έπρεπε να προσεύχεσαι πενήντα φορές την ημέρα και να εξομολογείσαι συνέχεια, διότι ο ιερέας μάς έλεγε ότι, ακόμη κι αν είσαι νέος, μπορεί να πεθάνεις ανά πάσα στιγμή κι ότι, αν πέθαινες αμαρτωλός, θα πήγαινες κατ' ευθείαν στην κόλαση. Οπότε κι εγώ σκεφτόμουν ότι, εάν έκανα δύο μετάνοιες αντί για μία, θα είχα διπλάσια προστασία – ήδη από παιδί φρόντιζα να καλύπτω τα νώτα μου!

Ήθελα να γίνω δημοσιογράφος. Προτού κλείσω τα είκοσι, ξεκίνησα να δουλεύω ως ρεπόρτερ στο Ντίλι, την πρωτεύουσα, για μια τοπική εφημερίδα, τη *Φωνή του Τιμόρ*. Κατάφερα να έχω μια επιπλέον δουλειά στο ραδιόφωνο, όπου εκφωνούσα τις ειδήσεις, καθώς και μια ευκαιριακή δουλειά στην πορτογαλική

ηλεόραση, όπου άρχισα να τραβώ για λογαριασμό τους διάφορα θέματα και αργότερα να συντάσσω τις ειδήσεις. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας έγινα ένθερμος οπαδός της ανεξαρτησίας και πολύ επικριτικός απέναντι στον πορτογαλικό αποικιακό ζυγό. (Δεν αναφέρομαι στους Πορτογάλους του σήμερα, οι οποίοι έχουν κάνει εξαιρετική δουλειά υπέρ του Ανατολικού Τιμόρ. Όμως οι προ του 1975 Πορτογάλοι αποικιοκράτες ήταν τόσο ανίκανοι και νωθροί, ώστε δεν έκαναν τίποτε το ουσιαστικό για την ανάπτυξη της χώρας).

Όταν ήμουν μόλις είκοσι ετών, ξεκίνησα να εργάζομαι στην υπηρεσία τουριστικών πληροφοριών και μια φορά, ενώ έπινα με δύο τύπους εκ των οποίων ο ένας ήταν από τις ΗΠΑ, έκανα κάποια προκλητικά σχόλια. Την επομένη με κάλεσε το τμήμα Πολιτικής Ασφάλειας της πορτογαλικής Αστυνομίας, η γνωστή PIDE, διαβόητη σε Πορτογαλία και Αφρική για τη χρήση βασανιστηρίων εναντίον πολιτών. Επανέλαβαν όλα όσα είχα πει γι' αυτούς. Μου έκανε εντύπωση. Δύο μέρες αργότερα ανακρίθηκα ξανά επί ώρες, έχασα τη δουλειά μου κι έφυγα για τη Μοζαμβίκη για δύο χρόνια. Δεν με βασάνισαν – μόνο με ανέκριναν και μετά έφυγα. Δεν θέλω να υποδυθώ τον ήρωα. Αν δεν είχα μεθύσει, δεν θα είχα πει αυτά που είπα. Αυτό μάλιστα τους είπα, για να υπερασπιστώ τον εαυτό μου. Στο οποίο εκείνοι απάντησαν: «Δεν έχει καμία σημασία. Το σκέφτηκες. Το πιστεύεις».

Το 1974 ίδρυσα το πρώτο σοσιαλδημοκρατικό κόμμα στη χώρα, το οποίο μέσα σε λίγες εβδομάδες έγινε το πιο δημοφιλές –στην πραγματικότητα ένα επαναστατικό μέτωπο υπέρ ενός ανεξάρτητου Ανατολικού Τιμόρ. Κάποιοι μαρξιστές φοιτητές, που είχαν μόλις επιστρέψει από την Πορτογαλία, εντάχθηκαν στις γραμμές του και πήραν τα νηία. Έτσι απέκτησε τη φήμη μαρξιστικής-κομμουνιστικής οργάνωσης. Όμως ποτέ δεν ήταν μαρξιστικό κίνημα. Απλώς στις ομιλίες υπήρχε άφθονη από τη σχετική ρητορική. Συνηθίζαμε να προσφωνούμε ο ένας τον άλλο «σύντροφε» και να κάνουμε διάφορες ανοησίες, όπως να χαιρετάμε με σφιγμένη τη γροθιά (άραγε γιατί δεν γνέφαμε απλώς;).

Και ύστερα, το 1975 ξέσπασε ένας εμφύλιος πόλεμος. Οι Πορτογάλοι έφυγαν και η πόλη έμοιαζε με πόλη-φάντασμα. Ο έλεγχος είχε περάσει στο FRETLIN (Επαναστατικό Μέτωπο για ένα Ανεξάρτητο Ανατολικό Τιμόρ). Ούτε ένα σπίτι καταστράφηκε. Το παραμικρό δεν υπέστη ζημιά. Η Πορτογαλική Τράπεζα ήταν άθικτη. Ακόμη και τα αυτοκίνητα που ανήκαν στην πορτογαλική κυβέρνηση έμειναν απείραχτα. Δεν άγγιξαν ούτε τη Mercedes του Κυβερνήτη. Υπήρξε σεβασμός, όμως η πόλη είχε ερημώσει. Χιλιάδες την είχαν εγκαταλείψει. Ο πόλεμος είχε τελειώσει. Δεν το είδα, γιατί κατά τη σύντομη

αυτή περίοδο του εμφυλίου πολέμου, που κράτησε περίπου δύο εβδομάδες, βρισκόμουν στην Αυστραλία. Αλλά όταν επέστρεψα, είδα τις συνέπειες του πολέμου, σύντομου αλλά βίαιου και ανόπτου.

Αργότερα, στις 7 Δεκεμβρίου 1975, έγινε η εισβολή. Τον Νοέμβριο του 1975 διορίστηκα Υπουργός Εξωτερικών και στις 4 Δεκεμβρίου με έστειλαν εκτός της χώρας. Ένα ελαφρύ αεροσκάφος κατέφτασε για να με μεταφέρει στην Αυστραλία

**«... ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΘΑΡΡΟΣ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ
ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ΤΑΠΕΙΝΟΣ,
ΝΑ ΠΑΡΑΔΕΧΕΤΑΙ ΤΑ ΛΑΘΗ ΤΟΥ, ΤΙΣ ΑΜΑΡΤΙΕΣ ΤΟΥ,
ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΙΛΙΚΡΙΝΗΣ. ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΘΑΡΡΟΣ
ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΣΥΓΧΩΡΗΣΕΙΣ
ΑΠ' ΟΣΟ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΡΕΙΣ ΤΑ ΟΠΛΑ»**

και κατόπιν στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Έφτασα στη Νέα Υόρκη δύο μέρες μετά από την εισβολή, που έλαβε χώρα στις 7 Δεκεμβρίου, ενώ εγώ βρισκόμουν εν πτήση μεταξύ Ασίας και Ευρώπης. Δύο μέρες αργότερα κατευθυνόμουν προς τη Νέα Υόρκη προκειμένου να απευθύνω έκκληση για το Ανατολικό Τιμόρ στα Ηνωμένα Έθνη.

Έφτασα στη Νέα Υόρκη στο μέσο του βορειοαμερικανικού χειμώνα. Πρώτη φορά στη ζωή μου βρισκόμουν σε μια μητρόπολη, δεν είχα ξαναδεί ποτέ χιόνι. Αποστολή μου ως Υπουργού Εξωτερικών του Ανατολικού Τιμόρ ήταν να παρουσιάσω την υπόθεσή μας ενώπιον των Ηνωμένων Εθνών. Στάθηκα τυχερός και με βοήθησε η αντιπροσωπεία της Μοζαμβίκης, που είχε μόλις κατακτήσει την ανεξαρτησία της. Μου έκλεισαν συναντήσεις και με σύστησαν στα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας. Σε ηλικία 25 ετών ήμουν πιθανότατα ο νεότερος Υπουργός Εξωτερικών στην ιστορία και σίγουρα ο νεότερος που εκφώνησε ποτέ ομιλία στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Βέβαια μαζί με αυτά τα δύο δεδομένα ίσχυε και το γεγονός ότι ήμουν ο λιγότερο έμπειρος και ο πιο αφελής. Συνεπώς, όταν λέω ότι ήμουν ο νεότερος, αυτό δεν είναι υποχρεωτικά τίτλος τιμής, αλλά ελαφρυντικό. Και παρότι η Ινδονησία ήταν ηγέτιδα δύναμη στην περιοχή, με την οποία οι ΗΠΑ φλέτταναν στον μετά το Βιετνάμ αντι-κομμουνιστικό, ψυχροπολεμικό κόσμο, τελικά πετύχαμε μια εντυπωσιακή ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας. Αυτό όμως ήταν και το πρώτο μου μάθημα στη διεθνή υποκρισία. Οι ίδιες οι χώρες που ψήφισαν υπέρ της καταδίκης της εισβολής και απαιτούσαν από την Ινδονησία να

αποουρηθεί, ήταν οι ίδιες που πωλούσαν όπλα στην Ινδονησία, επιτρέποντάς της να συνεχίσει τον πόλεμο στο Ανατολικό Τιμόρ για τα επόμενα 23 χρόνια.

Η μόνη χώρα που εκείνη την εποχή μας έδωσε χρήματα ήταν η Μοζαμβίκη. Έως το 1981 είχαν πτωχέυσει, οπότε η Αγκόλα, που είχε λίγα περισσότερα χρήματα, παρότι κι αυτή σε πόλεμο, με υποστήριξε κάποιες φορές με 500 δολάρια ή και 1000 δολάρια τον μήνα. Επιβίωσα χάρη σε αυτά. Ζούσα τον περισσότερο καιρό υπενοικιάζοντας φτωχικά δωμάτια φίλων ή γνωστών. Περιστασιακά έκανα μεταφράσεις για μια φίλη που εργαζόταν σε μια εκκλησία, μεταφράζοντας αιτήματα χρηματοδότησης από τα πορτογαλικά, τα γαλλικά και τα ισπανικά για δέκα δολάρια τη σελίδα. Κι αν καμιά φορά άφηνα διπλά διαστήματα μεταξύ των αράδων, εκείνη δεν μου έλεγε τίποτε.

Αργότερα ξεκίνησα να εργάζομαι για την κυβέρνηση της Μοζαμβίκης στην Ουάσινγκτον, ως σύμβουλος για την αμερικανική πολιτική, τα μέσα ενημέρωσης και τις σχέσεις με το Κογκρέσο. Το 1988 πήγα στην Οξφόρδη ως senior fellow. Μετά από αυτό μετακόμισα στην Αυστραλία. Τα τελευταία χρόνια της δεκαετίας του 1970 υπήρξαν τα πιο σκοτεινά στην ιστορία του Ανατολικού Τιμόρ: 200.000 άνθρωποι πέθαναν από όπλα που πωλήθηκαν από τους Αμερικανούς. Η αδελφή μου, η Μαρία, σκοτώθηκε από αεροπλάνο που είχε παραδοθεί μόλις δύο εβδομάδες προτού αναλάβει η κυβέρνηση Carter. Τα αεροπλάνα αυτά προκάλεσαν τεράστια καταστροφή στο Ανατολικό Τιμόρ – οι δύο αδελφοί μου ήταν και εκείνοι μεταξύ των χιλιάδων που σκοτώθηκαν. Στα τέλη πλέον του 1976-77 ο στρατός της Ινδονησίας βρισκόταν σε αδιέξοδο. Επειδή ποτέ δεν είχαν ένα πραγματικά επαγγελματικό και πειθαρχημένο στράτευμα, δεν ανέμεναν τόσο μεγάλη αντίσταση. Υπέσπασαν χιλιάδες απώλειες. Εάν δεν υπήρχε η μαζική παρέμβαση των ΗΠΑ, πιθανότατα να είχαν ηττηθεί στρατιωτικά από την τιμοριανή αντίσταση. Έτσι η πολιτική της κυβέρνησης Carter είχε καταλυτική επίδραση μέσω της μαζικής ενίσχυσης της Ινδονησίας με όπλα, γεγονός που άλλαξε την ισορροπία δυνάμεων και παρέτεινε τον πόλεμο για 20 χρόνια.

Δεν είμαι βέβαιος τι ήταν αυτό που συνέχισε να με παρακινεί κατά τη διάρκεια εκείνων των σκοτεινών δεκαετιών. Κάποιοι πολεμούν επειδή πιστεύουν στην παγκόσμια επανάσταση. Όμως εγώ δεν είμαι ιδεολόγος και δεν πιστεύω στον παγκόσμιο μαρξισμό. Ούτε είμαι καθολικός φονταμενταλιστής, ο οποίος πιστεύει στην επικράτηση της πίστης. Σκεφτόμουν τις ψυχές των χαμένων του Ανατολικού Τιμόρ που μου έλεγαν να συνεχίσω να παλεύω. Στις ΗΠΑ ήμουν τελείως απομονωμένος και θα μπορούσα να έχω βρει μια δουλειά, όπως τόσοι και τόσοι εξό-

ριστοι, να αυτομολήσω και να συνεχίσω τη ζωή μου. Αντιθέτως εργαζόμουν κατ' αποκλειστικότητα υπέρ του Ανατολικού Τιμόρ, σχεδόν 24 ώρες το 24ωρο. Δεν είχα χρήματα, αλλά έπαιρνα το λεωφορείο και πήγαινα οπουδήποτε στις ΗΠΑ προκειμένου να μιλήσω. Έλαβα μια πρόσκληση να πάω στο Μιλγουόκι – πήγα καιμίλησα. Ένας φίλος μου είχε τη λαμπρή ιδέα να πάω να μιλήσω στο Μπέρμινγχαμ – οπότε πήρα το λεωφορείο και βρήκα ένα ακροατήριο δώδεκα ατόμων από την Ερυθραία που είχαν έρθει για να με ακούσουν. Μια φορά έκανα όλο τον δρόμο ως το Σικάγο, διότι ένας πολύ ευγενικός ακτιβιστής κατάφερε να συμπεριλάβει το όνομά μου σε μια μεγάλη διάσκεψη σε κάποιο πολυτελές ξενοδοχείο. Θα μοιραζόμουν το βήμα με έναν καθηγητή πανεπιστημίου που έτυχε να έχει πολύ δυνατή φωνή, τον Roger Clark από το Rutgers University. Το ακροατήριο αποτελούνταν αποκλειστικά από ηλικιωμένες κυρίες, οι περισσότερες από τις οποίες είχαν μισοκοιμηθεί. Ήμουν πολύ ευγενικός και δεν ήθελα να τις ξυπνήσω, οπότε μίλησα χαμηλόφωνα. Όταν ήρθε η σειρά του καθηγητή, φοβήθηκα ότι οι κυρίες θα πάνθαιναν καρδιακή προσβολή. Τις ξύπνησε μια χαρά.

Στις 12 Νοεμβρίου 1991 πέντε χιλιάδες νέοι πήγαιναν από μια εκκλησία προς ένα νεκροταφείο για να αποτίσουν τιμή σε έναν Τιμοριανό φοιτητή που είχε πεθάνει δύο εβδομάδες νωρίτερα από πυρά του ινδονησιακού στρατού μέσα στην εκκλησία. Ήταν μια άκρως ειρηνική πορεία. Ξαφνικά Ινδονήσιοι στρατιώτες των ειδικών δυνάμεων κατέφτασαν με πολυβόλα και άρχισαν να πυροβολούν τον κόσμο. Εκείνη την ημέρα πέθαναν τουλάχιστον 500 άνθρωποι. Πολλοί σκοτώθηκαν σε νοσοκομεία από Ινδονήσιους γιατρούς σε συνεργασία με τον ινδονησιακό στρατό: δηλητηριάστηκαν με τοξικά χάπια, τα κρανία τους συνθλίφθηκαν με μεγάλες πέτρες. Υπήρξαν μάρτυρες. Δύο από αυτούς (και οι δύο τραυματιοφορείς) επιβίωσαν και δραπέτευσαν. Ο ένας κατάφερε και πήρε δείγματα από το χάπι που έδιναν στους ανθρώπους. Τα χάπια αυτά αναλύθηκαν από ειδικούς της ιατροδικαστικής στο Λονδίνο και βρέθηκαν να περιέχουν μια πολύ τοξική ουσία, που συνήθως αναμειγνύεται με νερό για τον καθαρισμό ειδών υγιεινής. Ακολούθησαν πολλές σφαγές. Η διαφορά αυτής της συγκεκριμένης από τις υπόλοιπες ήταν ότι ένας απίστευτα θαρραλέος Βρετανός εικονολήπτης βρέθηκε εκεί και κινηματογράφησε όλη τη σφαγή. Όσο οι Ινδονήσιοι συνέχιζαν να πυροβολούν, εκείνος συνέχισε να κινηματογραφεί και, όταν αυτοί σταμάτησαν, πήρε την κάμερα και την έθαψε στο νεκροταφείο. Του πήραν μερικές φωτογραφίες που βρέθηκαν πάνω του, αλλά το ίδιο βράδυ εκείνος σκαρφάλωσε πίσω στο νεκροταφείο για να πάρει το φιλμ και να το βγάλει λαθραία από τη χώρα. Ήταν τυχερός που ήταν

ξένος· ο ινδονησιακός στρατός απέφυγε να τον βλάψει. Αλλά μετά από αυτό τα πράγματα άρχισαν να αλλάζουν σημαντικά.

Τον Δεκέμβριο του 1996 ο επίσκοπος Βελο κι εγώ τιμηθήκαμε με το βραβείο Νομπέλ, γεγονός που διευκόλυνε πολύ την πρόσβασή μου στα διεθνή μέσα και στους ηγέτες του κόσμου. Όπως καταλαβαίνετε, η Ινδονησία δεν πέταξε από τη χαρά της. Έγινε στόχος μιας μοχθηρής εκστρατείας υπαινιγμών και απειλών – ακόμη και απειλών θανάτου.

Με εγκαλούσαν για όσα είχα εργαστεί να πετύχω για πάνω από μια εικοσαετία καθώς και για ένα σχέδιο ειρήνης που βασιζόταν σε μια βήμα προς βήμα επίλυση και το οποίο έμοιαζε εντυπωσιακά με την ισραηλο-παλαιστινιακή ειρηνευτική συμφωνία του Όσλο, που υπογράφηκε αργότερα. Εάν οι Ινδονησιοί το είχαν αποδεχθεί, τότε ο πόλεμος θα τελείωνε χωρίς άλλες καταστροφές και σκοτωμούς. Η Ινδονησία θα διατηρούσε με έντιμο τρόπο την παρουσία της εδώ και το Ανατολικό Τιμόρ θα απολάμβανε κάποια χρόνια αυτονομίας εντός της Ινδονησίας. Στο τέλος μιας περιόδου 12 ετών από την υπογραφή της συμφωνίας θα διεξαγόταν δημοψήφισμα. Το πρόβλημα ήταν ότι είχα να κάνω με μια δικτατορία που δεν αντιλαμβάνεται ότι ο διάλογος, οι παραχωρήσεις και η ευελιξία επιτρέπουν σε όλες τις πλευρές να βγουν κερδισμένες. Ο στρατός αναγνωρίζει μόνον εκείνες τις αντιλήψεις που προάγουν τη δική του αποκλειστικά νίκη.

Παρά την αδυσώπητη εκστρατεία εκφοβισμού και δωροδοκιών που συνεχίστηκε επί μήνες, ποσοστό που υπερέβαινε κατά πολύ το 90% των ψηφοφόρων του Ανατολικού Τιμόρ ψήφισαν υπέρ της ανεξαρτησίας. Και σύμφωνα με πηγές των Ηνωμένων Εθνών ποσοστό 6% των ψήφων υποκλάπηκε μέσω δόλιων μεθοδεύσεων κατά την καταμέτρηση. Και μετά ξέσπασε η βία. Ήταν ενορχηστρωμένη. Είχε σχεδιασθεί με κάθε λεπτομέρεια επί πολλούς μήνες. Σχεδόν κάθε πόλη στο Ανατολικό Τιμόρ καταστράφηκε, σχεδόν κάθε σπίτι. Όχι μόνο των πλουσίων και των εύπορων αλλά και τα ταπεινά σπίτια των χωρικών, σπίτια φτιαγμένα από χορτάρι και αχυροσκεπή, όλα κάηκαν. Σε ένα από τα πλέον πρωτοφανή συμβάντα στη σύγχρονη ιστορία τουλάχιστον το 1/3 του πληθυσμού της χώρας απήχθη υπό την απειλή των όπλων και στάλθηκε με μεταγωγικά πλοία σε άλλη χώρα. Τη μεγαλύτερη αδελφή μου (την οποία δεν είχα δει για σχεδόν 30 χρόνια) την έστειλαν με πολεμικό πλοίο στη Ινδονησία μαζί με τα παιδιά της. Πάνω από εκατό χιλιάδες πολίτες μας συνεχίζουν να ζουν σε καταυλισμούς στο Δυτικό Τιμόρ. Η καταστολή οργανώθηκε από στρατό που διέθετε υποδομές, χρήματα και ισχύ. Τα 2/3 των πολιτοφυλάκων προέρχονταν από την Ινδονησία (δεν ήταν ντόπιοι). Η συγκεκριμένη βία προήλθε από ανθρώπους ξένους προς αυτή την κοι-

νωνία. Οι Τιμοριανοί, που ήταν μέλη της πολιτοφυλακής, παραδόθηκαν λέγοντας ότι τους είχε δοθεί αλκοόλ και ότι βρίσκονταν υπό την απόλυτη επιρροή του. Εν μέσω των πυροβολισμών εκατοντάδες Ινδονήσιοι αστυνομικοί είχαν μεταμφιεσθεί σε πολιτοφύλακες. Αργότερα όμως έβγαλαν τη μεταμφίεσή τους και ο στρατός επιχειρούσε πλέον με στολή. Οι ανιψιές μου, που ζουν στη νότια ακτή, είπαν ότι ουδέποτε υπήρχε εκεί πολιτοφυλακή· ο στρατός ήταν που έβαζε τις φωτιές, διότι δεν υπήρχαν δημοσιογράφοι επί τόπου – γιατί να μπουν στον κόπο να κρυφτούν;

Εν τω μεταξύ κατά τη διάρκεια αυτού του λουτρού αίματος δεν μπορώ να περιγράψω πόση θλίψη και μοναξιά αισθανόμουν. Έπρεπε καθημερινά να διεκπεραιώνω εκατοντάδες τηλεφωνήματα. Πήγα στην Ουάσινγκτον και συνάντησα τους γερουσιαστές Patrick Leahy και Tom Harkin, καθώς και ανθρώπους από το Υπουργείο Εξωτερικών, όπως ο Thomas Pickering. Μίλησα στην Εθνική Λέσχη Τύπου [National Press Club] και εμφανίσθηκα στο ένα μετά το άλλο πρόγραμμα των δικτύων NBC, ABC, NightLine και CNN –όπου οι άνθρωποι ήταν καταπληκτικοί. Εμφανιζόμουν στο CNN διαρκώς.

Εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι τηλεφωνούσαν και έστελναν μηνύματα από το διαδίκτυο. Και η ροή των πραγμάτων άρχισε να αλλάζει. Κάποια στιγμή σκέφτηκα ότι, εάν δεν πετύχαινα την αποστολή ειρηνευτικών δυνάμεων στο Ανατολικό Τιμόρ, θα είχα αποτύχει. Και τότε δεν θα ήξερα τι να κάνω για το υπόλοιπο της ζωής μου. Ένωθα ότι πρόδιδα τους ανθρώπους που με είχαν εμπιστευθεί και οι οποίοι, ακριβώς επειδή με εμπιστεύθηκαν, τώρα κινδύνευαν. Βρισκόμουν διαρκώς στο τηλέφωνο με ανθρώπους που κρύβονταν. Ακόμη και στις χειρότερες στιγμές το τηλέφωνό τους συνέχιζε να λειτουργεί. Ήμουν στο τηλέφωνο με έναν καθολικό ιερέα, έναν σπουδαίο ιησοUITη ιερέα. Βρισκόταν κρυμμένος στο σπίτι του ενόσω μαίνονταν οι συμπλοκές. Μπορούσα να ακούσω από το τηλέφωνο αυτοκίνητα να περνούν, να σκοτώνουν και να πυροβολούν. Και μου είπε: «Δεν ξέρω αν θα είμαι ζωντανός σε μισή ώρα από τώρα». Προσπάθησα να πείσω τους ανθρώπους των Ηνωμένων Εθνών να τον σώσουν, αλλά ακόμη κι εκείνοι δεν αισθάνονταν ασφαλείς. Η ίδια μου η αδελφή εξαφανίσθηκε ξαφνικά. Ευτυχώς αποδείχθηκε τελικά ότι εκείνη και η οικογένειά της, που έμεναν δίπλα στο κτίριο των Ηνωμένων Εθνών, μόλις που είχαν προλάβει να πηδήξουν τον φράκτη και να μπουν στο σύμπλεγμα της αντιπροσωπείας. Βρισκόμουν στη Νέα Ζηλανδία για να παραστώ στη σύνοδο των χωρών-μελών της Οικονομικής Συνεργασίας Ασίας-Ειρηνικού (ΟΣΑΕ) όταν άκουσα τον πρόεδρο Clinton σε ζωντανή μετάδοση από την Ουάσινγκτον να λέει ότι η Ινδονησία οφείλει να καλέσει τη διεθνή κοινότητα να παρέμβει. Και δύο μέρες

αργότερα οι Ινδονήσιοι το έπραξαν. Δύο μέρες μετά κι από αυτό συναντήθηκα επιτέλους με τον πρόεδρο Clinton. Η συνάντηση με τον πιο ισχυρό άνδρα στον κόσμο απέστειλε ένα πολύ καθησυχαστικό μήνυμα σε όλους τους Τιμοριανούς, καθότι αν ο πρόεδρος των ΗΠΑ λάβει μια απόφαση, τότε αυτή πραγματοποιείται. Και ο Clinton ήταν τόσο φιλικός, τόσο γοπητευτικός, σε κάνει να νιώθεις άνετα – και ρωτούσε καίριες και εμπειριστατωμένες ερωτήσεις. Πολύ πιο διεισδυτικές από όσες ρωτούν οι περισσότεροι δημοσιογράφοι. Εκείνο το απόγευμα τηλεφώνησα στον Χανανα, τον ηγέτη της αντίστασης που βρισκόταν σε κατ' οίκον περιορισμό στην Τζακάρτα, και του είπα ότι είχα συναντηθεί με τον πρόεδρο των ΗΠΑ και ότι ήμουν πεπεισμένος ότι οι ειρηνευτικές δυνάμεις θα κατέφθαναν σύντομα – και έτσι έγινε.

Αυτή η τροπή των πραγμάτων δεν είχε προηγούμενο στην Ινδονησία. Ήταν τόσο συνηθισμένοι να συνθλίβουν κάθε αντιπολιτευτική φωνή, κάθε ειρηνική διαδήλωση, κάθε αντιφρονούντα, να θεωρούν τον στρατό τους ανίκητο – κι όμως για πρώτη φορά στην ιστορία είχαν ηττηθεί. Μελετητές ισχυρίστηκαν ότι δεν έχασαν ποτέ μάχη, ωστόσο απέφυγαν να διευκρινίσουν ότι οι μάχες ήταν εναντίον πολιτών. Φάνηκε η δύναμη της κοινής γνώμης. Κι αυτό γιατί οι άνθρωποι που χρησιμοποιούσαν τα τηλέφωνα, το διαδίκτυο, τα φαξ στέλνοντας καταγιισμό μνηυμάτων στο γραφείο του Bill Clinton, στο Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ, στον Tony Blair και τον Robin Cook στο Λονδίνο και στους Γάλλους, ήταν τελικά αυτοί που έφεραν τη ειρήνη. Στη Αυστραλία δεκάδες χιλιάδες διαδήλωναν. Στην Πορτογαλία διαδήλωσαν πάνω από ένα εκατομμύριο άνθρωποι. Και αυτό έκανε τον Clinton να ηγηθεί της προσπάθειας να σωθεί ο λαός του Ανατολικού Τιμόρ, ενώ επίσης κατέδειξε ότι, όταν οι ΗΠΑ θέλουν να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά την ισχύ τους για το καλό, τότε αυτό μπορεί να επικρατήσει. Είμαι έτοιμος να συγχωρήσω τις ΗΠΑ για όλες τις αμαρτίες του παρελθόντος, ύστερα από αυτή τη θαρραλέα επίδειξη ηγετικής ικανότητας από τον Clinton.

Τώρα εσείς λέτε ότι για τη νίκη χρειάστηκε θάρρος, αλλά νομίζω ότι περισσότερο θάρρος απαιτείται για να είναι κάποιος ταπεινός, να παραδέχεται τα λάθη, τις αμαρτίες του, να είναι ειλικρινής. Περισσότερο θάρρος απαιτείται για να συγχωρήσεις απ' όσο απαιτείται για να πάρεις τα όπλα. Πράγμα που σημαίνει ότι δεν είμαι ο πιο θαρραλέος άνθρωπος στον κόσμο. Διότι στο κάτω-κάτω είναι πιο εύκολο να μιλάς για θάρρος από το να το επιδεικνύεις.

ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗ

ΖΟΖΕ ΡΑΜΟΣ - ΟΡΤΑ

Μάθημα για τις τάξεις: Γ' Γυμνασίου έως Γ' Λυκείου

Ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων: ανεξαρτησία, ποιότητα ζωής, δικαιοσύνη/αδικία, γενοκτονία, εθνική ταυτότητα

Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Άρθρο 5: Ελευθερία από βασανιστήρια και ταπεινωτική μεταχείριση

Άρθρο 7: Δικαίωμα στην ισότητα έναντι του νόμου

Άρθρο 9: Ελευθερία από αυθαίρετη σύλληψη και εξορία

Καθοδηγητικές ερωτήσεις

- Γιατί διαφορετικές κουλτούρες έρχονται σε σύγκρουση;
- Με ποιον τρόπο άνθρωποι, τόποι, ιδέες και γεγονότα επηρεάζουν τις γενιές που ακολουθούν;
- Πώς λύεται μια σύγκρουση (εάν λύεται);
- Με ποιον τρόπο αντιλήψεις και οπτικές επηρεάζουν τη σύγκρουση και τον συμβιβασμό;
- Τι καθιστά έναν συμβιβασμό αποτελεσματικό;
- Πότε μια σύγκρουση δικαιολογείται ή είναι αναγκαία;
- Με ποιον τρόπο η κατασκευή γεωπολιτικών ορίων επηρεάζει τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές αλληλεπιδράσεις;

Απαιτούμενος χρόνος:

160 λεπτά

Στόχοι

Μετά από αυτό το μάθημα, οι μαθητές θα είναι σε θέση:

- Να κατανοήσουν τα ιστορικά αίτια της κρίσης στο Ανατολικό Τιμόρ.
- Να εξηγήσουν τι βήματα έχουν γίνει προς την κατεύθυνση της συμφιλίωσης στο Ανατολικό Τιμόρ και να εκτιμήσουν την αποτελεσματικότητά τους.
- Να εκτιμήσουν κατά πόσο η σύγκρουση στο Ανατολικό Τιμόρ συνιστά γενοκτονία.
- Να συντάξουν μια πρόταση συμφιλίωσης για κάποια υφιστάμενη σύγκρουση.

Δεξιότητες

Οι μαθητές θα είναι σε θέση:

- Να παραπέμψουν σε συγκεκριμένα τεκμήρια από το κείμενο, ώστε να υποστηρίξουν την ανάλυση πρωτογενών και δευτερογενών πηγών, συνδέοντας ιδέες που αντλήθηκαν από επιμέρους στοιχεία για την κατανόηση του κειμένου στο σύνολό του.
- Να προσδιορίσουν τις κεντρικές ιδέες ή την πληροφόρηση που προσφέρει μια πρωτογενής ή δευτερογενής πηγή και να παράσχουν μια ακριβή σύνοψη που καθιστά σαφείς τις σχέσεις μεταξύ των βασικών στοιχείων και ιδεών.
- Να εκτιμήσουν τις διαφορετικές απόψεις του συντάκτη επί του ίδιου ιστορικού γεγονότος ή ζητήματος κρίνοντας τους ισχυρισμούς του, την αιτιολόγηση και τα αποδεικτικά στοιχεία που παρέχει.
- Να συγκεντρώσουν πληροφορίες από διαφορετικές πηγές, τόσο πρωτογενείς όσο και δευτερογενείς, ώστε να κατανοήσουν κατά τρόπο συνεκτικό μια ιδέα ή ένα γεγονός σημειώνοντας ασυμφωνίες μεταξύ των πηγών.
- Να αναπτύξουν και να ενδυναμώσουν τη συντακτική ικανότητα που απαιτείται σχεδιάζοντας, αναθεωρώντας, διορθώνοντας, ξαναγράφοντας ή δοκιμάζοντας μια νέα προσέγγιση, δίνοντας έμφαση στον τρόπο χειρισμού των πιο σημαντικών πτυχών για έναν ορισμένο σκοπό και ακροατήριο.
- Να διενεργήσουν σύντομες καθώς και πιο εκτεταμένες έρευνες προκειμένου να απαντήσουν ένα ερώτημα (συμπεριλαμβανομένου ενός αυτο-αναφερόμενου ερωτήματος) ή να επιλύσουν ένα πρόβλημα· να περιορίσουν ή να διευρύνουν την έρευνα, όταν αυτό απαιτείται· να συνθέσουν υλικό από περισσότερες πηγές για την καλύτερη κατανόηση του υπό εξέταση θέματος.

Ενδεικτικές δραστηριότητες

- Αναλύστε σχέσεις και εντάσεις μεταξύ μελών της διεθνούς κοινότητας.
- Περιγράψτε πώς οι εντάσεις στον σύγχρονο κόσμο επηρεάζονται από διαφορετικές πολιτικές ιδεολογίες, συμπεριλαμβανομένων της δημοκρατίας και του απολυταρχισμού.
- Αναλύστε τη σχέση μεταξύ ενός ζητήματος της παγκόσμιας πολιτικής ιστορίας και των σχετικών πτυχών της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής ιστορίας.
- Συγκρίνετε τρόπους με τους οποίους τα κοινωνικά συστήματα επηρεάζονται από πολιτικές, περιβαλλοντικές, οικονομικές και τεχνολογικές αλλαγές.
- Χρησιμοποιήστε μεθόδους έρευνας των κοινωνικών επιστημών (υποβολή ερωτήσεων, συλλογή και ανάλυση δεδομένων, εξαγωγή συμπερασμάτων και υποστήριξη αυτών με τεκμήρια, παράθεση ευρημάτων) για τη μελέτη της εξέλιξης και των λειτουργιών κοινωνικών συστημάτων και την ανακοίνωση συμπερασμάτων σε ευρύτερο ακροατήριο.

Λεξιλόγιο

Συμφιλίωση

Σύγκρουση

Συμβιβασμός

Αυτονομία/ «καθεστώς ειδικής αυτονομίας»

Αμνηστία

Καταστολή

Άμεση, δομική και πολιτισμική βία

Διακρίσεις

Στερεότυπο

Εθνοαίσθηση

Έννοιες

Γενοκτονία

Ειρήνη

Ανθρώπινα δικαιώματα

Μετα-αποικιακή εποχή

Απαιτούμενη τεχνολογική υποστήριξη

- Υπολογιστής
- Πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- Χαρτί για τη σύνταξη πινάκων

Υλικό

- Nevins J. (2005). *A not-so-distant horror: Mass violence in East Timor* [Μια όχι και τόσο μακρινή φρίκη: Μαζική βία στο Ανατολικό Τιμόρ]. Ithaca (NY): Cornell University Press.
- Ramos-Horta J. (1986). *Funu: The Unfinished saga of East Timor* [Funu: Το ημιτετές έπος του Ανατολικού Τιμόρ]. Lawrenceville, NJ: Red Sea Press.
- Robinson G. (2010). *“If you leave us here, we will die”: How genocide was stopped in East Timor* [«Εάν μας αφήσετε εδώ, θα πεδάνουμε»: Πώς σταμάτησε η γενοκτονία στο Ανατολικό Τιμόρ]. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Συνέντευξη του Ζοζέ Ράμος-Ορτά στο *Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία* <http://www.speaktruth.org/>
- Ομιλία αποδοχής του βραβείου Νομπέλ Ειρήνης του 1996 από τον Ζοζέ Ράμος-Ορτά <http://www.nobelprize.org/>
- Σειρά γραφημάτων για το Ανατολικό Τιμόρ, https://docs.google.com/drawings/d/lbvMCkGK7rFKhHux8MQaklL0_tGz9Ffap-Mxephu52bcU/edit?hl=en_US
- “Timor-Leste’s fresh start” [«Καινούργια αρχή για το Τιμόρ-Λέστε»] (11 Μαΐου 2007). *The Economist* <http://www.economist.com/node/917315/print>
- Wong Chun Han (27 Μαΐου 2011). “East Timor president: Open to sunrise talks, concerns over floating LNG.” [«Πρόεδρος Ανατολικού Τιμόρ: Ανοικτός σε συνομιλίες για το σχέδιο Sunrise, ανησυχίες για την πλωτή εξέδρα εξόρυξης φυσικού αερίου»] <http://www.laohamutuk.org/Oil/Sunrise/2011/JRHSunriseDJ27May2011.pdf>

Προτάσεις και οδηγίες προς τον εκπαιδευτικό

Ένα σημαντικό μέρος των δραστηριοτήτων θα πρέπει να αναφέρεται στη φύση της σύγκρουσης στο Ανατολικό Τιμόρ· κατά τη διαδικασία αυτή το ερώτημα σχετικά με το ποια ανθρώπινα δικαιώματα παραβιάστηκαν και κατά πόσο η σύγκρουση συνιστά γενοκτονία είναι κεντρικό για τη συζήτηση. Πριν από την έναρξη των μαθημάτων καλό θα ήταν να συμβουλευτείτε τον ιστότοπο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα (<http://www.un.org/en/rights/>) και τη Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Προτεινόμενες εισαγωγικές ενέργειες

- Συλλογισμοί των μαθητών υπό τη μορφή ημερολογίου: σκεφτείτε ένα περιστατικό όπου αδικηθήκατε (ατομικά ή συλλογικά) και εξετάστε τις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - Πώς τελικά καταφέρατε να συγχωρήσετε το ή τα άτομα που σας αδίκησαν;
 - Εάν δεν τα έχετε συγχωρήσει, ποιοι παράγοντες μπορούν να εξηγήσουν την άρνησή σας;
- Χρησιμοποιήστε και περιγράψτε ένα συγκεκριμένο παράδειγμα (μπορείτε να αλλάξετε τα ονόματα εφόσον θέλετε) στην απάντησή σας.
- Η τάξη χωρίζεται σε 6 ομάδες από 4 ή 5 μαθητές η καθεμιά. Σε κάθε ομάδα ανατίθεται μία δευτερογενής πηγή που έχει σχέση με ένα από τα ακόλουθα θέματα:
 - Το κληροδότημα της πορτογαλικής κυριαρχίας στο Ανατολικό Τιμόρ
 - Η εισβολή της Ινδονησίας το 1975 στο Ανατολικό Τιμόρ και η συνακόλουθη τρομοκρατία των κατοίκων του
 - Η επίθεση στο νεκροταφείο Σάντα Κρουζ τον Νοέμβριο του 1991
 - Η διεθνής υποστήριξη για τις ενέργειες της Ινδονησίας κατά τις δεκαετίες του 1970 και του 1980, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης από τις ΗΠΑ
 - Ο ρόλος του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στη δημοσιοποίηση των τεκταινομένων στο Ανατολικό Τιμόρ από το 1975 έως το 1999
 - Βία και εκφοβισμός από το ΤΝΙ (Εθνικές Ένοπλες Δυνάμεις της Ινδονησίας) και τις παραστρατιωτικές ομάδες που οδήγησε στο δημοψήφισμα για ανεξαρτησία το 1999.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1

- Κάθε ομάδα μαθητών θα παρουσιάσει το θέμα που της ανατέθηκε σχετικά με το Ανατολικό Τιμόρ από το 1975 έως το 1999.
- Δημιουργήστε μια σειρά γραφημάτων για ολόκληρη την τάξη προκειμένου να προσδιορίσετε τα στοιχεία που συνθέτουν την κρίση στο Ανατολικό Τιμόρ από το 1975 έως το 1999.

Εργασία για το σπίτι

Γράψτε σε μία σελίδα τις σκέψεις σας για την υποθετική περίπτωση όπου είχατε να «ψηφίσετε» στο δημοψήφισμα του 1999 είτε υπέρ της ανεξαρτησίας είτε υπέρ της διατήρησης της υφιστάμενης σχέσης με την Ινδονησία. Στην απάντησή σας βεβαιωθείτε ότι εξετάσατε τα υπέρ και τα κατά της θέσης σας.

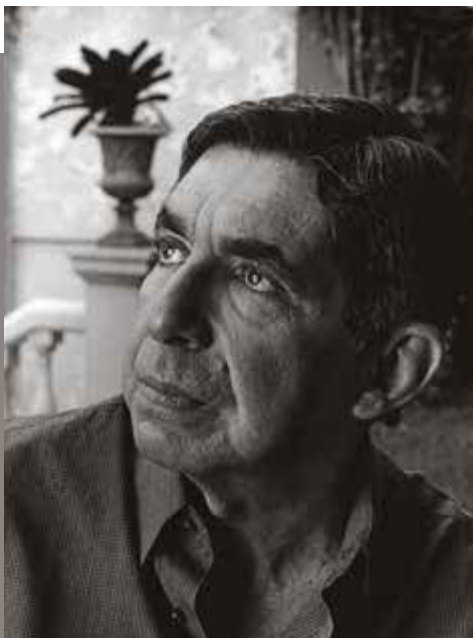
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

Οι μαθητές θα μοιραστούν με τους συμμαθητές τους τα αποτελέσματα της εργασίας για το σπίτι που τους ανατέθηκε σε μικρές ομάδες και κάθε ομάδα θα παρουσιάσει ένα τελικό συμπέρασμα ή ένα εκκρεμές ερώτημα ως αποτέλεσμα της συνεργασίας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3

- Οι μαθητές θα συζητήσουν τα αποτελέσματα της εργασίας τήρησης ενός ημερολογίου από τις εισαγωγικές ενέργειες σε μικρές ομάδες προκειμένου να περιγράψουν παραδείγματα συμφιλίωσης.
- Οι μαθητές μπορούν να διαβάσουν τη συνέντευξη του Ζοζέ Ράμος-Ορτά στο *Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία* καθώς και την ομιλία αποδοχής του Βραβείου Νομπέλ προκειμένου να προσδιορίσουν τις στρατηγικές που ακολούθησε για αντίσταση στην ινδονησιακή καταπίεση και για συμφιλίωση ως υπουργός Εξωτερικών και κατόπιν ως Πρόεδρος του Ανατολικού Τιμόρ.
- Ερωτήματα προς συζήτηση:
 - Ποιες στρατηγικές χρησιμοποίησε ο Ζοζέ Ράμος-Ορτά ως αντίσταση στην εξελισσόμενη κρίση στο Ανατολικό Τιμόρ;
 - Με ποιους τρόπους επιχείρησε να «υπερβεί» την κρίση ως ηγέτης της αντίστασης;
 - Οι μαθητές θα κάνουν μια καταχώριση στο ημερολόγιο σχετικά με το πώς τα μαθήματα της εμπειρίας συμφιλίωσης του Ράμος-Ορτά σχετίζονται με την προσωπική τους εμπειρία συμφιλίωσης.

OSCAR ARIAS SANCHEZ

Ο πόλεμος μαινόταν σε ολόκληρη την Κεντρική Αμερική. Οι Σαντινίστας κυβερνούσαν τη Νικαράγουα με σοβιετική υποστήριξη και οι δεξιές στρατιωτικές κυβερνήσεις αντιμάχονταν εξεγέρσεις και αντάρτικο σε Ελ Σαλβαδόρ και Γουατεμάλα, ενώ οι εντάσεις στην Ονδούρα τροφοδοτούνταν από τη στρατιωτική βοήθεια αξίας εκατομμυρίων από τις ΗΠΑ και την ΕΣΣΔ. Ο Όσκαρ Αρίας τόλμησε να συνηγορήσει υπέρ της ειρήνης ενάντια

σε αυτά τα πανίσχυρα ψυχροπολεμικά συμφέροντα και να διαμεσολαβήσει με το Ειρηνευτικό Σχέδιο Αρίας, το οποίο επέφερε παύση των εχθροπραξιών με τους γείτονες και ευημερία στη δική του ειρηνική χώρα, την Κόστα Ρίκα. Γεννημένος το 1940 ο Αρίας σπούδασε νομικά και οικονομικά στο πανεπιστήμιο της Κόστα Ρίκα και έλαβε διδακτορικό τίτλο από το πανεπιστήμιο του Έσσεξ της Αγγλίας. Διορισμένος υπουργός Σχεδιασμού και Οικονομικής Πολιτικής της Κόστα Ρίκα το 1972, εκλέχθηκε στο Κογκρέσο το 1978 και στην Προεδρία το 1986. Την ημέρα της ορκωμοσίας του ο Αρίας απύθνυε έκκληση για μια συμμαχία δημοκρατίας και κοινωνικής και οικονομικής ελευθερίας σε ολόκληρη τη Λατινική Αμερική. Το 1987 συνέταξε το προσχέδιο του ειρηνευτικού σχεδίου που οδήγησε στις συμφωνίες Esquipulas II, οι οποίες υπογράφηκαν στις 7 Αυγούστου από όλους τους προέδρους της Κεντρικής Αμερικής. Του απονεμήθηκε το Βραβείο Νομπέλ Ειρήνης για τον ρόλο του στη λήξη των συγκρούσεων στην περιοχή. Έκτοτε ο Αρίας χρησιμοποίησε το σημαντικό ηθικό κύρος του προκειμένου να επιδοθεί σε μία παγκόσμια εκστρατεία για ανθρώπινη ανάπτυξη, δημοκρατία και αποστρατιωτικοποίηση εφαρμόζοντας σε ολόκληρο τον πλανήτη τα μαθήματα από τη διαδικασία ειρήνευσης στην Κεντρική Αμερική. Από το 2006 έως τον Μάιο του 2010 ο Αρίας υπηρέτησε τη δεύτερη θητεία του ως Πρόεδρος της Κόστα Ρίκα.

Συνέντευξη από το βιβλίο της Kerry Kennedy
Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία, 2000

Τρία δισεκατομμύρια άνθρωποι ζουν σε τραγικές συνθήκες φτώχειας και σαράντα χιλιάδες παιδιά πεθαίνουν καθημερινά από ασθένειες που θα μπορούσαν να αντιμετωπισθούν. Σε έναν κόσμο όπου μαίνεται ένας τέτοιος δραματικός αγώνας μεταξύ ζωής και θανάτου, οι αποφάσεις που λαμβάνουμε σχετικά με το πώς διάγουμε τον βίο μας, σχετικά με το τι άνθρωποι θέλουμε να είμαστε, έχουν σημαντικές συνέπειες. Σε αυτό το πλαίσιο θεωρώ ότι είναι ξεκάθαρο πως οφείλουμε να σταθούμε με το μέρος της ζωής. Το γεγονός ότι το έργο της εξασφάλισης της ανθρώπινης ασφάλειας είναι δύσκολο ή ότι ενδέχεται να βρεθούμε περιστασιακά αντιμέτωποι και με αναποδιές διόλου δεν επηρεάζει αυτή την υπαρξιακή απόφαση. Κάποιος που εργάζεται υπέρ της δικαιοσύνης δεν το κάνει για τις μεγάλες νίκες, αλλά απλώς διότι η συμμετοχή στον αγώνα αξίζει από μόνη της. Η παγκοσμιοποίηση είναι ένα τέρας με τη μορφή του Ιανού που προσφέρει αφάνταστη ευημερία στους πιο μορφωμένους και σε όσους έχουν καλή καταγωγή, ενώ μοιράζει μονάχα εξαθλίωση και απελπισία στους φτωχούς του κόσμου. Για κάποιους το νέο οικονομικό σύστημα σημαίνει ελαχιστοποίηση του κόστους εργασίας και μεγιστοποίηση των κερδών· για πολλούς άλλους σημαίνει ότι θα βρεθούν αντιμέτωποι με το τέλος της εργασιακής ασφάλειας και συγχρόνως θα γίνουν μάρτυρες της επανεμφάνισης συνθηκών ακραίας εργασιακής εκμετάλλευσης. Οι πιο ευάλωτοι και οικονομικώς ανασφαλείς πληθυσμοί υπομένουν το βαρύ πλήγμα του αντίκτυπου των επιπτώσεων ενός οικονομικού συστήματος που βασίζεται στην απληστία και την κερδοσκοπία, αντί για την ανθρώπινη ανάγκη. Ενώ ο κόσμος στο σύνολό του καταναλώνει αγαθά και υπηρεσίες αξίας 24 τρισεκατομμυρίων δολαρίων τον χρόνο, στον πλανήτη υπάρχουν 1,3 δισεκατομμύρια άνθρωποι που ζουν με ημερήσιο εισόδημα κάτω από ένα δολάριο. Οι τρεις πλουσιότερες χώρες στον κόσμο διαθέτουν κεφάλαια που υπερβαίνουν το συνολικό ακαθάριστο εθνικό προϊόν των φτωχότερων 48 χωρών.

Το ερώτημα δεν είναι εάν θα συμμετάσχεις στις ηθικές προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, αλλά το ποια θα είναι η συνεισφορά σου. Θα γίνεις μέσα στην απάθειά σου συνεργός στις αδικίες που περιέγραψα; Ή με τις πράξεις και το παράδειγμά σου θα ενισχύσεις τις τάξεις όσων αγωνίζονται για ανθρώπινη ασφάλεια; Σήμερα είμαστε υποχρεωμένοι να αποδεχθούμε το γεγονός ότι τα δεινά της περιβαλλοντικής καταστροφής και της ανθρώπινης στέρξης, των ασθενειών και

του υποσιτισμού, της επιδεικτικής κατανάλωσης και της στρατιωτικής συσσώρευσης είναι παγκόσμια προβλήματα – προβλήματα που μας επηρεάζουν όλους.

Οι στρατιωτικές δαπάνες δεν είναι μονάχα μια καταναλωτική υπερβολή· αντίθετως αντανakλούν μια τερατώδη διαστροφή ως προς τις προτεραιότητες του πολιτισμού μας. Μιλούμε για τεράστια ποσά χρημάτων που θα μπορούσαν να διατεθούν στην ανθρώπινη ανάπτυξη. Αλλά επίσης μιλούμε για πελώρια επένδυση σε εργαλεία θανάτου, σε όπλα και μαχητικά σχεδιασμένα να σκοτώνουν ανθρώπους. Η κατασκευή και η διάδοση των όπλων μεγεθύνει την ισχύ του στρατού, δυσχεραίνει τη διαδικασία εκδημοκρατισμού, καταστρέφει οικονομικές προοπτικές, διαιωνίζει εθνικές και εδαφικές συγκρούσεις και δημιουργεί καταστάσεις, όπου ακόμη και τα πλέον στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα τίθενται σε κίνδυνο. Επιπλέον ανακαλύπτουμε ολοένα και περισσότερο ότι οι γυναίκες και τα παιδιά αναγκάζονται να υπομείνουν ένα δυσανάλογο μερίδιο από τις κακουχίες που προκαλούν οι ένοπλες συγκρούσεις και από τη φτώχεια.

Από το τέλος του Ψυχρού Πολέμου πολλά βιομηχανικά έθνη μείωσαν τις αμυντικές δαπάνες τους. Ως αποτέλεσμα οι έμποροι όπλων αυτών των χωρών στράφηκαν σε νέους πελάτες στον αναπτυσσόμενο κόσμο, όπου σήμερα λαμβάνει χώρα η πλειοψηφία των συγκρούσεων. Οι Ηνωμένες Πολιτείες ξεχωρίζουν ως ακραία περίπτωση. Σήμερα οι ΗΠΑ είναι υπεύθυνες για το 44% όλων των πωλήσεων όπλων στον κόσμο. Και τα τελευταία τέσσερα χρόνια το 85% των πωλήσεων όπλων των Ηνωμένων Πολιτειών κατέληξε σε μη δημοκρατικές κυβερνήσεις του αναπτυσσόμενου κόσμου.

Στα τέλη του 1997 σε 39 από τις 42 εθνικές και περιφερειακές συγκρούσεις χρησιμοποιούνταν όπλα κατασκευασμένα στις Ηνωμένες Πολιτείες. Είναι αδιανόητο για μια χώρα που πιστεύει στη δημοκρατία και τη δικαιοσύνη να συνεχίζει να επιτρέπει σε εμπόρους όπλων να αποκομίζουν κέρδη κηλιδωμένα από αίμα. Και όμως κατά τραγική ειρωνεία τεράστια ποσά των χρημάτων των φορολογουμένων καταλήγουν στη στήριξη αυτού του ανήθικου εμπορίου. Το 1995 η βιομηχανία όπλων έλαβε 7,6 δισεκατομμύρια δολάρια σε ομοσπονδιακές επιδοτήσεις – ποσό που ισοδυναμεί με ένα τεράστιο επίδομα πρόνοιας σε πλούσιους δικαιούχους.

Ο πόλεμος και η προετοιμασία για πόλεμο είναι τα δύο μεγαλύτερα εμπόδια στην ανθρώπινη πρόοδο, που τρέφουν έναν φαύλο κύκλο συγκέντρωσης όπλων, βίας και φτώχειας. Προκειμένου να κατανοήσουμε το πραγματικό ανθρώπινο κόστος του μιλιταρισμού καθώς και τον πραγματικό αντίκτυπο των ανεξέλεγκτων πωλήσεων όπλων στον κόσμο σήμερα, οφείλουμε να κατανοήσουμε ότι ο πόλεμος δεν

είναι μονάχα μια απεχθής πράξη καταστροφής, είναι μια χαμένη ευκαιρία ανθρωπιστικής επένδυσης. Είναι ένα έγκλημα απέναντι σε κάθε παιδί που ζητά τροφή και όχι όπλα και απέναντι σε κάθε μητέρα που ζητά βασικούς εμβολιασμούς και όχι μαχητικά αξίας εκατομμυρίων. Χωρίς αμφιβολία οι αμυντικές δαπάνες αντιπροσωπεύουν σήμερα τη σημαντικότερη μεμονωμένη διαστροφή των παγκοσμίων προτεραιοτήτων που γνωρίζουμε, καθώς το 1997 διεκδίκησαν 780 δισεκατομμύρια δολάρια. Εάν διοχετεύαμε μόλις το 5% αυτού του ποσού για τα επόμενα δέκα χρόνια σε προγράμματα κατά της φτώχειας, ολόκληρος ο πληθυσμός της Γης θα απολάμβανε βασικές υπηρεσίες πρόνοιας. Άλλο ένα 5% ή σαράντα δισεκατομμύρια δολάρια για δέκα χρόνια θα παρείχε σε όλους τους ανθρώπους αυτού του πλανήτη ένα εισόδημα πάνω από το όριο φτώχειας της χώρας τους.

Οι στρατιωτικοί αξιωματούχοι επιχειρούν απλώς να περιθωριοποιήσουν και να υποβαθμίσουν όσο μπορούν προτάσεις αφοπλισμού. Αποκαλούν τέτοιες ιδέες «μη πρακτικές» και «ιδεαλιστικές». Χρησιμοποιούν σκοτεινά πολιτικά τεχνάσματα προκειμένου να εμποδίσουν τη θέσπιση νόμων για τον αφοπλισμό. Και διαθέτουν μία ολόκληρη σειρά επιχειρημάτων προκειμένου να δικαιολογήσουν την παραγωγή και την πώληση όπλων. Έχω εργαστεί για την εκπόνηση ενός Διεθνούς Κώδικα Δεοντολογίας στις Μεταβιβάσεις Όπλων – μια ευρεία διεθνή προσπάθεια ρύθμισης και παρακολούθησης των πωλήσεων όπλων. Αυτή η συμφωνία προβλέπει ότι κάθε απόφαση εξαγωγής όπλων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη ορισμένα χαρακτηριστικά σχετικά με τη χώρα του τελικού προορισμού. Η χώρα-παραλήπτης πρέπει να ενστερνίζεται τη δημοκρατία, όπως αυτή ορίζεται βάσει ελευθέρων και δίκαιων εκλογών, κράτους δικαίου και πολιτικού ελέγχου των στρατιωτικών δυνάμεων και των δυνάμεων ασφαλείας. Η κυβέρνησή της δεν θα πρέπει να εμπλέκεται σε ειδικές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο Διεθνής Κώδικας Δεοντολογίας δεν θα επιτρέπει την πώληση όπλων σε οιαδήποτε χώρα εμπλέκεται σε ένοπλες επιθετικές ενέργειες κατά παράβαση του διεθνούς δικαίου.

Πολλοί είναι αυτοί που λένε ότι αυτός ο κώδικας δεν είναι πρακτικός – μη πρακτικός επειδή θέτει το ενδιαφέρον για την ανθρώπινη ζωή πάνω από τη ροπή της ελεύθερης αγοράς για κέρδη· μη πρακτικός επειδή ακούει τους φτωχούς που ζητούν εναγωνίως σχολεία και γιατρούς, αντί για τους δικτάτορες που απαιτούν όπλα και μαχητικά. Πράγματι σε μια εποχή κυνισμού και απληστίας όλες οι δίκαιες ιδέες θεωρούνται μη πρακτικές. Εάν πεις ότι μπορούμε να ζήσουμε ειρηνικά, σε αποθαρρύνουν. Εάν επιμένεις ότι μπορούμε να είμαστε πιο ανθρωπιστές, σε

κοροϊδεύουν. Συχνά διερωτώμαι για τη σχέση του Διεθνούς Κώδικα Δεοντολογίας στις Μεταβιβάσεις Όπλων με την έννοια της προσφοράς και ζήτησης της ελεύθερης αγοράς. Θα μπορούσαν κάποιοι να διερωτηθούν: εάν οι ηγέτες μιας χώρας θέλουν όπλα, ποιοι είμαστε εμείς που θα πούμε ότι δεν μπορούν να τα έχουν;

Σε αυτό το ερώτημα αντιστοιχούν δύο απαντήσεις. Πρώτον με τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου οι κατασκευαστές όπλων προώθησαν επιθετικά τις πωλήσεις προς τον αναπτυσσόμενο κόσμο προκειμένου να ισοσταθμίσουν τις δραστικές μειώσεις στις αγορές όπλων από τις περισσότερες εκβιομηχανισμένες χώρες. Επιπλέον, όταν διατεινόμαστε ότι ένα «έθνος» επιθυμεί όπλα, σε ποιον ακριβώς αναφερόμαστε; Μήπως είναι η ανύπαντρη μητέρα στην Ινδονησία ή το ορφανό

**«Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΠΟΛΕΜΟ
ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ
ΠΡΟΟΔΟ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΕΚΤΡΕΦΟΥΝ ΕΝΑΝ ΦΑΥΛΟ ΚΥΚΛΟ
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΟΠΛΩΝ, ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΦΤΩΧΕΙΑΣ»**

του δρόμου στην Αίγυπτο εκείνοι που πιέζουν τους επικεφαλής της κυβέρνησης να αγοράσουν τεθωρακισμένα και πυραύλους; Ή είναι κάποιος δικτάτορας που βλέπει τις αγορές όπλων ως τον μόνο τρόπο για να διατηρήσει την εξουσία του; Οι φτωχοί του κόσμου ζητούν εναγωνίως σχολεία και γιατρούς, όχι όπλα και στρατηγούς. Ένα άλλο επιχειρήμα δικαιολόγησης των πωλήσεων όπλων είναι ότι, εάν μια χώρα δεν πωλήσει όπλα σε ένα έθνος που επιθυμεί να τα αγοράσει, τότε θα το πράξει κάποιος άλλος. Αυτός είναι ακριβώς ο λόγος που όλα τα έθνη που πωλούν όπλα πρέπει να συμφωνήσουν σε ορισμένους κοινούς περιορισμούς. Δεν μπορούμε άλλο να ισχυριζόμαστε ότι οι «επιχειρήσεις είναι φυσικό να επιδιώκουν τα κέρδη» και να κλείνουμε τα μάτια στη φτώχεια και την καταπίεση που προκαλούν οι μεταβιβάσεις όπλων. Όπως η δουλεία και το εμπόριο ναρκωτικών, με τον ίδιο τρόπο και το εμπόριο όπλων αποκομίζει κέρδη κληιδωμένα από αίμα.

Ο στόχος είναι η αποστρατιωτικοποίηση – και έχει αποδειχθεί εφικτός. Πράγματι η πρόοδος που επιτεύχθηκε στον Παναμά και την Αϊτή, για να αναφέρω δύο χώρες, μας δίνει βάσιμους λόγους να ελπίζουμε. Η εισβολή των ΗΠΑ στον Παναμά το 1989 διέλυσε τις ένοπλες δυνάμεις της χώρας. Εν συνεχεία το Ίδρυμα Αρίας για την Ειρήνη και την Ανθρώπινη Πρόοδο πίεσε για τη συνταγματική

κατάργηση του στρατού του Παναμά. Παραγγείλαμε μία δημοσκόπηση για να μετρηθεί η υποστήριξη του λαού του Παναμά σε μια διαδικασία αποστράτευσης· δεν εκπλήσσει το γεγονός ότι η δημοσκόπηση κατέγραψε σημαντική υποστήριξη σε ένα τέτοιο μέτρο. Ξεκινήσαμε επιπροσθέτως μια εκστρατεία δημόσιας επιμόρφωσης, προκειμένου να προωθήσουμε την αξία της αποστρατιωτικοποίησης. Αυτές οι προσπάθειες μαζί με την αποφασιστικότητα εκατομμυρίων Παναμεζών που υποστήριξαν τον αφοπλισμό απέδωσαν καρπούς τον Οκτώβριο του 1994, όταν το νομοθετικό σώμα του Παναμά αναθεώρησε το Σύνταγμα ώστε να καταργηθούν οι ένοπλες δυνάμεις της χώρας.

Παρομοίως ο στρατός της Αϊτής βρισκόταν σε μεγάλη σύγχυση μετά τις καθοδηγούμενες από τις ΗΠΑ επεμβάσεις το 1994. Εκείνη την εποχή ενθάρρυνα τον πρόεδρο Aristide να εξετάσει τη δυνατότητα κατάργησης των ενόπλων δυνάμεων. Εν τω μεταξύ πολλές ομάδες της κοινωνίας των πολιτών συγκάλεσαν συνελεύσεις για την προώθηση της αποστρατιωτικοποίησης. Το Ίδρυμα Αρίας οργάνωσε μια εκστρατεία καταγραφής των απόψεων, παρόμοια με εκείνη του Παναμά, και κατέγραψε ανάλογη υποστήριξη από τον λαό της Αϊτής για την κατάργηση των ενόπλων δυνάμεών της. Τον Απρίλιο του 1995 ο Aristide ανακοίνωσε δημοσίως την πρόθεσή του να επιζητήσει την εξάλειψη και τη συνταγματική κατάργηση των ενόπλων δυνάμεων της χώρας. Τον Φεβρουάριο του 1996 η Γερουσία της Αϊτής παρουσίασε μια απόφαση που διατύπωνε ως στόχο την επίδωξη συνταγματικής κατάργησης των ενόπλων δυνάμεων.

Το θάρρος ξεκινά με μία φωνή – δείτε όλους τους ανθρώπους που υποστήριξαν δημοσίως είτε ως άτομα είτε ως ομάδες τον Κώδικα Δεοντολογίας. Είναι σαφές ότι υπάρχει ακόμη πολλή δουλειά να γίνει. Οι άνθρωποι πρέπει να συνεχίσουν να οργανώνονται, ούτως ώστε η φωνή τους να ακούγεται. Οι πολιτικοί ηγέτες πρέπει να πεισθούν ότι η αποστρατιωτικοποίηση συνιστά πρακτικό και επιθυμητό στόχο. Κι εάν δεν μπορούν να πεισθούν, τότε οι λαοί πρέπει να εκλέξουν νέους εκπροσώπους. Η πεποίθηση από μόνη της είναι μονάχα λόγια, αλλά είναι σημαντικά λόγια που κινητοποιούν την ανάληψη δράσης. Επομένως, ενώ αναγνωρίζω τη σκληρή δουλειά που απαιτείται προκειμένου να έρθουν οι άνθρωποι πιο κοντά σε δημοκρατικά κινήματα, στη διαμόρφωση πολιτικών και στη διπλωματία, νομίζω ότι είναι σημαντικό να βεβαιώσουμε ότι η αλλαγή συνείδησης αποτελεί καίριο πρώτο βήμα για την επίτευξη κοινωνικής αλλαγής – το βήμα από το οποίο η δράση εξαπλώνεται.

Θάρρος σημαίνει να στέκεσαι στο πλευρό των αξιών σου, των αρχών, των

πεποιθήσεων και των ιδανικών σου κάτω από όλες τις συνθήκες – όποιες κι αν είναι αυτές. Εάν μείνεις σταθερός στις αρχές σου, θα βρεθείς συχνά αντιμέτωπος με πανίσχυρα συμφέροντα. Το να έχεις θάρρος σημαίνει να το πράττεις αυτό δίχως φόβο. Σημαίνει να έχεις το θάρρος να αλλάξεις τα πράγματα. Συνηθίζω να λέω ότι η Κόστα Ρίκα δεν είναι αυτή τη στιγμή οικονομική δύναμη, αλλά ότι θέλουμε να γίνουμε μια μέρα. Η Κόστα Ρίκα δεν είναι στρατιωτική δύναμη, αλλά δεν θέλουμε να γίνουμε ποτέ. Όμως η Κόστα Ρίκα είναι ήδη μια ηθική δύναμη. Κι αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο θα πρέπει πάντοτε να φροντίζουμε να έχουμε το θάρρος να κάνουμε ό,τι είναι σωστό.

ΣΥΝΗΓΟΡΩΝΤΑΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΦΟΠΛΙΣΜΟΥ

ΟΣΚΑΡ ΑΡΙΑΣ ΣΑΝΤΣΕΖ

Μάθημα για τις τάξεις: Γ' Γυμνασίου έως Γ' Λυκείου

Ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων: αποστρατιωτικοποίηση

Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Άρθρο 3: Δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική ασφάλεια

Άρθρο 25: Δικαίωμα σε επαρκές βιοτικό επίπεδο

Άρθρο 26: Δικαίωμα στην εκπαίδευση

Καθοδηγητικές ερωτήσεις

- Γιατί οι χώρες αποκτούν ένοπλες δυνάμεις;
- Πώς οι ένοπλες δυνάμεις επηρεάζουν τις σχέσεις μεταξύ των χωρών;
- Με ποιον τρόπο έχει ο σύγχρονος πολιτισμός επηρεάσει και πυροδοτήσει τη στρατιωτικοποίηση;
- Γιατί υπάρχει η βία; Γιατί χρειαζόμαστε όπλα; Σε τι αποσκοπούν;
- Πώς τα όπλα επηρεάζουν την ανθρώπινη αλληλεπίδραση;

Χρονοδιάγραμμα

225 λεπτά

Στόχοι

Μετά από αυτό το μάθημα οι μαθητές θα είναι σε θέση:

- Να κατανοήσουν την έννοια της κοινότητας.
- Να εξηγήσουν τον ορισμό του Όσκαρ Αρίας Σάντσεζ για την Κόστα Ρίκα ως «ηθική δύναμη».
- Να αναλύσουν τα ισχυρά σημεία της ηθικής δύναμης σε σύγκριση με την πολιτική ή την οικονομική δύναμη.
- Να εξηγήσουν τα υπέρ και τα κατά των στρατιωτικών δαπανών.

Δεξιότητες

Οι μαθητές θα είναι ικανοί:

- Να προσδιορίσουν τις κεντρικές ιδέες ή την πληροφόρηση που προσφέρει

μια πρωτογενής ή δευτερογενής πηγή, να παράσχουν μια ακριβή σύνοψη που καθιστά σαφείς τις σχέσεις μεταξύ των βασικών στοιχείων και ιδεών.

- Να ενσωματώσουν στην έρευνά τους και να αξιολογήσουν περισσότερες πηγές πληροφόρησης που βρίσκονται σε διάφορες μορφές και μέσα (π.χ. οπτικές, ποσοτικές, καθώς και κειμενικές πηγές) προκειμένου να θέσουν ένα ερώτημα ή να επιλύσουν ένα πρόβλημα.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Αναλύστε σχέσεις και εντάσεις μεταξύ μελών της διεθνούς κοινότητας.
- Αναλύστε τις επιπτώσεις πολιτικών ενεργειών και φυσικών φαινομένων (π.χ. πόλεμοι, νομοθεσία, φυσική καταστροφή) σε παραγωγούς και σε αποφάσεις περί παραγωγής.
- Αναλύστε τη σχέση μεταξύ ενός ζητήματος της παγκόσμιας πολιτικής ιστορίας και των σχετικών πτυχών της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής ιστορίας.
- Συγκρίνετε τρόπους με τους οποίους τα κοινωνικά συστήματα επηρεάζονται από πολιτικές, περιβαλλοντικές, οικονομικές και τεχνολογικές αλλαγές.

Λεξιλόγιο

Ανθρώπινα δικαιώματα
 Σχέδιο Αρίας για την Ειρήνη
 Αφοπλισμός
 Αποστρατιωτικοποίηση
 Σαντινίστας
 Δήλωση της Σεβίλλης για την Ειρήνη
 Αξίες

Έννοιες

Αφοπλισμός
 Στρατιωτικοποίηση
 Παγκόσμια φτώχεια

Απαιτούμενη τεχνολογική υποστήριξη

Προτζέκτορας LCD

Υλικό

- Αναγνώσματα σχετικά με τον Όσκαρ Αρίας Σάντσεζ
- Μεγάλες φωτογραφίες του Όσκαρ Αρίας Σάντσεζ
- Αντίγραφα της φόρμας υποβολής προτάσεων για το Νομπέλ Ειρήνης
- Γράφημα του προϋπολογισμού των ΗΠΑ

Προτάσεις και οδηγίες προς τον εκπαιδευτικό

- Ζητήστε από τους μαθητές να φαντασθούν τις ΗΠΑ χωρίς ένοπλες δυνάμεις.
- Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ένα παράθεμα για το Βραβείο Νομπέλ Ειρήνης και για το τι ήθελε ο Άλφρεντ Νομπέλ: «Το άτομο που έχει εκτελέσει την περισσότερη ή την καλύτερη εργασία υπέρ της αδελφότητας μεταξύ των εθνών, υπέρ της κατάργησης ή της μείωσης των υφισταμένων στρατών και υπέρ της διατήρησης και προώθησης της ειρήνης...»
- Χρησιμοποιήστε το πείραμα Milgram ως παράδειγμα της υπακοής προς την εξουσία ή της απροθυμίας να αντιταχθεί κάποιος σε εκείνους που καταχρώνται την εξουσία.

Προτεινόμενες εισαγωγικές ενέργειες

- Τοποθετήστε γύρω από την αίθουσα μεγάλες φωτογραφίες του Όσκαρ Αρίας Σάντσεζ. Οι μαθητές θα περιφέρονται και θα προβαίνουν σε εκτιμήσεις σχετικά με το ποιος πιστεύουν πώς είναι ο εικονιζόμενος. Κατόπιν θα γράψουν μία σύντομη πειστική ιστορία σχετικά με ποιος πιστεύουν ότι είναι και τι κατόρθωσε.
- Οι μαθητές θα λάβουν μια φόρμα υποβολής προτάσεων για το Βραβείο Νομπέλ Ειρήνης. Ο διδάσκων θα συζητήσει για τη σημασία του βραβείου. Οι μαθητές θα συμπληρώσουν την κενή φόρμα, αφού έχουν διαβάσει σχετικά με τον βραβευθέντα με Νομπέλ Όσκαρ Αρίας Σάντσεζ.
- Ζητήστε από τους μαθητές να απαριθμήσουν χώρες που δεν διαθέτουν ενεργές ένοπλες δυνάμεις. Ρωτήστε τους μαθητές για ποιον λόγο νομίζουν ότι υπάρχουν πολύ λίγες χώρες δίχως ενεργές ένοπλες δυνάμεις.
- Φτιάξτε έναν κατάλογο με τις 24 χώρες χωρίς ένοπλες δυνάμεις χρησιμοποιώντας τη Δήλωση της Σεβίλλης του 1986, προκειμένου να εξηγήσετε ότι οι άνθρωποι δεν έχουν την προδιάθεση να σκοτώνουν άλλους ανθρώπους.
- Κατάλογος των χωρών:
 - <http://www.toptenz.net/top-10-countries-without-military-forces.php>
 - Δήλωση της Σεβίλλης του 1986:
http://portal.unesco.org/education/en/ev.phpURL_ID=3247&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
- Παζλ – Αναθέστε στους μαθητές να εργαστούν σε ομάδες προκειμένου να καταλήξουν σε πιθανές απαντήσεις στα ακόλουθα ερωτήματα. Αφού δοθεί χρόνος στις ομάδες να καταλήξουν στην απάντησή τους, θα τη μοιραστούν με την τάξη και ο διδάσκων θα φτιάξει λίστες και θα διευκολύνει τη συζήτηση σχετικά με τη δημιουργία και τον ρόλο των ενόπλων δυνάμεων.
 - Γιατί οι χώρες συστήνουν ένοπλες δυνάμεις;
 - Μπορούν οι χώρες να υπάρξουν δίχως ένοπλες δυνάμεις; Εξηγήστε γιατί ναι ή γιατί όχι.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1

- Ξεκινήσετε μία συζήτηση σχετικά με τις αξίες και το χρήμα.
- Δημοπρασία αξιών: Πού πάνε τα χρήματά μας; Τι λένε τα χρήματα για τις αξίες μας;
- Εξηγήστε πώς οι αγορές μας έχουν πολλά να πουν για τις αξίες μας.
- Ζητήστε από τους μαθητές να γράψουν σε μια λίστα τις δέκα τελευταίες αγορές τους.
- Εξετάστε τις λίστες των μαθητών.
- Επικεντρώστε την προσοχή στα είδη που είναι πιο δημοφιλή.
- Δείξτε ένα γράφημα του προϋπολογισμού των Ηνωμένων Πολιτειών και του προϋπολογισμού μίας από τις δέκα χώρες χωρίς στράτευμα.
- Θέστε ερωτήσεις ώστε οι μαθητές να συλλογιστούν σε ομάδες:
 - Σε τι διαφέρουν τα γραφήματα αυτά;
 - Πώς αντανακλώνται οι προτεραιότητες κάθε χώρας στα γραφήματα;
 - Γιατί πιστεύετε ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες δαπανούν τόσα πολλά χρήματα για αμυντικούς σκοπούς;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

- Μοιράστε τη βιογραφία του Όσκαρ Αρίας Σάντσεζ. Αναθέστε στους μαθητές να υπογραμμίσουν τα κύρια επιτεύγματά του. Οι μαθητές θα είναι σε θέση να εξηγήσουν γιατί τιμήθηκε με το Βραβείο Νομπέλ Ειρήνης. Επίσης θα κληθούν να επιλέξουν δύο ιδέες ή εμπειρίες που μοιράζονται με τον βραβευθέντα με Νομπέλ.
- Οι μαθητές θα γράψουν μία σύντομη εισαγωγή για τον βραβευθέντα με Νομπέλ. Ρωτήστε: «Εάν είχατε την ευκαιρία να συναντήσετε αυτό το άτομο, πώς θα παρουσιάζατε τον Όσκαρ Αρίας Σάντσεζ;»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3

- Μοιράστε ψεύτικα χρήματα στους μαθητές φροντίζοντας να λάβουν διαφορετικά ποσά. Ζητήστε από τους μαθητές να αγοράσουν αξίες της επιλογής τους έχοντας κατά νου τον προϋπολογισμό τους. Οι μαθητές θα σημειώσουν γραπτώς την αγορά τους και θα δώσουν τα χρήματα στον ταμία.
- Διευκολύνετε μια συζήτηση μετά τη δημοπρασία. Ποιες ήταν ορισμένες βασικές αξίες για όλους; Είχατε πρόσβαση σε όλες τις αξίες; Γιατί ή γιατί όχι; Ποια ήταν τα κύρια ζητήματα στη δημοπρασία;
<http://frank.mtsu.edu/~u101irm/auction.html>

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4

- Ζητήστε από τους μαθητές να απαντήσουν στα ακόλουθα ερωτήματα:
 - Είναι η βία έμφυτη;
 - Τα όπλα και τα στρατεύματα μάς κρατούν πιο ασφαλείς;
- Παρουσιάστε τη Δήλωση της Σεβίλλης για τη Βία. Οι μαθητές θα χωριστούν σε δύο ομάδες και σε κάθε ομάδα θα ανατεθεί ένα από τα τέσσερα σημεία της Δήλωσης της Σεβίλλης. Οι μαθητές θα διερευνήσουν το σημείο που τους έχει ανατεθεί και θα αναφέρουν στην τάξη.

ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

- Καθοδηγήστε τους μαθητές προκειμένου να κάνουν μια συζήτηση στην τάξη.
- Οι μαθητές θα διαβάσουν και θα ερμηνεύσουν ορισμένες ρήσεις και στατιστικές σχετικές με τον Όσκαρ Αρίας Σάντσεζ και τη φτώχεια.

«Οι στρατιωτικές δαπάνες δεν είναι μονάχα μια καταναλωτική υπερβολή αντιθέτως αντανακλούν μια τερατώδη διαστροφή ως προς τις προτεραιότητες του πολιτισμού μας».
- Εξηγήστε τι εννοεί ο Όσκαρ Αρίας Σάντσεζ με αυτά τα λόγια.

«Ενώ ο κόσμος στο σύνολό του καταναλώνει αγαθά και υπηρεσίες αξίας 24 τρισεκατομμυρίων δολαρίων τον χρόνο, στον πλανήτη υπάρχουν 1,3 δισεκατομμύρια άνθρωποι που ζουν με ημερήσιο εισόδημα κάτω από ένα δολάριο».

«Οι τρεις πλουσιότερες χώρες στον κόσμο διαθέτουν κεφάλαια που υπερβαίνουν το συνολικό ακαθάριστο εθνικό προϊόν των φτωχότερων 48 χωρών».
- Οι μαθητές θα εργαστούν από κοινού και θα συζητήσουν τις ακόλουθες ερωτήσεις με τις ομάδες τους:
 - Τι πρόβλημα αντιμετωπίζουμε αυτή τη στιγμή σύμφωνα με τον Όσκαρ Αρίας Σάντσεζ;
 - Πού τοποθετούμαστε σε αυτό το δίλημμα;
 - Ποιος είναι ο ρόλος μας;
 - Από αυτά τα παραθέματα με ποιο ταυτίζεστε περισσότερο;
- Οι μαθητές θα αναφέρουν τα ευρήματά τους στην τάξη.

BARACK OBAMA

Ο Μπαράκ Ομπάμα γεννήθηκε το 1961 στη Χονολουλού της Χαβάης. Οι γονείς του χώρισαν όταν ήταν δύο ετών και ο πατέρας του επέστρεψε στην πατρίδα του, την Κένυα. Η μητέρα του τελικά ξαναπαντρεύτηκε και μετακόμισε στην Ινδονησία. Σε ηλικία 10 ετών ο Ομπάμα στάλθηκε στη Χαβάν για να ζήσει με τους γονείς της μητέρας του, ενώ αργότερα επέστρεψαν κοντά του η μητέρα και η αδελφή του.

Κατά τη διάρκεια της φοίτησής του στην Ακαδημία Ρίναου στη Χαβάν ο Ομπάμα συνειδητοποίησε τι είναι ρατσισμός και τι σήμαινε να είσαι Αφρο-αμερικανός. Ήταν ένας από τους μόλις τρεις μαύρους μαθητές στο σχολείο και δυσκολεύτηκε να διαμορφώσει την ταυτότητά του, μια προσπάθεια την οποία δυσχέραινε η απουσία του πατέρα του.

Απόφοιτος του Πανεπιστημίου Columbia και της Νομικής Σχολής του Harvard, όπου έγινε ο πρώτος Αφρο-αμερικανός αρχιουντάκτης του *Harvard Law Review*, ο Ομπάμα δραστηριοποιήθηκε στην οργάνωση κοινοτήτων στο Σικάγο προτού πάρει το πτυχίο της Νομικής. Μετά τη Νομική Σχολή εργάστηκε ως δικηγόρος αστικών δικαιωμάτων στο Σικάγο και δίδαξε συνταγματικό δίκαιο στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Σικάγου. Επίσης υπηρέτησε τρεις θητείες εκπροσωπώντας τη 13η Περιφέρεια στη Γερουσία του Ιλλινόις από το 1997 έως το 2004. Το 2004 εκλέχθηκε στη Γερουσία των ΗΠΑ.

Εκείνη τη χρονιά, ο Ομπάμα διακρίθηκε σε εθνικό επίπεδο για την εμπνευσμένη ομιλία του στο Εθνικό Συνέδριο των Δημοκρατικών, όπου μίλησε για τον ρόλο της ελπίδας και την κοινοτικής εργασίας στη δημιουργία μιας καλύτερης Αμερικής. Το 2008 εξελέγη ο 44ος Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών.

Το 2009 ο πρόεδρος Ομπάμα τιμήθηκε με το Βραβείο Νομπέλ Ειρήνης «για τις εξαιρετικές προσπάθειές του να ενισχύσει τη διεθνή διπλωματία και συνεργασία μεταξύ των λαών». Ήταν ο τέταρτος Πρόεδρος των ΗΠΑ που κέρδισε το βραβείο αυτό.

Αποσπάσματα από την ομιλία του Μπαράκ Ομπάμα
κατά την τελετή απονομής του βραβείου Νομπέλ Ειρήνης του 2009

Δέχομαι την τιμή αυτή με βαθιά ευγνωμοσύνη και μεγάλη ταπεινότητα. Πρόκειται για ένα βραβείο που απευθύνεται στις υψηλότερες προσδοκίες μας – ότι παρά τη βαναυσότητα και τα δεινά στον κόσμο δεν είμαστε απλώς αιχμάλωτοι της μοίρας. Οι πράξεις μας έχουν σημασία και μπορούν να στρέψουν την ιστορία προς την κατεύθυνση της δικαιοσύνης.

Εντούτοις θα ήμουν αμελής, εάν δεν αναγνώριζα την αξιοσημείωτη αμφισβήτηση που προκάλεσε η γενναιόδωρη απόφασή σας. Αυτή οφείλεται εν μέρει στο ότι βρίσκομαι στην αρχή και όχι στο τέλος της προσπάθειάς μου στην παγκόσμια σκηνή. Σε σύγκριση με ορισμένους γίγαντες της ιστορίας που τιμήθηκαν με το βραβείο αυτό, τα επιτεύγματά μου είναι λιγοστά. Και ύστερα υπάρχουν οι άνδρες και οι γυναίκες σε ολόκληρο τον κόσμο που έχουν φυλακιστεί και έχουν υποστεί βία επιδιώκοντας δικαιοσύνη· όσοι μοχθούν σε ανθρωπιστικές οργανώσεις για την ανακούφιση εκείνων που υποφέρουν· τα παραγνωρισμένα εκατομμύρια των οποίων οι σιωπηλές πράξεις θάρρους και συμπόνιας εμπνέουν ακόμη και τους πλέον σκληρούς κυνικούς. Δεν μπορώ να αντικρούσω όσους βρίσκουν ότι εκείνοι οι άνδρες και οι γυναίκες –ορισμένοι γνωστοί, άλλοι αφανείς για όλους εκτός από εκείνους τους οποίους βοηθούν– αξίζουν πολύ περισσότερο από εμένα ετούτη την τιμή. Ίσως το βαθύτερο ζήτημα που άπτεται της παραλαβής από μέρους μου αυτού του βραβείου είναι το γεγονός ότι είμαι ο ανώτατος διοικητής των ενόπλων δυνάμεων ενός έθνους που βρίσκεται εν μέσω δύο πολέμων.

Όσο βρισκόμαστε σε πόλεμο και είμαι υπεύθυνος για την αποστολή χιλιάδων νεαρών Αμερικανών σε θέσεις μάχης σε μια μακρινή χώρα. Ορισμένοι θα σκοτώσουν, ορισμένοι θα σκοτωθούν. Συνεπώς προσέρχομαι με μια οξεία αίσθηση του κόστους μιας ένοπλης σύγκρουσης – γεμάτος δύσκολα ερωτήματα για τη σχέση ανάμεσα στον πόλεμο και την ειρήνη και τις προσπάθειές μας να αντικαταστήσουμε το ένα με το άλλο.

Βεβαίως τα ερωτήματα αυτά δεν είναι καινούργια. Ο πόλεμος με τη μία ή την άλλη μορφή εμφανίστηκε μαζί με τον πρώτο άνθρωπο. Στην αυγή της ιστορίας δεν ετίθετο ηθικό θέμα περί αυτού. Ήταν απλούστατα ένα γεγονός, όπως η ξηρασία ή η ασθένεια – ο τρόπος με τον οποίο οι φυλές και κατόπιν οι πολιτισμοί επιδίωκαν την ισχύ και επέλυαν τις διαφορές τους.

Και με τον καιρό, καθώς οι κώδικες των νόμων επιδίωκαν να ελέγξουν τη βία ανάμεσα σε ομάδες ανθρώπων, έτσι και οι φιλόσοφοι και οι ιερείς και οι πολιτικοί άνδρες αναζητούσαν τρόπους να ρυθμίσουν την καταστροφική δύναμη του πολέμου. Εμφανίσθηκε η έννοια του «δίκαιου πολέμου», που υπαινισσόταν ότι ο πόλεμος νομιμοποιείται μόνον όταν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις: εφόσον εξαπολύεται ως έσοχατη επιλογή ή ως πράξη αυτοάμυνας· εφόσον η ισχύς που χρησιμοποιείται είναι αναλογική και εφόσον, όπου είναι εφικτό, οι πολίτες προστατεύονται από τη βία.

Γνωρίζουμε βεβαίως ότι στο μεγαλύτερο μέρος της ιστορίας αυτή η έννοια του «δίκαιου πολέμου» σπανίως έγινε σεβαστή. Η ικανότητα των ανθρωπίνων όντων στην επιινόηση νέων τρόπων να σκοτώνονται μεταξύ τους αποδείχθηκε αστείρευτη, όπως και η ικανότητά μας να εξαιρούμε από τον οίκτο μας όσους φαίνονται διαφορετικοί ή προσεύχονται σε άλλο Θεό. Οι πόλεμοι ανάμεσα σε στρατούς έδωσαν τη θέση τους σε πολέμους ανάμεσα σε έθνη – ολοκληρωτικούς πολέμους στους οποίους η διάκριση μεταξύ πολεμιστή και αμάχου έγινε θολή.

Στον απόηχο μιας τέτοιας καταστροφής και με την άφιξη της πυρηνικής εποχής κατέστη εξίσου σαφές σε νικητές και νικημένους ότι ο κόσμος χρειαζόταν θεσμούς που θα απέτρεπαν έναν άλλο παγκόσμιο πόλεμο. Κι έτσι, ένα τέταρτο του αιώνα αφότου η Γερουσία των Ηνωμένων Πολιτειών απέρριψε την Κοινωνία των Εθνών, η Αμερική πρωτοστάτησε σε παγκόσμιο επίπεδο για την κατασκευή μιας αρχιτεκτονικής διατήρησης της ειρήνης: ένα Σχέδιο Μάρσαλ και έναν Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, μηχανισμούς για τον καθορισμό των όρων διεξαγωγής του πολέμου, συνθήκες για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την αποτροπή της γενοκτονίας, τον περιορισμό των πιο επικίνδυνων όπλων.

Από πολλές πλευρές οι προσπάθειες αυτές απέδωσαν. Ναι, τρομεροί πόλεμοι έχουν συμβεί και θηριωδίες έχουν διαπραχθεί. Όμως δεν υπήρξε Γ΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Είμαστε οι κληρονόμοι του σθένους και της διορατικότητας των προηγούμενων γενεών και για ετούτο το κληροδότημα η χώρα μου δικαιούται να είναι υπερήφανη.

Ωστόσο ήδη μία δεκαετία στον νέο αιώνα αυτή η παλαιά αρχιτεκτονική λυγίζει κάτω από το βάρος νέων απειλών. Ο κόσμος μπορεί να μην τρέμει πλέον στην προοπτική του πολέμου ανάμεσα σε δύο πυρηνικές υπερδυνάμεις, όμως η διάδοση των πυρηνικών όπλων δύναται να αυξήσει τον κίνδυνο καταστροφής. Επιπλέον οι πόλεμοι ανάμεσα σε έθνη δίνουν ολοένα και περισσότερο τη θέση τους σε πολέμους εντός των εθνών. Η αναβίωση εθνοτικών ή σεκταριστικών συγ-

κρούσεων, η αύξηση αποσχιστικών κινημάτων, εξεγέρσεων και αποτυχημένων κρατών – όλα αυτά παγιδεύουν ολοένα και περισσότερο τους πολίτες σε ένα χάος δίχως τέλος. Στους σημερινούς πολέμους σκοτώνονται πολλοί περισσότεροι πολίτες απ’ ό,τι στρατιώτες, οι σπόροι μελλοντικών συγκρούσεων έχουν ήδη φυτευθεί, οικονομίες διαλύονται, κοινωνίες των πολιτών αποσαθρώνονται, πρόσφυγες πληθαίνουν και παιδιά σημαδεύονται.

Δεν φέρω σήμερα μαζί μου μία οριστική λύση στα προβλήματα του πολέμου.

«ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΣΚΕΦΤΟΥΜΕ ΟΤΙ Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΦΥΣΗ ΕΙΝΑΙ ΤΕΛΕΙΑ, ΓΙΑ ΝΑ ΣΥΝΕΧΙΣΟΥΜΕ ΝΑ ΠΙΣΤΕΥΟΥΜΕ ΟΤΙ Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΤΕΛΕΙΟΠΟΙΗΘΕΙ. ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΖΟΥΜΕ ΣΕ ΕΝΑΝ ΙΔΑΝΙΚΟ ΚΟΣΜΟ, ΓΙΑ ΝΑ ΣΥΝΕΧΙΣΟΥΜΕ ΝΑ ΕΠΙΔΙΩΚΟΥΜΕ ΕΚΕΙΝΑ ΤΑ ΙΔΑΝΙΚΑ ΠΟΥ ΘΑ ΤΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΣΟΥΝ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΤΟΠΟ. Η ΜΗ ΒΙΑ, ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΣΑΝ ΑΝΔΡΕΣ ΣΑΝ ΤΟΝ ΓΚΑΝΤΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΙΝΓΚ, ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΜΗΝ ΥΠΗΡΞΕ ΠΡΑΚΤΙΚΗ Ή ΕΦΙΚΤΗ ΣΕ ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΣΤΑΣΗ, ΟΜΩΣ Η ΑΓΑΠΗ ΠΟΥ ΚΗΡΥΞΑΝ –Η ΘΕΜΕΛΙΩΔΗΣ ΠΙΣΤΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΠΡΟΟΔΟ– ΑΥΤΗ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΠΑΝΤΟΤΕ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Ο ΠΟΛΙΚΟΣ ΑΣΤΕΡΑΣ ΠΟΥ ΜΑΣ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΑΣ.»

Αυτό που γνωρίζω είναι ότι η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων θα απαιτήσει την ίδια διορατικότητα, σκληρή δουλειά και επιμονή με εκείνη που επέδειξαν οι άνδρες και οι γυναίκες που έδρασαν με τόση τόλμη πριν από δεκαετίες. Και θα απαιτήσει από εμάς να σκεφτούμε υπό νέους όρους τις έννοιες του δικαίου πολέμου και τις επιταγές μιας δίκαιης ειρήνης.

Οφείλουμε να ξεκινήσουμε αναγνωρίζοντας τη σκληρή αλήθεια: δεν πρόκειται να εξαλείψουμε τις βίαιες συγκρούσεις κατά τη διάρκεια της ζωής μας. Θα υπάρχουν φορές όπου έθνη –ενεργώντας μεμονωμένα ή από κοινού– θα βρίσκουν τη χρήση βίας όχι μόνο αναγκαία αλλά και ηθικώς δικαιολογημένη.

Κάνω αυτή τη δήλωση έχοντας στον νου αυτό που ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ Τζούνιор είπε στην ίδια αυτή τελετή πριν από χρόνια: «Η βία δεν φέρνει ποτέ μόνιμη ειρήνη. Δεν λύνει κανένα κοινωνικό πρόβλημα: δημιουργεί απλώς νέα και πιο σύνθετα». Ως άνθρωπος που στέκω εδώ ως ευθεία συνέπεια του έργου ζωής του δρ. Κινγκ, είμαι ζωντανή μαρτυρία της ηθικής δύναμης της μη βίας. Γνωρίζω ότι δεν υπάρχει τίποτε το αδύναμο, τίποτε το παθητικό, τίποτε το αφελές στα πιστεύω και τη ζωή των Γκάντι και Κινγκ.

Ως αρχηγός κράτους όμως, που έχω ορκισθεί να προστατεύω και να υπερασπίζομαι το έθνος μου, δεν μπορώ να αντλήσω καθοδήγηση μόνο από τα παραδείγματά τους. Αντιμετωπίζω τον κόσμο ως έχει και δεν μπορώ να παραμείνω αδρανής μπροστά σε απειλές κατά του αμερικανικού λαού. Το να πω ότι ορισμένες φορές η ισχύς είναι αναγκαία, δεν είναι μια κυνική επίκληση – είναι μια αναγνώριση της ιστορίας, των ατελειών του ανθρώπου και των ορίων του ορθού λόγου.

Συγκεκριμένα οφείλουμε να κατευθύνουμε τις προσπάθειές μας στο έργο για το οποίο απύθυνε έκκληση πριν από καιρό ο πρόεδρος Kennedy. «As επικεντρωθούμε», είπε, «σε μια πιο πρακτική, πιο εφικτή ειρήνη, βασισμένη όχι σε κάποια ξαφνική επαναστατική αλλαγή της ανθρώπινης φύσης αλλά στη σταδιακή εξέλιξη των ανθρωπίνων θεσμών».

Με τι μπορεί να μοιάζει αυτή η εξέλιξη; Ποια μπορεί να είναι αυτά τα πρακτικά βήματα;

Για να ξεκινήσω, πιστεύω ότι όλα τα έθνη –είτε ισχυρά είτε αδύναμα– πρέπει να τηρούν τα πρότυπα που θα ορίζουν τη χρήση βίας. Εγώ –όπως οιοσδήποτε αρχηγός κράτους– διατηρώ το δικαίωμα να ενεργώ μονομερώς, εφόσον χρειαστεί, προκειμένου να υπερασπιστώ το έθνος μου. Παρόλ' αυτά είμαι πεπεισμένος ότι η τήρηση προτύπων, διεθνών προτύπων, ενδυναμώνει όσους τα τηρούν και απομονώνει και αποδυναμώνει όσους τα αρνούνται.

Η Αμερική –σε τελική ανάλυση κανένα έθνος– δεν μπορεί να επιμένει προς τους άλλους να τηρούν τους κανόνες συμπεριφοράς, εάν εμείς οι ίδιοι αρνούμαστε να το πράξουμε. Διότι, όταν δεν το πράττουμε, οι ενέργειές μας εμφανίζονται αυθαίρετες και υπονομεύουν τη νομιμότητα μελλοντικών παρεμβάσεων, ανεξαρτήτως πόσο δικαιολογημένες είναι.

Η προσήλωση της Αμερικής στην παγκόσμια ασφάλεια δεν θα ταλαντευθεί ποτέ. Όμως σε έναν κόσμο στον οποίον οι απειλές είναι περισσότερο διάσπαρτες και οι αποστολές πιο σύνθετες, η Αμερική δεν μπορεί να ενεργεί μόνη. Η Αμερική μόνη δεν μπορεί να διασφαλίσει την ειρήνη.

Πρώτον για την αντιμετώπιση όσων εθνών παραβιάζουν κανόνες και νόμους, πιστεύω ότι οφείλουμε να αναπτύξουμε εναλλακτικές απαντήσεις στη βία που θα είναι αρκετά σκληρές, ώστε να αλλάζουν πράγματι συμπεριφορές· διότι, εάν θέλουμε ειρήνη με διάρκεια, τότε τα λόγια της διεθνούς κοινότητας θα πρέπει να σημαίνουν κάτι. Τα καθεστώτα εκείνα που παραβιάζουν τους κανόνες πρέπει να καθίστανται υπόλογα για τις πράξεις τους.

Ένα επείγον παράδειγμα είναι η προσπάθεια να εμποδιστεί η διάδοση των πυρηνικών όπλων και η επιδίωξη επίτευξης ενός κόσμου χωρίς αυτά. Στα μέσα του προηγούμενου αιώνα τα έθνη συμφώνησαν να δεσμεύονται από μία συνθήκη που έθετε ξεκάθαρους όρους: όλοι θα έχουν πρόσβαση σε ειρηνικές χρήσεις της πυρηνικής ενέργειας· όσοι δεν έχουν πυρηνικά όπλα θα τα αποκηρύξουν· και όσοι διαθέτουν πυρηνικά όπλα θα εργαστούν στην κατεύθυνση του αφοπλισμού. Όσοι αποζητούν την ειρήνη δεν μπορούν να στέκουν αδρανείς, ενόσω τα έθνη εξοπλίζονται για πυρηνικό πόλεμο.

Η ίδια αρχή ισχύει για όσους παραβιάζουν τους διεθνείς νόμους κακοποιώντας τον ίδιο τον λαό τους. Όταν συντελείται γενοκτονία στο Νταρφούρ, συστηματικοί βιασμοί στο Κονγκό, καταπίεση στη Βιρμανία, πρέπει να υπάρχουν συνέπειες. Ναι, θα υπάρξει εμπλοκή· ναι, θα υπάρξει διπλωματία, αλλά πρέπει να υπάρχουν συνέπειες, όταν όλα αυτά αποτύχουν. Και όσο πιο κοντά στεκόμαστε όλοι μαζί, τόσο λιγότερο πιθανό είναι το ενδεχόμενο να βρεθούμε ενώπιον της επιλογής ανάμεσα στη στρατιωτική επέμβαση και τη συνέργεια στην καταπίεση.

Αυτό με φέρνει στο δεύτερο σημείο – τη φύση της ειρήνης που αποζητούμε. Διότι η ειρήνη δεν είναι απλώς η απουσία εμφανούς σύγκρουσης. Μόνο μια δίκαιη ειρήνη βασισμένη στα εγγενή δικαιώματα και την αξιοπρέπεια κάθε ατόμου μπορεί πραγματικά να διαρκέσει.

Αυτή η επίγνωση καθοδήγησε τους συντάκτες της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Στον απόηχο της καταστροφής αναγνώρισαν ότι, εάν δεν προστατευθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ειρήνη δεν είναι παρά μια κενή υπόσχεση.

Κι όμως πολύ συχνά τα λόγια αυτά λησμονούνται. Για κάποιες χώρες η αποτυχία στήριξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δικαιολογείται από τον ψευδή υπαινιγμό ότι αυτά είναι κατά κάποιο τρόπο αρχές της Δύσης, ξένες προς τις τοπικές κουλτούρες ή τα στάδια εξέλιξης ενός έθνους. Και στην ίδια την Αμερική υφίσταται εδώ και καιρό μια ένταση μεταξύ όσων περιγράφουν τον εαυτό τους ως ρεαλιστή και όσων θεωρούνται ιδεαλιστές – ένταση που υποδηλώνει την ακραία επιλογή μεταξύ της στενής επιδίωξης συμφερόντων και της ατέλειωτης εκστρατείας επιβολής των αξιών μας σε ολόκληρο τον κόσμο.

Απορρίπτω αυτές τις επιλογές. Πιστεύω ότι η ειρήνη είναι ασταθής εκεί όπου οι πολίτες στερούνται το δικαίωμα να μιλήσουν ελεύθερα ή να λατρεύουν όπως τους αρέσει, να επιλέξουν τους ηγέτες τους ή να συναθροιστούν δίχως φόβο. Οι αδικίες που δεν βρίσκουν δίοδο να εκφραστούν κακοφορμίζουν και η κατα-

στολή της φυλετικής ή της θρησκευτικής ταυτότητας μπορεί να οδηγήσει στη βία. Όσο ψυχρά κι αν τα ορίσουμε, ούτε τα συμφέροντα της Αμερικής –ούτε του κόσμου– υπηρετούνται από τη στέρψη της προσδοκίας από τους ανθρώπους.

Επιτρέψτε μου να πω και το εξής: η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν μπορεί να γίνεται μόνο με παραινήσεις. Ορισμένες φορές πρέπει να συνοδεύεται με μεθοδική διπλωματία. Ξέρω ότι στη συναλλαγή με καταπιεστικά καθεστώτα λείπει η αγνή ικανοποίηση της αγανάκτησης. Γνωρίζω όμως επίσης ότι κυρώσεις δίχως προσέγγιση –καταδίκη δίχως συζήτηση– μπορούν να προωθήσουν μονάχα ένα κωλό status quo. Κανένα καταπιεστικό καθεστώς δεν μπορεί να επιλέξει διαφορετικό μονοπάτι, εάν δεν διαθέτει μια ανοιχτή πόρτα ως επιλογή.

Τρίτον μια δίκαιη ειρήνη δεν περιλαμβάνει μόνον αστικά και πολιτικά δικαιώματα· οφείλει να περιλαμβάνει οικονομική ασφάλεια και ευκαιρίες. Διότι αληθινή ειρήνη δεν είναι μόνο ελευθερία από τον φόβο, αλλά ελευθερία και από την ανάγκη.

Και αυτός είναι ο λόγος που το να βοηθάς αγρότες να θρέφουν τους δικούς τους –ή τα έθνη να παρέχουν εκπαίδευση στα παιδιά τους και φροντίδα στους αρρώστους– δεν είναι απλώς φιλανθρωπία. Είναι επίσης ο λόγος για τον οποίο ο κόσμος πρέπει να δράσει από κοινού προκειμένου να αντιμετωπίσει την κλιματική αλλαγή. Υπάρχει μικρή διαφωνία στους επιστημονικούς κύκλους για το ότι, εάν δεν κάνουμε κάτι, θα αντιμετωπίσουμε περισσότερη ξηρασία, περισσότερη πείνα, περισσότερους μαζικούς εκτοπισμούς – τα οποία με τη σειρά τους θα πυροδοτήσουν περισσότερες συγκρούσεις για δεκαετίες. Για τον λόγο αυτόν δεν είναι μόνον οι επιστήμονες και οι περιβαλλοντικοί ακτιβιστές που ζητούν αλλαγή και δυναμική δράση – είναι επίσης οι στρατιωτικοί ηγέτες στη χώρα μου και σε άλλες, που αντιλαμβάνονται ότι η κοινή μας ασφάλεια βρίσκεται σε επισφαλή κατάσταση.

Συμφωνίες μεταξύ χωρών. Ισχυροί θεσμοί. Υποστήριξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επενδύσεις στην ανάπτυξη. Όλα αυτά είναι ζωτικά συστατικά για την πραγματοποίηση της εξέλιξης για την οποία μιλούσε ο πρόεδρος Kennedy. Εντούτοις δεν πιστεύω ότι θα έχουμε τη θέληση, την αποφασιστικότητα, την αντοχή να ολοκληρώσουμε αυτό το έργο χωρίς κάτι ακόμη – και αυτό είναι η διαρκής επέκταση της ηθικής φαντασίας μας· η επιμονή ότι υπάρχει κάτι αναλλοίωτο που μοιραζόμαστε όλοι.

Δεν χρειάζεται να σκεφτούμε ότι η ανθρώπινη φύση είναι τέλεια, για να συνεχίσουμε να πιστεύουμε ότι η ανθρώπινη κατάσταση μπορεί να τελειοποιηθεί.

Δεν χρειάζεται να ζούμε σε έναν ιδανικό κόσμο, για να συνεχίσουμε να επιδιώκουμε εκείνα τα ιδανικά που θα τον καταστήσουν καλύτερο. Η μη βία, που εφαρμόσαν άνδρες σαν τον Γκάντι και τον Κινγκ, μπορεί να μην υπήρξε πρακτική ή εφικτή σε κάθε περίπτωση, όμως η αγάπη την οποία κήρυξαν –η θεμελιώδης πίστη τους στην ανθρώπινη πρόοδο–, αυτή θα πρέπει πάντοτε να είναι ο πολιτικός αστέρας που μας οδηγεί στο ταξίδι μας.

Διότι, εάν χάσουμε αυτή την πίστη, εάν την απορρίψουμε ως ανόητη ή αφελή, εάν τη διαχωρίσουμε από τις αποφάσεις που λαμβάνουμε για ζητήματα πολέμου και ειρήνης, τότε χάνουμε ό,τι καλύτερο διαθέτει η ανθρωπότητα. Χάνουμε την αίσθηση της δυνατότητας. Χάνουμε την ηθική μας πυξίδα.

Κάπου σήμερα, στο εδώ και στο τώρα, στον κόσμο ως έχει ένας στρατιώτης βλέπει ότι υστερεί σε δύναμη πυρός, αλλά στέκει αμετακίνητος για να διατηρήσει την ειρήνη. Κάπου σήμερα σε ετούτον τον κόσμο μια νεαρή διαδηλώτρια αναμένει τη σκληρότητα της κυβέρνησής της, αλλά έχει το θάρρος να συνεχίσει να προχωρά. Κάπου σήμερα μια μάνα που αντιμετωπίζει την τιμωρό φτώχεια συνεχίζει να προσπαθεί να διδάξει το παιδί της, μαζεύει τα λίγα κέρματα που έχει για να στείλει το παιδί αυτό στο σχολείο – διότι πιστεύει ότι ένας σκληρός κόσμος εξακολουθεί να έχει χώρο για τα όνειρα αυτού του παιδιού.

Ας ζήσουμε με το παράδειγμά τους. Μπορούμε να αναγνωρίσουμε ότι η καταπίεση θα βρίσκεται πάντοτε μαζί μας και να συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε για δικαιοσύνη. Μπορούμε να παραδεχθούμε την επιμονή της διαφθοράς και να συνεχίζουμε να αγωνιζόμαστε για αξιοπρέπεια. Με διαύγεια μπορούμε να συνειδητοποιήσουμε ότι θα υπάρξει πόλεμος και παρόλ' αυτά να αγωνιζόμαστε για ειρήνη. Μπορούμε να το κάνουμε – διότι αυτή είναι η ιστορία της ανθρώπινης προόδου, αυτή είναι η ελπίδα όλου του κόσμου και τούτη την ώρα της πρόκλησης, αυτό θα πρέπει να είναι το έργο μας πάνω στη Γη.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΠΡΟΟΔΟΣ – ΗΘΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ

ΜΠΑΡΑΚ ΟΜΠΑΜΑ

Μάθημα για τις τάξεις: Γ' Γυμνασίου έως Γ' Λυκείου

Ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων: αποστρατιωτικοποίηση

«Να αναλάβουμε το δικό μας μερίδιο ευθύνης για μια παγκόσμια απάντηση στις παγκόσμιες προκλήσεις»

Ο κόσμος είναι το σπίτι μας

Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Άρθρο 2: Ελευθερία από τις διακρίσεις

Άρθρο 3: Δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική ασφάλεια

Άρθρο 21: Δικαίωμα συμμετοχής στη διακυβέρνηση και σε ελεύθερες εκλογές

Άρθρο 25: Δικαίωμα σε επαρκές βιοτικό επίπεδο

Καθοδηγητικές ερωτήσεις

- Ποιος θα πρέπει να κυβερνά;
- Τι σημαίνει να είσαι πολίτης της παγκόσμιας κοινωνίας;
- Με ποιο τρόπο ισχυρά άτομα και οι μάζες ωθούν στην πολιτική αλλαγή;
- Πώς οι πολιτικές πράξεις των λίγων ωφελούν ή βλάπτουν τους πολλούς;

Χρονοδιάγραμμα

10 σχολικές περίοδοι

Στόχοι

Μετά από αυτό το μάθημα, οι μαθητές θα είναι σε θέση:

- Να αναλύσουν τη σύνθετη φύση του αγώνα για φυλετική ισότητα στις εκλογές των ΗΠΑ.
- Να αναλύσουν τον ρόλο των Ηνωμένων Πολιτειών ως παγκόσμιου παίκτη.

Δεξιότητες

Οι μαθητές θα είναι ικανοί:

- Να προσδιορίσουν τις κεντρικές ιδέες ή την πληροφόρηση που προσφέρει μια πρωτογενής ή δευτερογενής πηγή.

- Να ενσωματώσουν στην έρευνά τους και να αξιολογήσουν περισσότερες πηγές πληροφόρησης που βρίσκονται σε διάφορες μορφές και μέσα (π.χ. οπτικές, ποσοτικές, καθώς και κειμενικές πηγές) προκειμένου να θέσουν ένα ερώτημα ή να επιλύσουν ένα πρόβλημα.
- Να διενεργήσουν σύντομες καθώς και πιο εκτεταμένες έρευνες προκειμένου να απαντήσουν ένα ερώτημα ή να επιλύσουν ένα πρόβλημα, να περιορίσουν ή να διευρύνουν την έρευνα όταν αυτό απαιτείται, να συνθέσουν περισσότερες πηγές επί του θέματος, επιδεικνύοντας κατανόηση του υπό εξέταση θέματος.
- Να αντλήσουν τεκμήρια από ενημερωτικά κείμενα προκειμένου να στηρίξουν την ανάλυση, τον συλλογισμό και την έρευνα.

Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Αναλύστε σχέσεις και εντάσεις μεταξύ μελών της διεθνούς κοινότητας.
- Αναλύστε τις συνέπειες της συμμετοχής και της μη συμμετοχής στην εκλογική διαδικασία (π.χ. δικαίωμα ψήφου των γυναικών, εγγραφή ψηφοφόρων, επιρροή των μέσων ενημέρωσης).
- Αναλύστε τη σχέση μεταξύ ενός ζητήματος της παγκόσμιας κοινωνικής ιστορίας και των σχετικών πτυχών της οικονομικής, πολιτικής και περιβαλλοντικής ιστορίας.
- Περιγράψτε τις άμεσες και μακροπρόθεσμες κοινωνικές επιπτώσεις της δουλείας.
- Συγκρίνετε τρόπους με τους οποίους τα κοινωνικά συστήματα επηρεάζονται από πολιτικές, περιβαλλοντικές, οικονομικές και τεχνολογικές αλλαγές.
- Αναλύστε μεγάλες σύγχρονες πολιτιστικές ανταλλαγές όπως αυτές επηρεάζονται από τις παγκόσμιες επικοινωνίες.

Λεξιλόγιο

Καθολική ψηφοφορία

Νόμος περί του δικαιώματος της ψήφου του 1965

Πολίτης της παγκόσμιας κοινωνίας

Φυλετικές σχέσεις

Ειρήνη

Έννοιες

Αλλαγή

Ιδιότητα του πολίτη της παγκόσμιας κοινωνίας

Ανθρώπινα δικαιώματα

Χειραφέτηση

Απαιτούμενη τεχνολογική υποστήριξη

- Υπολογιστές με πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- Προτζέκτορας LCD

Υλικό

- Ομιλία για το Βραβείο Νομπέλ Ειρήνης από τον πρόεδρο Μπαράκ Ομπάμα, σε βίντεο και κείμενο
<http://www.nobelprize.org/mediaplayer/index.php?id=1221>
http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/2009/obama-lecture_en.html
- Βιντεοκλίπ του CBS News με τίτλο «The Idea of America» [Η Ιδέα της Αμερικής]
<http://www.cbsnews.com/video/watch/?id=4564168n>
- Παράθεμα του Robert F. Kennedy:
<http://www.pbs.org/wgbh/americanexperience/freedomriders/people/robert-f-kennedy>
http://www.cwa-union.org/news/entry/national_action_network_martin_luther_king_jr_rally_and_march_keeps_dr_ki
- Παράθεμα της Kerry Kennedy:
http://articles.nydailynews.com/2008-11-16/news/17911010_1_kerry-kennedy-hillary-clinton-barack-obama
- Παρουσίαση σε PowerPoint του Νόμου περί του Δικαιώματος Ψήφου του 1965:
<http://www.soc.ucsb.edu/faculty/sutton/Design/Assets/Soc%20173%20Voting%20rights.pdf>
- Υπόδειγμα χρονοδιαγράμματος:
<http://classroom.jc-schools.net/read/timeline.html>
- Σύνοψη υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου, Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ:
http://www.justice.gov/crt/about/vot/intro/intro_a.php
- Ιστορίες επιπτώσεων του Νόμου περί Δικαιώματος Ψήφου:
<http://www.civilrights.org/voting-rights/vra/real-stories.html>
- Χάρτης περιγράμματος των ΗΠΑ:
http://www.nationsonline.org/oneworld/usa_blank_map.htm
- Βοήθημα αναγωγής:
<http://www.pfsd.com/uploads/GraphicOrganizers.pdf> σελ. 10
- Ομιλία στο Βερολίνο, 26 Ιουλίου 2008, Βιντεοκλίπ:

<http://www.youtube.com/watch?v=REnSUruqeNw>

- Κείμενο της ομιλίας του Βερολίνου:
<http://abcnews.go.com/Politics/Vote2008/story?id=5442292&page=1>
- Άρθρο σχετικά με την ομιλία του Βερολίνου:
<http://www.politico.com/news/stories/0708/12028.html>
- Παγκόσμια διεθνής έκκληση – Τι σημαίνει ο Ομπάμα για τον υπόλοιπο κόσμο;
http://news.newamericamedia.org/news/view_article.html?article_id=-e9769290b21598b0191bb18ac57d5a24
- Σελίδα του Λευκού Οίκου για το τέλος του πολέμου στο Ιράκ:
<http://www.whitehouse.gov/blog/2011/10/21/president-obama-has-ende-war-iraq>
- Εθνικό Σχέδιο Δράσης των ΗΠΑ για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια, Εκτελεστικό Διάταγμα:
<http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/12/19/executive-order-instituting-national-action-plan-women-peace-and-security>
- Εθνικό Σχέδιο Δράσης των ΗΠΑ για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια, Δελτίο:
<http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/12/19/fact-sheet-united-states-national-action-plan-women-peace-and-security>
- Εθνικό Σχέδιο Δράσης των ΗΠΑ για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια, Πρόσκληση σε Δράση:
http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/email-files/US_National_Action_Plan_on_Women_Peace_and_Security.pdf
- Ιστότοπος Γυναικών και Ειρήνης για σύγκριση με άλλες χώρες:
<http://www.peacewomen.org/pages/about-1325/national-action-plans-naps>

ΜUHAMMAD YUNUS

Muhammad Yunus © Architects of Peace Foundation

Ιδρυτής της τράπεζας Grameen, του μεγαλύτερου και πιο επιτυχημένου στον κόσμο ιδρύματος μικροπιστώσεων, ο Μοχάμεντ Γιούνους γεννήθηκε σε ένα από τα φτωχότερα μέρη στη Γη, τη χώρα (τότε μέρος του Πακιστάν) του Μπανγκλαντές. Ως καθηγητής Οικονομικών του έκανε έντονη εντύπωση η ασυμφωνία ανάμεσα στην οικονομική θεωρία, όπως διδασκόταν στα πανεπιστήμια, και στην ακραία φτώχεια ολόγυρά του. Αναγνωρίζοντας ότι οι φτωχοί παρέμε-

ναν φτωχοί, επειδή δεν είχαν καμία πρόσβαση σε κεφάλαια, καμία εγγύηση ώστε να δανειστούν και απαιτήσεις δανεισμού τόσο ταπεινές, ώστε δεν ήταν αποδοτικό για τις μεγάλες τράπεζες να ασχοληθούν με τις ανάγκες τους, ο Γιούνους ξεκίνησε να πειραματίζεται με μικρά, άνευ εγγυήσεων δάνεια σε ακτήμονες χωρικούς και φτωχές γυναίκες. Το 1983 ίδρυσε την τράπεζα Grameen. Οι κανόνες της ήταν αυστηροί και σκληροί. Οι πελάτες βρίσκουν τέσσερις φίλους για να δανεισθούν μαζί. Εάν κάποιος από τους πέντε αθετήσει τις υποχρεώσεις του, υπόλογοι είναι όλοι, πράγμα που οικοδομεί αίσθημα δέσμευσης και παρέχει κοινοτική υποστήριξη. Τα αρχικά δάνεια ήταν μόλις 10 δολάρια και έπρεπε να αποπληρωθούν με τόκο 20%. Σχεδόν 20 χρόνια αργότερα αυτή η επαναστατική τράπεζα ανθεί, με περισσότερα από 1.050 υποκαταστήματα που εξυπηρετούν 35.000 χωριά και δύο εκατομμύρια πελάτες, το 94% εξ αυτών γυναίκες. Το 98% των δανειοληπτών της Grameen αποπληρώνουν τα δάνεια στο σύνολό τους, ποσοστό απόδοσης κατά πολύ υψηλότερο σε σχέση με εκείνο των πλουσίων και ισχυρών. Ακόμη πιο σημαντικό είναι ότι οι πελάτες μεταμορφώνουν τη ζωή τους: από ανίσχυροι και ανυπεράσπιστοι γίνονται αυτάρκεις, ανεξάρτητοι και πολιτικά οξύνοες. Η πραγματική μεταμόρφωση θα γίνει αισθητή από την επόμενη γενιά: μια γενιά με καλύτερη τροφή, εκπαίδευση, φάρμακα και την από-πρώτο-χέρι ικανοποίηση της

ανάληψης του ελέγχου της ζωής τους, χάρη στο όραμα, την επινοικότητα και την πεποίθηση του Γιούνους. Ανάμεσα σε πολλές βραβεύσεις ο Γιούνους τιμήθηκε με το Βραβείο Νομπέλ Ειρήνης το 2006 και το Μετάλλιο Ελευθερίας του Προέδρου των ΗΠΑ το 2009. Μαζί με τον Nelson Mandela, τον επίσης υπέρμαχο Αρχιεπίσκοπο Desmond Tutu και άλλους επίλεκτους διαπρεπείς πολιτικούς άνδρες, ηγέτες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δημόσιες προσωπικότητες, ο Γιούνους είναι μέλος της ομάδας των Global Elders [«Πρεσβύτεροι του Πλανήτη»].

Συνέντευξη από το βιβλίο της Kerry Kennedy
Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία, 2000

Όταν ξεκίνησα το πρόγραμμα Grameen για τη παροχή πρόσβασης σε πιστώσεις στους φτωχούς, συνάντησα δύο μεγάλα εμπόδια. Πρώτον οι εμπορικές τράπεζες ήταν θεσμικά προκατειλημμένες εις βάρος των γυναικών. Δεύτερον είχαν αποκλείσει πλήρως τις πιστώσεις προς τους φτωχούς, καθώς απαιτούσαν κάτι στο οποίο κανένας φτωχός δεν έχει πρόσβαση: πιο συγκεκριμένα ένα εκέγγυο.

Αφού ξεπέρασα το δεύτερο ζήτημα, ασχολήθηκα με το πρώτο. Ήθελα οι μισοί από τους δανειζόμενους από τράπεζες του προγράμματός μου να είναι γυναίκες – μία πρόκληση. Στην αρχή οι γυναίκες ήταν πολύ επιφυλακτικές να δεχθούν δάνεια. Έλεγαν: «Όχι, όχι, δεν έχω αγγίξει λεφτά στη ζωή μου. Πρέπει να πάτε στον σύζυγό μου. Εκείνος καταλαβαίνει τα χρήματα. Δώστε τα χρήματα σε αυτόν». Οπότε εγώ προσπαθούσα να τους εξηγήσω ότι ένα δάνειο θα βοηθούσε την οικογένειά τους. Όμως όσο περισσότερο προσπαθούσα να προσεγγίσω τις γυναίκες, τόσο εκείνες με απέφευγαν. Οι συνεργάτες μου κι εγώ δουλέψαμε σκληρά για να επινοήσουμε έναν τρόπο να οικοδομήσουμε σχέσεις εμπιστοσύνης με τις γυναίκες, ώστε να δεχθούν να λάβουν δάνεια από άνδρες. Επιβραδύναμε τις εργασίες μας μόνο και μόνο για να περιλάβουμε στα σχέδια περισσότερες γυναίκες, καθότι αυτή η διαδικασία οικοδόμησης εμπιστοσύνης απαιτούσε χρόνο.

Έξι χρόνια αργότερα υπερήφανοι για το γεγονός ότι τα μισά από τα δάνειά μας κατευθύνονταν σε γυναίκες, αρχίσαμε να διακρίνουμε κάτι ιδιαίτερος αξιοθαύμαστο. Τα χρήματα που πήγαιναν σε οικογένειες διαμέσου των γυναικών βοηθούσαν τις οικογένειες πολύ περισσότερο από ό,τι το ίδιο ποσό χρημάτων, όταν δινόταν στους άνδρες. Σε αντίθεση με τους άνδρες οι γυναίκες ήταν πολύ προσεκτι-

κές με τα χρήματα και μεταβίβαζαν αμέσως όλα τα οφέλη στα παιδιά τους. Είχαν μάθει πώς να τα βγάζουν πέρα με πενιχρά μέσα. Και οι γυναίκες είχαν ένα πιο μακροπρόθεσμο όραμα· μπορούσαν να διακρίνουν έναν τρόπο εξόδου από τη φτώχεια και διέθεταν την πειθαρχία να πραγματοποιήσουν τα σχέδιά τους. Ίσως επειδή οι γυναίκες υποφέρουν πολύ περισσότερο από τη φτώχεια απ' ό,τι οι άνδρες, έχουν και μεγαλύτερο κίνητρο να ξεφύγουν από αυτή.

Αντιθέτως οι άνδρες ήταν πιο χαλαροί στη διαχείριση των χρημάτων. Ήθελαν να τα απολαύσουν αμέσως και όχι να περιμένουν το αύριο. Οι γυναίκες έχτιζαν πάντοτε για το μέλλον, για τις ίδιες, τα παιδιά τους, τις οικογένειές τους. Διακρίναμε μια σειρά παρόμοιες διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Αποφασίσαμε να κάνουμε μια συντεταγμένη προσπάθεια να προσελκύσουμε γυναίκες πελάτες, διότι λαμβάναμε πολύ μεγαλύτερο όφελος από το ίδιο ποσό χρημάτων. Οπότε δημιούργησα κίνητρα για τους υπευθύνους παροχής δανείων, επειδή έβρισκαν μεγάλες δυσκολίες να πείσουν τις γυναίκες να δανειστούν χρήματα από την τράπεζα. Σήμερα το 94% των δανείων μας πάνε σε γυναίκες.

Το σχέδιο πέτυχε με τρόπους που δεν αναμέναμε. Για παράδειγμα οι γυναίκες δανειζόμενες αποφάσισαν να δεσμευθούν σε μια σειρά υποσχέσεων, τις οποίες ονόμασαν «δεκαέξι αποφάσεις». Ήταν δεσμεύσεις για τη βελτίωση της ζωής των δανειοληπτών και των οικογενειών τους πάνω και πέρα από τα δάνεια. Συμφώνησαν να στέλνουν τα παιδιά τους στο σχολείο, αποφάσισαν να επιβάλλουν πειθαρχία, να δημιουργούν συνθήκες ενότητας, να ενεργούν με θάρρος και να εργάζονται σκληρά σε όλες τους τις προσπάθειες. Συμφώνησαν να κρατούν τις οικογένειές τους μικρές, να φυτεύουν όσο το δυνατόν περισσότερα φυτά, ακόμη και να τρώνε λαχανικά. Αυτές είναι ορισμένες από τις αποφάσεις στις οποίες κατέληξαν οι γυναίκες, δεν έχουν επιβληθεί από την τράπεζα. Οι φιλοδοξίες αυτές ήταν καίριες για τη ζωή τους. Στο άκουσμά τους βλέπει κανείς τη διαφορά που κάνουν οι γυναίκες.

Ένα τυπικό αρχικό δάνειο είναι πάνω-κάτω 35 δολάρια. Τη νύχτα προτού μια γυναίκα πρόκειται να δεχθεί αυτά τα χρήματα από την τράπεζα, θα στριφογυρίζει για να αποφασίσει κατά πόσο είναι πραγματικά έτοιμη. Φοβάται μήπως της συμβεί κάτι τρομερό. Και τελικά το πρωί οι φίλες της θα περάσουν και θα προσπαθήσουν να την πείσουν: «As το κάνουμε. Αν δεν έρθεις κι εσύ, δεν μπορούμε να το κάνουμε. Δεν γίνεται πάντα να φοβόμαστε. Δεν ήταν εύκολο να φτάσουμε στο σημείο αυτό. Εμπρός». Και τελικά με την ενθάρρυνσή τους θα έρθει στην τράπεζα.

Όταν κρατά αυτά τα χρήματα, είναι ένα τεράστιο ποσό στα χέρια της, είναι σαν να κρατά την ελπίδα και τον θησαυρό που ποτέ της δεν φαντάστηκε ότι θα μπο-

ρούσε να πετύχει. Θα τρέμει, δάκρυα θα κυλούν στα μάγουλά της και δεν θα πιστεύει ότι της εμπιστευόμαστε ένα τόσο μεγάλο ποσό. Και υπόσχεται ότι αυτά τα χρήματα θα τα ξεπληρώσει, διότι τα χρήματα είναι το σύμβολο της εμπιστοσύνης που εναποτέθηκε σε εκείνη και δεν θέλει να προδώσει αυτή την εμπιστοσύνη.

Και μετά αγωνίζεται να πληρώσει αυτό το πρώτο δάνειο, την πρώτη δόση που είναι πληρωτέα την ερχόμενη εβδομάδα και τη δεύτερη δόση που είναι πληρωτέα την άλλη εβδομάδα και αυτό συνεχίζεται για 50 εβδομάδες στη σειρά και, κάθε φορά που ξεπληρώνει άλλη μία δόση, αναθαρρεί! Και όταν τελειώσει με την πεντηκοστή δόση, την τελευταία, και έχει πληρώσει όλο το ποσό, τότε μπορεί πια να πει: «Τα κατάφερα!» Θέλει να γιορτάσει. Δεν είναι απλώς η ολοκλήρωση μιας χρηματικής συναλλαγής, είναι κάτι περισσότερο, είναι η μεταμόρφωση ενός ανθρώπου. Στην αρχή όλων αυτών έτρεμε, αισθανόταν ότι ήταν ένα τίποτε, ότι δεν υπήρχε. Τώρα είναι μια γυναίκα που αισθάνεται ότι έχει υπόσταση. Τώρα μπορεί σχεδόν να σηκωθεί και να προκαλέσει ολόκληρο τον κόσμο φωνάζοντας: «Μπορώ να το κάνω, μπορώ να τα καταφέρω μόνη μου». Είναι λοιπόν μια διαδικασία μεταμόρφωσης και ανακάλυψης της προσωπικής αξίας, του αυτοσεβασμού. Απόδειξη ότι μπορεί να φροντίσει τον εαυτό της.

Βλέπετε, εάν επικεντρωθείτε μόνο στο δανειακό πρόγραμμα της Grameen, έχετε χάσει το μεγαλύτερο μέρος της επίδρασής της. Η Grameen έχει να κάνει με μία διαδικασία μεταμόρφωσης. Οι «δεκαέξι αποφάσεις» αποτελούν ένα παράδειγμα: βρήκαμε ότι τα παιδιά της Grameen παρακολουθούν το σχολείο σε αριθμούς ρεκόρ, επειδή οι μητέρες τους παίρνουν πραγματικά στα σοβαρά αυτή τη δέσμευση. Και τώρα πολλά από τα παιδιά συνεχίζουν σε κολέγια, σε πανεπιστήμια, πάνε σε ιατρικές σχολές και ούτω καθ' εξής. Είναι πράγματι εκπληκτικό να βλέπεις αγόρια και κορίτσια να προχωρούν σε υψηλότερες βαθμίδες εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα είναι τόσο επιτυχημένο, που πλέον προβλέπουμε ένα μεγάλο κύμα σπουδαστών και φοιτητών που θα χρειαστούν δάνεια, οπότε πρόσφατα καταλήξαμε σε ένα νέο δανειακό προϊόν, προκειμένου να χρηματοδοτήσουμε ανώτερες σπουδές των παιδιών της Grameen σε επαγγελματικές σχολές. Πλέον δεν χρειάζεται να ανησυχούν για το κατά πόσο οι γονείς τους θα είναι σε θέση να πληρώσουν για την ανώτερη εκπαίδευσή τους, όταν τα δίδακτρα είναι τόσο ακριβά.

Μία πρόσφατη μελέτη στο Μπανγκλαντές έδειξε ότι τα παιδιά στις οικογένειες της Grameen είναι υγιέστερα των παιδιών που δεν σχετίζονται με τη Grameen. Το περιοδικό *Scientific American* πραγματοποίησε μια μελέτη για την αύξηση του πληθυσμού στο Μπανγκλαντές που έδειχνε ότι πριν από 20 χρόνια ο μέσος αριθμός

παιδιών ανά οικογένεια ήταν επτά, ενώ τώρα μειώθηκε στα τρία. Τι συνέβη; Γιατί συνέβη; Το *Scientific American* προκάλεσε διαμάχη ισχυριζόμενο ότι η αλλαγή οφείλεται στο δικό μας πρόγραμμα. Καθώς οι γυναίκες ενδυναμώνονται, βλέπουν τον εαυτό τους και τι μπορούν να καταφέρουν. Προοδεύουν οικονομικά και ταυτόχρονα λαμβάνουν αποφάσεις για την προσωπική τους ζωή και το πόσα παιδιά επιλέγουν να κάνουν. Και βεβαίως το Άρθρο 16 της Απόφασης 1 λέει ότι θα πρέπει να κρατούμε τις οικογένειές μας μικρές. Οπότε αυτό είναι ένα σημαντικό μέρος της εξίσωσης. Στη σύνοδο για την αύξηση του πληθυσμού στο Κάιρο, σε όλες τις συνεδρίες αναφέρονταν στο μοντέλο της Grameen, διότι η υιοθέτηση πρακτικών οικογενειακού προγραμματισμού από τις γυναίκες στο πρόγραμμά μας είναι δύο φορές υψηλότερη από το μέσο εθνικό ποσοστό. Παρότι δεν είμαστε πληθυσμιακό πρόγραμμα, τούτο αποτελεί ένα ωφέλιμο παράπλευρο αποτέλεσμα.

Υπάρχουν και άλλα παράπλευρα αποτελέσματα. Εδώ και μία επταετία αρχίσαμε να ενθαρρύνουμε τους δανειολήπτες της Grameen να συμμετέχουν στην πολιτική διαδικασία ψηφίζοντας. Η πρώτη αντίδραση ήταν αρνητική. Έλεγαν: «Οι υποψήφιοι είναι όλοι τους σατανάδες, γιατί να τους ψηφίσουμε;» Ήταν πολύ θλιβερό το γεγονός ότι οι άνθρωποι αντιμετώπιζαν με αυτόν τον τρόπο την εκλογική διαδικασία.

Οπότε εμείς απαντούσαμε: «Εντάξει, ναι, είναι όλοι σατανάδες, αλλά εάν δεν πάτε να ψηφίσετε, θα εκλεγεί ο χειρότερος σατανάς. Πηγαίνετε λοιπόν στα κέντρα σας και καθίστε να συζητήσετε ποιος θα μπορούσε να είναι ο χειρότερος, τι θα μπορούσε να συμβεί σε περίπτωση που εκλεγεί και, εάν βρίσκετε την προοπτική αυτή φρικιά, τότε έχετε τη δυνατότητα να επιλέξετε ανάμεσα σε όλους τους σατανάδες τον λιγότερο κακό.» Οι άνθρωποι ενθουσιάστηκαν αμέσως και είχαμε σχεδόν 100% συμμετοχή σε εκείνη την πρώτη εκλογή.

Ήταν πολύ καλά οργανωμένη. Όλες οι οικογένειες της Grameen συναντήθηκαν το πρωινό των εκλογών και πήγαν στα εκλογικά κέντρα μαζί, ούτως ώστε οι πολιτικοί να προσέξουν τον μεγάλο τους αριθμό, ώστε να τους πάρουν στα σοβαρά. Στις επόμενες εκλογές οργανώσαμε τις οικογένειες της Grameen να ψηφίσουν μόνες τους και επίσης να φέρουν τους φίλους και τους γείτονές τους για να ψηφίσουν, ιδιαίτερος τις γυναίκες.

Το αποτέλεσμα ήταν ότι στις εκλογές του 1996 στο Μπανγκλαντές η συμμετοχή των ψηφοφόρων έφτασε το 73%, το μεγαλύτερο ποσοστό που επιτεύχθηκε ποτέ. Και αυτό που εξέπληξε τους πάντες ήταν ότι συνολικά ψήφισαν περισσότε-

ρες γυναίκες απ' ό,τι άνδρες. Μάλιστα οι γυναίκες περίμεναν για ώρες, επειδή, όταν γίνονταν οι ετοιμασίες για την ψηφοφορία, οι αρχές ανέμεναν ότι θα προσέρχονταν μόνον οι μισοί εκλογείς.

Το αποτέλεσμα άλλαξε το πολιτικό σκηνικό. Στο προηγούμενο κοινοβούλιο, το φονταμενταλιστικό θρησκευτικό κόμμα κατείχε 17 έδρες· στην εκλογή του 1996 ο αριθμός τους μειώθηκε στις τρεις, επειδή οι γυναίκες δεν έβρισκαν τίποτε το ενδιαφέρον στο πρόγραμμα του φονταμενταλιστικού κόμματος. Αυτό ήταν πολύ ενθαρρυντικό, πραγματικά πολύ ενθαρρυντικό.

Κατόπιν στις περυσινές τοπικές εκλογές είδαμε με έκπληξη πολλά μέλη της Grameen να εκλέγονται τα ίδια. Πήγα λοιπόν επί τόπου και μίλησα σε αυτούς

«ΚΑΘΩΣ ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΝΔΥΝΑΜΩΝΟΝΤΑΙ,
ΒΛΕΠΟΥΝ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΟΥΣ
ΚΑΙ ΤΟ ΤΙ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ.
ΠΡΟΟΔΕΥΟΥΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ
ΚΑΙ ΜΑΖΙ ΜΕ ΑΥΤΟ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΤΟΥΣ ΖΩΗ»

τους ανθρώπους και ρώτησα γιατί επέλεξαν να θέσουν υποψηφιότητα. Είπαν: «Μας είπατε να επιλέξουμε τον λιγότερο σατανά και προσπαθήσαμε, αλλά ήταν τόσο άσχημη δουλειά που μπουκτίσαμε κι αρχίσαμε να κοιταζόμαστε μεταξύ μας, σκεπτόμενοι “Για ποιον λόγο ψάχνουμε για τον λιγότερο σατανά, όταν εδώ πέρα βρίσκονται καλοί άνθρωποι; Γιατί δεν θέτουμε εμείς υποψηφιότητα;”». Και αυτό ξεκίνησε το φαινόμενο της χιονοστιβάδας που κατέληξε με περισσότερα από τέσσερις χιλιάδες μέλη της Grameen να εκλέγονται σε τοπικά αξιώματα. Είναι εκπληκτικό. Και ο τρόπος που μιλούν είναι τελείως διαφορετικός. Δεν είχα ποτέ ακούσει γυναίκες να μιλούν κατ' αυτόν τον τρόπο στο Μπανγκλαντές. Αμφισβητούν την κυβέρνηση. Λένε: «Η κυβέρνηση δεν μπορεί να μας λέει πώς να ψηφίζουμε. Δεσμευτήκαμε έναντι του εκλογικού μας σώματος». Τέτοια είναι τα πράγματα που συμβαίνουν. Συνεπώς στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, στην πολιτική συμμετοχή, στη σχέση μεταξύ μητέρας και παιδιού και μεταξύ συζύγων συντελούνται μεταμορφώσεις της κοινωνίας.

Τώρα μπορείς να ανοιχτείς, μπορείς να κάνεις πράγματα, μπορείς να ανακαλύψεις το προσωπικό σου ταλέντο και ικανότητα και να δεις τον κόσμο με πολύ διαφορετικό μάτι απ' ό,τι προηγουμένως. Διότι η Grameen προσφέρει μια ευκαιρία να

γίνει κάποιος μέρος ενός θεσμού, με μια οικονομική υποστήριξη προκειμένου να πραγματοποιήσει αυτό που θέλει. Οι πελάτες μας βρίσκονται σε ένα είδος επιχειρηματικής σχέσης, σχέσης που όμως κάνει τόσο μεγάλη διαφορά για τη ζωή τους.

Φυσικά υπάρχει αντίσταση. Η πρώτη αντίσταση προήλθε από τους συζύγους που ένιωσαν προσβεβλημένοι, ταπεινωμένοι, απειλούμενοι από το γεγονός ότι δόθηκε δάνειο στις γυναίκες τους και όχι στους ίδιους. Η ένταση μέσα στις οικογενειακές δομές οδήγησε ορισμένες φορές σε βία σε βάρος των γυναικών. Οπότε σταθήκαμε για λίγο και μετά επανήλθαμε με μια νέα ιδέα. Αρχίσαμε να συναντιόμαστε με τους συζύγους και να εξηγούμε το πρόγραμμα με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορέσουν να δουν πόσο επωφελές ήταν για την οικογένειά τους. Και φροντίσαμε να συναντιόμαστε με τους συζύγους και τις συζύγους μαζί, ώστε όλοι να αντιλαμβάνονται τι περιμέναμε από εκείνους. Αυτό μείωσε μεγάλο μέρος της αντίστασης από την πλευρά των ανδρών.

Οι άνδρες της γειτονιάς διατύπωσαν επίσης αντιρρήσεις και κάλυψαν το γεγονός ότι ένιωθαν απειλούμενοι από την ενδυνάμωση των γυναικών με θρησκευτικό μανδύα. Εξετάσαμε προσεκτικά μήπως το πρόγραμμά μας ήταν με κάποιο τρόπο αντιθρησκευτικό. Στην πραγματικότητα όμως κρύβονταν πίσω από τη θρησκεία, αντί να παραδεχτούν ότι ένιωθαν ότι παρακάμπονται. Ήταν ο εγωισμός των αρσενικών που μιλούσε με θρησκευτικούς όρους.

Το καλύτερο αντεπιχείρημά μας ήταν απλώς να δώσουμε λίγο χρόνο. Σύντομα κατέστη φανερό ότι οι δανειολήπτριές μας συνέχιζαν να τηρούν τις θρησκευτικές τους υποχρεώσεις και την ίδια στιγμή κέρδιζαν χρήματα και αποκτούσαν αυτοπεποίθηση. Οι γυναίκες άρχισαν να αντιμετωπίζουν πρόσωπο με πρόσωπο τους θρησκευτικούς ηγέτες. Είπαν: «Πιστεύετε ότι το να παίρνουμε χρήματα από την τράπεζα Grameen είναι κακή ιδέα; Ωραία, δεν θα πάρουμε άλλα – εάν μας δώσετε τα χρήματα εσείς. Δεν μας ενδιαφέρει ποιος θα μας τα δώσει, όμως χωρίς χρήματα δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτε». Και φυσικά οι συνήγοροι της θρησκείας είπαν: «Όχι, όχι, δεν μπορούμε να σας δώσουμε εμείς χρήματα». Κι έτσι έληξε κι αυτό το θέμα.

Δεχθήκαμε επίσης κριτική από ειδικούς της ανάπτυξης, που επέμεναν ότι το να δίνουμε μικρά δάνεια σε γυναίκες που δεν διαθέτουν γνώσεις και ικανότητες, δεν επιφέρει δομικές αλλαγές στην ύπαιθρο ή το χωριό και συνεπώς δεν πρόκειται για αληθινή ανάπτυξη. Έλεγαν ότι η ανάπτυξη περιλαμβάνει δάνεια πολλών εκατομμυρίων για τεράστια έργα υποδομής. Δεν αναμέναμε ποτέ αντίδραση από τους προωθητές της ανάπτυξης, αλλά να που συνέβη και προκλήθηκε διαμάχη.

Διότι κατά την άποψή τους ό,τι κάνουμε δεν προβλέπεται. Δεν μπορούν να μας ταξινομήσουν, είτε ως δεξιούς, είτε ως αριστερούς, συντηρητικούς ή φιλελεύθερους. Μιλούμε για ελεύθερη αγορά, αλλά την ίδια στιγμή είμαστε υπέρ των φτωχών. Είναι τελείως μπερδεμένοι.

Όταν όμως βρίσκεσαι σε συνθήκες σπουδαστηρίου, τότε περιδιαβαίνεις τον αφηρημένο κόσμο σου και αποφασίζεις ότι τα προγράμματα μικροπίστωσης είναι ανόητα, επειδή δεν ταιριάζουν στο θεωρητικό σου σύμπαν. Εγώ όμως δουλεύω με πραγματικούς ανθρώπους στον πραγματικό κόσμο. Οπότε κάθε φορά που ακαδημαϊκοί ή ειδικοί επιχειρούν να εξαγάγουν αυτά τα συμπεράσματα, αναστατώνομαι και επιστρέφω να εργαστώ με τους δανειολήπτες μου – και τότε ξέρω και πάλι ποιος έχει δίκιο.

Το μεγαλύτερο χαμόγελο προέρχεται από μία από εκείνες τις γυναίκες που μόλις άλλαξε την ύπαρξή της. Ο ενθουσιασμός που βίωσε με τα παιδιά της, που περνούν από τη μία τάξη στην άλλη, είναι τόσο συγκινητικός, τόσο πραγματικός που σε κάνει να ξεχνάς ποια ήταν η συζήτηση στην αίθουσα δεξιώσεων του ξενοδοχείου με όλους τους διεθνείς ειδήμονες να σου λένε ότι αυτό δεν είναι τίποτε. Να λοιπόν, από πού πήρα δύναμη – από τους ανθρώπους.

Η τράπεζα Grameen καλύπτει πλέον ολόκληρο το Μπανγκλαντές με 2,4 εκατομμύρια οικογένειες. Ακόμη και στους δύσκολους καιρούς, όπως με τις φετινές τρομερές πλημύρες, οι άνθρωποι αποπληρώνουν πρόθυμα και λαμβάνουμε πολύ καλές αποδόσεις των δανείων. Αυτό κατέδειξε τη βασική ικανότητα των ανθρώπων να κάνουν κάτι στο οποίο πιστεύουν, ανεξαρτήτως του τι λένε οι άλλοι. Οι άνθρωποι ρωτούν: «Ποιος είναι ο λόγος που πετύχαμε, που καταφέραμε να το κάνουμε, όταν όλοι έλεγαν ότι δεν μπορεί να γίνει;» Λέω και ξαναλέω ότι ο λόγος ήταν ότι ήμουν πεισματάρης. Όταν με ρωτάτε λοιπόν εάν χρειάστηκε θάρρος, εγώ αντ' αυτού λέω ότι χρειάστηκε πείσμα. Ασχέτως ποια όμορφη εξήγηση θέλετε να δώσετε, αυτό είναι που χρειάζεται για να γίνει κάτι πραγματικότητα.

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΩΝΤΑΣ ΤΗ ΦΤΩΧΕΙΑ

ΜΟΧΑΜΕΝΤ ΓΙΟΥΝΟΥΣ

Μάθημα για τις τάξεις: ΣΤ' Δημοτικού έως Γ' Γυμνασίου

Ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων: μικροπίστωση

Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Άρθρο 23: Δικαίωμα στην ελεύθερη επιλογή της εργασίας

Άρθρο 25: Δικαίωμα σε επαρκές βιοτικό επίπεδο

Απαιτούμενος χρόνος

160 λεπτά

Στόχοι

Μετά από αυτό το μάθημα, οι μαθητές θα είναι σε θέση:

- Να περιγράψουν τη «φτώχεια» και τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της.
- Να αναγνωρίσουν παράγοντες που συνεισφέρουν στη διαιώνιση της φτώχειας.
- Να κατανοήσουν την παραδοσιακή προσέγγιση για τον δανεισμό χρημάτων: «προσωπικότητα, κεφάλαιο ή εξέγγυο, ικανότητα αποπληρωμής» [προσέγγιση των 3C: Character, Capital ή Collateral και Capacity].
- Να κατανοήσουν την προσέγγιση της μικροπίστωσης του Μοχάμεντ Γιούνους.
- Να αναλύσουν τα οφέλη της μικροπίστωσης καθώς και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει.

Καθοδηγητικές ερωτήσεις

- Τι σημαίνει να ζεις μέσα στη φτώχεια;
- Ποιες είναι οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της φτώχειας;
- Πώς μπορούμε να καταστήσουμε τη φτώχεια φαινόμενο του παρελθόντος;

Δεξιότητες

Οι μαθητές θα είναι ικανοί:

- Να παραπέμψουν σε συγκεκριμένα τεκμήρια από το κείμενο, ώστε να υποστηρίξουν την ανάλυση πρωτογενών και δευτερογενών πηγών.

- Να ορίσουν το νόημα λέξεων και φράσεων, όπως αυτές χρησιμοποιούνται σε ένα κείμενο συμπεριλαμβανομένου συγκεκριμένου λεξιλογίου σε σχέση με τομείς ιστορικών και κοινωνικών σπουδών.
- Να ενσωματώσουν στην έρευνά τους οπτικές πληροφορίες (π.χ. από χαρτογραφήματα, γραφήματα, φωτογραφίες, βίντεο, χάρτες) μαζί με άλλες πληροφορίες σε έντυπα ή ψηφιακά κείμενα.
- Να διενεργήσουν σύντομες έρευνες προκειμένου να απαντήσουν σε ένα ερώτημα (συμπεριλαμβανομένου ενός αυτο-αναφερόμενου ερωτήματος) αντλώντας από διάφορες πηγές και προκαλώντας επιπρόσθετες σχετικές επικεντρωμένες ερωτήσεις που ανοίγουν πολλαπλούς δρόμους εξερεύνησης.
- Να αντλήσουν τεκμήρια από ενημερωτικά κείμενα προκειμένου να στηρίξουν την ανάλυση, τον συλλογισμό και την έρευνα.

Λεξιλόγιο

Φτώχεια

Τραπεζικά δάνεια

Πίστωση

Τα 3C: «προσωπικότητα, κεφάλαιο ή εχέγγυο, ικανότητα αποπληρωμής»

Εχέγγυο

Μικροπίστωση

Τράπεζα Grameen

Έννοιες

Οικονομικά συστήματα

Αξίες

Επιλογή

Ενσυναίσθηση

Ανάγκες και επιθυμίες

Παράγοντες παραγωγής

Δικαιοσύνη

Λήψη αποφάσεων

Αστικές αξίες

Ανθρώπινα δικαιώματα

Απαιτούμενη τεχνολογική υποστήριξη

Διαδίκτυο για βιντεοκλίπ

Υλικό

- Χαρτί γραφήματος ή διαδραστικός πίνακας
- Φύλλο εργασίας στο οποίο γράφουμε «Μήπως θα μπορούσα να έχω ένα δάνειο;»
- Φύλλο Συλλογισμών της 1ης δραστηριότητας (PDF)
- Βιντεοκλίπ: Pennies a Day [Δεκάρες την Ημέρα]
<http://www.YouTube.com/watch?v=veaVikY3u98>
- Πληροφοριακό κείμενο από το «Τι είναι Μικροπίστωση;» Τράπεζα Grameen – Τραπεζικές Υπηρεσίες για τους Φτωχούς, Ιούλιος 2010, για τη 2η δραστηριότητα
http://www.grameen-info.org/index.php?option=com_content&task=view&id=28&Itemid=108
- Πληροφοριακό κείμενο από το «Είναι η Τράπεζα Grameen διαφορετική από τις συμβατικές τράπεζες;», Τράπεζα Grameen, Τραπεζικές Υπηρεσίες για τους Φτωχούς, Ιούλιος 2010, για τη 2η δραστηριότητα
http://www.grameen-info.org/index.php?option=com_content&task=view&id=27&Itemid=176
- Κείμενο από το *Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία* : Μοχάμεντ Γιούνους,
<http://www.speaktruth.org/>
- Βιντεοκλίπ: UNICEF: Microfinance Promoting Women in Togo [UNICEF: Μικροπίστωση Ενισχύοντας τις Γυναίκες στο Τόγκο]
http://teachertube.com/viewVideo.php?video_id=181245&title=UNICEF__Microfinance_Promoting_Women_in_Togo

Ενδεικτικές δραστηριότητες

- Αναλύστε ρόλους και επιρροές μεμονωμένων ατόμων, ομάδων και μέσων ενημέρωσης στη διαμόρφωση της τρέχουσας συζήτησης περί κρατικών και εθνικών πολιτικών (π.χ. κοινή γνώμη, ομάδες ειδικών συμφερόντων, επίσημα κόμματα, μέσα ενημέρωσης).
- Εξηγήστε τα αποτελέσματα της επιλογής και του ανταγωνισμού στα άτομα και στην οικονομία στο σύνολό της.
- Εξηγήστε τις σχέσεις ανάμεσα στην οικονομία των ΗΠΑ και τη δουλειά, τη μετανάστευση, την εκβιομηχάνιση, την εργασία και την αστικοποίηση από το 1700 έως σήμερα.
- Περιγράψτε πώς οι οικονομικές εξελίξεις και οι κυβερνητικές πολιτικές των ΗΠΑ μετά το 1865 επηρέασαν τους οικονομικούς θεσμούς της χώρας, συμπεριλαμβανομένων των εταιρειών, των τραπεζών και της οργανωμένης εργασίας.
- Αναλύστε πώς τα μεμονωμένα άτομα και οι ομάδες αλληλεπιδρούν με τους θεσμούς ή εντός αυτών (π.χ. εκπαιδευτικοί, στρατιωτικοί θεσμοί).

Προτεινόμενες εισαγωγικές ενέργειες

- Θέστε στην τάξη τις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - Τι σημαίνει να ζει κανείς στη φτώχεια;
 - Ποιες είναι οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της φτώχειας;
 - Πώς μπορούμε να καταστήσουμε τη φτώχεια φαινόμενο του παρελθόντος;
- Διενεργήστε στην τάξη μία σύντομη συζήτηση με καταιγισμό ιδεών για έναν ορισμό ή μια περιγραφή της «φτώχειας» και των επιπτώσεών της στη ζωή των ανθρώπων.
 - Καταγράψτε τις απαντήσεις στο χαρτί γραφήματος ή στον διαδραστικό πίνακα, ώστε να ανατρέχετε κατά την εξέταση της ενότητας.
- Δείξτε στους μαθητές τον ιστότοπο για τη φτώχεια:
<http://www.globalissues.org/article/26/poverty-facts-and-stats>
- Ζητήστε από τους μαθητές ιδέες σχετικά με τρόπους εξάλειψης της φτώχειας. Καθοδηγήστε τους στο συμπέρασμα ότι όσοι διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας χρειάζονται χρήματα ώστε να βελτιώσουν τη ζωή τους. Ένα μέρος από όπου μπορεί κανείς να δανεισθεί χρήματα είναι μία τράπεζα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1

- Χωρίστε τους μαθητές σε μικρές ομάδες. Κάθε ομάδα θα πρέπει να υποκριθεί ότι είναι ομάδα διευθυντών τράπεζας, υπευθύνων για την παροχή δανείων.
- Μοιράστε σε κάθε ομάδα το φύλλο εργασίας «Μήπως θα μπορούσα να έχω ένα δάνειο;».
- Εξετάστε τους δείκτες που σε γενικές γραμμές ελέγχουν οι τράπεζες, ούτως ώστε να αποφασίσουν εάν κάποιος εγκρίνεται για την παροχή δανείου, τους επονομαζόμενους και 3C: Character [προσωπικότητα], Capital ή Collateral [κεφάλαιο ή εξέγγυο] και Capacity [ικανότητα αποπληρωμής].
- Αναθέστε στις ομάδες να συζητήσουν τα συν και τα πλην του να δώσουν τραπεζικό δάνειο στους ανθρώπους που περιγράφονται στο φύλλο εργασίας.
- Όταν ολοκληρώσετε την άσκηση, ζητήστε από τους μαθητές να μοιραστούν με την τάξη την απόφασή τους, αποσαφηνίζοντας εάν θα ενέκριναν το δάνειο.
- Ο εκπαιδευτικός θα συνοψίσει αυτήν τη συζήτηση στην τάξη επανερχόμενος στην προηγούμενη συζήτηση και τα ουσιώδη ερωτήματα: Πώς μπορούμε να καταστήσουμε τη φτώχεια φαινόμενο του παρελθόντος, εάν οι τράπεζες δεν παρέχουν δάνεια στους ανθρώπους; Υπάρχουν άλλες ιδέες ή λύσεις;

Προτεινόμενη εργασία για το σπίτι:

Οι μαθητές θα πρέπει να συλλογιστούν την εργασία τους στην τάξη επανεξετάζοντας τα αρχικά τους ερωτήματα στο φύλλο εργασίας «Μήπως θα μπορούσα να έχω ένα δάνειο;». Οι μαθητές θα πρέπει να ολοκληρώσουν την 1η Δραστηριότητα γράφοντας μία παράγραφο σε απάντηση των ακολούθων ερωτήσεων:

- Γιατί οι φτωχοί δεν μπορούν να λάβουν τραπεζικά δάνεια;
- Ποιες άλλες ιδέες ή λύσεις μπορείτε να σκεφτείτε προκειμένου να αντιμετωπισθεί αυτό το πρόβλημα;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

- Επανεξετάστε το Φύλλο Συλλογισμών της 1ης Δραστηριότητας σε μία συζήτηση στην τάξη, συνοψίζοντας το κύριο πρόβλημα –πώς η έλλειψη πιστώσεων για τους φτωχούς διαιωνίζει τη φτώχεια. Συζητήστε τις απαντήσεις των μαθητών ως προς το πώς μπορεί να σπάσει ο φαύλος κύκλος.
- Δείξτε στην τάξη το βιντεοκλίπ Pennies a Day [Δεκάρες την Ημέρα], παρουσιάζοντας τον Μοχάμεντ Γιούνους και την τράπεζα Grameen: <http://www.YouTube.com/watch?v=veaVikY3u98>
- Ζητήστε από τους μαθητές να συλλογιστούν πάνω στην προσέγγιση του Γιούνους να δανείζει χρήματα στους φτωχούς και στη δική τους προσέγγιση στην 1η Δραστηριότητα.
 - Σε τι διαφέρει η ιδέα του Γιούνους ως προς τις παραδοσιακές δανειακές τεχνικές;
 - Ποια ήταν τα οφέλη των ιδεών του Γιούνους;
- Οι μαθητές θα γράψουν μία απάντηση στην ακόλουθη ερώτηση:
 - Έχουν οι τράπεζες ευθύνη να βοηθήσουν στην εξάλειψη της φτώχειας;
 - Θα πρέπει να γίνουν αλλαγές στις σημερινές πρακτικές δανεισμού;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3

- Επανεξετάστε τα διαγράμματα Venn των μαθητών καθώς και τις γραπτές απαντήσεις τους κατά τη 2η Δραστηριότητα. Επιτρέψτε στους μαθητές από κάθε ομάδα να μοιραστούν μεταξύ τους τις πληροφορίες.
- Μοιράστε το σχετικό με τον Μοχάμεντ Γιούνους ανάγνωσμα του *Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία* για να διαβαστεί στην τάξη <http://rfkcenter.org/muhammad-yunus>

- Επανεξετάστε τόσο την ιδέα ότι οι τραπεζικές υπηρεσίες της μικροπίστωσης βοηθούν στον τερματισμό του φαύλου κύκλου της φτώχειας όσο και τις κατευθυντήριες ερωτήσεις.
- Δείξτε το βιντεοκλίπ UNICEF: Microfinance Promoting Women in Togo [UNICEF: Μικροπίστωση Ενισχύοντας τις Γυναίκες στο Τόγκο] για να βοηθήσετε περαιτέρω τους μαθητές να διακρίνουν τα οφέλη της μικροπίστωσης στη ζωή των φτωχών γυναικών.
http://teachertube.com/viewVideo.php?video_id=181245&title=UNICEF_Microfinance_Promoting_Women_in_Togo
- Ζητήστε από τους μαθητές να ξαναδοούν τις αρχικές τους απαντήσεις στα βασικά ερωτήματα:
 - Τι σημαίνει να ζει κανείς στη φτώχεια;
 - Ποιες είναι οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της φτώχειας;
- Ζητήστε από τους μαθητές να απαντήσουν στις ακόλουθες ερωτήσεις σε μία συζήτηση στην τάξη:
 - Όταν επιλύονται τα οικονομικά προβλήματα, ποια είναι τα συνακόλουθα αποτελέσματα;
 - Πώς θα μπορούσαν οι μικροπιστώσεις να βοηθήσουν στο να καταστήσουμε τη φτώχεια φαινόμενο του παρελθόντος;

ΓΙΝΕ ΥΠΕΡΜΑΧΟΣ

Οι μαθητές θα πρέπει να επιλέξουν μία από τις ακόλουθες δραστηριότητες:

- Οι μαθητές θα πρέπει να συλλογιστούν πάνω στη νέα προσέγγιση του Μοχάμεντ Γιούνους για τη μάχη ενάντια στο διαχρονικό πρόβλημα της φτώχειας. Πώς οι μαθητές θα δείξουν στους άλλους τι έχουν μάθει; Οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν ένα γραπτό ή οπτικό αντικείμενο (έργο τέχνης, PowerPoint ή ταινία) για να το μοιραστούν με μέλη της οικογένειάς τους.
 - Οι μαθητές θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να «σκέφτονται αντισυμβατικά» όπως έκανε ο Γιούνους – πώς μπορούν να διαδώσουν το μήνυμά του με τρόπο μοναδικό και ισχυρό; Δείξτε ως ένα υπόδειγμα στους μαθητές το βιντεοκλίπ Human Rights Article 28 A Fair and Free World [Ανθρώπινα Δικαιώματα Άρθρο 28 Ένας Δίκαιος και Ελεύθερος Κόσμος]: <http://www.youthforhumanrights.org/what-are-human-rights/videos/fair-and-free-world.html>
- Οι μαθητές μπορούν να διερευνήσουν ομάδες παροχής μικροπιστώσεων και ύστερα να ψηφίσουν μία οργάνωση για να την υποστηρίξουν. Μετά μπορούν να ξεκινήσουν ένα σχέδιο συγκέντρωσης χρημάτων, όπως το να φιλοξενήσουν ένα hunger banquet [συμπόσιο πείνας], προκειμένου να κερδίσουν χρήματα ώστε να κάνουν μία δωρεά.
 - Women’s Trust [Κοινοπραξία Γυναικών], Ροκuse, Γκάνα: <http://www.womenstrust.org/>
 - The Microcredit Summit Campaign [Η εκστρατεία για τη Σύνοδο Κορυφής για τη Μικροπίστωση]: <http://www.microcreditsummit.org/>
 - Kiva Loans that Change Lives [Δάνεια Kiva που αλλάζουν ζωές]: <http://www.kiva.org/about/microfinance>
 - Kick Start-A Poor Person’s Top Needs is a Way to Make Money [Ξεκίνημα-Οι βασικές ανάγκες ενός φτωχού είναι ένας τρόπος αποκόμισης χρηματικού κέρδους]: <http://www.kickstart.org/what-we-do/>
- Οι μαθητές θα θέσουν σε εφαρμογή τα μαθήματα που έμαθαν από το έργο του Μοχάμεντ Γιούνους σε ένα τοπικό ζήτημα φτώχειας διεξάγοντας έρευνα των τρεχόντων γεγονότων.
- Αφού βρουν στατιστικές ή πληροφορίες για την τοπική φτώχεια, οι μαθητές θα πρέπει να συλλογιστούν πάνω στα ακόλουθα ερωτήματα:

- Πώς επηρεάζει η φτώχεια την τοπική σας κοινότητα/περιοχή;
- Θα μπορούσε η μικροπίστωση να αποδειχθεί μία λύση προσέγγισης του προβλήματος αυτού;
- Οι μαθητές θα πρέπει να γράψουν μία επιστολή σε μια εφημερίδα ή σε μια τράπεζα εξηγώντας τι έμαθαν για τη μικροπίστωση και για ποιο λόγο πιστεύουν ότι μπορεί να είναι χρήσιμη για τον τερματισμό της τοπικής φτώχειας.
- Γενικές πληροφορίες για το σχέδιο αυτό: Αναφορά περί της Φτώχειας στην Πολιτεία της Νέας Υόρκης 2010:

<http://www.nyscommunityaction.org/MembersArea/login.aspx>

- Ο Μοχάμεντ Γιούνους βοήθησε το Μπανγκλαντές να καταπολεμήσει τη φτώχεια. Εντούτοις η μικροπίστωση από μόνη της δεν μπορεί να απαλλάξει τον κόσμο από τη φτώχεια. Τι άλλο μπορεί να γίνει;
 - Αναθέστε στους μαθητές να διερευνήσουν την τελευταία θεωρία του Γιούνους για την απαλλαγή του κόσμου από τη φτώχεια, που ονομάζεται «Κοινωνικές Επιχειρήσεις», σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις ενθαρρύνονται να επανεπενδύσουν κέρδη τους προκειμένου να βοηθήσουν τους συνανθρώπους τους (Συζήτηση με θέμα: Μπορούν οι Μικροπιστώσεις να Αλλάξουν τον Κόσμο; 19 Μαΐου 2010): <http://abcnews.go.com/WN/microcredit-changing-world-tiny-loan-time/story?id=10687817>
 - Αφού διεξάγουν την έρευνά τους, οι μαθητές μπορούν να γράψουν επιστολές σε εταιρείες που έχουν συνεργαστεί με την τράπεζα Grameen, όπως η Intel, η Adidas και η Dannon, συγχαίροντάς τις για τις προσπάθειές τους ή σε άλλες εταιρείες της επιλογής τους, ζητώντας τους να συμμετάσχουν σε σχετική συνεργασία.

Περαιτέρω επεξεργασία του θέματος

- Ρωτήστε τους μαθητές: Πιστεύετε ότι η έννοια της μικροπίστωσης θα λειτουργούσε σε άλλα μέρη; Θα λειτουργούσε στην Ελλάδα; Γιατί ναι και γιατί όχι;
- Τι ειδικές προκλήσεις αντιμετωπίζει το σύστημα της Grameen στις ΗΠΑ; http://www.nytimes.com/2008/04/01/nyregion/01grameen.html?_r=2&page-wanted=2
- Διανείμετε το άρθρο του *Newsweek* της 8ης Ιουλίου 2010, με τίτλο «Οι φτωχοί πάντα πληρώνουν», το οποίο περιλαμβάνει και πρόσφατα στοιχεία σχετικά με τη Grameen στις ΗΠΑ. Συζητήστε: Δείχνει η τράπεζα να προοδεύει; Γιατί ναι/Γιατί όχι;
 - <http://www.newsweek.com/2010/07/08/the-poor-always-pay.html>

«ΟΦΕΙΛΟΥΜΕ ΝΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ
ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΙΣΟΤΗΤΑ
ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΛΑΩΝ ΜΑΣ
ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ,
ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΚΑΙ ΣΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΩΝΤΩΝ.
ΟΦΕΙΛΟΥΜΕ ΝΑ ΤΟ ΠΡΑΞΟΥΜΕ,
ΟΧΙ ΕΠΕΙΔΗ ΕΙΝΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΠΩΦΕΛΕΣ
– ΠΑΡΟΤΙ ΕΙΝΑΙ•
ΟΧΙ ΕΠΕΙΔΗ ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΤΟ ΠΡΟΣΤΑΖΟΥΝ
– ΠΑΡΟΤΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙ ΤΟ ΠΡΟΣΤΑΖΟΥΝ•
ΟΧΙ ΕΠΕΙΔΗ ΛΑΟΙ ΣΕ ΑΛΛΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ
ΤΟ ΕΠΙΘΥΜΟΥΝ.
ΟΦΕΙΛΟΥΜΕ ΝΑ ΤΟ ΠΡΑΞΟΥΜΕ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΟΝΑΔΙΚΟ
ΚΑΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΛΟΓΟ
ΟΤΙ ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΣΩΣΤΟ»

ΡΟΜΠΕΡΤ Φ. ΚΕΝΝΕΝΤΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ ΚΕΗΠΤΑΟΥΝ
ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ
6 ΙΟΥΝΙΟΥ 1966

«ΟΛΑ ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΕΘΟΥΝ ΑΠΟ ΔΥΝΑΤΕΣ ΦΩΝΕΣ.

ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΤΟΤΕΡΗ ΦΩΝΗ

ΕΙΝΑΙ Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ,

ΠΟΥ ΔΙΑΤΡΑΝΩΝΕΙ ΜΕ ΚΕΙΜΕΝΑ, ΜΟΥΣΙΚΗ Ή ΠΙΝΑΚΕΣ

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ.

ΠΟΥ ΜΙΛΑ ΑΦΟΒΑ ΣΕ ΣΠΙΤΙΑ ΚΑΙ ΑΙΘΟΥΣΕΣ,

ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΥΣ,

ΣΕ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΦΕΝΕΙΑ.

ΑΦΗΣΤΕ ΑΥΤΗ ΤΗ ΦΩΝΗ ΝΑ ΜΙΛΗΣΕΙ

ΚΑΙ Η ΣΙΩΠΗ ΠΟΥ ΘΑ ΑΚΟΥΣΕΤΕ

ΘΑ ΕΙΝΑΙ Η ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ.»

ΡΟΜΠΕΡΤ Φ. ΚΕΝΝΕΝΤΥ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

22 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1963

MALALA YOUSAFZAI

Olivia Harris / Corbis

Η Μαλάλα Γιουσαφζάι είναι σπουδάστρια και ακτιβίστρια υπέρ της εκπαίδευσης από την πόλη Mingora στην περιοχή Swat της επαρχίας Khyber Pakhtunkhwa στο βορειοδυτικό Πακιστάν. Είναι γνωστή για τον αγώνα της υπέρ των δικαιωμάτων στην εκπαίδευση και των δικαιωμάτων των γυναικών, ιδιαίτερα στην Κοιλάδα Swat, όπου οι Ταλιμπάν είχαν κατά καιρούς απαγορεύσει στα κορίτσια να πηγαίνουν στο σχολείο. Στις αρχές του 2009 σε ηλικία 11-12 ετών η Μαλάλα ξεκίνησε να

γράφει ένα blog με ψευδώνυμο για το BBC, όπου περιέγραφε τη ζωή της κάτω από την εξουσία των Ταλιμπάν, τις προσπάθειές τους να αποκτήσουν τον έλεγχο της κοιλάδας καθώς και τις απόψεις της σχετικά με την προώθηση της εκπαίδευσης για τα κορίτσια στην Κοιλάδα Swat. Το επόμενο καλοκαίρι οι *New York Times* γύρισαν ένα ντοκιμαντέρ για τη ζωή της, την ώρα που ο πακιστανικός στρατός επενέβαινε στην περιοχή, γεγονός που κορυφώθηκε με τη δεύτερη μάχη της Swat. Η Μαλάλα πέρασε στο προσκήνιο, παραχωρώντας συνεντεύξεις σε έντυπα και στην τηλεόραση, ενώ προτάθηκε ως υποψήφια για το Διεθνές Βραβείο Ειρήνης για Παιδιά από τον Νοτιοαφρικανό ακτιβιστή και υπερασπιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Desmond Tutu. Τον Οκτώβριο του 2009 η απόπειρα των Ταλιμπάν να δολοφονήσουν τη Μαλάλα την άφησε σε κρίσιμη κατάσταση, πυροδοτώντας ένα μαζικό ρεύμα υποστήριξης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Ο Ειδικός Απεσταλμένος του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για την Παγκόσμια Εκπαίδευση Γκόρντον Μπράουν απηύθυνε έκκληση στο όνομά της χρησιμοποιώντας το σύνθημα «Είμαι η Μαλάλα», με το αίτημα έως τα τέλη του 2015 να πηγαίνουν σχολείο όλα τα παιδιά σε όλον τον κόσμο – μια έκκληση που συνέβαλε στην επικύρωση του πρώτου νόμου περί του Δικαιώματος στην Εκπαίδευση στο Πακιστάν. Η Μαλάλα κέρδισε το πρώτο Εθνικό Βραβείο Ειρήνης για Νέους της χώρας της. Στις 12 Ιουλίου 2013, για

τον εορτασμό των 16ων γενεθλίων της και της Ημέρας της Μαλάλα –τιμητικής ημέρας που θεοπίσθηκε από τους αξιωματούχους του ΟΗΕ– η Μαλάλα εκφώνησε στην έδρα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη την πρώτη της δημόσια ομιλία από τότε που πυροβολήθηκε, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για εκπαίδευση παγκοσμίως. Στις 10 Δεκεμβρίου 2014 της απονεμήθηκε το βραβείο Νομπέλ Ειρήνης για τον αγώνα της ενάντια στην καταπίεση των παιδιών και των νέων καθώς και για την υπεράσπιση του δικαιώματος όλων των παιδιών στην εκπαίδευση.

Παρέμβαση της Μαλάλα Γιουσαφζάι στην εκδήλωση
«Τα νηία στους νέους» [“Youth Takeover”] για την «Ημέρα της Μαλάλα»
στα Ηνωμένα Έθνη στις 12 Ιουλίου 2013

Στ’ όνομα του Θεού, του Παντελεήμονα, του Πολυεύσπλαχνου. Αξιότιμε Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών κύριε Ban Ki-moon, σεβαστέ Πρόεδρε της Γενικής Συνέλευσης κύριε Niv Jeremic, Αξιότιμε Ειδικέ Απεσταλμένε των Ηνωμένων Εθνών για την Παγκόσμια Εκπαίδευση κύριε Gordon Brown, σεβαστοί πρεσβύτεροι και αγαπητοί μου αδελφοί και αδελφές: είναι τιμή για μένα που μιλώ ξανά ύστερα από πολύ καιρό. Το γεγονός ότι βρίσκομαι εδώ με τόσους αξιότιμους ανθρώπους αποτελεί μεγάλη στιγμή για τη ζωή μου.

Δεν ξέρω από πού να ξεκινήσω την ομιλία μου. Δεν ξέρω τι προσμένουν οι άνθρωποι να ακούσουν από εμένα. Όμως πρώτα απ’ όλα ευχαριστώ τον Θεό, ενώπιον του οποίου είμαστε όλοι ίσοι, και ευχαριστώ όλους όσους προσευχήθηκαν για την ταχεία ανάρρωσή μου και για μια νέα ζωή. Δεν μπορώ να πιστέψω πόση αγάπη έδειξε ο κόσμος για εμένα. Έλαβα χιλιάδες ευχετήριες κάρτες και δώρα από ολόκληρο τον κόσμο. Τους ευχαριστώ όλους. Ευχαριστώ τα παιδιά των οποίων τα λόγια αθωότητας μου έδωσαν θάρρος. Ευχαριστώ τους πρεσβυτέρους μου των οποίων οι προσευχές μου έδωσαν δύναμη. Θα ήθελα να ευχαριστήσω τις νοσοκόμες μου, τους γιατρούς και όλο το προσωπικό των νοσοκομείων στο Πακιστάν και το Ηνωμένο Βασίλειο καθώς και την κυβέρνηση των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων που με βοήθησαν να γίνω καλά και να ανακτήσω τις δυνάμεις μου.

Υποστηρίζω πλήρως τον κύριο Μπαν Κι-μουν, τον Γενικό Γραμματέα, στην Πρωτοβουλία του «Παγκόσμια Εκπαίδευση Πρώτα» [“Global Education First”] καθώς και το έργο του Ειδικού Απεσταλμένου των Ηνωμένων Εθνών, του κυρίου

Γκόρντον Μπράουν. Και ευχαριστώ και τους δύο για το παράδειγμα ηγεσίας που συνεχίζουν να δίνουν. Εξακολουθούν να εμπνέουν όλους μας να δράσουμε.

Αγαπητοί αδερφοί και αδερφές, θυμηθείτε το εξής: η Ημέρα της Μαλάλα δεν είναι η δική μου ημέρα. Σήμερα είναι η ημέρα κάθε γυναίκας, κάθε αγοριού και κάθε κοριτσιού που ύψωσαν τη φωνή τους υπέρ των δικαιωμάτων τους. Υπάρχουν εκατοντάδες ακτιβιστές και κοινωνικοί λειτουργοί, οι οποίοι όχι μόνο μιλούν υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά αγωνίζονται προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους τους για εκπαίδευση, ειρήνη και ισότητα. Χιλιάδες άνθρωποι έχουν σκοτωθεί από τους τρομοκράτες και εκατομμύρια έχουν τραυματισθεί. Εγώ είμαι μονάχα μία από αυτούς. Οπότε βρίσκομαι τώρα εδώ... ένα κορίτσι ανάμεσα σε πολλά.

Μιλώ –όχι για τον εαυτό μου, αλλά για όλα τα κορίτσια και τα αγόρια. Ψώνω τη φωνή μου –όχι για να φωνάξω, αλλά για να ακουστούν εκείνοι που δεν έχουν φωνή. Εκείνοι που έχουν παλέψει για τα δικαιώματά τους: το δικαίωμά τους να ζήσουν ειρηνικά. Το δικαίωμά τους να αντιμετωπίζονται με αξιοπρέπεια. Το δικαίωμά τους σε ίσες ευκαιρίες. Το δικαίωμα τους να μορφωθούν. Αγαπητοί φίλοι, την 9η Οκτωβρίου 2012 οι Ταλιμπάν με πυροβόλησαν στην αριστερή πλευρά του μετώπου μου. Πυροβόλησαν επίσης τις φίλες μου. Νόμιζαν ότι οι σφαίρες τους θα μας έκαναν να σωπάσουμε. Αλλά απέτυχαν. Και μετά μέσα από αυτή τη σιωπή εμφανίσθηκαν χιλιάδες φωνές. Οι τρομοκράτες νόμιζαν ότι θα αλλάξουν τους στόχους μας και ότι θα σταματήσουν τις φιλοδοξίες μας, όμως τίποτε δεν άλλαξε στη ζωή μου εκτός από αυτό: αδυναμία, φόβος και απελπισία πέθαναν. Σθένος, δύναμη και θάρρος γεννήθηκαν. Είμαι η ίδια Μαλάλα. Οι φιλοδοξίες μου είναι οι ίδιες. Οι ελπίδες μου είναι οι ίδιες. Τα όνειρά μου είναι τα ίδια.

Αγαπητές αδελφές και αδελφοί, δεν είμαι εναντίον κάποιων. Ούτε βρίσκομαι εδώ για να μιλήσω για προσωπική εκδίκηση έναντι των Ταλιμπάν ή οποιασδήποτε άλλης τρομοκρατικής ομάδας. Βρίσκομαι εδώ για να υψώσω τη φωνή μου για το δικαίωμα κάθε παιδιού στην εκπαίδευση. Θέλω εκπαίδευση για τους γιους και τις κόρες κάθε εξτρεμιστή, ιδιαίτερα για τους γιους και τις κόρες των Ταλιμπάν.

Ούτε μισώ τον Ταλιμπάν που με πυροβόλησε. Ακόμη κι αν στεκόταν μπροστά μου και είχα ένα όπλο στο χέρι μου, δεν θα τον πυροβολούσα. Είναι η συμπόνια που έχω μάθει από τον Μωάμεθ, τον προφήτη του ελέους, από τον Ιησού Χριστό και από τον Βούδα. Αυτό είναι το κληροδότημα της αλλαγής που δέχθηκα από τον Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, τον Νέλσον Μαντέλα και τον

Muhammad Ali Jinnah. Είναι η φιλοσοφία της μη βίας που έμαθα από τον Γκάντι, τον Bacha Khan και τη Μητέρα Τερέζα. Και είναι η συγχώρεση που έμαθα από τη μητέρα και τον πατέρα μου. Αυτά μου λείπει η ψυχή μου: να είσαι φιλειρηνική και να αγαπάς όλον τον κόσμο.

Αγαπητές αδελφές και αδελφοί, αναγνωρίζουμε τη σημασία του φωτός, όταν αντικρίζουμε το σκοτάδι. Αναγνωρίζουμε τη σημασία της φωνής μας, όταν μας κρατούν σιωπηλούς. Με τον ίδιο τρόπο, όταν ήμασταν στη Swat, στο βόρειο Πακιστάν, αναγνωρίσαμε τη σημασία των μολυβιών και των βιβλίων μόλις αντικρίσαμε τα όπλα. Το σοφό ρητό «Η γραφίδα είναι ισχυρότερη του ξίφους» ήταν αληθινό. Οι εξτρεμιστές φοβούνται τα βιβλία και τα μολύβια. Η δύναμη

της

«ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΠΟΥ ΑΠΛΩΣ ΖΗΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ ΚΑΤΙ. ΕΓΩ ΠΑΛΙ ΠΙΣΤΕΥΩ: ΓΙΑ ΠΟΙΟΝ ΛΟΓΟ ΝΑ ΠΕΡΙΜΕΝΩ ΑΠΟ ΚΑΠΟΙΟΝ ΑΛΛΟΝ; ΓΙΑ ΠΟΙΟΝ ΛΟΓΟ ΝΑ ΜΗΝ ΚΑΝΩ ΕΓΩ ΤΟ ΒΗΜΑ ΜΠΡΟΣΤΑ;»

μόρφωσης τους φοβίζει. Φοβούνται τις γυναίκες. Η δύναμη της φωνής των γυναικών τους φοβίζει. Και αυτός είναι ο λόγος που σκότωσαν 14 αθώες σπουδάστριες της Ιατρικής στην πρόσφατη επίθεση στη Quetta. Και αυτός είναι ο λόγος που σκότωσαν πολλές δασκάλες και εργαζόμενες στον εμβολιασμό κατά της πολιομυελίτιδας στην Khyber Pukhtoonkhwā και στις Ομοσπονδιακά Διοικούμενες Φυλετικές Περιοχές [FATA]. Αυτός είναι ο λόγος που ανατινάζουν σχολεία καθημερινά. Επειδή φοβόντουσαν και φοβούνται την αλλαγή, φοβούνται την ισότητα που αυτή θα φέρει στην κοινωνία μας.

Θυμάμαι ότι υπήρχε ένα αγόρι στο σχολείο μας που κάποτε ένας δημοσιογράφος το ρώτησε: «Γιατί οι Ταλιμπάν είναι αντίθετοι στην εκπαίδευση;» Απάντησε πολύ απλά. Δείχνοντας το βιβλίο του είπε: «Ένας Ταλιμπάν δεν ξέρει τι γράφει μέσα στο βιβλίο». Νομίζουν ότι ο Θεός είναι ένα μικροσκοπικό, συντηρητικό πλάσμα που στέλνει τα κορίτσια στην κόλαση μόνο και μόνο επειδή πηγαίνουν στο σχολείο.

Οι τρομοκράτες καταχρώνται το όνομα του Ισλάμ και την κοινωνία των Παστούν για το δικό τους προσωπικό όφελος. Το Πακιστάν είναι μια φιλειρηνική, δημοκρατική χώρα. Οι Παστούν επιθυμούν εκπαίδευση για τις κόρες και τους γιους τους και το Ισλάμ είναι θρησκεία της ειρήνης, της ανθρωπιάς και

της αδελφοσύνης. Το Ισλάμ κηρύττει όχι μόνο ότι είναι δικαίωμα κάθε παιδιού να λαμβάνει μόρφωση, αλλά μάλλον ότι είναι καθήκον και ευθύνη του.

Αξιότιμε Γενικό Γραμματέα, η ειρήνη είναι αναγκαία για να υπάρξει εκπαίδευση. Σε πολλά μέρη του κόσμου –ειδικά στο Πακιστάν και το Αφγανιστάν– η τρομοκρατία, οι πόλεμοι και οι συγκρούσεις εμποδίζουν τα παιδιά από το να πηγαίνουν στο σχολείο. Έχουμε πραγματικά κουραστεί από αυτούς τους πολέμους. Γυναίκες και παιδιά υποφέρουν σε πολλά μέρη του κόσμου με διάφορους τρόπους. Στην Ινδία αθώα και φτωχά παιδιά πέφτουν θύματα της παιδικής εργασίας. Στη Νιγηρία πολλά σχολεία έχουν καταστραφεί. Οι άνθρωποι στο Αφγανιστάν επηρεάζονται δυσμενώς εδώ και χρόνια από τα εμπόδια που θέτει ο εξτρεμισμός. Νεαρά κορίτσια υποχρεώνονται να εργάζονται κατ' οίκον και να παντρεύονται σε πρώιμη ηλικία. Ανέχεια, άγνοια, αδικία, ρατσισμός και η στέρψη βασικών δικαιωμάτων είναι τα κύρια προβλήματα που αντιμετωπίζουν τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες.

Αγαπητοί φίλοι, σήμερα εστιάζω στα δικαιώματα της εκπαίδευσης των γυναικών και των κοριτσιών, διότι αυτές υποφέρουν περισσότερο. Κάποτε οι κοινωνικές ακτιβίστριες ζητούσαν από τους άνδρες να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους. Αυτή τη φορά όμως θα το κάνουμε μόνες μας. Δεν ζητώ από τους άνδρες να παραιτηθούν από την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών– παροτρύνω όμως τις γυναίκες να είναι ανεξάρτητες και να αγωνίζονται για τον εαυτό τους. Αγαπητές αδελφές και αδελφοί, τώρα είναι η ώρα να υψώσετε τη φωνή σας.

Καλούμε λοιπόν σήμερα τους ηγέτες του κόσμου να αλλάξουν τις στρατηγικές πολιτικές τους υπέρ της ειρήνης και της ευημερίας. Καλούμε τους ηγέτες του κόσμου να πράξουν ώστε όλες οι ειρηνευτικές συμφωνίες να προστατεύουν τα δικαιώματα των γυναικών και των παιδιών. Όποια συμφωνία αντιτίθεται στην προάσπιση της αξιοπρέπειας και των δικαιωμάτων των γυναικών είναι απαράδεκτη. Καλούμε όλες τις κυβερνήσεις να διασφαλίσουν δωρεάν υποχρεωτική εκπαίδευση για κάθε παιδί σε ολόκληρο τον κόσμο. Καλούμε όλες τις κυβερνήσεις να αγωνιστούν ενάντια στην τρομοκρατία και τη βία, να προστατεύσουν τα παιδιά από τη ωμότητα και τα δεινά. Καλούμε όλα τα αναπτυγμένα κράτη να στηρίξουν την επέκταση των εκπαιδευτικών ευκαιριών στα κορίτσια του αναπτυσσόμενου κόσμου. Καλούμε όλες τις κοινότητες των ανθρώπων να είναι ανεκτικές –να απορρίψουν την προκατάληψη που βασίζεται στην κάστα, στα πιστεύω, στο δόγμα, τη θρησκεία ή το φύλο, να

διασφαλίσουν την ελευθερία και την ισότητα των γυναικών προκειμένου εκείνες να ανθίσουν. Δεν μπορούμε όλοι μας να επιτύχουμε, όταν οι μισοί από εμάς εμποδίζονται. Καλούμε τις αδελφές μας σε ολόκληρο τον κόσμο να είναι γενναίες – να ασπαστούν τη δύναμη που κρύβουν μέσα τους και να πραγματώσουν σε όλη τους την έκταση τις δυνατότητές τους.

Αγαπητοί αδελφοί και αδελφές, θέλουμε σχολεία και εκπαίδευση για το λαμπρό μέλλον κάθε παιδιού. Θα συνεχίσουμε το ταξίδι μας προς τον προορισμό μας, που είναι ειρήνη και εκπαίδευση για όλους. Κανείς δεν μπορεί να μας σταματήσει. Θα μιλήσουμε για τα δικαιώματά μας και μέσω της φωνής μας θα φέρουμε την αλλαγή. Οφείλουμε να πιστέψουμε στη δύναμη και την ισχύ των λόγων μας. Τα λόγια μας μπορούν να αλλάξουν τον κόσμο, διότι είμαστε όλοι μαζί, ενωμένοι στον σκοπό της εκπαίδευσης. Και αν θέλουμε να επιτύχουμε τον στόχο μας, τότε ας δυναμώσουμε μέσα μας με το όπλο της γνώσης και ας θωρακιστούμε με ενότητα και συλλογικότητα.

Αγαπητοί αδελφοί και αδελφές, δεν πρέπει να λησμονούμε τα εκατομμύρια ανθρώπων που υποφέρουν από τη φτώχεια, την αδικία και την άγνοια. Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι εκατομμύρια παιδιά δεν πηγαίνουν στο σχολείο. Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι οι αδελφές και οι αδελφοί μας αναμένουν ένα φωτεινό ειρηνικό μέλλον. Ας ξεκινήσουμε λοιπόν έναν παγκόσμιο αγώνα ενάντια στον αναλφαβητισμό, την ανέχεια και την τρομοκρατία και ας πιάσουμε τα βιβλία και τα μολύβια μας. Είναι τα πιο ισχυρά όπλα. Ένα παιδί, ένας δάσκαλος, ένα μολύβι και ένα βιβλίο μπορούν να αλλάξουν τον κόσμο. Η εκπαίδευση είναι η μόνη λύση. Εκπαίδευση Πρώτα.

ΥΨΩΝΟΝΤΑΣ ΤΗ ΦΩΝΗ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΕΙΜΑΙ Η ΜΑΛΑΛΑ

ΜΑΛΑΛΑ ΓΙΟΥΣΑΦΖΑΙ

Μάθημα για τις τάξεις του Γυμνασίου και του Λυκείου

Ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων: ελευθερία από διακρίσεις, ελευθερία της σκέψης και της έκφρασης, δικαίωμα στην εκπαίδευση

Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Άρθρο 3: Δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική ασφάλεια

Άρθρο 5: Ελευθερία από βασανιστήρια και ταπεινωτική μεταχείριση

Άρθρο 7: Δικαίωμα στην ισότητα έναντι του νόμου

Άρθρο 19: Ελευθερία της γνώμης και της ενημέρωσης

Άρθρο 26: Δικαίωμα στην εκπαίδευση

Καθοδηγητικές ερωτήσεις

- Ποια είναι τα εμπόδια που επηρεάζουν την εκπαίδευση των κοριτσιών και ποιοι οι φραγμοί που δεν επιτρέπουν στα κορίτσια να παρακολουθούν το σχολείο;
- Τι μπορεί να γίνει ώστε να μειωθούν αυτοί οι φραγμοί;
- Τι αντίκτυπο έχει σε μια οικογένεια/σε μια κοινότητα η εκπαίδευση ενός κοριτσιού;
- Με ποιον τρόπο χρησιμοποίησε η Μαλάλα τη φωνή της προκειμένου να υπερασπιστεί τα δικαιώματά της και τα δικαιώματα των άλλων;

Χρονοδιάγραμμα

80-160 λεπτά ανάλογα με τη διάρκεια των βίντεο που θα προβληθούν

Στόχοι

Μετά από αυτό το μάθημα οι μαθητές θα είναι σε θέση:

- Να συζητήσουν για τη σημασία της εκπαίδευσης και τη σημασία της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση.
- Να προσδιορίσουν τους λόγους για τους οποίους τα κορίτσια αντιμετωπίζουν φραγμούς και διακρίσεις στην πρόσβασή τους στην εκπαίδευση.

- Να περιγράψουν τον αντίκτυπο της εκπαίδευσης ενός κοριτσιού στην παγκόσμια κοινότητα.
- Να συζητήσουν τρόπους με τους οποίους μπορούν να μιλήσουν για λογαριασμό άλλων, όπως το πράττει η Μαλάλα.

Δεξιότητες

- Συλλογή δεδομένων και στατιστικών στοιχείων
- Γραπτή έκφραση
- Χρήση γνώσεων που προέρχονται από προφορικές, γραπτές και διαδικτυακές πηγές
- Οικοδόμηση υπόβαθρου γνώσεων

Λεξιλόγιο

Ταλιμπάν

Συνηγορία

Βραβείο Νομπέλ Ειρήνης

Ιμάν (όρος της ισλαμικής θρησκείας)

Κοιλάδα Swat

Πακιστάν

Ηνωμένα Έθνη

Γενναιότητα

ΕΑΤΑ (Ομοσπονδιακά Διοικούμενες Φυλετικές Περιοχές)

Παστούν

Ισλάμ

Έννοιες

Παγκόσμια φτώχεια

Θάρρος

Δικαίωμα στην εκπαίδευση

Συμπόνια

Ειρήνη

Ανθρωπιά

Αδελφосύνη

Διακρίσεις

Ειρηνιστής

Υλικό

- Ολόκληρη η συνέντευξη της Μαλάλα στην Diane Sawyer στο δίκτυο ABC: abcnews.go.com/International/exclusive-malala-yousafzai-continues-fight-education-year/story?Id=20547267
- Εναλλακτικά ολόκληρη η συνέντευξη της Μαλάλα στην Christiane Amanpour: Amanpour.bolgs.cnn.com/2013/10/21/full-interview-malala-yousafzai/
- Βίντεο από την ομιλία της Μαλάλα στα Ηνωμένα Έθνη στα 16α της γενέθλια: www.cnn.com/2013/07/12/world/united-nations-malala/index.html Μεταγραφή: ibnlive.in.com/news/full-textof-malala-yousafzais-speech-at-unitednations/406812-2.html
- Στατιστικό δελτίο του ιδρύματος “GirlRising”: girlrising.pearsonfoundation.org/downloads/GR_Curriculum_Resources_STATISTICS.pdf?pdf=GR_Curriculum_Resources_STATISTICS
- Στατιστικό δελτίο της Παγκόσμιας Τράπεζας: siteresources.worldbank.org/EXTEDSTATS/Resources/32327631197312825215/EdStatsNewsletter22.pdf
- Το βίντεο «Η απλή υπόθεση της επένδυσης στα κορίτσια»: <http://girlsvoices.girleffect.org/why-girls/#&panel1-1>

Προτεινόμενες εισαγωγικές ενέργειες

- Σε μικρές ομάδες ζητήστε από τους μαθητές:
 - να προσδιορίσουν τη μελλοντική σταδιοδρομία ή τα ακαδημαϊκά ενδιαφέροντά τους.
 - να απαριθμήσουν την εκπαίδευση που απαιτείται ώστε να επιτύχουν τους μελλοντικούς τους στόχους.
- Ζητήστε από ένα μέλος κάθε ομάδας να παρουσιάσει τις απαντήσεις σε όλη την τάξη. Σε περίπτωση που υπάρχουν μαθητές που δεν ενδιαφέρονται να συνεχίσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, μην παραλείψετε να υπογραμμίσετε την αναγκαιότητα ενός απολυτηρίου Λυκείου στη σημερινή κοινωνία.
- Ρωτήστε τους μαθητές τι θα γινόταν σε περίπτωση που δεν ήταν σε θέση να πάνε σχολείο. Εάν δεν μπορούσαν να διαβάσουν ή να γράψουν; Τι θα γινόταν εάν αναγκάζονταν να αφήσουν το σχολείο μετά από το δημοτικό; Σε ποιον βαθμό αυτό θα μετέβαλλε την ικανότητά τους να επιτύχουν τους στόχους τους;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1

- Παρουσιάστε τα στατιστικά στοιχεία που καταδεικνύουν ότι υπάρχουν 32 εκατομμύρια λιγότερα κορίτσια από αγόρια στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Εκπαίδευση Πρώτα: Μια Πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, 2012.
- Κρεμάστε μεγάλα λευκά χαρτιά ολόγυρα στην αίθουσα. Ζητήστε από τους μαθητές να την περιδιαβούν με σκοπό τον καταϊγισμό ιδεών [brainstorming] σχετικά με τα προαναφερθέντα στατιστικά στοιχεία. Σημειώστε τα κοινά σημεία μεταξύ των ομάδων.
- Προβάλετε το βίντεο από το “The Girl Effect” – «Η απλή υπόθεση της επένδυσης στα κορίτσια» [<http://girlsvoices.girleffect.org/why-girls/#&panel1-1>] ή μοιράστε το ενημερωτικό δελτίο του Girl Rising. Καταγράψτε τους λόγους της απουσίας των κοριτσιών που παρουσιάζονται στο βίντεο. Αναθέστε στους μαθητές να δουν πόσοι από τους λόγους που βρήκαν μέσω του καταϊγισμού ιδεών υπάρχουν στο εν λόγω βίντεο. Συζητήστε μαζί τους πώς θα ένιωθαν εάν ήταν ένα από τα κορίτσια που καταγράφονται στα στατιστικά στοιχεία. Υπενθυμίστε τους τις ελπίδες και τα όνειρά τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

- Υπενθυμίστε στους μαθητές τις προηγούμενες συζητήσεις για την εκπαίδευση των κοριτσιών.
- Μοιράστε ή δείξτε τη σελίδα 3 των στατιστικών της Παγκόσμιας Τράπεζας για τα κορίτσια που δεν πηγαίνουν σχολείο: siteresources.worldbank.org/EXTED-STATS/Resources/3232763-1197312825215/EdStatsNewsletter22.pdf
- Αναθέστε στους μαθητές να εντοπίσουν τις περιοχές αυτές στον χάρτη.
- Πείτε στους μαθητές ότι υπάρχει μια νεαρή υπερασπίστρια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων η οποία προσπαθεί να αλλάξει αυτές τις στατιστικές. Προβάλετε μία συνέντευξη της Μαλάλα (είτε στο 20/20 είτε στο CNN).
- Εισάγετε τους μαθητές σε συζήτηση με τα ακόλουθα ερωτήματα:
 - Τι σημαίνει να διαθέτεις θάρρος;
 - Με ποιον τρόπο η Μαλάλα αποτελεί υπόδειγμα γενναιότητας και θάρρους;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3

- Προβάλετε το βίντεο της ομιλίας της Μαλάλα στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών ή αναθέστε στους μαθητές να διαβάσουν το κείμενο: www.cnn.com/2013/07/12/world/united-nations-malala/index.html

- Συζητήστε τις αντιδράσεις τους στην ομιλία:
 - Η Μαλάλα μιλά για πολλές διαφορετικές έννοιες στις οποίες περιλαμβάνονται η συμπόνια, η αδελφούσνη, η μη βία, η ειρήνη και η ισότητα.
- Ζητήστε από τους μαθητές να διαθέσουν λίγο χρόνο για να διερευνήσουν πώς η Μαλάλα εκφράζει τις έννοιες αυτές στην ομιλία της (για αυτή τη δραστηριότητα ενδεχομένως να χρειάζεται οι μαθητές να έχουν μπροστά τους το κείμενο).
- Ζητήστε από τους μαθητές είτε να συζητήσουν είτε να γράψουν ένα κείμενο για το πώς η φιλοσοφία της Μαλάλα συνδέεται με τη φιλοσοφία σπουδαίων ειρνοποιών και προασπιστών της μη βίας.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Από την υιοθέτηση της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα από τα Ηνωμένα Έθνη το 1948, έχουν συνταχθεί πολλά διεθνή κείμενα –αποκαλούμενα επίσης συνθήκες, σύμφωνα, αποφάσεις ή συμβάσεις– προκειμένου να προωθήσουν περαιτέρω αυτά τα δικαιώματα. Οι χώρες δεσμεύονται να προστατεύουν τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται σε αυτές τις διεθνείς συνθήκες διά της «επικύρωσής» τους και ορισμένες φορές στο πλαίσιο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών δημιουργείται ειδικός φορέας που παρακολουθεί τη συμμόρφωσή τους.

Ακολουθούν παραδείγματα των σχετικών διεθνών κειμένων.

- Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού
 - Άρθρο 2: Δικαίωμα προστασίας από κάθε διάκριση
 - Άρθρο 13: Ελευθερία της έκφρασης
 - Άρθρο 14: Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας
 - Άρθρο 28: Δικαίωμα στην εκπαίδευση
- Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα
- Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα
- Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του Γραφείου του Υπατού Αρμοστή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα: www.ohchr.org

ΓΙΝΕ ΥΠΕΡΜΑΧΟΣ

Ανατρέξτε σε όσα συζητήσατε σχετικά με την ομιλία της Μαλάλα.

- Γράψτε το ακόλουθο απόσπασμα από την ομιλία της στον πίνακα:
«Μιλώ –όχι για τον εαυτό μου, αλλά για όλα τα κορίτσια και τα αγόρια. Υψώνω τη φωνή μου –όχι για να φωνάξω, αλλά για να ακουστούν εκείνοι που δεν έχουν φωνή».
- Συζητήστε με τους μαθητές:
 - Τι σημαίνει να είσαι συνήγορος ή υπέρμαχος;
 - Πώς λειτουργεί η Μαλάλα ως παράδειγμα του να είσαι υπέρμαχος;
 - Τι σημαίνει για εσάς το απόσπασμα;
 - Πώς μπορείτε να υψώσετε τη φωνή σας για όσους δεν έχουν φωνή;
 - Τι μπορείτε να κάνετε για να γίνετε προασπιστές;
- Ζητήστε από τους μαθητές να σχηματίσουν Ομάδες Δράσης των 3-5 μελών.
- Ζητήστε από κάθε Ομάδα Δράσης να προσδιορίσει ένα σχολείο, μια κοινότητα, ένα εθνικό και ένα διεθνές ζήτημα για το οποίο έχει έντονο ενδιαφέρον. Ζητήστε από κάθε ομάδα να καταγράψει τα ζητήματα που προκρίνει σε ένα χαρτί με στίλβες κάτω από τις επικεφαλίδες: Σχολείο, Κοινότητα, Εθνικό, Διεθνές.
- Ζητήστε από κάθε ομάδα να επιλέξει ένα ζήτημα πάνω στο οποίο θα δουλέψει κατά τη διάρκεια ορισμένης χρονικής περιόδου με σκοπό να οργανωθεί μια Ημέρα Δράσης ολόκληρου του Σχολείου.

Οι μαθητές θα πρέπει να συνυπολογίσουν τα ακόλουθα καθώς θα αναπτύσσουν τα σχέδια δράσης τους:

1. Ποιος είναι ο τελικός στόχος; Θέλετε να επιμορφώσετε την κοινότητα για κάποιο ζήτημα; Θέλετε να αλλάξετε τη νομοθεσία ή τις πολιτικές; Θέλετε να υποστηρίξετε δημοσίως μία υπέρμαχο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως η Μαλάλα;
2. Με ποιον πρέπει να συνεργαστείτε ή να επηρεάσετε προκειμένου να σας βοηθήσει να επιτύχετε τον στόχο σας; Έναν πολιτικό, έναν δημοσιογράφο, άλλους μαθητές, μέλη της κοινότητας, διοικητικό προσωπικό του σχολείου;

3. Πώς μπορείτε να προσεγγίσετε το πρόσωπο ή τους ανθρώπους αυτούς; Ποια δράση θα αναλάβει η ομάδα σας; (Δηλαδή θα ετοιμάσει ανακοίνωση για κοινωφελή σκοπό, ένα βίντεο, θα γράψει ανοιχτή επιστολή στην τοπική εφημερίδα, θα οργανώσει εκστρατεία σύνταξης επιστολών, θα προσκαλέσει έναν ομιλητή κ.λπ.).
4. Τι υλικά ή πόρους θα χρειαστείτε ώστε να αναλάβετε δράση;
5. Δράστε!

Πρόσθετες πηγές

Το Ίδρυμα Μαλάλα: www.malalafund.org. Οργάνωση αφιερωμένη στην ενίσχυση των κοριτσιών μέσω της εκπαίδευσης.

Malala Yousafzai & Christian Lamb, *Με δένε Μαλάλα: ένα παιδί, ένας δάσκαλος, ένα βιβλίο, ένα μονόβι μπορούν ν' αλλάξουν τον κόσμο* (εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2014) Η αυτοβιογραφία της Μαλάλα.

Κριτική βιβλίου στη *Washington Post*: www.washingtonpost.com/opinions/book-review-i-am-malalaby-malala-yousafzai/2013/10/11/530ba90a-329a-11e3-9c68-1cf643210300_story.html. Κριτική για την αυτοβιογραφία της Μαλάλα.

«Η Μαλάλα εμπνέει πρόγραμμα διδασκαλίας περί υπεράσπισης στο πανεπιστήμιο George Washington»: www.huffingtonpost.com/2013/10/21/malala-georgewashington-university_n_4135546.html. Άρθρο σχετικά με τη δημιουργία από το πανεπιστήμιο George Washington εργαλειοθήκης πολυμέσων για πρόγραμμα διδασκαλίας που συνοδεύει το βιβλίο της Μαλάλα.

«Ημερολόγιο μιας Πακιστανής μαθήτριάς»: news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7834402.stm. Τα κείμενα που έφεραν τη Μαλάλα στο επίκεντρο της εθνικής και διεθνούς προσοχής.

«Οι συζητήσεις μου με την Μαλάλα Γιουσαφζάι»: www.csmonitor.com/World/Global-News/2012/1011/Myconversations-with-Malala-Yousafzai-the-girl-who-stood-up-to-the-Taliban-video. Ένας απολογισμός της ημέρας της απόπειρας δολοφονίας.

«Μια ηρωική επιστροφή»: www.timeforkids.com/news/heroic-return/85451. Άρθρο σχετικά με την επιστροφή της Μαλάλα στο σχολείο μετά από την επίθεση.

Shining Hope for Communities: www.shofco.org. Οργάνωση που μεταμορφώνει το πρόσωπο της φτώχειας στις πόλεις της Κένυας μέσω της δωρεάν εκπαίδευσης.

GirlRising: www.girlrising.com. Μια ταινία για τα κορίτσια όλου του κόσμου που δίνουν μάχη για το δικαίωμα στην εκπαίδευση.

Mind the Gap: www.uis.unesco.org/Education/Pages/mind-the-gap.aspx?SPS_Language=EN. Ένα διαδικτυακό παιχνίδι σχετικά με τις διαφορές μεταξύ φύλων στην εκπαίδευση.

Πρωτοβουλία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών «Παγκόσμια Εκπαίδευση Πρώτα»: www.globaleducationfirst.org. Πρωτοβουλία πενταετούς διάρκειας για την επιτάχυνση της προόδου προς την επίτευξη του στόχου Εκπαίδευση για Όλους καθώς και των αναπτυξιακών στόχων της Χιλιετίας που σχετίζονται με την εκπαίδευση.

Πρόγραμμα No Ceilings του Clinton Foundation: www.clintonfoundation.org/our-work/no-ceilings-fullparticipation-project. Ένα εγχείρημα του Clinton Foundation υπό την αιγίδα της Hillary Rodham Clinton προκειμένου συναφείς οργανισμοί να αποτιμήσουν από κοινού και να δημοσιοποιήσουν την πρόοδο που έχουν κάνει οι γυναίκες και τα κορίτσια τα τελευταία 20 χρόνια, από τη διεξαγωγή της Τέταρτης Παγκόσμιας Συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για τις Γυναίκες στο Πεκίνο.

Ομιλία της Μαλάλα για την παραλαβή του Βραβείου Νομπέλ Ειρήνης του 2014: www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/2014/yousafzai-lecture.html. Δόθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 2014 στο Δημαρχείο του Όσλο, στη Νορβηγία.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΦΕΡΗΣ

Ο Γιώργος Σεφέρης -φιλολογικό ψευδώνυμο του Γιώργου Σεφεριάδη- γεννήθηκε στη Σμύρνη, αλλά το 1914 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Ο πατέρας του ήταν καθηγητής του Διεθνούς Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και Ακαδημαϊκός.

Ο ποιητής στα δεκαοκτώ του χρόνια έφυγε για να σπουδάσει νομικά στο Παρίσι. Μετά τις σπουδές του ακολούθησε διπλωματική καριέρα, γι' αυτό έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του μακριά από την Ελλάδα. Το 1926 ξεκίνησε τη στα-

διοδρομία του ως ακόλουθος του Υπουργείου Εξωτερικών και αργότερα διορίστηκε υποπρόξενος και στη συνέχεια διευθύνων στο Ελληνικό Γενικό Προξενείο του Λονδίνου, όπου παρέμεινε μέχρι το 1934. Την περίοδο 1936-1938 υπηρέτησε ως πρόξενος στην Κορυτοά και στη συνέχεια μετατέθηκε στην Αθήνα ως προϊστάμενος της Διεύθυνσης Εξωτερικού Τύπου του Υφυπουργείου Τύπου και Πληροφοριών. Με την εισβολή των γερμανικών στρατευμάτων το 1941 ακολούθησε την ελληνική κυβέρνηση στην Κρήτη, στη Νότιο Αφρική, στην Αίγυπτο και την Ιταλία έως το 1944.

Ο Σεφέρης είναι από τους σημαντικότερους ποιητές της Γενιάς του '30. Στα ελληνικά γράμματα εμφανίστηκε το 1931 με τη συλλογή *Στροφή*. Αν και στα ποιήματα της συλλογής αυτής επιβιώνουν οι παραδοσιακοί σιχουργικοί τρόποι, όπως η ομοιοκαταληξία και το μέτρο, γίνεται φανερό μια διαφοροποίηση από την ποίηση της γενιάς του 1920. Ακόμη διακρίνεται η επίδραση που δέχτηκε ο ποιητής από τον Πωλ Βαλερύ, τον Γάλλο ποιητή και κριτικό ο οποίος ήταν εκπρόσωπος της καθαρής ποίησης, που αποτελεί πρόεκταση του συμβολισμού. Οι στίχοι της *Στροφής* χαρακτηρίζονται από πυκνότητα και αμφισημία, που σύμφωνα με τους κριτικούς δημιουργούν την εντύπωση μιας ποίησης «σκοτεινής και δύσκολης», και αποτελούν νέο στοιχείο για την ελληνική ποίηση εκείνη την εποχή.

Στο ίδιο πλαίσιο κινήθηκε και η επόμενη συλλογή με τον τίτλο *Στέρνα* (1932). Στα δύο αυτά ποιητικά έργα του ο Σεφέρης έδειχνε ότι είχε ήδη κα-

τακτίζει τους παραδοσιακούς τρόπους και ήταν έτοιμος να περάσει στο επόμενο στάδιο, τον ελεύθερο στίχο.

Τα θέματα που τον απασχόλησαν στη συνέχεια στην ποιητική του δημιουργία είναι ήδη φανερά. Ένα από αυτά είναι ο έρωτας που διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη ζωή του ανθρώπου. Ένα δεύτερο είναι η ελληνική ιστορική παράδοση που αποτελεί για τον Σεφέρη βασικό στοιχείο της ελληνικότητας. Η αξιοποίηση των τοπικών παραδόσεων και του ιστορικού παρελθόντος ενός λαού αποτελούν κύρια χαρακτηριστικά του κινήματος του μοντερνισμού, ο οποίος μέσα στο διεθνές και το κοσμοπολίτικο στοιχείο εντάσσει και το διαφορετικό, αυτό που περιλαμβάνουν οι τοπικές παραδόσεις των χωρών. Έτσι με τη συλλογή *Μυθιστόρημα* του 1935 ο Σεφέρης πέρασε στον ελεύθερο στίχο και ταυτόχρονα έδειξε να επηρεάζεται εντονότερα από τον μοντερνισμό και ειδικότερα από την ποίηση του Έλιοτ. Δεν είναι τυχαίο ότι την επόμενη χρονιά μετέφρασε στα ελληνικά την *Έρημη Χώρα* του Βρετανού ποιητή. Από τη μουσική υποβλητικότητα της καθαρής ποίησης του Βαλερύ ο Σεφέρης στρέφεται στα αντιλυρικά στοιχεία του μοντερνισμού του Έλιοτ. Οι λέξεις που χρησιμοποιεί στη νέα του συλλογή αντλούνται από το συνηθισμένο, καθημερινό λεξιλόγιο και το ύφος του θυμίζει έντονα τον προφορικό λόγο.

Ακολούθησαν οι συλλογές *Ημερολόγιο Καταστρώματος Α'* (1940) και τον ίδιο χρόνο το *Τετράδιο Γυμνασμάτων*, στο οποίο συγκεντρώνει ποιήματα που δεν είχε εντάξει στις προηγούμενες συλλογές. Ο απαισιόδοξος τόνος, η μελαγχολική διάθεση, την οποία κάποιοι μελετητές ονόμασαν καημό, και η συσχέτιση του μυθολογικού και ιστορικού παρελθόντος με το παρόν του Ελληνισμού παραμένουν τα σταθερά σημεία αναφοράς και στις επόμενες συλλογές. Ξεχωρίζει το *Ημερολόγιο Καταστρώματος Γ'*, όπου ο ποιητής εμπνέεται από την Κύπρο.

Για τον Γιώργο Σεφέρη σταθερή φροντίδα υπήρξε η σπουδή της γλώσσας. Οι *Δοκιμές* του (1944) είναι γεμάτες από αναφορές σε θέματα γλώσσας, ενώ οι μεταφράσεις του διακρίνονται για τον σεβασμό στην αξία της γλώσσας και την αγάπη του σε αυτή. «Για κοιτάξετε», γράφει το 1941 στις «Σημειώσεις για μια ομιλία σε παιδιά», «πόσο θαυμάσιο πράγμα είναι να λογαριάζει κανείς πως, από την εποχή που μίλησε ο Όμηρος ως τα σήμερα, μιλούμε, ανασαίνουμε και τραγουδούμε με την ίδια γλώσσα». Ο Σεφέρης μεταφράστηκε νωρίς και τα έργα του κυκλοφορούν από χρόνια σε όλες τις «μείζονες» γλώσσες του κόσμου.

Το 1947 τιμήθηκε με το Έπαθλο Παλαμά και το 1961 με το Βραβείο Foyle και είναι ο πρώτος Έλληνας που τιμήθηκε το 1963 με το βραβείο Νομπέλ Λογοτεχνίας. Ανακηρύχτηκε επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Κέιμπριτζ το 1960, της Θεσσαλονίκης και της Οξφόρδης το 1964, του Πρίνστον το 1965. Το 1969 κυκλοφόρησε εντός και εκτός Ελλάδος η διακήρυξή του κατά της δικτατορίας των συνταγματαρχών. Η κηδεία του στις 22 Σεπτεμβρίου 1971 στην Αθήνα μετατράπηκε στην πρώτη μαζική εκδήλωση κατά της δικτατορίας.

Πηγή: Πολιτιστικός Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας

Το μεσημέρι της 24ης Οκτωβρίου 1963 έφθασε στην Αθήνα η χαρμόσυνη είδηση της απονομής του Νομπέλ Λογοτεχνίας στον ποιητή Γιώργο Σεφέρη. Ήταν η πρώτη φορά που ένας Έλληνας τιμόταν με Νομπέλ. Αμέσως μετά ο ποιητής δήλωσε τα ακόλουθα: «Διαδέγοντας έναν Έλληνα ποιητή για το βραβείο Νομπέλ νομίζω πως η Σουηδική Ακαδημία θέλησε να εκδηλώσει την αλληλεγγύη της με τη ζωντανή πνευματική Ελλάδα. Εννοώ: αυτή την Ελλάδα για την οποία τόσες γενεές αγωνίστηκαν, προσπαθώντας να κρατήσουν ό,τι ζωντανό από τη μακριά παράδοσή της. Νομίζω ακόμη ότι η Σουηδική Ακαδημία θέλησε να δείξει πως η σημερινή ανθρωπότητα χρειάζεται και την ποίηση κάθε λαού και το ελληνικό πνεύμα».

Στις 10 Δεκεμβρίου το 1963 έγινε στη Στοκχόλμη η τελετή απονομής των βραβείων Νομπέλ. Ανάμεσα στους τιμηθέντες και ο Γιώργος Σεφέρης, ο οποίος το βράδυ της ίδιας ημέρας εκφώνησε την παρακάτω ομιλία στο δείπνο που παρατέθηκε στους νομπεδίστες στο Δημαρχείο της Στοκχόλμης.

Η ομιλία γράφτηκε από τον Γιώργο Σεφέρη στα γαλλικά. Μεταφράστηκε από τον ίδιο και περιλαμβάνεται στον δεύτερο τόμο των Δοκιμών του (εκδόσεις Ίκαρος).

Η ομιλία του Γιώργου Σεφέρη κατά την τελετή απονομής του βραβείου Νομπέλ λογοτεχνίας του 1963 στη Στοκχόλμη

Τούτη την ώρα αισθάνομαι πως είμαι ο ίδιος μια αντίφαση. Αλήθεια, η Σουηδική Ακαδημία έκρινε πως η προσπάθειά μου σε μια γλώσσα περιλάλητη επί αιώνες, αλλά στην παρούσα μορφή της περιορισμένη, άξιζε αυτή την υψηλή διάκριση. Θέλησε να τιμήσει τη γλώσσα μου, και να – εκφράζω τώρα τις ευχαριστίες μου σε ξένη γλώσσα. Σας παρακαλώ να μου δώσετε τη συγγνώμη που ζητώ πρώτα-πρώτα από τον εαυτό μου.

Ανίκη σε μια χώρα μικρή. Ένα πέτρινο ακρωτήριο στη Μεσόγειο, που δεν έχει άλλο αγαθό παρά τον αγώνα του λαού του, τη θάλασσα, και το φως του ήλιου. Είναι μικρός ο τόπος μας, αλλά η παράδοσή του είναι τεράστια και το πράγμα που τη χαρακτηρίζει είναι ότι μας παραδόθηκε χωρίς διακοπή. Η ελληνική γλώσσα δεν έπαψε ποτέ της να μιλιέται. Δέχτηκε τις αλλοιώσεις που δέχεται καθετί ζωντανό, αλλά δεν παρουσιάζει κανένα χάσμα. Άλλο χαρακτηριστικό αυτής της παράδοσης είναι η αγάπη της για την ανθρωπιά: κανόνas της είναι η δικαιοσύνη. Στην αρχαία τραγωδία, την οργανωμένη με τόση ακρίβεια, ο άνθρωπος που ξεπερνά το μέτρο, πρέπει να τιμωρηθεί από τις Ερινύες. Ο ίδιος νόμος ισχύει και όταν ακόμη πρόκειται για φυσικά φαινόμενα: «Ἡλιος ουχ υπερβήσεται μέτρα» λέει ο Ηράκλειτος «εἰ δε μη, Ερινύες μιν Δίκης επίκουροι εξευρήσουσιν».*

Συλλογίζομαι πως δεν αποκλείεται ολωσδιόλου να ωφεληθεί ένας σύγχρονος επιστήμων, αν στοχαστεί τούτο το απόφθεγμα του Ίωνα φιλοσόφου. Όσο για μένα συγκινούμαι παρατηρώντας πως η συνείδηση της δικαιοσύνης είχε τόσο πολύ διαποτίσει την ελληνική ψυχή, ώστε να γίνει κανόνas και του φυσικού κόσμου. Και ένας από τους διδασκάλους μου, των αρχών του περασμένου αιώνα, γράφει: «...θα χαθούμε, γιατί αδικήσαμε...».** Αυτός ο άνθρωπος ήταν αγράμματος: είχε μάθει να γράφει στα τριάντα πέντε χρόνια της ηλικίας του. Αλλά στην Ελλάδα των ημερών μας, η προφορική παράδοση πηγαίνει μακριά στα περασμένα όσο και η γραπτή. Το ίδιο και η ποίηση. Είναι για μένα σημαντικό το γεγονός ότι η Σουηδία θέλησε να τιμήσει και τούτη την ποίηση και όλη την ποίηση γενικά, ακόμη και όταν αναβρύζει ανάμεσα σ' ένα λαό περιορισμένο. Γιατί πιστεύω πως τούτος ο σύγχρονος κόσμος όπου ζούμε, ο τυραννισμένος από το φόβο και την ανησυχία, τη χρειάζεται την ποίηση. Η ποίηση έχει τις ρίζες της στην ανθρώπινη ανάσα – και τι θα γινόμασταν, αν η πνοή μας λιγόστευε; Είναι μια πράξη εμπιστοσύνης – κι ένας Θεός το ξέρει αν τα δεινά μας δεν τα χρωστάμε στη στέρψη εμπιστοσύνης.

Παρατήρησαν, τον περασμένο χρόνο, γύρω από τούτο το τραπέζι, την πολύ μεγάλη διαφορά ανάμεσα στις ανακαλύψεις της σύγχρονης επιστήμης και στη λογοτεχνία: παρατήρησαν πως ανάμεσα σ' ένα αρχαίο ελληνικό δράμα και

* «Δεν πρέπει ο Ἡλιος να ξεπερνάει το μέτρο, διαφορετικά, οι ίδιες οι Ερινύες θα προσφερθούν ως βοηθοί της Δικαιοσύνης».

** Ο Σεφέρης αναφέρεται στον Μακρυγιάννη, ο οποίος όμως αποδίδει τη συγκεκριμένη φράση σε έναν Τούρκο μπέν.

ένα σημερινό η διαφορά είναι λίγη. Ναι, η συμπεριφορά του ανθρώπου δε μοιάζει να έχει αλλάξει βασικά. Και πρέπει να προσθέσω πως νιώθει πάντα την

**«Σ' ΑΥΤΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ, ΠΟΥ ΟΛΟΕΝΑ ΣΤΕΝΕΥΕΙ,
Ο ΚΑΘΕΝΑΣ ΜΑΣ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ.
ΠΡΕΠΕΙ Ν' ΑΝΑΖΗΤΗΣΟΥΜΕ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ,
ΟΠΟΥ ΚΑΙ ΝΑ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ»**

ανάγκη ν' ακούει τούτη την ανθρώπινη φωνή που ονομάζουμε ποίηση. Αυτή τη φωνή που κινδυνεύει να σβήσει κάθε στιγμή από στέρψη αγάπης και ολόένα ξαναγεννιέται. Κυνηγημένη, ξέρει πού να 'βρει καταφύγιο· απαρνημένη, έχει το ένστικτο να πάει να ριζώσει στους πιο απροσδόκητους τόπους. Γι' αυτή δεν υπάρχουν μεγάλα και μικρά μέρη του κόσμου. Το βασίλειό της είναι στις καρδιές όλων των ανθρώπων της γης. Έχει τη χάρη ν' αποφεύγει πάντα τη συνήθεια, αυτή τη βιομηχανία. Χρωστώ την ευγνωμοσύνη μου στη Σουηδική Ακαδημία, που ένωσε αυτά τα πράγματα· που ένωσε πως οι γλώσσες, οι λεγόμενες περιορισμένης χρήσης, δεν πρέπει να καταντούν φράχτες, όπου πνίγεται ο παλμός της ανθρώπινης καρδιάς· που έγινε ένας Άρειος Πάγος ικανός να κρίνει με αλήθεια επίσημη την άδικη μοίρα της ζωής, για να θυμηθώ τον Σέλλεϋ, τον εμπνευστή, καθώς μας λένε, του Αλφρέδου Νομπέλ, αυτού του ανθρώπου που μπόρεσε να εξαγοράσει την αναπόφευκτη βία με τη μεγαλοσύνη της καρδιάς του.

Σ' αυτό τον κόσμο, που ολοένα στενεύει, ο καθένας μας χρειάζεται όλους τους άλλους. Πρέπει ν' αναζητήσουμε τον άνθρωπο, όπου και να βρίσκεται.

Όταν, στο δρόμο της Θήβας, ο Οιδίπους συνάντησε τη Σφίγγα, κι αυτή του έθεσε το αίνιγμά της, η απόκρισή του ήταν: ο άνθρωπος. Τούτη η απλή λέξη χάλασε το τέρας. Έχουμε πολλά τέρατα να καταστρέψουμε. Ας συλλογιστούμε την απόκριση του Οιδίποδα.

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΦΕΡΗΣ

Μάθημα για τις τάξεις του Γυμνασίου και του Λυκείου

Στόχοι

Κύριος στόχος είναι η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών με ανταλλαγή ιδεών, με την τεκμηρίωση των σκέψεών τους, με τη δημιουργική τους έκφραση, προφορική και γραπτή.

Επίσης επιδιώκεται οι μαθητές:

- να καλλιεργήσουν δεξιότητες συνεργασίας στην αναζήτηση της γνώσης.
- να καλλιεργήσουν την αγάπη τους για τις τέχνες.
- να εντάξουν τον Γ. Σεφέρη στο ιστορικό του πλαίσιο και να σχετίσουν το ποιητικό του έργο με τη γενιά στην οποία ανήκει και με τα ρεύματα και την τεχνοτροπία από τα οποία επηρεάζεται.
- να ερευνήσουν τη διαχρονική συνέχεια και χρήση της γλώσσας, τα γλωσσικά μοτίβα του Σεφέρη
- να προβληματιστούν στα βασικά ζητήματα που επισημαίνει στην ομιλία του ο Σεφέρης.

Προτεινόμενες εισαγωγικές ενέργειες

- Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες. Συλλέγουν κατά ομάδα πληροφοριακό υλικό για τη ζωή του Γ. Σεφέρη, το έργο του, τη γενιά του '30, τα θέματα που τον απασχόλησαν στην ποιητική του δημιουργία, τις πεποιθήσεις του για την άμεση και αδιάσπαστη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας καθώς και για την αναγκαιότητα και τη λειτουργία της ποίησης στον σύγχρονο κόσμο, τα χαρακτηριστικά της ποίησης του Σεφέρη, τις ποιητικές του συλλογές.
- Οι μαθητές παρακολουθούν και συλλέγουν υλικό από το ψηφιακό αρχείο ΕΡΤ - ΕΙΔΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΟΥ ΒΡΑΒΕΙΟΥ ΝΟΜΠΕΛ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΓΙΩΡΓΟ ΣΕΦΕΡΗ (Αρχείο ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης - Ε.Ρ.Τ.)
 - Γιώργος Σεφέρης: 29 Φεβρουαρίου 1900-1980, 80 χρόνια από τη γέννηση του Γιώργου Σεφέρη (Αρχείο ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης - Ε.Ρ.Τ.)
 - Γιώργος Σεφέρης (*Εποχές και συγγραφείς*) (Αρχείο ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης - Ε.Ρ.Τ.)

- Γιώργος Σεφέρης (Μινιατούρες συνεικόνες) (Αρχείο ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης - Ε.Ρ.Τ.)
- Γιώργος Σεφέρης (Αρχείο ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης - Ε.Ρ.Τ.)
- Δελφοί - Γιώργος Σεφέρης (Αρχείο ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης - Ε.Ρ.Τ.)
- Πόρος - Γ. Σεφέρης (Αρχείο ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης - Ε.Ρ.Τ.)
- Παρασκήνιο, Γιώργος Σεφέρης - Οδυσσέας Ελύτης, Δύο Νομπέλ στην ελληνική ποίηση (Αρχείο ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης - Ε.Ρ.Τ.)
- Ριμέικ, Οδυσσέας Ελύτης, Γιώργος Σεφέρης - Δύο Νομπέλ, δύο εποχές (Αρχείο ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης - Ε.Ρ.Τ.)
- Κάθε ομάδα συνθέτει το υλικό που παρήγαγε, ενώ ο εκπαιδευτικός παρακολουθεί, συντονίζει και ανατροφοδοτεί τη δουλειά τους. Γίνεται η ανάρτηση του υλικού κάθε ομάδας στην ιστοσελίδα του σχολείου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες. Στον ιστότοπο <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> ανατρέχουν στην ενότητα Νέα Ελληνική> Εργαλεία> Ηλεκτρονικά λεξικά. Αναζητούν τις λέξεις γλώσσα, άνθρωπος, δικαιοσύνη, μέτρο, θάλασσα, λαός, δράμα, ζωή. Τους ζητάτε να καταγράψουν παραδείγματα χρήσης των λέξεων αυτών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2

Ζητάτε από τους μαθητές να εντάξουν τον Σεφέρη στο ιστορικό του πλαίσιο και να σχετίσουν το ποιητικό του έργο με τη γενιά στην οποία ανήκει και με τα ρεύματα και την τεχνοτροπία από τα οποία επηρεάζεται.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3

Οι μαθητές αφού διαβάσουν την ομιλία του Σεφέρη στη Στοκχόλμη κατά την απονομή του Νομπέλ και παρακολουθήσουν το σχετικό βίντεο (http://www.youtube.com/watch?v=SL_IqrNn6e8) καλούνται να συμπληρώσουν τα κείμενα της προηγούμενης δραστηριότητας σχετικά με την αντίληψη του Σεφέρη για την τέχνη της ποίησης και για τη γλώσσα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4

Ζητάτε από τους μαθητές να μελετήσουν τα ποιήματα του Γ. Σεφέρη στη συλλογή του Σπουδαστηρίου Νέου Ελληνισμού:

<http://www.snhell.gr/anthology/writer.asp?id=44>

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5

- Διαβάστε στην τάξη τα ακόλουθα αποσπάσματα από την εισήγηση «Γλωσσική παιδεία και ποιότητα εκπαίδευσης» του Σωτηρίου Γκλαβά (*Εκπαίδευση και ποιότητα στο εδαφικό σχολείο. Εισηγήσεις Δημερίδων*, Αθήνα 2008).

Πρώτο απόσπασμα: «Είναι χαρακτηριστικό ότι και οι δύο κορυφαίοι ποιητές μας, ο Σεφέρης το 1963 και ο Ελύτης το 1979, στην ομιλία τους κατά την τελετή απονομής του βραβείου Νομπέλ συναντώνται ακριβώς στο σημείο που ισορροπεί τη δικαιολογημένη περηφάνια για το ιστορικό βάθος της γλώσσας μας και του πολιτισμού μας με τη σεμνή αναφορά στη μικρή χώρα που κληρονόμησε τον ανεκτίμητο αυτό πλούτο.

Αναφέρει ο Σεφέρης το 1963: «Ανήκω σε μια χώρα μικρή. Ένα πέτρινο ακρωτήριο στη Μεσόγειο, που δεν έχει άλλο αγαθό παρά τον αγώνα του λαού, τη θάλασσα, και το φως του ήλιου. Είναι μικρός ο τόπος μας, αλλά η παράδοσή του είναι τεράστια και το πράγμα που τη χαρακτηρίζει είναι ότι μας παραδόθηκε χωρίς διακοπή. Η ελληνική γλώσσα δεν έπαιξε ποτέ της να μιλιέται. Δέχτηκε τις αλλοιώσεις που δέχεται καθετί ζωντανό, αλλά δεν παρουσιάζει κανένα χάσμα. Άλλο χαρακτηριστικό αυτής της παράδοσης είναι η αγάπη της για την ανθρωπιά, κανόνας της είναι η δικαιοσύνη. Στην αρχαία τραγωδία, την οργανωμένη με τόση ακρίβεια, ο άνθρωπος που ξεπερνά το μέτρο, πρέπει να τιμωρηθεί από τις Ερινύες».

Και ο Ελύτης το 1979: «Μου δόθηκε, αγαπητοί μου φίλοι, να γράφω σε μια γλώσσα που μιλιέται μόνο από μερικά εκατομμύρια ανθρώπων. Παρ' όλα αυτά, πρόκειται για μια γλώσσα που μιλιέται επί δυόμισι χιλιάδες χρόνια χωρίς διακοπή και μ' ελάχιστες διαφορές. Η παράλογη αυτή, φαινομενικά, διάσταση, αντιστοιχεί και στην υλικό-πνευματική οντότητα της χώρας μου. Που είναι μικρή σε έκταση χώρου και απέραντη σε έκταση χρόνου... Εάν η γλώσσα αποτελούσε απλώς ένα μέσον επικοινωνίας, πρόβλημα δεν θα υπήρχε. Συμβαίνει όμως να αποτελεί και εργαλείο μαγείας και φορέα ηθικών αξιών. Προσκιάται η γλώσσα στο μάκρος των αιώνων ένα ορισμένο ήθος. Και το ήθος αυτό γεννά υποχρεώσεις. Δεν πρέπει να λησμονεί κανείς ότι στο μάκρος 25 αιώνων δεν υπήρξε ούτε ένας, επαναλαμβάνω ούτε ένας αιώνας, που να μην γράφτηκε ποίηση στην ελληνική

γλώσσα. Να το μεγάλο βάρος παράδοσης που το όργανο αυτό σπκώνει. Το παρουσιάζει ανάγλυφα η νέα Ελληνική ποίηση».*

- Καλείτε τους μαθητές να σχολιάσουν κατά ομάδες τα ερωτήματα που τίθενται:
 - Αναγνωρίζουμε άραγε σήμερα αυτό ακριβώς το υψηλό ήθος στα λόγια των δύο μεγάλων ποιητών μας;
 - Βλέπουμε την παιδευτική αξία που έχει η συνομιλία του νεοελληνικού ποιητικού λόγου με το ιστορικό βάθος της γλώσσας μας ή μήπως μεταμοντέρνες περί «πολιτικώς ορθού» απόψεις καλύπτουν, με τον θόρυβο που προκαλούν, τη φωνή αυτών που με το έργο τους υπηρέτησαν όχι μόνον τον τόπο τους αλλά τον πολιτισμό και τον άνθρωπο;
 - Αντιλαμβανόμαστε πόσο σημαντικό είναι για το μέλλον του ανθρώπινου πολιτισμού να διαφυλάσσουν μέσω της παιδείας τους μικρά κράτη, όπως η Ελλάδα, τον πνευματικό τους πλούτο και να το κάνουν όχι με το πάθος ενός φιλάργυρου ούτε με την αλαζονική έπαρση του ανώτερου αλλά με τη γενναιοδωρία αυτού που εκ περισσεύματος καρδιάς προσφέρει αυτό ακριβώς που διαθέτει, εκείνα δηλαδή τα πνευματικά αγαθά που συναδελφώνουν πραγματικά τους ανθρώπους;
 - Μήπως ήρθε η στιγμή, η παιδεία και ο πολιτισμός να αποτελέσουν τη βάση κάθε σχεδιασμού που θα αφορά το μέλλον κάθε τόπου;

Δεύτερο απόσπασμα: «Δεν είναι δυνατόν να μιλήσει κανείς για παιδεία και εκπαίδευση χωρίς να αναφερθεί στη γλώσσα, που είναι φορέας μορφωτικών αγαθών και στην οποία στηρίζεται το εκπαιδευτικό σύστημα. Το επίπεδο της γλωσσικής καλλιέργειας επηρεάζει κατ' ανάγκη το επίπεδο της παιδείας και της εκπαίδευσης, δεδομένου ότι οι δύο αυτές μορφωτικές διαδικασίες στηρίζονται κατά βάση στον διάλογο, και ο διάλογος στον λόγο, η ποιότητα του οποίου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη γλωσσική κατάρτιση του καθενός. Αφού, λοιπόν, από τη γλώσσα εξαρτάται η παιδεία και η εκπαίδευση και αφού η παιδεία είναι ένα κοινωνικό αγαθό και ταυτόχρονα δικαίωμα του πολίτη, εξυπακούεται ότι η γλωσσική καλλιέργεια είναι κοινωνικό αγαθό, όρος απαραίτητος τόσο για την πολιτική, κοινωνική, ηθική, αισθητική διαπαιδαγώγηση του πολίτη όσο και για την επιστημονική και επαγγελματική του κατάρτιση».

* Ελύτης Οδυσσεάς, «Λόγος στη Ακαδημία της Στοκχόλμης», *En deuká*, Ίκαρος, Αθήνα 2011, σ. 325-327.

- Ζητήστε από τους μαθητές να συγγράψουν ένα άρθρο για την εφημερίδα του σχολείου όπου θα εξηγούν τους λόγους για τους οποίους σήμερα η υψηλή γλωσσική παιδεία είναι επιτακτικό αίτημα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 6

- Ζητήστε από τους μαθητές να διαβάσουν το ακόλουθο παράθεμα από το *Ο Σύγχρονος Άνθρωπος* του Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου (Οι Εκδόσεις των φίλων, Αθήνα 1988, 18η έκδοση).

«Πολλοί μιλούν για τον “υπερανθρωπισμό” όχι για τον ανθρωπισμό του καιρού μας. Ο νους συλλαμβάνει καταπληκτικά σχέδια και η τεχνική πρόοδος τα πραγματοποιεί. Ο ηλεκτρονικός εγκέφαλος στην τελειότερη σύγχρονη μορφή του επιλύει προβλήματα, που θα απαιτούσαν ανάλωση ζωής και όχι ενός, πολλών ανθρώπων – και θαυμαστά προικισμένων. Κάθε μέρα εισάγουμε νέα εφευρήματα στην καθημερινή μας ζωή. Και τόσο πια μας φαίνεται το πράγμα φυσικό, ώστε σπανιότατα αποφασίζουμε να συλλογισθούμε πώς έγιναν, πώς γίνονται όλα αυτά τα θαυμαστά και στην κοινή νόηση απλοσίαστα.

Ζούμε σ’ ένα χώρο τεχνικής μαγείας. Αλλά κάποτε θα πρέπει, νομίζω, να σταθούμε και σε τούτο το απλό ερώτημα: μήπως ζητώντας να γίνουμε υπεράνθρωποι ελπομονήσαμε στο αναμεταξύ να γίνουμε άνθρωποι; Μήπως η ανθρωπιά θα είναι στο μέλλον ο “ελλείπων κρίκος” στην ανέλιξη των ιδιοτήτων μας; Δεν θα το θεωρήσω καθόλου παράδοξο, αν έτσι θα συμβαίνει».

- Καλέστε τους μαθητές να συσχετίσουν το κείμενο αυτό με το κλείσιμο της ομιλίας του Γ. Σεφέρη, ο οποίος δηλώνει emphaticά και εξακτινώνει στην οικουμένη την πανάρχαια ελληνική πίστη στον άνθρωπο και στις τεράστιες δυνάμεις που κρύβει μέσα του.
- Οι μαθητές θα πρέπει να επιχειρήσουν να απαντήσουν με δύο παραγράφους σε κάθε ένα από τα ακόλουθα ερωτήματα:
 - Πιστεύετε ότι υπάρχει έλλειμμα ανθρωπιάς σήμερα; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.
 - Ποια κατά τη γνώμη σας πρέπει να είναι η συμβολή της παιδείας στην καλλιέργεια της ανθρωπιστικής συνείδησης ιδιαίτερα των νέων;

Αποφθέγματα

Μ. Βασίλειος (Όροι κατά πλάτος 3, I P. G. 31, 917):

«Ουδέν γαρ ούτως ίδιον της φύσεως ημών, ως το κοινωνείν αλλήλοις και χρήζειν αλλήλων και αγαπάν το ομόφυλον»

[«Γιατί τίποτε άλλο δεν είναι πιο ξεχωριστό γνώρισμα της ανθρώπινης φύσης, όπως το να επικοινωνούμε μεταξύ μας, να έχουμε ανάγκη ο ένας τον άλλον και να αγαπάμε τον συνάνθρωπό μας»]

Μένανδρος: «Ὡς χαρίεν ἄνθρωπος, ὅταν ἄνθρωπος ᾗ»

[«Πράγματι χαριτωμένος είναι ο άνθρωπος, αν είναι άνθρωπος»].

Νικηφόρος Βρεττάκος: «Αντιστέκομαι στο θάνατο μ' όλες μου τις δυνάμεις, γιατί δεν εξάντλησα ακόμα όλα τα περιθώρια της ψυχής μου και της αγάπης μου για τον κόσμο. Αντιστέκομαι στο θάνατο γιατί υπάρχει το χέρι μου και το χέρι του άλλου ανθρώπου. Το μηδέν σε κερδίζει από τη στιγμή που αποσπαστεί από τον άνθρωπο διακόποντας έτσι τη συνέχεια του ανθρώπινου όντος».

Γιάννης Ψυχάρης, *Το ταξίδι μου*: «Γράφω την κοινή γλώσσα του λαού· όταν η δημοτική μας δεν έχει μια λέξη που μας χρειάζεται, παίρνω την λέξη από την αρχαία και προσπαθώ να την ταιριάξω με τη γραμματική του λαού».

Jean Bouffartigue-Anne-Marie Derlieu: *Trésors des racines grecques*: «Στην πραγματικότητα αυτό που μας ενδιέφερε περισσότερο ήταν να δείξουμε πόσο η ελληνική γλώσσα είναι κατάλληλη για να περιγράψει κι άλλους κόσμους εκτός απ' αυτόν μέσα στον οποίο αναπτύχθηκε. Η κατανόηση της δικής μας γλώσσας, η εκ νέου ανακάλυψη της ουσίας της να ποια είναι η χρησιμότητα του να γνωρίζει κανείς τις ελληνικές ρίζες. Οι ελληνικές ρίζες δίνουν στη γαλλική το πιο βαθύ στήριγμά της και συγχρόνως της παρέχουν την πιο υψηλή δυνατότητα για αφαίρεση. Μακρινή πηγή του πολιτισμού μας, η Ελλάδα βρίσκεται ζωντανή μέσα στις λέξεις που λέμε. Σχηματίζει κάθε μέρα τη γλώσσα μας».

Συμπληρωματικοί διαδικτυακοί τόποι για τον Σεφέρη

- Γιώργος Σεφέρης – Ποιήματα
http://users.uoa.gr/~nektar/arts/tributes/george_seferis/various.htm
- Γ. Σεφέρης – Ανεγνωρισμένος διπλωμάτης, μελαγχολικός στοχαστής
http://users.uoa.gr/~nektar/arts/tributes/george_seferis/

- Αφιερώματα
http://www.os3.gr/arhive_afieromata/gr_afieromata_giorgos_seferis.html
- Οι Φίλοι της Μουσικής – Λίλιαν Βουδούρη
<http://www.mmb.org.gr/page/default.asp?id=1090&la=1>
- Νεοελληνική Λογοτεχνία
http://www.greeklanguage.gr/Resources/literature/tools/concordance/index.html?cnd_id=1
- Η «άρνηση» μιας άνω τελείας
<https://afmarx.wordpress.com/2007/05/18/seferis-mikis/>
- Φάκελος Σεφέρη, Εκδόσεις Ίκαρος
<http://www.netschoolbook.gr/digiseferis.html>
- Έλληνες του Πνεύματος και της Τέχνης: Γ. Σεφέρης
<http://www.skai.gr/player/TV/?MMID=234705>
- The Nobel Prize in Literature 1963 / Οι συνυποψήφιοι του Σεφέρη για το Νομπέλ το 1963
http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/literature/laureates/1963/index.html

Για περισσότερα βιογραφικά στοιχεία για τον Γιώργο Σεφέρη βλ.:

- Σαββίδης Γ.Π., «Σχεδιάγραμμα χρονολογίας Γιώργου Σεφέρη (1873-1962)», ανάπτυπο από το περιοδικό *Εποχή*, Αθήνα 1963.
- Τσάτσου Ιωάννα, *Ο αδελφός μου Γιώργος Σεφέρης*, Εστία, Αθήνα 1973.
- Vitti Mario, «Στοιχεία χρονολογίας. Η ζωή και το έργο του Σεφέρη», *Φθορά και λόγος. Εισαγωγή στην ποίηση του Γιώργου Σεφέρη*, Εστία, Αθήνα 1978.
- «Περιγραφή του Γιώργου Σεφέρη: δεκαπέντε χρόνια από τον θάνατό του», *Τετράδια Ευθύνης* 25, 1986.
- Στασινοπούλου Μαρία, «Χρονολόγιο Γιώργου Σεφέρη», *Διαβάζω* 142, 23/4/1986, σ. 38-50.
- Δασκαλόπουλος Δημήτρης, «Σεφέρης Γιώργος», *Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό*, 9α., Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1988.
- Αλεξανδρόπουλος Μήτσος, *Μια συνάντηση. Σεφέρης - Μακρυγιάννης*, Πολύτυπο, Αθήνα 1983

KERRY KENNEDY

Μπτέρα των Cara, Mariah και Michaela, που έχουν φοιτήσει σε δημόσια σχολεία της πόλης της Νέας Υόρκης, η Kerry Kennedy είναι η συγγραφέας του *Being Catholic Now: Prominent Americans Talk About Change in the Church and the Quest for*

Meaning [Το να είσαι καθολικός σήμερα: επιφανείς Αμερικανοί μιλούν για αλλαγή στην εκκλησία και την αναζήτηση του νοήματος], ενός βιβλίου που κατέκτησε μια θέση στον κατάλογο των best seller των *New York Times*.

Η Kerry Kennedy ξεκίνησε να εργάζεται στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων το 1981, όταν ερευνούσε παραβιάσεις που είχαν διαπράξει αξιωματούχοι των Υπηρεσιών Μετανάστευσης των ΗΠΑ κατά προσφύγων από το Ελ Σαλβαδόρ.

Έκτοτε έχει αφιερώσει τη ζωή της στην επίδιωξη της δικαιοσύνης, την προώθηση και την προστασία βασικών δικαιωμάτων και τη διατήρηση του κράτους δικαίου.

Το 1988 ίδρυσε το Κέντρο Robert F. Kennedy για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Έχει ηγηθεί σε περισσότερες από 40 αντιπροσωπείες για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε ολόκληρο τον κόσμο.

Η Kerry Kennedy προεδρεύει στο Leadership Council της Διεθνούς Αμνηστίας ΗΠΑ και είναι Πρόεδρος του Κέντρου Robert F. Kennedy για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Είναι η συγγραφέας του βιβλίου *Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία: υπέρμαχοι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αγγίζουν τον κόσμο μας*.

ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΙΑΝΝΑ Β. ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΗ
 MARIANNA V. VARDINOYANNIS FOUNDATION

ΜΑΡΙΑΝΝΑ Β. ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΗ

Το πολύπλευρο έργο της Μαρίας Β. Βαρδινογιάννη στην Ελλάδα και το εξωτερικό εστιάζει σε κοινωνικά ζητήματα όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, η προστασία και η υγεία των παιδιών, η διάδοση του ανθρωπισμού, η εκπαίδευση, ο πολιτισμός ειρήνης, η παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, ο διάλογος ανάμεσα στους πολιτισμούς και η αειφόρος ανάπτυξη.

Είναι Ιδρύτρια και Πρόεδρος του Συλλόγου Φίλων Παιδιών με καρκίνο «ΕΛΠΙΔΑ», του Συλλόγου «ΟΡΑΜΑ ΕΛΠΙΔΑΣ» και του «Ιδρύματος Μαρίας Β. Βαρδινογιάννη». Το 1999 ανακηρύχθηκε Πρέσβης Καλής Θέλησης της UNESCO για την προστασία των παιδιών. Είναι μέλος σε συμβούλια διεθνών οργανισμών και ιδρυμάτων όπως της Βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας, του Ιδρύματος Mentor κατά των ναρκωτικών, του Ιδρύματος Φως της Αφρικής, των Special Olympics κ.ά. Η Μαρίας Β. Βαρδινογιάννη κατέχει MPhil στην Αρχαιολογία από το Πανεπιστήμιο του Sheffield, πτυχίο στην Ιστορία Τέχνης και στα Οικονομικά από πανεπιστήμια της Αμερικής. Είναι Επίτιμη Διδάκτωρ Νομικής του Πανεπιστημίου Sheffield, Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου London Metropolitan, Ανθρωπιστικών Σπουδών του Αμερικανικού Κολλεγίου Deree και Ιατρικής του Κρατικού Πανεπιστημίου της Τιφλίδας.

Για το έργο της έχει λάβει πολλές διακρίσεις όπως τον Χρυσό Σταυρό του Τάγματος της Ευποιίας της Ελληνικής Δημοκρατίας, τον τίτλο του Αξιωματικού του Τάγματος της Λεγεώνας της Τιμής της Γαλλικής Δημοκρατίας, το παράσημο Μητέρα Τερέζα της Αλβανικής Δημοκρατίας, το βραβείο Ripple of Hope του Robert F. Kennedy Human Rights, το Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών κ.ά.

Είναι παντρεμένη με τον Ναύαρχο Βαρθόλ. Βαρδινογιάννη, Πρόεδρο της Motor Oil, και έχουν πέντε παιδιά.

**ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
«Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία»**

Πρύτανης Ελένη Αρβελέρ, Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού
Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών

Καθ. Αθανάσιος-Μελέτιος Δημόπουλος, Πρύτανης του Εθνικού
και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Καθ. Χρήστος Ζερεφός, Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών

Καθ. Γεώργιος Μπαμπινιώτης, Πρώην Πρύτανης του Εθνικού
και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρόεδρος
των Αρσακείων Σχολείων

Καθ. Δημήτριος Παντερμαλής, Πρόεδρος του Μουσείου
Ακρόπολης

ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΟΡΩΝ

Αδιαίρετο

Αναφέρεται στην ισότιμη σημασία κάθε νόμου περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Κάθε ένα πρόσωπο δεν μπορεί να στερείται κάποιο δικαίωμά του, επειδή κάποιος αποφάσισε ότι αυτό είναι «λιγότερο σημαντικό» ή «μη ουσιώδες».

Αλήθεια και συμφιλίωση

Ο όρος συνδέεται συνήθως με τις Επιτροπές Αλήθειας και Συμφιλίωσης, οι οποίες συστήνονται ανά τον κόσμο προκειμένου να προσφέρουν δημόσιο βήμα για θύματα και δράστες εγκλημάτων για την αποκάλυψη της βίας και των παραβιάσεων που διεπράχθησαν κατά τη διάρκεια διακυβέρνησης από τυραννικά καθεστώτα ή συγκρούσεων. Ενθαρρύνει τη διαφάνεια στη διαδικασία επακριβούς καταγραφής της ακολουθίας των γεγονότων, που είναι κρίσιμης σημασίας για την προώθηση της διαδικασίας επούλωσης των πληγών και της τελικής κοινωνικής συμφιλίωσης.

Αλληλεξάρτηση

Αναφέρεται στο συμπληρωματικό πλαίσιο της νομοθεσίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Παραδείγματος χάριν η ικανότητα συμμετοχής στη διακυβέρνηση της χώρας επηρεάζεται ευθέως από το δικαίωμα στην αυτο-έκφραση, στην εκπαίδευση, ακόμη και στην ικανοποίηση των στοιχειωδών αναγκών για την επιβίωση.

Απαρτχάιντ

Σύστημα φυλετικού διαχωρισμού και διακρι-

σεων που επιβλήθηκε από την κυβέρνηση λευκής μειοψηφίας της Νοτίου Αφρικής από το 1948 έως το 1994, οπότε καταργήθηκε μετά από εθνικές εκλογές.

Άσυλο

Οποιοδήποτε μέρος όπου προσφέρεται προστασία ή ασφάλεια.

Ατομικά και πολιτικά δικαιώματα

Τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα είναι κατηγορία δικαιωμάτων και ελευθεριών που προστατεύουν τα άτομα από αυθαίρετες ενέργειες των δημοσίων αρχών ή ιδιωτικών οργανισμών και ατόμων και διασφαλίζουν τη δυνατότητα καθενός να συμμετέχει στη δημόσια και πολιτική ζωή του κράτους χωρίς διακρίσεις ή καταπίεση. Τα δικαιώματα αυτά περιλαμβάνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα [UDHR] του 1948 και περιγράφονται στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα [ICCPR]. Τα ατομικά δικαιώματα περιλαμβάνουν τη διασφάλιση της σωματικής ακεραιότητας και ασφάλειας των ανθρώπων, την προστασία από διακρίσεις που βασίζονται παραδείγματος χάριν στη σωματική ή νοητική ανεπάρκεια, το φύλο, τη θρησκεία, τη φυλή, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την εθνική καταγωγή, την ηλικία, το καθεστώς του μετανάστη κ.λπ., καθώς και δικαιώματα όπως η ελευθερία της σκέψης και της συνείδησης, του λόγου και της έκφρασης, της θρησκείας, του Τύπου και της μετακίνησης.

Αυτοδιάθεση

Καθορισμός του πολιτικού μέλλοντος μιας εδαφικής ενότητας από τον ίδιο της τον πληθυσμό, ο οποίος αποφασίζει ελεύθερος από εξαναγκασμούς προερχόμενους από εξωτερικές δυνάμεις.

Αυτόχθονες

Άνθρωποι οι οποίοι είναι οι αρχικοί ή οι φυσικοί κάτοικοι μιας χώρας.

Βασανιστήρια

Η επιβολή έντονου πόνου, είτε σωματικού είτε ψυχολογικού, σε γενικές γραμμές ως τιμωρία ή ως μέσο απόσπασης ομολογίας ή πληροφοριών ή για τη σαδιστική ευχαρίστηση του βασανιστή. Τα βασανιστήρια απαγορεύονται από την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και παραμένουν ανεπίτρεπτα ακόμη και ως αντίδραση στην τρομοκρατία ή ως μέσο για την εξέταση υπόπτων για τρομοκρατικές ενέργειες. Η απαγόρευση των βασανιστηρίων θεωρείται διεθνές εθιμικό δίκαιο αναγκαστικού χαρακτήρα με αποτέλεσμα οιαδήποτε χρήση βασανιστηρίων να αντιμετωπίζεται ως διεθνές έγκλημα που τιμωρείται από εγχώρια ή διεθνή δικαστήρια.

Βία με βάση το φύλο

Βία που εκδηλώνεται εναντίον ενός θύματος λόγω του φύλου του: για παράδειγμα πράξεις βίας κατά γυναικών, όπως ο βιασμός, η σεξουαλική επίθεση, η κλειτοριδεκτομή, ο εμπρησμός της νύφης λόγω διαφορών για την προίκα κ.λπ.: επίσης πράξεις βίας κατά γυναικών που δεν συμμορφώνονται με περιοριστικά κοινωνικά και πολιτιστικά πρότυπα. Η Διακήρυξη της Βιέννης (1993) αναγνώ-

ρισε ρητά τη βία με βάση το φύλο ως ζήτημα που άπτεται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Γενοκτονία, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, εγκλήματα πολέμου και έγκλημα της επίθεσης

Είναι τα εγκλήματα που αναγνωρίζονται ως τα πλέον σοβαρά, καθότι απειλούν την ειρήνη και την ασφάλεια. Το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο [ICC] δημιουργήθηκε για να δικάζει αυτά τα εγκλήματα. Ωστόσο το εν λόγω Δικαστήριο δεν έχει αρμοδιότητα να δικάζει το έγκλημα της επίθεσης. Ως γενοκτονία ορίζονται οι ενέργειες που διαπράττονται με σκοπό να καταστρέψουν εξ ολοκλήρου ή εν μέρει μια εθνική, εθνοτική, φυλετική ή θρησκευτική ομάδα. Τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας είναι επιθέσεις ή βίαιες ενέργειες που διαπράττονται ως μέρος ευρείας ή συστηματικής επίθεσης που στρέφεται κατά του άμαχου πληθυσμού με επίγνωση της επίθεσης αυτής. Τα εγκλήματα πολέμου είναι εγκλήματα που διαπράττονται σε ευρεία κλίμακα ως μέρος σχεδίου ή συστηματικής πολιτικής, όπου σημειώνονται σοβαρές παραβιάσεις των Συνθηκών της Γενεύης. Ως έγκλημα της επίθεσης ορίζεται «το έγκλημα του σχεδιασμού, της προετοιμασίας, της έναρξης ή της εκτέλεσης μιας επιθετικής πράξης από πρόσωπο ικανό να ασκήσει αποτελεσματικό έλεγχο ή να χειραγωγήσει την πολιτική ή στρατιωτική δράση ενός κράτους, όπου η φύση, η βαρύτητα και η κλίμακα αυτής της επιθετικής ενέργειας συνιστά σαφή παραβίαση του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών».

Δέουσα νομική διαδικασία

Αμερικανικός κυρίως όρος που αναφέρεται στο κατά πόσο οι νομικές διαδικασίες συμμορφώνονται προς τους κανόνες και τις αρχές της προστασίας των δικαιωμάτων των εμπλε-

κόμενων πλευρών. Παρότι ο όρος δεν χρησιμοποιείται γενικώς στα διεθνή κείμενα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα κείμενα αυτά προσατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα όσων οδηγούνται ενώπιον των δικαστηρίων.

Διεθνές εθιμικό δίκαιο

Κάθε φορά που διαμορφώνεται ευρεία συναίνεση μεταξύ των κρατών αναφορικά με ένα πρότυπο, αυτό καθίσταται διεθνώς δεσμευτικό και ως εκ τούτου μέρος του διεθνούς δικαίου.

Εγκλήματα του Απαρτχάιντ

Η Διεθνής Σύμβαση για την Εξάλειψη και την Τιμωρία του Εγκλήματος του Απαρτχάιντ κατονόμασε το απαρτχάιντ ως έγκλημα κατά της ανθρωπότητας που προκαλείται από τις πολιτικές και τις πρακτικές φυλετικού διαχωρισμού και διακρίσεων, ένα έγκλημα το οποίο παραβιάζει τις βασικές αρχές του διεθνούς δικαίου, ειδικότερα τους σκοπούς και τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και το οποίο συνιστά σοβαρή απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια.

Εκπαίδευση

στα ανθρώπινα δικαιώματα

Η διάδοση της ενημέρωσης που αποσκοπεί στην οικοδόμηση μιας οικουμενικής αντίληψης σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω της καλλιέργειας γνώσης και δεξιοτήτων καθώς και η διαμόρφωση συμπεριφορών που οδηγούν: στην ενίσχυση του σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες· στην πλήρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ανθρώπου και σε μια αίσθηση περί αξιοπρέπειας· στην προώθηση της κατανόησης, του σεβασμού, της ισότητας των φύλων και της φιλίας μεταξύ όλων των εθνών, των αυτόχθονων και

των φυλετικών, εθνικών, εθνοτικών, θρησκευτικών και γλωσσικών ομάδων· στην προσφορά της δυνατότητας σε όλους τους ανθρώπους να συμμετέχουν ενεργά σε μια ελεύθερη κοινωνία· και στην περαιτέρω επέκταση των δραστηριοτήτων των Ηνωμένων Εθνών για τη διατήρηση της ειρήνης.

Εκφοβισμός [bullying]

Το bullying είναι επαναλαμβανόμενη επιθετική συμπεριφορά με σκοπό την πθελημένη πρόκληση σωματικού ή ψυχικού πόνου σε ένα πρόσωπο. Υποδηλώνει αναγκαστικά την πρόθεση παρενόχλησης ή αλαζονικής στάσης απέναντι σε κάποιον συνάνθρωπο, έναν συμμαθητή στην περίπτωση του σχολείου, είτε άμεσα (μέσω σωματικής ή ψυχολογικής ενόχλησης) ή εμμέσως (μέσω αποκλεισμού και απομόνωσης). Σήμερα αποδίδεται αυξημένη προσοχή στο φαινόμενο, ιδιαίτερα λόγω των δυνητικά επιβλαβών συνεπειών που μπορεί να έχει στην ανάπτυξη της προσωπικότητας και την ευημερία των νέων ανθρώπων. Πρόσφατα περιστατικά διαδικτυακού εκφοβισμού [cyberbullying] –η χρήση δηλαδή του διαδικτύου, κινητών τηλεφώνων ή άλλων συσκευών για την αποστολή ή την ανάρτηση κειμένων ή εικόνων που αποσκοπούν στο να πλήξουν ή να προσβάλουν έναν άνθρωπο– κατέληξαν σε θανάτους, οι οποίοι έκαναν τις αρμόδιες αρχές να στρέψουν την προσοχή τους στο φαινόμενο και να αναζητήσουν τρόπους αντιμετώπισης της επικίνδυνης αυτής τάσης.

Επαναπροώθηση

Η υποχρεωτική επιστροφή ενός ανθρώπου στην πατρίδα του, όπου ενδέχεται να κινδυνεύει η ζωή ή η ελευθερία του. Ονομάζεται επίσης αναγκαστικός επαναπατρισμός.

Επίμονη παρακολούθηση [stalking]

Συστηματική επαναλαμβανόμενη και ανεπιθύμητη παρακολούθηση, παρενόχληση, επαφή ή κάθε άλλη συμπεριφορά προς συγκεκριμένο πρόσωπο η οποία θα προξενούσε σε οποιονδήποτε λογικό άνθρωπο φόβο. Η επίμονη παρακολούθηση, την οποία ασκεί ο αποκαλούμενος «αθέατος δίκτυς», απαγορεύεται από τον νόμο σε όλες τις πολιτείες των ΗΠΑ καθώς και βάσει της ομοσπονδιακής νομοθεσίας.

Κράτος Δικαίου

Στενά συνδεδεμένο με το φιλελεύθερο κράτος και τη φιλελεύθερη πολιτική παράδοση του Δυτικού κόσμου, το κράτος δικαίου επιβάλλει έναν ελάχιστο διαχωρισμό των εξουσιών με σκοπό την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ένα ανεξάρτητο δικαστικό σύστημα είναι εκ των ων ουκ άνευ σε ένα δημοκρατικό και πλουραλιστικό κράτος. Το κράτος δικαίου [“rule of law”] διαφοροποιείται από τη νομοκρατία [“rule by law”], εργαλείο που χρησιμοποιείται από αυταρχικούς κυβερνώντες για τη διατήρηση της τάξης χωρίς να εξασφαλίζεται ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Λογοκρισία

Η παρακολούθηση και οι περιορισμοί στην έκφραση και τη δημοσίευση καθώς και στις τηλεπικοινωνίες. Συνήθως η λογοκρισία ασκείται μέσω μηχανισμών εξέτασης και έγκρισης για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με κυβερνητικές πολιτικές στο όνομα των παραδοσιακών αξιών, της εθνικής ασφάλειας ή των ηθών της κοινότητας. Η αυτολογοκρισία εντοπίζεται στους κλάδους του Τύπου ή των τηλεπικοινωνιών και έχει ως σκοπό τη συμμόρφωση με την κυβερνητική ιδεολογία.

Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ)

Οργανώσεις που δημιουργήθηκαν από ανθρώπους εκτός των πλαισίων των κυβερνητικών δομών. Οι ΜΚΟ παρακολουθούν τις διαδικασίες που ακολουθούνται από φορείς για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως η Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου των Ηνωμένων Εθνών, και είναι οι «φρουροί» των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους. Ορισμένες είναι μεγάλες και διεθνείς, ενώ άλλες μπορεί να είναι μικρές και τοπικής εμβέλειας. Οι ΜΚΟ ασκούν σημαντική επίδραση στη διαμόρφωση των πολιτικών των Ηνωμένων Εθνών.

Ξενοφοβία

Φόβος ή περιφρόνηση απέναντι σε ό,τι είναι ξένο ή άγνωστο ιδιαίτερα προς ξένους ή ανθρώπους άλλης προέλευσης.

Οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα

Τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα είναι κοινωνικο-οικονομικά δικαιώματα του ανθρώπου, διακριτά από τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα. Τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα περιλαμβάνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και περιγράφονται στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά (ή Μορφωτικά) Δικαιώματα [ICESCR]. Στα εν λόγω δικαιώματα περιλαμβάνονται ενδεικτικά το δικαίωμα στην τροφή, το δικαίωμα στη στέγη, το δικαίωμα στην εκπαίδευση, το δικαίωμα στην υγεία και το δικαίωμα σε αξιοπρεπή διαβίωση.

Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Ένα «κοινό ιδανικό στο οποίο πρέπει να κα-

τατύνουν όλοι οι λαοί και όλα τα έθνη», που συντάχθηκε από την Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου των Ηνωμένων το 1948. Παρότι δεν είναι νομικά δεσμευτική, ενέπνευσε συνταγματικούς χάρτες δικαιωμάτων, συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα και άλλους μηχανισμούς για τη διεθνή προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Πολιτικά δικαιώματα

Δικαιώματα που επιτρέπουν στους πολίτες να μετέχουν ελεύθερα στις πολιτικές διαδικασίες μιας χώρας· περιλαμβάνουν το δικαίωμα ψήφου και την ελευθερία πολιτικής έκφρασης, την ελευθερία συνάθροισης και του συνεταιρίζεσθαι. Τα πολιτικά δικαιώματα προστατεύονται από το διεθνές δίκαιο, όπως αναφέρεται ρητά στο Διεθνές Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.

Πολιτιστικά δικαιώματα

Πολιτισμός είναι ολόκληρο το σύμπλεγμα διακριτών πνευματικών, υλικών, διανοητικών και συναισθηματικών στοιχείων που χαρακτηρίζουν μια κοινωνία ή μια κοινωνική ομάδα, συμπεριλαμβανομένων των τεχνών και των γραμμάτων, αλλά και των τρόπων ζωής, των αξιακών συστημάτων, των παραδόσεων και των πεποιθήσεων. Τα δικαιώματα στην πολιτιστική ανάπτυξη αναφέρονται κατ' επανάληψη στα διεθνή κείμενα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συχνά σε συνδυασμό με τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα.

Πρόσφυγας

Ένας άνθρωπος που καταφεύγει σε ξένη χώρα ή αρχή προκειμένου να διαφύγει κάποιον κίνδυνο ή διωγμό.

Σεξουαλικός προσανατολισμός

Χρησιμοποιείται για να περιγράψει την κατεύθυνση της συναισθηματικής έλξης ή συμπεριφοράς. Αυτή μπορεί να στρέφεται προς ανθρώπους του άλλου φύλου (ετεροφυλόφιλος προσανατολισμός), προς ανθρώπους και των δύο φύλων (αμφιφυλόφιλος προσανατολισμός) ή προς ανθρώπους του ίδιου φύλου (ομοφυλόφιλος προσανατολισμός).

Σκληρή ή απάνθρωπη τιμωρία

Το Άρθρο 5 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα ορίζει: «Κανείς δεν επιτρέπεται να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ούτε σε ποινή ή μεταχείριση σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική». Η επιβολή σκληρών ποινών αποτελεί κεντρική πηγή ανησυχίας σε ολόκληρο τον κόσμο.

Σύμφωνο

Επίσημη συμφωνία ανάμεσα σε κράτη που ορίζει και τροποποιεί τα αμοιβαία καθήκοντα και τις υποχρεώσεις τους. Χρησιμοποιείται σχεδόν ταυτόσημα με τους όρους «συνθήκη» και «συμφωνία».

Συνηγορία

Πολιτική διαδικασία που συνίσταται από ενέργειες οι οποίες αποσκοπούν στη μετατροπή συμφερόντων πολιτών ή τμημάτων του λαού σε δικαιώματα· επίσης διαδικασία που στοχεύει στην άσκηση επιρροής σε πολιτικές και νομοθετικές αποφάσεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο· αλλά και ενέργειες σχεδιασμένες ώστε να τραβήξουν το ενδιαφέρον μιας κοινότητας σε ένα ζήτημα και να κατευθύνουν τους διαμορφωτές πολιτικής σε συγκεκριμένες λύσεις.

Επεξήγηση προτεινόμενων μεθόδων και τεχνικών

Διάγραμμα Venn

Διάγραμμα που αποτελείται από δύο ή περισσότερους κύκλους, περιοχές των οποίων επικαλύπτονται για να δείξουν όλες τις πιθανές λογικές σχέσεις μεταξύ δύο ή περισσότερων συνόλων από στοιχεία.

«Περίληψη 4 τετραγώνων» [4 Square Summary]

Ο μαθητής χωρίζει ένα τετράγωνο σε τέσσερα μικρότερα και σχεδιάζει στο κέντρο έναν ρόμβο (που επικαλύπτει μέρος κάθε τετραγώνου). Στον ρόμβο γράφει μια πλήρη πρόταση για τον τίτλο του θέματος που θέλει να συνοψίσει. Ακολούθως συντάσσει τρεις προτάσεις που αναπτύσσουν τη θέση του και τις τοποθετεί κάθε μία στα εξής τετράγωνα: επάνω αριστερά, επάνω δεξιά και κάτω αριστερά. Τέλος, στο κάτω δεξιά τετράγωνο γράφει τη σύνοψη της άποψής του για το θέμα.

Στρατηγική RAFT

Στρατηγική για συγγραφή έκθεσης. Ο μαθητής καλείται σε αυτή να εξετάσει τον ρόλο [Role] του γράφοντος, το κοινό [Audience] στο οποίο απευθύνεται, τη δομή [Form] του γραπτού και το θέμα [Topic]. Σε μια έκθεση RAFT οι μαθητές αναλαμβάνουν έναν συγκεκριμένο ρόλο και αναπτύσσουν ένα θέμα για ένα ορισμένο ακροατήριο με συγκεκριμένη δομή εμβαθύνοντας στις πιο σημαντικές πτυχές του θέματος που μελετούν.

«ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΧΑΝΟΥΜΕ ΤΗΝ ΠΙΣΤΗ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ. Η ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΩΚΕΑΝΟΣ, ΕΑΝ ΛΙΓΕΣ ΣΤΑΓΟΝΕΣ ΤΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ ΕΙΝΑΙ ΒΡΩΜΙΚΕΣ, ΔΕΝ ΒΡΩΜΙΖΕΙ Ο ΩΚΕΑΝΟΣ»

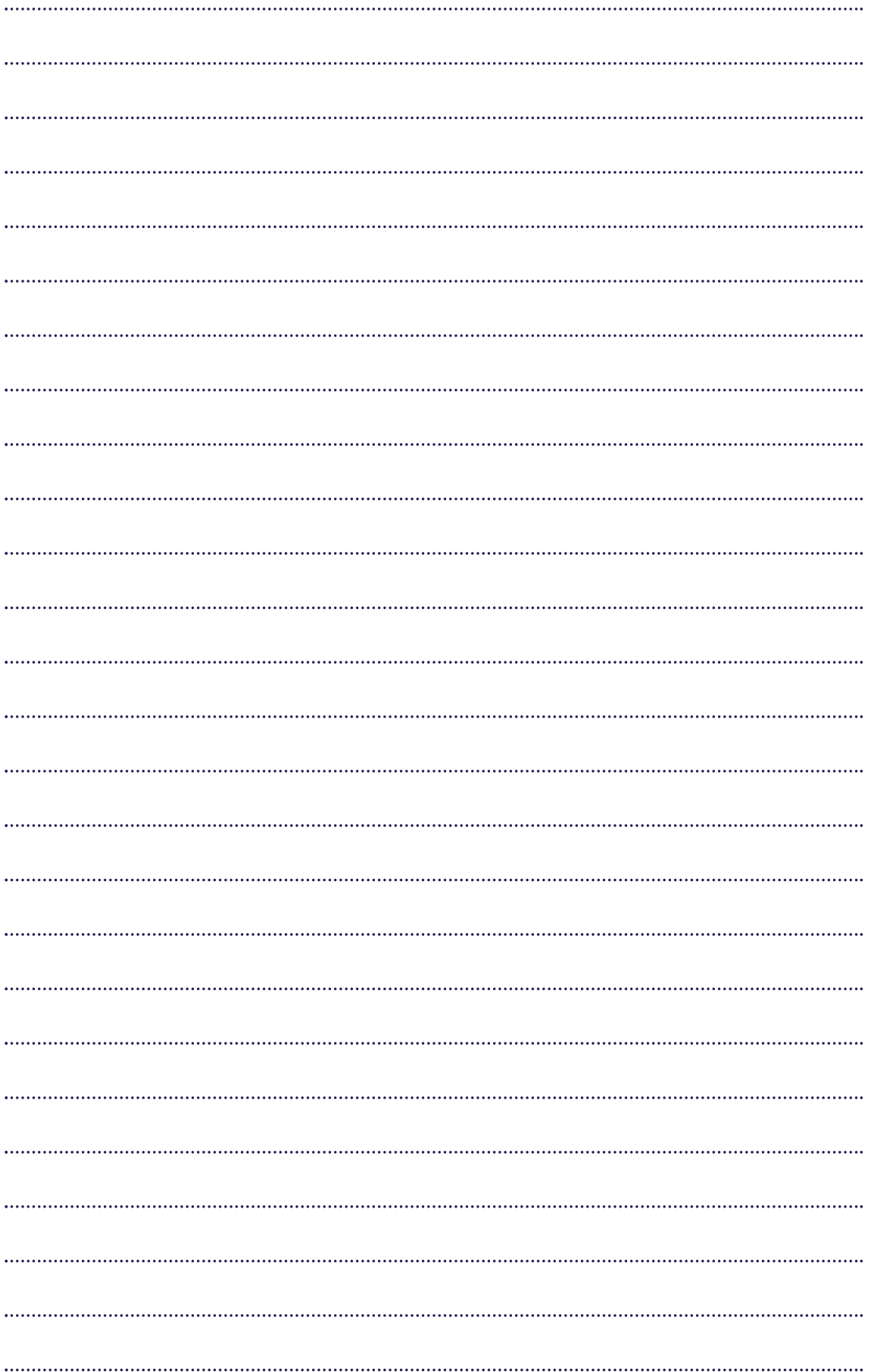
ΜΑΧΑΤΜΑ ΓΚΑΝΤΙ «ΑΝΑΡΩΤΗΘΕΙΤΕ ΤΙ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΠΡΑΞΕΤΕ ΓΙΑ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΑ. ΥΣΤΕΡΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΤΕ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΠΡΑΞΗ, ΟΣΟ ΜΕΓΑΛΗ Ή ΜΙΚΡΗ ΚΙ ΑΝ ΕΙΝΑΙ» **ΓΚΡΑΤΣΑ ΜΑΣΕΛ-ΜΑΝΤΕΛΑ**

«ΟΦΕΙΛΟΥΜΕ... ΝΑ ΕΠΙΜΕΙΝΟΥΜΕ ΣΕ ΜΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΣΥΜΦΩΝΙΑ, ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΗ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ, ΑΛΛΑ ΕΠΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΡΙΣΜΟ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ... ΔΙΟΤΙ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΕΓΓΕΝΕΣ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΣΤΗ ΦΥΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΟΝΤΩΝ ΝΑ ΠΟΘΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ ΚΑΙ ΟΛΟΙ ΕΧΟΥΝ ΤΟ ΙΔΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΝΑ ΤΟ ΕΠΙΤΥΧΟΥΝ» **ΔΑΛΛΑΪ ΛΑΜΑ**

«ΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΚΑΘΕΝΑΣ ΑΠΟ ΕΜΑΣ ΚΑΛΟ ΘΑ ΗΤΑΝ ΝΑ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕΙ» **ΡΟΜΠΕΡΤ Φ. ΚΕΝΝΕΝΤΥ**

«ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΑΣ ΜΑΣ ΚΑΘΩΣ ΕΙΣΕΡΧΟΜΑΣΤΕ ΣΤΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΑΙΩΝΑ: ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΔΥΝΑΜΟΥΣ, ΤΟΥΣ ΚΥΝΗΓΗΜΕΝΟΥΣ, ΤΟΥΣ ΜΟΝΑΧΙΚΟΥΣ, ΤΟΥΣ ΑΡΡΩΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΟΣΟΥΣ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΕΛΠΙΣΙΑΣ. ΕΚΦΡΑΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΘΥΜΙΑ ΝΑ ΔΩΣΟΥΜΕ ΕΝΑ ΕΥΓΕΝΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΝΟΗΜΑ ΣΕ ΜΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΟΠΟΥ ΟΛΑ ΤΑ ΜΕΡΗ ΘΑ ΟΡΙΖΟΥΝ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΟΥΣ ΟΧΙ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ ΤΟΥΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ, ΑΛΛΑ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ» **ΕΛΙ ΒΙΖΕΛ**

«ΠΕΡΠΑΤΗΣΑ ΕΚΕΙΝΟΝ ΤΟΝ ΜΑΚΡΥ ΔΡΟΜΟ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ. ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΑ ΝΑ ΜΗ ΔΙΣΤΑΣΩ. ΣΚΟΝΤΑΨΑ ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ ΣΤΟΝ ΔΡΟΜΟ. ΟΜΩΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΑ ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ, ΟΤΙ ΑΦΟΥ ΚΑΠΟΙΟΣ ΣΚΑΡΦΑΛΩΣΕΙ ΣΕ ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟ ΛΟΦΟ, ΤΟ ΜΟΝΟ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΙ ΕΙΝΑΙ ΟΤΙ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΟΛΛΟΙ ΑΚΟΜΗ ΛΟΦΟΙ ΓΙΑ ΝΑ ΣΚΑΡΦΑΛΩΣΕΙ. ΣΤΑΜΑΤΗΣΑ ΓΙΑ ΛΙΓΟ ΕΔΩ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΞΕΚΟΥΡΑΣΤΩ, ΝΑ ΞΕΚΛΕΨΩ ΜΙΑ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΕΝΔΟΞΗΣ ΘΕΑΣ ΠΟΥ ΜΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΕΙ, ΝΑ ΚΟΙΤΑΞΩ ΠΙΣΩ ΟΛΟ ΤΟΝ ΔΡΟΜΟ ΠΟΥ ΕΚΑΝΑ. ΑΛΛΑ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΞΕΚΟΥΡΑΣΤΩ ΜΟΝΑΧΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΤΙΓΜΗ, ΓΙΑΤΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΟΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΚΑΙ ΔΕΝ ΤΟΛΜΩ ΝΑ ΑΡΓΟΠΟΡΗΣΩ, ΓΙΑΤΙ Ο ΜΑΚΡΥΣ ΜΟΥ ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΣΕ ΑΚΟΜΑ» **ΝΕΛΣΟΝ ΜΑΝΤΕΛΑ**

ΛΕΜΕ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα

NELSON MANDELA
Δικαιοσύνη και ειρήνη

FREDERIC WILLEM DE KLERK
Ισότητα και συμβιβασμός
στη Νότιο Αφρική

SHIRIN EBADI
Ανθρώπινα δικαιώματα για όλους

MOHAMED ELBARADEI
Έλεγχος των πυρηνικών όπλων

JOSÉ RAMOS-HORTA
Συμφιλίωση

OSCAR ARIAS SANCHEZ
Αφοπλισμός

BARACK OBAMA
Ανθρώπινη πρόοδος

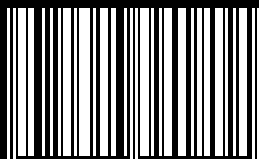
MUHAMMAD YUNUS
Καταπολεμώντας τη φτώχεια

MALALA YOUSAFZAI
Υψώνοντας τη φωνή
για το δικαίωμα στην εκπαίδευση

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΦΕΡΗΣ
Γλώσσα και ανθρωπιά

Βασισμένο
στο ομώνυμο βιβλίο
της Kerry Kennedy

ISBN 978-960-594-029-4

9 789605 940294

ΛΕΜΕ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ